ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

Διπλωματική Εργασία

Η Περιφερειακή Ανάπτυξη μέσω του Κοινωνικο – Οικονομικού Πλαισίου σε Περιοχές της Πελοποννήσου: Δήμος Κορώνης, Δήμος Μεθώνης, Δήμος Πύλου

Φοιτήτρια: Μαρία Βινιεράτου
ΑΜ: 24106

Επιτροπή: Ε. Θεοδωροπούλου, Επ. Καθηγήτρια
Α. Κυριακούσης, Καθηγητής
Ρ. Μητούλα, Επ. Καθηγήτρια

ΑΘΗΝΑ 2007

Η εργασία αυτή αφιερώνεται
στο σύζυγό μου Γιώργη Μποσινάκη,
με ένα μεγάλο «Ευχαριστώ».

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Περιφερειακή Ανάπτυξη Μέσω του Κοινωνικοοικονομικού Πλαισίου σε Περιοχές της Πελοποννήσου: Δήμοι Κορώνης, Μεθώνης, Πύλου

Η παρούσα μελέτη αφορά στην αναζήτηση της συντελούμενης περιφερειακής ανάπτυξης από την πλευρά του κοινωνικο – οικονομικού πλαισίου, στο χωρικό πλαίσιο τριών Δήμων της νότιας Πελοποννήσου, την Κορώνη, τη Μεθώνη και την Πύλο. Με δεδομένη τη γειτνίαση των εν λόγω περιοχών, την κοινή τους ιστορία και παράδοση, καθώς και τα εν πολλοίς κοινά τους κοινωνικο – οικονομικά χαρακτηριστικά και προβλήματα, ως στόχος της εργασίας αυτής τέθηκε η εξέταση της ανταπόκρισής τους και του τρόπου προσαρμογής τους στις απαιτήσεις της αναδιάρθρωσης της οικονομίας και της παγκοσμιοποίησης των αγορών, με τις οποίες έρχονται αντιμέτωπες τα τελευταία χρόνια. Ταυτόχρονα, ο στόχος αυτός συμπεριέλαβε τη διερεύνηση του κατά πόσον η μετάβαση των περιοχών αυτών στη «νέα εποχή» συντελείται με τρόπο που να διασφαλίζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων, και τελικά τη βιωσιμότητα.

Η εμπειρική διερεύνηση που πραγματοποιήθηκε κατά το διάστημα Απριλίου – Μαϊου 2007 περιελάμβανε: α) επιτόπια έρευνα με επισκέψεις σε τοπικούς φορείς και συγκέντρωση στοχείων, και β) δειγματοληπτική έρευνα σε δείγμα που αντιστοιχεί στο 9‰ του πληθυσμού καθενός από τους τρεις Δήμους, δηλαδή σε 120 συνολικά κατοίκους. Η εργασία διαπιστώνει την ύπαρξη στις εξετασθείσες περιοχές, σημαντικότατων προϋποθέσεων ολοκληρωμένης, βιώσιμης, ενδογενούς τοπικής ανάπτυξης, βασισμένης στον αναδιαρθρωμένο πρωτογενή τομέα και στον τουρισμό ήπιας μορφής, που να προστατεύει και να αξιοποιεί το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Η διαπίστωση αυτή ολοκληρώνεται με την αναγνώριση των βημάτων που έχουν συντελεστεί τα τελευταία χρόνια προς την κατεύθυνση αυτή, στους τρεις Δήμους Κορώνης, Μεθώνης και Πύλου, αλλά και των πολλών βημάτων που ελλείπουν και πρέπει να αναληφθούν για να σταματήσει η μείωση του πληθυσμού, να αυξηθούν οι ευκαιρίες απασχόλησης και να βελτιωθούν οι υποδομές.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....7

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΘΕΩΡΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1.1. Θεωρητική Προσέγγιση πάνω στις θεωρίες ανάπτυξης 9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

2.1. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τομέα της κοινωνίας και την σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.....13

2.2. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τομέα της οικονομίας και την σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.....15

2.3. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τομέα της υγείας και την σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.....17

2.4. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τομέα της εκπαίδευσης και την σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.....19

2.5. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τομέα της διοίκησης και την σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.....22

2.6. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τομέα της τεχνολογίας και την σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.....25

2.7. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τομέα των υποδομών και την σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.....26

2.8. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τομέα του περιβάλλοντος και την σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.....28

2.9. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον πρωτογενή τομέα και την σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.....31

2.10. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον δευτερογενή τομέα και την σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.....33

2.11. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τριτογενή τομέα και την σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.....34

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ: ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΩΝΗΣ, ΔΗΜΟΣ ΜΕΘΩΝΗΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ & ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ
3.1.i. Γεωγραφικός προσδιορισμός της ευρύτερης περιοχής 38
3.1.ii.Ιστορία της ευρύτερης περιοχής.....39
3.2. i. Γεωγραφικός Προσδιορισμός του Δήμου Κορώνης.....42
3.2. ii. Η Ιστορία του Δήμου Κορώνης 43
3.3. i. Γεωγραφικός Προσδιορισμός του Δήμου Μεθώνης 47
3.3. ii. Η Ιστορία του Δήμου Μεθώνης 49
3.4. i. Γεωγραφικός Προσδιορισμός του Δήμου Πύλου 55
3.4. ii. Η Ιστορία του Δήμου Πύλου.....57

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
4.1. Τα Κοινωνικο-οικονομικά Χαρακτηριστικά της ευρύτερης περιοχής.....63
4.2. Τα Κοινωνικο-οικονομικά Χαρακτηριστικά της Περιοχής της Κορώνης.....67
4.3. Τα Κοινωνικο-οικονομικά Χαρακτηριστικά της Περιοχής της Μεθώνης.....71
4.4. Τα Κοινωνικο-οικονομικά Χαρακτηριστικά της Περιοχής της Πύλου.....76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: ΤΟΜΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
5.1.i. Περιβάλλον στην ευρύτερη περιοχή.....80
5.1.ii. Πολιτισμός στην ευρύτερη περιοχή.....84
5.2.i. Περιβάλλον στο Δήμο Κορώνης.....87
5.2.ii. Πολιτισμός στο Δήμο Κορώνης.....89
5.3.i. Περιβάλλον στο Δήμο Μεθώνης.....91
5.3.ii. Πολιτισμός στο Δήμο Μεθώνης.....97
5.4.i. Περιβάλλον στο Δήμο Πύλου.....103
5.4.ii. Πολιτισμός στο Δήμο Πύλου.....106

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ:ΥΠΟΔΟΜΕΣ – ΔΙΟΙΚΗΣΗ
6.1. Οδικό Δίκτυο – Μεταφορές 109
6.1.i. Οδικό Δίκτυο – Μεταφορές στο Δήμο Κορώνης.....110
6.1.ii. Οδικό Δίκτυο – Μεταφορές στο Δήμο Μεθώνης.....112
6.1.iii. Οδικό Δίκτυο – Μεταφορές στο Δήμο Πύλου.....112

6.2. Υγεία.....114
6.2.i. Υποδομές Υγείας στο Δήμο Κορώνης.....114
6.2.ii. Υποδομές Υγείας στο Δήμο Μεθώνης.....114
6.2.iii. Υποδομές Υγείας στο Δήμο Πύλου.....114
6.3 Ύδρευση – Αποχέτευση.....115
6.3.i. Ύδρευση – Αποχέτευση στο Δήμο Κορώνης.....116
6.3.ii. Ύδρευση – Αποχέτευση στο Δήμο Μεθώνης.....116
6.3.iii. Ύδρευση – Αποχέτευση στο Δήμο Πύλου.....117
6.4. Υποδομές Εκπαίδευσης, Αθλητισμού, Πολιτισμού.....118
6.4.i. Υποδομές Εκπαίδευσης, Αθλητισμού, Πολιτισμού στο Δήμο Κορώνης.....118
6.4.ii. Υποδομές Εκπαίδευσης, Αθλητισμού, Πολιτισμού στο Δήμο Μεθώνης.....118
6.4.iii. Υποδομές Εκπαίδευσης, Αθλητισμού, Πολιτισμού στο Δήμο Πύλου.....119
6.5. Φορείς και Διοικητικές Υπηρεσίες.....119
6.5.i. Φορείς και Διοικητικές Υπηρεσίες στο Δήμο Κορώνης.....119
6.5.ii. Φορείς και Διοικητικές Υπηρεσίες στο Δήμο Μεθώνης.....119
6.5.iii. Φορείς και Διοικητικές Υπηρεσίες στο Δήμο Πύλου.....120

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
7.1. Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου.....121
7.2. Επιδοτούμενα έργα στους Δήμους Κορώνης, Μεθώνης και Πύλου.....121
7.3. Η 4η προγραμματική περίοδος 2007 – 2013.....124

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
8.1. Μεθοδολογική Προσέγγιση.....128
8.2. Δειγματοληπτική Έρευνα 129
8. 3 Ερωτηματολόγιο.....130
8.4. Αποτελέσματα Ερωτηματολογίου.....131

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΑΤΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ & ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ: ΚΟΡΩΝΗΣ, ΜΕΘΩΝΗΣ, ΠΥΛΟΥ

9.1. Το κοινωνικοοικονομικό προφίλ του Δήμου Κορώνης.....168

9.2. Το κοινωνικοοικονομικό προφίλ του Δήμου Μεθώνης.....172

9.3. Το κοινωνικοοικονομικό προφίλ του Δήμου Πύλου.....176

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ: ΕΛΕΓΧΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΟΡΩΝΗΣ, ΜΕΘΩΝΗΣ & ΠΥΛΟΥ

10.1. Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών «μορφωτικό επίπεδο» και «εισόδημα».....180

10.2. Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών «μορφωτικό επίπεδο» και το ερώτημα «αν υπήρξαν άνεργοι από το 1990 και μετά».....181

10.3. Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών «κατάσταση οδικού δικτύου» και «πόσο κοντά σε χρόνο βρίσκονται από το πλησιέστερο νοσοκομείο».....182

10.4. Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών «έλλειψη αθλητικών εγκαταστάσεων» και «έλλειψη ενδιαφερόντων- δραστηριοτήτων ως σημαντικό πρόβλημα για τους νέους».....184

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ: ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΟΡΩΝΗΣ, ΜΕΘΩΝΗΣ & ΠΥΛΟΥ

11.1. Εντοπισμός των παραμέτρων που προσδιορίζουν την τοπική ανάπτυξη στις τρεις εξεταζόμενες περιοχές της Πελοποννήσου.....188

11.2. Εντοπισμός των παραμέτρων που προσδιορίζουν τη βιώσιμη ανάπτυξη στις τρεις εξεταζόμενες περιοχές της Πελοποννήσου.....189

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ: ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....192

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....199

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α': ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΜΕΘΩΝΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β': ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ': ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΕΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διεθνοποίηση των αγορών και οι μεγάλες κοινωνικο-οικονομικές ανακατατάξεις της παγκοσμιοποίησης επηρεάζουν γενικά την ελληνική παραγωγική δραστηριότητα στο σύνολό της. Οι εξελίξεις αυτές δημιουργούν απαιτήσεις και δυσκολίες προσαρμογής στις μικρές, παραδοσιακές οικονομίες όπως αυτές των περιοχών της νότιας Πελοποννήσου. Αφ'ενός η νέα πραγματικότητα που συνεπάγεται η παγκοσμιοποίηση, και αφ'ετέρου οι αργές διαδικασίες αναδιάρθρωσης και εισαγωγής των νέων τεχνολογιών σε συνδυασμό με βασικές ελλείψεις υποδομών οι οποίες δεν έχουν αντιμετωπιστεί επαρκώς στις περιοχές αυτές, κάνουν συχνά ορατούς τους κινδύνους αποδυνάμωσης της οικονομίας και του κοινωνικού ιστού.

Οι τρεις Δήμοι που επιλέγησαν: Κορώνης, Μεθώνης και Πύλου εμφανίζουν έντονες μεταβολές τα τελευταία χρόνια, με επίκεντρο τον συρρικνούμενο πρωτογενή τομέα και τον τομέα του τουρισμού να παραμένει σημαντικά αναξιοποίητος. Περιοχές με πολύ συναφή χαρακτηριστικά και προβλήματα, οι εξεταζόμενοι Δήμοι διαθέτουν σημαντικές, ανεκμετάλλευτες δυνατότητες, που μπορούν να τις οδηγήσουν σε μια πορεία ολοκληρωμένης τοπικής ανάπτυξης, με γνώμονα τη βιωσιμότητα.

Η συγκεκριμένη μελέτη διερευνά τους κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες που μπορούν να κατευθύνουν την περιφερειακή ανάπτυξη των συγκεκριμένων περιοχών της Πελοποννήσου. Οι τρεις δήμοι επιλέχθηκαν για μελέτη διότι αποτελούν περιοχές κοινής ιστορικής κληρονομιάς, μεγάλου φυσικού κάλους και υψηλής περιβαλλοντικής σημασίας. Ταυτόχρονα, όμως παρουσιάζουν πληθυσμιακή συρρίκνωση και αλλαγή στη σύνθεση της κοινωνίας και της οικονομίας τα τελευταία χρόνια.

Η μελέτη που εκπονήθηκε για την περιφερειακή ανάπτυξη μέσω κοινωνικοοικονομικού πλαισίου περιοχών της Πελοποννήσου, παρουσιάζεται ως εξής: Συνολικά αποτελείται από τρεις ενότητες με αυτοτελείς στόχους:

Συγκεκριμένα, στην πρώτη ενότητα της θεωρητικής διερεύνησης, αναφέρονται διάφορες θεωρίες ανάπτυξης έτσι όπως έχουν διατυπωθεί από διάφορους θεωρητικούς και οικονομολόγους, και πραγματοποιείται βιβλιογραφική ανασκόπηση από τη διεθνή βιβλιογραφία για τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και τη σχέση τους με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.

Ακολουθεί η δεύτερη ενότητα όπου παρουσιάζονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των περιοχών της Κορώνης, Μεθώνης και Πύλου. Ειδικότερα, παρουσιάζεται ο γεωγραφικός προσδιορισμός και η ιστορική αναδρομή των τριών δήμων ξεχωριστά, παρατίθενται τα

ιδιαίτερα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά των τριών Δήμων, και περιγράφεται η υπάρχουσα υποδομή σε θέματα υγείας, μεταφορών – οδικού δικτύου, ύδρευσης – αποχέτευσης - ηλεκτροδότησης, διοίκησης, κα. Τέλος, γίνεται αναφορά στη συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους συγκεκριμένους δήμους, αναφέροντας τα σημαντικότερα επιδοτούμενα έργα που έχουν πραγματοποιηθεί, αλλά και τις προοπτικές που ανοίγει η αναμενόμενη εφαρμογή του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ), στο πλαίσιο της τέταρτης προγραμματικής περιόδου 2007 - 2013.

Στην τρίτη ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της δειγματοληπτικής έρευνας που διενεργήθηκε στους τρεις Δήμους, σε δείγμα 120 συνολικά κατοίκων που αντιπροσωπεύουν το 9‰ του πληθυσμού καθενός από αυτούς, και στη συνέχεια, με τη βοήθεια στατιστικών μεθόδων συσχετίσεων και υποδειγμάτων λογιστικών παλινδρομήσεων, επιχειρείται ο εντοπισμός των κυριότερων μεταβλητών που επηρεάζουν την τοπική και τη βιώσιμη ανάπτυξη, στη συγκεκριμμένη περιοχή.

Η μελέτη ολοκληρώνεται με τη διατύπωση συμπερασμάτων – προτάσεων.

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΘΕΩΡΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1.1. Θεωρητική Προσέγγιση πάνω στις θεωρίες ανάπτυξης από διάφορους θεωρητικούς και οικονομολόγους

Η παρούσα εργασία διερευνά την περιφερειακή ανάπτυξη μέσω του κοινωνικοοικονομικού πλαισίου σε περιοχές της Πελοποννήσου, και συγκεκριμένα των Δήμων Κορώνης, Μεθώνης και Πύλου.

Αρχικά όμως, κρίνεται σκόπιμο, να γίνει ένας προσδιορισμός των όρων που χρησιμοποιούνται στον τίτλο της εργασίας, καθώς και μια σύντομη αναφορά στις θεωρίες ανάπτυξης που έχουν υπαγορευτεί από διάφορους θεωρητικούς και οικονομολόγους.

Η πρώτη έννοια που συναντάται στην παρούσα μελέτη είναι η έννοια της *Περιφερειακής Ανάπτυξης (Regional Development)*. Η θεωρία της «περιφερειακής ανάπτυξης» μαζί με την «περιφερειακή στρατηγική» συμπεριλαμβάνονται στην ευρύτερη θεωρία της «Περιφερειακής Οικονομικής». Η «Περιφερειακή Οικονομική» ή αλλιώς η «Οικονομική του Χώρου» είναι ένας κλάδος της οικονομικής επιστήμης που μελετά την επίδραση της διάστασης του χώρου στις οικονομικές δραστηριότητες. Η «Περιφερειακή Επιστήμη» είναι ουσιαστικά η μελέτη των κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών και συμπεριφορικών εκείνων φαινομένων που έχουν χωρική διάσταση. Επομένως η περιφερειακή ανάλυση ασχολείται και επικεντρώνεται στις στρατηγικές ανάπτυξης του χώρου (Κόνσολας, 1997).

Η συγκεκριμένη έρευνα χωροθετείται στην Περιφέρεια της Πελοποννήσου, και πιο συγκεκριμένα, στην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση της Μεσσηνίας, και διερευνά την πορεία προς την περιφερειακή ανάπτυξη των Δήμων Κορώνης, Μεθώνης και Πύλου, εξετάζοντας το ζήτημα αυτό μέσα από ένα κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο. Ο λόγος που γίνεται αυτό, είναι γιατί, σε συνδυασμό με τη χωρική διάσταση, ιδιαίτερο ενδιαφέρον που παρουσιάζει η κοινωνικοοικονομική διάσταση, ως αναπόσπαστο κομμάτι της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Τι σημαίνει όμως ο όρος «ανάπτυξη»; Πριν γίνει αναφορά στις διάφορες θεωρίες ανάπτυξης είναι αναγκαίο να διατυπωθεί ο ορισμός της ανάπτυξης. «Ανάπτυξη είναι μια διαδικασία, στην οποία ένας όλο και μεγαλύτερος αριθμός ατόμων, μιας δεδομένης περιοχής

ή ενός δεδομένου περιβάλλοντος, λαμβάνει και υλοποιεί κοινωνικά υπεύθυνες αποφάσεις, η πιθανή συνέπεια των οποίων είναι η καλυτέρευση των συνθηκών διαβίωσης μερικών ατόμων, χωρίς να χειροτερεύσουν τις συνθήκες της ζωής των άλλων». Σε αυτόν τον ορισμό της ανάπτυξης εμπλέκονται τα ενδιαφέροντα τριών επιστημών: της οικονομικής επιστήμης, της κοινωνιολογίας και της ηθικής (Αποστολόπουλος, 2003).

Οι πρώτες θεωρίες ανάπτυξης με τον όρο οικονομική ανάπτυξη εννοούσαν την οικονομική μεγέθυνση, δηλαδή, την αύξηση του προϊόντος ή του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, η οποία προκαλείται από την αύξηση της ποσότητας των εισροών που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή και της μεγαλύτερης αποδοτικότητάς τους. Για το νεοκλασσικό υπόδειγμα, η οικονομική ανάπτυξη συντελείται όταν αυξάνει η παραγωγή αγαθών. Στην αρχική της μορφή η θεωρία της οικονομικής ανάπτυξης δεν ενδιαφέρεται για τη διανομή, την απασχόληση, τη φτώχεια, κλπ, αφού σύμφωνα με την κρατούσα άποψη, τα οφέλη από την αύξηση του παραγόμενου προϊόντος, με το χρόνο, θα διαχυθούν, εξασφαλίζοντας απασχόληση και αύξηση του εισοδήματος και στους πιο φτωχούς. *(Παν. Ρέππας, «Οικονομική Ανάπτυξη, Θεωρίες και Στρατηγικές»).*

Όμως με το πέρασμα των χρόνων και με τις διαρθρωτικές αλλαγές που συντελέστηκαν στις κοινωνίες του κόσμου, γεννήθηκαν νέες ανάγκες και ο απώτερος στόχος των κοινωνιών και των κυβερνήσεων τους, δεν ήταν μόνο η οικονομική ανάπτυξη με τη στενή έννοια της μεγέθυνσης, αλλά η οικονομική ανάπτυξη να συντελείται μαζί με την κοινωνική ανάπτυξη και την περιφερειακή, ενσωματώνοντας πάντα την περιβαλλοντική συνείδηση. Πρόσφατες μελέτες επιβεβαιώνουν τη σταδιακή στροφή των κυβερνητικών αναπτυξιακών προγραμμάτων από τη μεσοπρόθεσμη οπτική της εκβιομηχάνισης στη μακροπρόθεσμη διαχείριση των πόρων και την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων *("State Economic Development in the 1990s: Politics and Policy Learning", Peter Elisinger, University of Wisconsin, 1995).*

Έτσι λοιπόν, οι νεότεροι επιστήμονες κάνοντας λόγο για ολοκληρωμένη ανάπτυξη, εννοούν την ανάπτυξη που έχει ανθρώπινο πρόσωπο, την ανάπτυξη που θέτει στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τον άνθρωπο και δεν έχει απώτερο σκοπό μόνο το κέρδος, την ανάπτυξη που δεν αποτελεί πεδίο ευθύνης μόνο της οικονομικής επιστήμης, αλλά και των κοινωνικών και άλλων επιστημών, την ανάπτυξη που τελικά είναι περισσότερο βιώσιμη για τους ανθρώπους και για τις κοινωνίες του μέλλοντος *(Ρέππας, 1991; Αποστολόπουλος, 2003).*

Από τις θεωρήσεις αυτές γεννούνται νέοι επιθετικοί προσδιορισμοί για την ανάπτυξη: Ο όρος *Βιώσιμη Ανάπτυξη (Sustainable Development)* αναφέρεται στην ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να υποθηκεύει την ικανότητα των μελλοντικών

γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες. Ενώ, ο όρος *Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη (Integrative Development)* αναφέρεται στην ανάπτυξη που συντελείται σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δράσης, έχει κοινωνικό, οικονομικό, πολιτισμικό χαρακτήρα και σέβεται το περιβάλλον. Η έννοια της *Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης* εμφανίστηκε στη διεθνή βιβλιογραφία πριν από δύο δεκαετίες περίπου, σαν απάντηση στην έννοια της *κλαδικής ανάπτυξης (sectorial development)* (Αποστολόπουλος, 2003).

Ο όρος *Ενδογενής Ανάπτυξη* αναφέρεται στην ικανότητα χάραξης της κατάλληλης αναπτυξιακής διαδικασίας, σε συνδυασμό με την ενεργοποίηση των διαθέσιμων πόρων μιας περιοχής και την ενδογενή δυναμικότητά της *(Θεωδοροπούλου, 2004)*.

Ο συνδυασμός της εφαρμογής της *βιώσιμης ανάπτυξης* και της *ολοκληρωμένης ανάπτυξης* είναι η *Ενδογενής Ανάπτυξη*. Δηλαδή την ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών όπου αναδεικνύονται οι φυσικοί και οι τοπικοί ανθρώπινοι πόροι. Η *Ενδογενής Τοπική Ανάπτυξη* αποκτά καλύτερη έννοια όταν συνδέεται με την προώθηση της βελτίωσης του επιπέδου ζωής, χωρίς να απομονώνει τις τοπικές κοινότητες από το εθνικό οικονομικό σύστημα. Τέλος την *Ενδογενή Ανάπτυξη* δεν την επιβάλει το κράτος, ούτε η πολιτεία, αλλά είναι αίτημα των ίδιων των κατοίκων (Αποστολόπουλος, 2003).

Έτσι λοιπόν, αν θέλει κάποιος να εξετάσει αν η ανάπτυξη μιας περιοχής, ή ενός τόπου, η ενός δήμου, είναι ταυτόχρονα ολοκληρωμένη και βιώσιμη, αλλά και ενδογενής τοπική ανάπτυξη, θα πρέπει να εξετάσει την ανάπτυξη που πραγματοποιείται για όλες τις πλευρές της ανθρώπινης δραστηριότητας, θα πρέπει να εξετάσει αν γίνεται χρήση των τοπικών πόρων, αν αναδεικνύεται μέσα από την ανάπτυξη ο ιδιαίτερος τοπικός χαρακτήρας του τόπου. Τέλος, θα πρέπει να εξετάσει αν συμβάλλει στην τοπική απασχόληση, στην τοπική επιχειρηματικότητα και ταυτόχρονα αν με τη συγκεκριμένη ανάπτυξη διατηρούνται οι περιβαλλοντικές πηγές και η πολιτιστική κληρονομιά του τόπου.

Η ανάπτυξη ενός συγκεκριμένου τόπου ή περιοχής, λοιπόν, ονομάζεται *Τοπική Ανάπτυξη*. Αναλυτικότερα, η *τοπική ανάπτυξη* μπορεί να θεωρηθεί σαν μια διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης και διαρθρωτικών αλλαγών που οδηγεί σε μια βελτίωση του επιπέδου ζωής του τοπικού πληθυσμού και στην οποία μπορούν να διακριθούν τουλάχιστον δύο διαστάσεις: Καταρχήν η *οικονομική*, όπου οι τοπικοί επιχειρηματίες χρησιμοποιούν την ικανότητά τους για να οργανώσουν τους τοπικούς παραγωγικούς συντελεστές σε ικανοποιητικά επίπεδα παραγωγικότητας, ώστε να είναι ανταγωνιστικοί στις αγορές. Η άλλη διάσταση είναι η *κοινωνικοπολιτιστική* και σε αυτήν οι αξίες και οι τοπικοί θεσμοί αποτελούν τη βάση της αναπτυξιακής διαδικασίας. Επίσης σε αυτήν, η κοινωνική ευαισθησία και η αλληλεγγύη αποτελεί αναγκαιότητα. Η στρατηγική της τοπικής ανάπτυξης

εμπεριέχει ακόμη μία διάσταση την *πολιτικοδιοικητική*, όπου οι χωρικές πολιτικές επιτρέπουν τη δημιουργία ενός τοπικού ευνοϊκού οικονομικού πλαισίου, προστατεύοντάς το από τις εξωτερικές επιδράσεις και προωθώντας την ανάπτυξη της τοπικής δυναμικής *(Vasquez Barquero, 1991).*

Επιπλέον, ιδιαίτερη σημασία για την υλοποίηση της *τοπικής ανάπτυξης* αποδίδεται στον παράγοντα της συμμετοχής των ίδιων των πολιτών αλλά και στην επικοινωνία – δικτύωση των τοπικών κοινωνιών *("The Politics of Local Economic Development" Harold Wolman & David Spitzley, Economic Development Quarterly, Vol 10, Sage Publications, 1996)*

Η τοπική προσέγγιση λαμβάνει υπόψη της την ποικιλομορφία του τοπικού πληθυσμού, την απασχόληση και τις τοπικές αγορές, ενώ η έννοια της *τοπικότητας (locality),* προτείνεται σαν μια καλύτερη δυνατότητα επεξήγησης των τοπικών προβλημάτων και αναγκών *(Θεοδωροπούλου, 2004).*

Στην παρούσα εργασία δίνεται έμφαση στο κοινωνικό και το οικονομικό πλαίσιο, διότι αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της ανθρώπινης δραστηριότητας, της ανθρώπινης ύπαρξης.

Στο παρελθόν διάφοροι οικονομολόγοι όπως ο *K.Marx*, για παράδειγμα, αναγνώρισε την αλληλοσυσχέτιση και τον αλληλοεπηρεασμό των οικονομικών, των κοινωνικών, των πολιτιστικών και των πολιτικών δομών κατά τη διαδικασία της ανάπτυξης.

Ο *Malthus* με την πληθυσμιακή θεωρία του υποστήριξε ότι κοινωνικοί και ηθικοί παράγοντες προσδιορίζουν την συμπεριφορά του πληθυσμού απέναντι στις μεταβολές των οικονομικών μεταβλητών, όπως ο μισθός και αντίστροφα.

Ο *A.Smith* θεωρούσε ότι αιτία του χαμηλού επιπέδου ανάπτυξης ορισμένων χωρών όπως π.χ. η Ινδία, είναι οι πολιτικές και θεσμικές δομές των κοινωνιών.

Μεγάλη έμφαση στους κοινωνικοοικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες έδωσε και ο *J.S.Mill* με το έργο του «Αρχές της Πολιτικής Οικονομίας», όπου αποδεικνύει ότι θεσμοί όπως η ιδιοκτησία, η κληρονομιά, η πολιτική και κοινωνική ισότητα, η κοινωνική κινητικότητα, η ανάπτυξη της γνώσης, η παιδεία και ο πολιτισμός επηρεάζουν την ανάπτυξη ενός τόπου *(Ρέππας, 1991).*

Έτσι λοιπόν, οι βιβλιογραφικές αναφορές στην παρούσα εργασία αναφέρονται στους εξής τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας: Κοινωνία, Οικονομία, Υγεία, Εκπαίδευση, Διοίκηση και Συμμετοχή, Τεχνολογία, Υποδομές, Περιβάλλον, Πρωτογενής, Δευτερογενής και Τριτογενής τομέας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

2.1. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τομέα της κοινωνίας και τη σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη

Στην βιβλιογραφική ανασκόπηση που πραγματοποιήθηκε βρέθηκε πλούσια βιβλιογραφία με μελέτες που έχουν γίνει πάνω στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κοινωνιών από όλο τον κόσμο και πως αυτά επηρεάζουν την κοινωνική και την οικονομική ανάπτυξη ενός τόπου. Ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά όπως η φτώχεια που πλήττει τις κοινωνίες, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η ισότητα η ή ανισότητα φύλων, ο οικογενειακός προγραμματισμός, η υγεία, η εγκληματικότητα, η δικαιοσύνη, το μοντέλο οικογένειας κάθε κοινωνίας, η κουλτούρα, τα ήθη, τα έθιμα και οι παραδόσεις. Σύμφωνα με τις σύγχρονες απόψεις, οι κοινωνίες θα πρέπει να στοχεύουν:

- σε κοινωνική δικαιοσύνη, απαλλαγμένη από την εκεμτάλλευση και βασισμένη σε ανθρώπινες σχέσεις ισονομίας, συνεργασίας και σεβασμού της εργασίας
- σε συνθήκες κοινωνικής ευημερίας για όλους, με ιδιαίτερη προσοχή στην ανύψωση του επιπέδου ζωής των οριακών ομάδων, όπως γυναικών, εθνικών μειονοτήτων και περιοχών που είναι φτωχές σε πλουτοπαραγωγικές πηγές, ή ιστορικά καταπιεσμένες
- στη μέγιστη δυνατή πολιτιστική και αισθητική ολοκλήρωση

Σύμφωνα με τον *H : Leibenstein ("Economic Bachwardness and Economic Growth", New York 1957)*, ανάμεσα στα χαρακτηριστικά των λιγότερο αναπτυγμένων κοινωνιών περιλαμβάνονται:

- η φτώχεια: πολύ μικρό κατά κεφαλήν κεφάλαιο και ελάχιστο κατά κεφαλήν εισόδημα που συνεπάγεται επίπεδο ζωής στα όρια της επιβίωσης
- υψηλή ανεργία και έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης
- φτωχή στέγαση
- υψηλά επίπεδα θνησιμότητας και χαμηλό προσδικώμενο όριο ζωής κατά τη γέννηση
- ανεπαρκής διατροφή και κακή υγεία

- χαμηλά επίπεδα εκπαίδευσης και αντίστοιχα υψηλα ποσοστά αναλφαβητισμού
- υποβαθμισμένη νομική και κοινωνική θέση της γυναίκας

Αντίθετα, οι αναπτυγμένες κοινωνίες έχουν συνειδητοποιήσει τη σημασία – ακόμη και οικονομική – των τομέων αυτών, στους οποίους δίνουν ιδιαίτερη έμφαση. Ειδικά το «ανθρώπινο κεφάλαιο» αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι στη στόχευση της μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης περιφερειακής ανάπτυξης, με εκφάνσεις την εκπαίδευση και συνεχιζόμενη κατάρτιση, την προσαρμογή στην τεχνολογική εξέλιξη, την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, την προστασία της υγείας κα. *("Human Capital – Based Strategy for Regional Economic Development", Vijay K. Mathur, Economic Development Quarterly, Vol. 13, 1999)*

Στις τοπικές αγορές εργασίας, η προσπάθεια επικεντρώνεται στην αξιοποίηση των ιδιαίτερων πλεονεκτημάτων ή / και ικανοτήτων των περιοχών και των κατοίκων τους για τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης και τη διατήρηση των θέσεων εργασίας. Το 1992, οι ερευνητές David C. Ranney & John J. Betancur δημοσίευσαν στην Αμερική τα αποτελέσματα τριών ερευνών πεδίου που πραγματοποίησαν για να προτείνουν μεθοδολογικά εργαλεία για τον εντοπισμό και την αξιοποίηση των τοπικών ιδιαιτεροτήτων στις αγορές εργασίας *("Labo-Force-Based Development: A Community Oriented Approach to Targeting Job Training and Industrial Development" David C. Ranney & John J. Betancur – University of Illinois at Chicago, Economic Development Quarterly, Vol. 6, 1992).*

Εξάλλου, τα τελευταία χρόνια η «αναπτυξιακή» βιομηχανία άρχισε να ενσωματώνει έννοιες όπως η «ενδυνάμωση των φτωχών», «συμμετοχική δημοκρατία», σαν μέρος μιας στρατηγικής για την άμβλυνση της φτώχειας στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Σχετική μελέτη εξέτασε την αντίληψη της συμμετοχής σαν βάση της ενδυνάμωσης της αναπτυξιακής διαδικασίας αναπτυσσόμενων κοινωνιών όπως η Γκάνα της Αφρικής διαπιστώνοντας ότι η συμμετοχή μπορεί να γίνει η ουσία της δομικής αναμόρφωσης της κοινωνικής αλλαγής (*Ferrero, 2002; Botchway, 2001).*

Στις αναπτυγμένες χώρες ειδικά προγράμματα προωθούν πολλαπλές παρεμβάσεις υπέρ της ισότητας των ευκαιριών και τη βελτίωση της κοινωνικής θέσης ομάδων όπως τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι μετανάστες και οι γυναίκες. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης και τα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την απασχόληση. (Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000 – 2006, Κοινοτική Πρωτοβουλία «EQUAL 2000-2006» , «Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση», Ε.

Επιτροπή, Βρυξέλλες 12-04-2005, «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση», Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2004)

Τέλος, ενδεικτική της αλληλεξάρτησης ανάμεσα στην ανάπτυξη και το κοινωνικό περιβάλλον είναι η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα για την τοπική κατανομή των αυτοκτονιών και τη σχέση της με την τοπική κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη. Η παραπάνω μελέτη παρουσίασε το μοντέλο κατανομής των αυτοκτονιών στην Ελλάδα ανάμεσα σε 52 νομούς και διερεύνησε την πιθανή σχέση των αυτοκτονιών με κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες. Χρησιμοποιήθηκε ο δείκτης GID[1] σαν δείκτης κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης, ο οποίος μετρά παραμέτρους όπως η πληθυσμιακή αύξηση, τα έργα υποδομής, η οικονομική ευρωστία, η παραγωγικότητα. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι υπάρχουν υψηλά ποσοστά αυτοκτονιών σε υποβαθμισμένες περιοχές, ενώ αντίθετα όταν υπάρχει αυξημένη κοινωνικοοικονομική τοπική ανάπτυξη το ποσοστό αυτοκτονιών μειώνεται αισθητά *(Zacharakis et all, 1996)*.

2.2. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τομέα της οικονομίας και τη σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη

Τις τελευταίες δεκαετίες το ενδιαφέρον της αναπτυξιακής θεωρίας διευρύνθηκε για να συμπεριλάβει, πέρα από την απλή μεγέθυνση της παραγωγής και της προσφοράς αγαθών, τις ευρύτερες επιπτώσεις της αναπτυξιακής διαδικασίας πάνω στην ανθρώπινη ύπαρξη και στο ευρύτερο κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον. Αντίστοιχα, το ενδιαφέρον και της εμπειρικής έρευνας έχει μετατεθεί από το μέγεθος της παραγωγής με την έννοια της αύξησης του ΑΕΠ, στα αποτελέσματα που έχει η οικονομική μεγένθυση πάνω στην επέκταση των ικανοτήτων των ανθρώπων και το επίπεδο ζωής που απολαμβάνουν.

Το 1972 δύο ερευνητές, οι *W. Nordhaus και J. Tobin* στράφηκαν σε μιά προσπάθεια επαναπροσδιορισμού της διάρθρωσης του ΑΕΠ, έτσι ώστε από απλό μέτρο του παραγόμενου προϊόντος να μετατραπεί σε μέτρο ευημερίας *("Is Growth Obsolete in Economic Growth?, Columbia University Press, 1972)*. Βασική ιδέα των ερευνητών ήταν να εφαρμόσουν στον τρόπο υπολογισμού του ΑΕΠ μια νέα κατηγοριοποίηση δαπανών (θεωρώντας πχ τομείς όπως η εκπαίδευση και η υγεία επένδυση αντί κατανάλωση) και να συνυπολογίσουν την αξία ορισμένων μη αγοραίων υπηρεσιών και δραστηριοτήτων, όπως οι υπηρεσίες διαρκών καταναλωτικών αγαθών και η ανάπαυση. Η προσπάθεια αυτή εγκαταλείφθηκε γρήγορα, όχι

[1] General Index of Development

μόνο λόγω των δυσκολιών στον υπολογισμό της αξίας δραστηριοτήτων όπως πχ η ανάπαυση, αλλά και γιατί κάποιες προτάσεις, όπως ο αρνητικός συνυπολογισμός στο ΑΕΠ πχ των στρατιωτικών δαπανών ή της ρύπανσης, δεν ήταν εύκολα αποδεκτές αφού προέβαλαν ένα τελείως διαφορετικό πρότυπο ζωής και αξιών.

Στα χρόνια που ακολούθησαν η προσπάθεια στράφηκε προς την κατασκευή ενός νέου δείκτη, ανεξάρτητου από το ΑΕΠ, που να προσδιορίζει την ικανοποίηση των ευρύτερων στόχων της ανάπτυξης. Η πιο επιτυχής από τις προσπάθειες αυτές κατέληξε στην κατασκευή του «Δείκτη Ανθρώπινης Ανάπτυξης», η θεωρητική βάση του οποίου στηρίζεται στο πρώτο κεφάλαιο του *United Nations Development Program (1990), "Human Development Report", Oxford University Press*. Η προσέγγιση της ανθρώπινης ανάπτυξης θεωρεί τη μεγέθυνση του ΑΕΠ αναγκαία αλλά όχι ικανή συνθήκη για την εξασφάλιση της ευημερίας του ανθρώπου. Η εκτίμηση του δείκτη στηρίχθηκε στη μακροζωϊα, τη γνώση και το επίπεδο διαβίωσης. Το αντίθετο περιεχόμενο έχει ο Δείκτης Ανθρώπινης Φτώχειας που προστέθηκε αργότερα για να μετρήσει το βαθμό αποστέρησης από τις επιδιώξεις της ανθρώπινης ανάπτυξης. Οι δύο δείκτες καθιερώθηκαν σε ετήσια βάση για όλες τις χώρες του κόσμου, στα πλαίσια μελετών των Ην. Εθνών και του ΟΟΣΑ.

Υπάρχουν πολλές έρευνες που επιδιώκουν τη συνολική εκτίμηση των επιπτώσεων της αναπτυξιακής διαδικασίας πάνω στις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες μιάς χώρας ή μιας μικρής κοινωνίας. Πάντοτε, η ανάδειξη των επιμέρους ποιοτικών ή ποσοστικών χαρακτηριστικών που αφορούν στο επίπεδο ευημερίας έχει την έννοια της αναζήτησης πρόσθετων πληροφοριών για τη συμπλήρωση εκείνων που λαμβάνουμε μέσα από τη μέτρηση του ΑΕΠ. Τέτοιες πληροφορίες εστιάζουν συχνά σε δεδομένα όπως η εκπαίδευση, η γεννητικότητα, η προστασία του περιβάλλοντος, η συμμετοχή στα κοινά, κλπ. *(Adelman I. & Morris C.T., "Society, Politics and Economic Development" Baltimore, The Johns Hopkins Press, 1967).*

Μαζί με τα παραπάνω κριτήρια, η σύγχρονη οπτική για την περιφερειακή ανάπτυξη τείνει να αξιολογεί την οικονομική ανάπτυξη αλλά και τις παρεμβάσεις που επιχειρούνται στις αγορές με γνώμονα τα γενικότερα οφέλη προς την κοινωνία *("The Market Failure Approach to Regional Economic Development Policy", Timothy J. Bartik, Economic Development Quarterly, Vol. 4, 1990),* αναθέτοντας στην κεντρική εξουσία ένα συντονιστικό ρόλο, κύρια στην πλευρά της ζήτησης, για την υποκίνηση και την τόνωση της ανάπτυξης στις επιμέρους χωρικές ενότητες *("The Role of Countries in Local Economic Development", Laura E. Reese, Economic Development Quarterly, Vol. 8, 1994.)*

Οι πολιτικές τοπικής ανάπτυξης ιδιαίτερα, συγκρίνονται με βάση τα συγκεκριμμένα προωθούμενα συμφέροντα, το βαθμό κινητοποίησης των τοπικών δυνάμεων και τη συμμετοχή των ίδιων των κατοίκων στα κοινά *("The Politics of Local Economic Development", Harold Wolman, Economic Development Quarterly, Vol 10, 1996)*

Στόχο θα πρέπει να αποτελεί η απομάκρυνση από τις πρακτικές της παραδοσιακής εκβιομηχάνισης και της στενά εννοούμενης μεγέθυνσης, έτσι ώστε να περάσουμε στην αξιοποίηση των τοπικών πλεονεκτημάτων σε ευρεία κλίμακα, θέτοντας τα θεμέλια της βιωσιμότητας.

2.3. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τομέα της υγείας και τη σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη

Η υγεία αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης. Δεν μπορεί να γίνει λόγος για ανάπτυξη της κοινωνίας και της οικονομίας, για βιώσιμη ανάπτυξη, για τοπική ανάπτυξη αν δεν υπάρχει υγιής πληθυσμός στην περιοχή που αναφέρεται. Η υγεία των ανθρώπων συνδέεται, δυστυχώς, στην εποχή μας με την οικονομική τους κατάσταση και συχνά με την κοινωνική τους θέση, πράγμα που δεν θα έπρεπε να συμβαίνει, διότι δικαίωμα στην υγεία έχουν όλοι οι άνθρωποι, όπως έχουν δικαίωμα στην ζωή. Παρακάτω γίνεται μια αναφορά στα θέματα υγείας από την διεθνή βιβλιογραφία.

Η πλειοψηφία του παγκόσμιου πληθυσμού θα ζει σε αστικές περιοχές μέχρι το 2007, και οι πόλεις θα έχουν πιεστικά αυξανόμενη επίδραση στην υγεία τόσο των αστικών όσο και των μη αστικών κατοίκων των Ηνωμένων Πολιτειών. Παρόλο που υπήρχε, πολύ μεγάλο ενδιαφέρον από τους ερευνητές για τους δεσμούς ανάμεσα στην αστική κατοικία και την υγεία του πληθυσμού, δεν έχει γίνει επαρκώς κατανοητό το «πώς» και το «γιατί» οι πόλεις επηρεάζουν την υγεία του πληθυσμού. Υπάρχουν πολλαπλοί παράγοντες που επηρεάζουν την υγεία των αστικών πληθυσμών. Η παρούσα μελέτη ενσωματώνει ένα πλαίσιο κοινωνικοοικονομικών παραγόντων της πόλης και την επίδραση αυτών στην υγεία του αστικού πληθυσμού. Για παράδειγμα, οι αστικοί πληθυσμοί επηρεάζονται από το μέγεθος, τη διαφορετικότητα, τη σύνθεση, την πυκνότητα και αυτοί οι προσδιοριστικοί παράγοντες με την σειρά τους επηρεάζουν την υγεία του πληθυσμού. Ακόμη μια μελέτη πραγματοποιήθηκε για την επίδραση των κοινωνικοοικονομικών παραγόντων, όπως το εισόδημα, η ηλικία, η εκπαίδευση στην υγεία του γηραιότερου πληθυσμού του Καναδά, ενώ ταυτόχρονα

περιγράφτηκε η διαδικασία μετάβασης από μια «καλή» υγεία σε μια «φτωχή» υγεία *(Galea et all, 2005; Buckley et all, 2004).*

Η ευαισθητοποίηση του ίδιου του πληθυσμού για τη διατήρηση της καλής υγείας διαφοροποιείται ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξης της χώρας. Στις αναπτυγμένες χώρες ο βαθμός στον οποίο οι πολίτες επιμελούνται της υγείας τους και κάνουν χρήση κυρίως των ιδιωτικών υπηρεσιών υγείας, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το εισόδημα αλλά και από το κόστος των υπηρεσιών υγείας. Η επίδραση του εισοδήματος στη ζήτηση για υπηρεσίες υγείας, διαφέρει από χώρα σε χώρα. Σε κάποιες ευρωπαϊκές χώρες (πχ Ιταλία) οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες διαφοροποιούν την ποσότητα και ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και την ζήτηση ανάλογα με τις τιμές και το εισόδημα (πχ ανάμεσα στον ιταλικό βορρά και νότο), κάτι που διαπιστώνεται από τις *Daniele Fabri & Chiara Monfardini , "Public vs private health care services demand in Italy", Δεκ. 2002. Ο Nurillo και ο Gonzalez(1993)* μελέτησαν τη ζήτηση για υπηρεσίες ιδιωτικής ασφάλειας στον τομές της υγείας, για την Ισπανία, διαπιστώνοντας την εξάρτησή της από το κόστος.

Στις αναπτυσσόμενες χώρες και άλλοι παράγοντες, εκτός από το εισόδημα μπορεί να παίξουν πρωταγωνιστικό ρόλο στις επιλογές και συμπεριφορές των ατόμων αναφορικά με την αντιμετώπιση των θεμάτων υγείας: Τον Ιούνιο 2006, οι *Nancy Luke & Kaivan Munshi,* μελέτησαν για την Ινδία το θέμα της επίδρασης της κοινωνικής τάξης και του φύλου στην προσέγγιση των θεμάτων υγείας, στο δημοσίευμά τους *"Social affiliation and the demand for Health services: Caste and child health in South India"*. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα χαμηλής κοινωνικής τάξης νοικοκυριά δαπανούν τελικά περισσότερο για την υγεία των παιδιών σε σχέση με εκείνα υψηλής τάξης, στις περιοχές φυτειών τσαγιού. Αυτό ερμηνεύτηκε ως συνάρτηση της ύπαρξης ή μη υψηλών αποδόσεων κλίμακας στο ανθρώπινο κεφάλαιο.

Το 1977 η Διεθνής Ομοσπονδία Γυναικολόγων δημιούργησε μια Διεθνή Οργάνωση για την μητρική και τη γενετική υγεία το 1977. Η Διεθνής Οργάνωση παρατήρησε ότι ο Τρίτος Κόσμος δεν επωφελήθηκε από τις βελτιώσεις στην μητρική και στην γενετική υγεία των νεογέννητων των αναπτυγμένων χωρών. Ο σκοπός της οργάνωσης, στην Υεμένη, ήταν να κεντρίσει τις τοπικές συνομοσπονδίες να πάρουν πρωτοβουλίες για την βελτίωση της υγείας των γυναικών και των παιδιών. Η έλλειψη προσοχής στην υγεία της γυναίκας υπήρξε χαρακτηριστικό επακόλουθο της έμφασης που δόθηκε για την προστασία των νεογέννητων. Όμως τα παγκόσμια δικαιώματα της γυναίκας επιτάσσουν να δίνεται και στην γυναίκα ισάξια ιατρική προσοχή. Αυτή η ιδέα υιοθετήθηκε σε διεθνή συνέδρια, όπως αυτό στο Κάιρο, στο

Πεκίνο, στην Βραζιλία *(Richey, 2004; Wortham, 2002; Pinotti & Drezzet, 1998; Yu & Sarri, 1997).*

Η έκδοση του *ΟΟΣΑ "Health at a Glance: OECD Indicators 2005"* επισημαίνει ότι η υγειονομική περίθαλψη και οι συναφείς δαπάνες δεν είναι τα μοναδικά χαρακτηριστικά της υγείας, και ότι οι υφιστάμενοι κοινωνικο-οικονομικοί παράγοντες και ο τρόπος ζωής διαδραμτίζουν σημαντικότερο ρόλο στη διαμόρφωση της υγείας του πληθυσμού από ότι αυτή καθ'αυτή η παροχή υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης. Ο σχεδιασμός άρτιων προγραμμάτων για τη δημόσια υγεία πιθανόν να διευκολύνει την πρόληψη των ασθενειών και να αμβλύνει την οικονομική πίεση που ασκείται στα συστήματα περίθαλψης. Η μελέτη διαπιστώνει ότι η πρόοδος στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης και η ανάπτυξη νέων φαρμάκων έχουν συμβάλει στη σταθερή βελτίωση της κατάστασης της υγείας στις χώρες του ΟΟΣΑ τις τελευταίες δεκαετίες. Παράλληλα, οι δαπάνες για την υγεία δεν υπήρξαν ποτέ τόσο υψηλές, απορροφώντας αυξανόμενο μερίδιο του εθνικού εισοδήματος. Όμως, οι κίνδυνοι για την υγεία μεταβάλλονται εξίσου, και συχνά διευρύνονται εξ'αιτίας του σύγχρονου τρόπου ζωής.

2.4. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τομέα της εκπαίδευσης και τη σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη

Μια από τις πιο δυναμικές προσπάθειες όλων των ανθρώπων, όλων των χωρών του κόσμου είναι η αναζήτηση της παιδείας. Η συνειδητοποίηση της χρησιμότητας της εκπαίδευσης και τα αποτελέσματα της αμαθείας των χρόνων του παρελθόντος, οδήγησε σε ποικίλες εκπαιδευτικές και πολιτιστικές δραστηριότητες. Η παιδεία ως κοινωνικό αγαθό αναγνωρίσθηκε από το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ως η αναγκαιότερη προϋπόθεση για την στερέωση μιας φιλελεύθερης πορείας της κοινωνίας και της πολιτικής ζωής.

Η βιβλιογραφική προσέγγιση αναλύει το πόσο σημαντική είναι η εκπαίδευση στις μέρες μας σε όλες τις χώρες του κόσμου. Οι απαιτήσεις του σύγχρονου τεχνολογικού περιβάλλοντος και της παγκόσμιας οικονομίας, καθιστούν αναγκαία την πρόσβαση των ατόμων σε οικονομικά ανεκτή εκπαίδευση. Οι κάτοχοι πτυχίων όλων των βαθμιδών αναγνωρίζονται παγκοσμίως, ειδικότερα οι κάτοχοι του Bachelor κερδίζουν 75% περισσότερο κατά μέσο όρο από αυτούς που έχουν μόνο απολυτήριο λυκείου. Επιπρόσθετα, το ενδιαφέρον για ανώτατη εκπαίδευση τα τελευταία χρόνια σχετίζεται με την εκπαιδευτική και οικονομική προσβασιμότητα σε αυτήν.

Σε μελέτη που πραγματοποιήθηκε στο Κόσοβο, εξετάστηκαν τα εμπόδια και σύγχρονες προκλήσεις στον τομέα της μόρφωσης. Η μόρφωση μπορεί να αποτελέσει μέσο ασφάλειας των κοινωνιών και μέσο αναδόμησης των κοινωνικών τάξεων ενώ η έλλειψη αυτής συχνά οδηγεί σε αιματηρό πόλεμο. Η συγκεκριμένη μελέτη διερεύνησε ορισμένα ιδρύματα και ανέλυσε το πώς επηρεάζει η μόρφωση την κοινωνία και την οικονομία. Σε διαφορετική έρευνα η εκπαίδευση θεωρείται έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που επηρεάζουν την υιοθέτηση αποφάσεων και στρατηγικών. Καταγράφηκε μια προσπάθεια θετικής επιρροής της εκπαίδευσης στα νοικοκυριά που ζουν κάτω από δύσκολες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες όπως τα νοικοκυριά της Αιθιοπίας *(Nelles, 2005; Asfaw & Admassie, 2004)*.

Στην Ολλανδία, εκτιμήσεις ελαστικότητας έδειξαν ότι η ανώτατη εκπαίδευση θεωρείται από σημαντικό μέρος του πληθυσμού είδος πολυτελείας, και αυτό έχει σαν αποτέλεσμα μια αύξηση στο εισόδημα τους να μην οδηγήσει στην αύξηση της ζητούμενης ποσότητας της εκπαίδευσης αλλά στην μείωση. Παράλληλα διαπιστώθηκε ότι η ανώτατη εκπαίδευση θεωρείται συχνά πιο σπουδαία και απαραίτητη για τους άνδρες από ότι για τις γυναίκες. *(Huijsman 1986)*.

Μια άλλη μελέτη που αναλύει τη ζήτηση της εκπαίδευσης είναι αυτή που αναφέρεται στη Βολιβία. Το 1997 οι *George Psacharopoulos, Carlos R. Arieira & Robert Mattson* παρουσίασαν μια μελέτη με θέμα την ιδιωτική εκπαίδευση σε μια από τις πιο φτωχές χώρες του κόσμου. Σε αυτή την εμπειρική ανάλυση χρησιμοπούνται δεδομένα από κασέτες από έρευνα του Αυγούστου του 1990 και του 1992 σε 9 πόλεις σε δείγμα 6.347 νοικοκυριών. Τα δεδομένα προέρχονται από το Instituto Nacional de Estadistica και συγκεκριμένα είναι η εκπαίδευση, η υγεία, η μετανάστευση και ο αριθμός των νοικοκυριών. Αναφέρουν ότι η επένδυση στην παιδεία είναι καθοριστική για την οικονομική ανάπτυξη και ανακούφιση της φτώχειας. Τέτοια επένδυση είναι συνήθως χρηματοδοτούμενη από το κράτος. Παρόλα αυτά σε μερικές χώρες οι οικογένειες συνεισφέρουν με δικά τους έξοδα στην εκπαίδευση των παιδιών τους, δηλαδή ιδιωτική εκπαίδευση. Σε εποχές χαμηλών οικονομικών προϋπολογισμών η ιδιωτική εκπαίδευση είναι αυτή που αυξάνει την επένδυση της σε ανθρώπινο κεφάλαιο. Συχνά υποστηρίζεται ότι μόνο η υψηλή οικονομική τάξη μπορεί να αντέξει την ιδιωτική εκπαίδευση.

Το 1999, οι *Paul Glewwe & Harry Anthony Patrinos* αναφέρθηκαν στο μοντέλο έρευνας της ζήτησης της εκπαίδευσης στην περιοχή του Βιετνάμ. Συγκεκριμένα, αναφέρθηκαν στο ρόλο του ιδιωτικού τομέα της εκπαίδευσης στο Βιετνάμ σε σχέση με τον τρόπο ζωής του πληθυσμού του. Τα δεδομένα προέρχονται από το World Bank, Washington DC, USA. Δεν είναι περίεργο ότι στο Βιετνάμ ο αριθμός των ιδιωτικών σχολείων είναι

μικρός. Θεωρείται ότι όσα παιδιά πηγαίνουν σε ιδιωτικά σχολεία είναι προνομιούχα σε σχέση με τα παιδιά που εγγράφονται σε δημόσια. Αυτό οφείλεται στο βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού αλλά και στο μορφωτικό επίπεδο των γονιών των μαθητών. Στο Βιετνάμ το ποσοστό του 95% του μαθητικού πληθυσμού είναι εγγεγραμμένο στα σχολεία όλων των βαθμίδων. Θα πρέπει έως τα 8 έτη να έχουν εγγραφεί στο σχολείο τα παιδιά ειδάλλως δεν επιτρέπεται η εγγραφή τους. Ένα ποσοστό της τάξεως του 6-8% δεν είναι εγγεγραμμένα στο σχολείο. Αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγω στο επίπεδο μόρφωσης των γονιών. Έχει παρατηρηθεί ότι γονείς που είναι χαμηλού μορφωτικού επιπέδου θεωρούν δεύτερη προτεραιότητα να γράψουν τα παιδιά τους στο σχολείο. Η ζήτηση των ημιδημοσίων σχολείων και ιδιωτικών στο Βιετνάμ είναι πολύ μικρή, θεωρείται αγαθό πολυτελείας και συνήθως αγόρια εγγράφονται στα συγκεκριμένα σχολεία, ενώ ο αριθμός των κοριτσιών που παρακολουθούν σε αυτά τα σχολεία είναι πολύ μικρότερος. Όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση και συγκεκριμένα τα πανεπιστήμια, το 1994-95 υπήρχαν 111 δημόσια πανεπιστήμια, έως το 1991 δεν είχε επιτραπεί η είσοδος των ιδιωτικών. Το 1993 ιδρύθηκαν τα πρώτα 10 ιδιωτικά πανεπιστήμια σε τρεις πόλεις στο Hanoi, στο Ho Chi Minh City και στο Danang. Τα περισσότερα είναι σε άλλη γλώσσα, χρησιμοποιούν διαφορετική τεχνολογία, διαχείριση διδασκαλίας και οικονομία. Τα δίδακτρα είναι διπλάσια από τα δημόσια πανεπιστήμια της χώρας. Η ζήτηση αυτών σε σχέση με τα δημόσια είναι πολύ μικρή λόγω των υψηλών διδάκτρων.

Μια διαφορετική έρευνα, έδειξε ότι οι πόλεις που ξεκινούν με αναλογικά περισσότερους μορφωμένους ανθρώπους, έχουν στατιστικά μεγαλύτερη πιθανότητα να μεγεθύνονται γρηγορότερα και μακροχρόνια. Αυτό συμβαίνει για δύο λόγους: 1) οι παραγωγοί της γνώσης είναι γεωγραφικά περιορισμένοι στην πόλη, και 2) η γνώση είναι περισσότερο παραγωγική στην πόλη που αποκτήθηκε. Το παραπάνω τεκμηριώνεται με παραδείγματα αμερικανικών πόλεων την περίοδο 1900-1990. Επίσης βρέθηκε ότι οι αστικές συγκεντρώσεις και οι μητροπολιτικές περιοχές με υψηλό επίπεδο ανθρώπινου κεφαλαίου μεγαλώνουν γρήγορα κατά τον εικοστό αιώνα *(Simon & Nardinelli, 2002)*.

Η επιμόρφωση των πολιτών είναι αναγκαία και για την περιβαλλοντική διατήρηση. Η συνεχόμενη αύξηση στη ζήτηση για πήγες φρέσκου νερού οδήγησαν στην αναγνώριση της ανάγκης για μια ενοποιημένη προσέγγιση για τη διαχείριση υδάτων, καθαρότητα και διατήρηση. Αυτή η προσπάθεια απαιτεί έρευνα, τεχνική καινοτομία αλλά και εκπαίδευση και επιμόρφωση των κατοίκων. Σε έρευνα παρουσιάστηκε το παράδειγμα των επιμορφωτικών προγραμμάτων στο Αμάν και η παροχή παιδείας για την καλύτερη διαχείριση του περιβάλλοντος. Σε ακόμη μια έρευνα παρουσιάστηκε ο ρόλος των επιμορφωτικών

ινστιτούτων στην εγκαθίδρυση της βιώσιμης ανάπτυξης, ένα πλαίσιο που ενσωματώνει οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις. Η επιμόρφωση για ένα βιώσιμο μέλλον απαιτεί έναν συνδυασμό έξι στοιχείων: 1) διαπειθαρχική προσέγγιση, 2) εκπαίδευση των εκπαιδευτών, 3) κοινωνική και περιβαλλοντική ισότητα και δικαιοσύνη, 4) πολιτική συμμετοχή με νόημα, 5) σεβασμός για την τοπική κουλτούρα, 6) υπηρεσίες πρόληψης. Στην συγκεκριμένη μελέτη δόθηκαν παραδείγματα από κοινωνίες των Η.Π.Α. *(Goosen et all, 2001; Vargas, 2000).*

2.5. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τομέα της διοίκησης – συμμετοχής και τη σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη

Η διοίκηση παίζει καθοριστικό ρόλο στην περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη ενός κράτους, σε κρατικό επίπεδο, αλλά και ενός τόπου, σε τοπικό επίπεδο. Κρίσιμο στοιχείο για το επίπεδο ανάπτυξης και εκδημοκρατισμού μιάς χώρας αποτελεί στις μέρες μας ο βαθμός συμμετοχής των πολιτών στη διαμόρφωση και την υλοποίηση των παρεμβάσεων διοίκησης.

Οι Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί (ΜΗ.ΚΥ.Ο), είναι συχνά σημαντικοί ενισχυτές του εκδημοκρατισμού, και συνιστούν σημαντική μορφή άμεσης συμμετοχής των πολιτών στα κοινά. Η Ομοσπονδία Εθελοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων Ελλάδος είναι το Δευτεροβάθμιο Συντονιστικό Όργανο των Εθελοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων που δραστηριοποιούνται σε ένα ευρύ και πολυσυλλεκτικό φάσμα κοινωνικής προσφοράς και ευαισθητοποίησης στη χώρα μας *(www.ngofederation.gr)*. Ιδρύθηκε το 1996 ανταποκρινόμενη στην ανάγκη για συντονισμένη δράση των ΜΚΟ. Η ίδρυσή της στηρίχτηκε στη σκέψη ότι με την ένωση επιτυγχάνεται η ισχύς όταν πρόκειται για την επίτευξη κοινών στόχων και σκοπών, όπως είναι η αποτελεσματικότερη προώθηση του έργου και των δράσεων των επιμέρους εθελοντικών οργανώσεων, δράσεις που προσβλέπουν στην ανακούφιση και επίλυση των ανθρωπιστικού περιεχομένου προβλημάτων που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη κοινωνία.

Σήμερα, μέλη της Ομοσπονδίας είναι δεκάδες φορείς που ενεργοποιούνται σε διάφορα πεδία, όπως:

- Ανθρώπινα Δικαιώματα
- Πολιτική Προστασία
- Ανάπτυξη - Ανθρωπιστική Βοήθεια στο Εξωτερικό

- Κοινωνική Αλληλεγγύη (πρόσφυγες-μετανάστες-φτωχοί)
- Περιβάλλον
- Πολιτισμός - Αθλητισμός
- Νέοι - Παιδιά
- Υγεία - Πρόνοια
- ΑμΕΑ

Τα ενεργά μέλη των Οργανώσεων της Ο.Ε.Μ.Κ.Ο.Ε. υπολογίζονται σε περίπου 12.000, ενώ πρέπει να ληφθεί υπόψη και ο μεγάλος αριθμός φίλων εθελοντών που υποστηρίζουν ανιδιοτελώς το έργο της.

Από ιδρύσεώς της η Ομοσπονδία Εθελοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων Ελλάδος έθεσε ως πρωταρχικό της σκοπό την προώθηση και διάδοση της ιδέας του Εθελοντισμού στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, την προστασία, με οποιονδήποτε τρόπο, της ανθρώπινης ζωής και αξιοπρέπειας, και την ηθική και υλική υποστήριξη, με κάθε δυνατό μέσο, των λιγότερο προνομιούχων μελών της κοινωνίας μας.

Προτείνει συνάμα τρόπους βελτίωσης των ικανοτήτων των μελών της στην ανάπτυξη του έργου τους και διεκδικεί γενικά και θεσμικά αιτήματά τους, καθώς και συμμετοχή της ίδιας και των μελών της σε χρηματοδοτούμενα προγράμματα εθελοντικής δράσης. Προάγει, επίσης, την έρευνα και τη βιβλιογραφία σε θέματα Εθελοντισμού, και εκπονεί και υλοποιεί προγράμματα ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής συνεργασίας σε τοπικό και διεθνές επίπεδο.

Παρόλα αυτά σε διάφορες χώρες του κόσμου παρόλη την προσπάθεια που κάνουν οι Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί για περισσότερη λαϊκή συμμετοχή στην διοίκηση, η κρατική δύναμη παραμένει αμετάβλητη. Τέτοιο παράδειγμα αποτελεί και η Ιορδανία. Στην Ιορδανία μάλιστα η κυβέρνηση έχει τρόπους διείσδυσης και ελέγχου στην δράση των Μη Κυβερνητικών Οργανισμών μέσω:

- Διοικητικής καταστολής τους
- Διείσδυση της κρατικής δύναμης μέσα στους ηγεμονικούς Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς
- Συγκεντρωτισμός δια μέσου της Γενικής Ένωσης Εθελοντικής Κοινωνίας.

(Wiktorowicz, 2002; Blair, 2000).

Πέραν των εθελοντικών οργανώσεων, η συμμετοχή μπορεί να διασφαλίζεται και μέσα από την εκπροσώπηση των πολιτών σε όργανα και διαδικασίες λήψης αποφάσεων και σχεδιασμού των παρεμβάσεων σε μιά οικονομία. Ο όρος «Δημοκρατικός Προγραμματισμός» περιγράφει την από τη βάση προς τα πάνω (“Bottom –up”) διαδικασία εκπόνησης των

αναπτυξιακών προγραμμάτων, τοπικού και εθνικού επιπέδου. Το άρθρο 70 του Ν. 1622/86 προδιορίζει ως όργανα δημοκρατικού προγραμματισμού « αυτά που συμμετέχουν στη διαδικασία κατάρτισης ή καταρτίζουν, ή εγκρίνουν τα μεσοχρόνια και ετήσια αναπτυξιακά προγράμματα, σε εθνικό, περιφερειακό, νομαρχιακό και τοπικό επίπεδο.» Δηλαδή, όργανα Δημοκρατικού Προγραμματισμού είναι:

- Οι κεντρικοί φορείς του δημοσίου που έχουν σχετική αρμοδιότητα
- Τα περιφερειακά συμβούλια
- Τα νομαρχιακά συμβούλια
- Τα δημοτικά συμβούλια
- Τα διοικητικά συμβούλια των «αναπτυξιακών συνδέσμων»

Επίσης, όργανο δημοκρατικού προγραμματισμου είναι η ΟΚΕ («Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή»), της οποίας έργο, σύμφωνα με το νόμο 2232/1994, είναι «η διατύπωση αιτιολογημένης γνώμης σε θέματα ιδιαίτερης σπουδαιότητας, που σχετίζονται με τις εργασιακές σχέσεις, την κοινωνική ασφάλιση, τα φορολογικά μέτρα, καθώς και με τη γενικότερη κοινωνικο-οικονομική πολιτική, ιδίως σε θέματα περιφερειακής ανάπτυξης, επενδύσεων, εξαγωγών, προστασίας καταναλωτή, και ανταγωνισμού».

Η χρήση της τεχνολογίας έρχεται να ανοίξει νέους δρόμους στην αμεσότητα της επαφής της διοίκησης με τον πολίτη: Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση σύμφωνα με τον επίσημο ορισμό της ΕΕ είναι "η χρήση των τεχνολογιών της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών στη δημόσια διοίκηση σε συνδυασμό με οργανωτικές αλλαγές και νέες δεξιότητες του προσωπικού, με σκοπό τη βελτίωση της εξυπηρέτησης του κοινού, την ενδυνάμωση της δημοκρατίας και την υποστήριξη των δημόσιων πολιτικών". Όμως, παρόλο που ο ορισμός της είναι σαφέστατος, η υλοποίηση των στόχων της και η διείσδυσή της σε παγκόσμιο επίπεδο κρύβουν πολλά εμπόδια. Σε ένα γενικότερο πλαίσιο, θα μπορούσαμε να πούμε ότι τα κύρια εμπόδια στην υλοποίηση των προγραμμάτων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης δεν είναι τεχνικά. Είναι κοινωνικά και πολιτισμικά. Το “e-government” πρέπει να ακολουθείται από αλλαγές στην οργάνωση, τη φιλοσοφία και τη δομή των δημόσιων υπηρεσιών. Απαιτεί εκπαίδευση των δημοσίων υπαλλήλων αλλά και των πολιτών, και αντιμετώπιση πλήθους θεσμικών ζητημάτων. Όλα αυτά τα εμπόδια στην εξάπλωση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης πρέπει να λυθούν άμεσα και η αρχή καλό θα ήταν να γίνει με την αντιμετώπιση της άγνοιας των πολιτών, που στην παρούσα φάση ελάχιστη γνώση έχουν γύρω από το τι σημαίνει Κοινωνία της Πληροφορίας. *(www.go-online.gr, 12.03.2007).*

2.6. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τομέα της τεχνολογίας και την σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη

Σε άρθρο του με τίτλο *«Ο παράγων ανθρώπινο δυναμικό και η σημασία του στην ανάπτυξη», (εφημ. "Express", Πάτρα, Νοέμβριος 2001),* ο καθηγητής Γ. Παπαδόπουλος επισημαίνει ότι η αναδυόμενη παγκόσμια οικονομία αποτελεί το περιβάλλον στο οποίο καλείται να δραστηριοποιηθεί το σύγχρονο κράτος και ο σύγχρονος πολίτης. Το περιβάλλον αυτό, παράλληλα με τις νέες ευκαιρίες και προκλήσεις που προσφέρει, αξιώνει ταυτόχρονα υψηλό επίπεδο ανταγωνιστικότητας. Βασικό χαρακτηριστικό του υπό διαμόρφωση τοπίου αποτελεί η ευκολότερη παρά ποτέ πρόσβαση σε τεχνολογικούς πόρους, ιδιαίτερα όσον αφορά την πληροφοριακή τεχνολογία. Η παραδοσιακή βιομηχανία καλείται να ενσωματώσει στις δομές της νέες τεχνολογίες με ταχείς ρυθμούς και να προχωρήσει στην αναγκαία αναδιοργάνωση ώστε να είναι δυνατή η συμπόρευσή της με τη νέα οικονομία.

Πρόσφατες μελέτες για την ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση δείχνουν ότι την περασμένη δεκαετία σημειώθηκε ετήσια αύξηση 2,2% στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, η οποία αποδίδεται κατά 1,8% στην αύξηση της παραγωγικότητας και 0,4% στην αύξηση της απασχόλησης. Οι πλουσιότερες περιφέρειες της ΕΕ χαρακτηρίζονται από υψηλή παραγωγικότητα, ικανότητα έρευνας και καινοτομίας *(European Commission 1999).* Η περαιτέρω ανάλυση των παραγόντων που συμβάλλουν κατά 65% στην ανάπτυξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στις περιφέρειες της ΕΕ, δείχνει ότι οι σημαντικότερες παράμετροι της ανάπτυξης αυτής σχετίζονται με τη γνώση, την οικονομία και την κοινωνία της γνώσης *(European Commission 2001).*

Η προσπάθεια διάχυσης της τεχνολογίας στο χώρο γίνεται συχνά μέσα από τη δημιουργία «νησίδων καινοτομίας», δηλαδή πόλων που συγκεντρώνουν επιχειρήσεις έντασης γνώσεων, νέους βιομηχανικούς κλάδους, διαδικασίες και υπηρεσίες παραγωγής νέων προϊόντων. Οι νησίδες καινοτομίας λειτουργούν μέσα σε ευρύτερες περιοχές με πιο παραδοσιακές δραστηριότητες, αντικατοπτρίζοντας μια ιστορική πορεία δημιουργίας νέων δραστηριοτήτων, καθώς κάθε νέα δραστηριότητα εμφανίζεται ως διακριτός τόπος μέσα σε καθιερωμένες πρακτικές *(Καθ. Ι. Βασάλος ΑΠΘ, Καθ. Β. Κελεσίδης Πολυτεχνείο Κρήτης, & Ν. Κομνηνός ΑΠΘ, Ανακοίνωση στο Συνέδριο της Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών «Θεσσαλονίκη – Παρελθόν, Παρόν και Μέλλον», 28-03/03/2003).*

Τον Αύγουστο του 2006, το *SSTI (State Science and Technology Institute)* δημοσίευσε μελέτη που πραγματοποιήθηκε για το Υπουργείο Εμπορίου των ΗΠΑ, σχετικά με τους

τρόπους επίσπευσης της μετάβασης διαφόρων περιοχών των ΗΠΑ στην κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας. Ως βασικά προαπαιτούμενα της μετάβασης αυτής, εντοπίστηκαν:

- ερευνητική υποδομή (πχ πανεπιστήμια, ή/και δημόσιοι – ιδιωτικοί φορείς έρευνας που δημιουργούν νέα γνώση και ανακαλύψεις)
- μηχανισμοί μεταφοράς της γνώσης μεταξύ ατόμων και επιχειρήσεων
- τεχνική υποδομή που περιλαμβάνει υψηλού επιπέδου συστήματα τηλεπικοινωνιών
- εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό
- πηγές κεφαλαίου
- ποιότητα ζωής
- επιχειρηματικότητα

Τέλος, οι έρευνες καταδεικνύουν και την αμφίδρομη σχέση που υφίσταται ανάμεσα στα επίπεδα ανάπτυξης και την τεχνολογία: σχετική έρευνα πραγματοποιήθηκε το 2002, για τις δυνατότητες καθώς και τα προβλήματα μεταφοράς της τεχνολογίας από τις αναπτυγμένες χώρες στις αναπτυσσόμενες χώρες, με νεοεμφανιζόμενες αγορές, στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη. Παρατηρήθηκε *(Tihanyi & Roath, 2002)* ότι τα διαφορετικά θεσμικά χαρακτηριστικά κάθε χώρας είναι προσδιοριστικοί παράγοντες της μεταφοράς τη τεχνολογίας από την αναπτυγμένη χώρα στην αναπτυσσόμενη. Όπως απέδειξαν αργότερα (2005) και οι *Azari και ο Pick*, η κοινωνικοοικονομική σύνθεση του πληθυσμού της κάθε περιοχής αποτελεί καθοριστικό παράγοντα στην μεταφορά της τεχνολογίας.

2.7. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τομέα των υποδομών και τη σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη

Ο αυτοκινητόδρομος της Εγνατίας Οδού είναι ένα από τα μεγαλύτερα και πολλά υποσχώμενα έργα υποδομής που υλοποιούνται αυτή τη στιγμή στη χώρα μας, στον τομέα των μεταφορών. Αποτελεί έργο ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος καθώς συγκλίνουν σε αυτόν τρείς Πανευρωπαϊκοί Διάδρομοι, και περιλαμβάνει εννέα κάθετους άξονες που τον συνδέουν με αντίστοιχα αστικά κέντρα και κόμβους μεταφορών. Το Παρατηρητήριο της Εγνατίας Οδού δημιούργησε ένα σύστημα πενήντα δεικτών για τη διαχρονική καταγραφή και παρακολούθηση των χωρικών επιπτώσεων του έργου. Τον Μάρτιο του 2005 το *Παρατηρητήριο της Εγνατίας Οδού* δημοσίευσε την πρώτη *«Έκθεση Χωρικών Επιπτώσεων για τον Αυτοκινητόδρομο της Εγνατίας»,* όπου διαπιστώνεται ότι το έργο δεν εγκαινιάζει απλά μια υποδομή μεταφορών, αλλά ένα ευρύ διαπεριφερειακό δίκτυο που συνδέει τα κυριότερα

κέντρα ανάπτυξης της Βόρειας Ελλάδας, επιδρώντας άμεσα στη συνολική βελτίωση της οικονομίας και της ποιότητας ζωής στην περιοχή. Η παράδοση στην κυκλοφορία ολόκληρου του έργου αναμένεται να επηρεάσει θετικά περίπου το ένα τρίτο του πληθυσμού της χώρας, και να καταστήσει δυνατές τις ασφαλείς και γρήγορες μεταφορές προσώπων και αγαθών, μειώνοντας δραματικά τους απαιτούμενους χρόνους. Η βελτίωση της πρόσβασης σε πέντε λιμάνια, οκτώ αεροδρόμια, σιδηροδρομικό δίκτυο, αλλά και δέκα οκτώ βιομηχανικές ζώνες καθώς και τουριστικούς και πολιτιστικούς προορισμούς αναμένεται να καταστήσει ελκυστικότερο το ευρύτερο περιβάλλον για την εγκατάσταση επιχειρήσεων, την προσέλκυση επισκεπτών και το άνοιγμα των αγορών από και προς τα Βαλκάνια και την Ευρώπη. Σε δεύτερη φάση, οι επιπτώσεις θα γίνουν περισσότερο αισθητές στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, τη συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού και στην άνοδο του επιπέδου διαβίωσης των κατοίκων.

Παραδοσιακά, η περιφερειακή ανάπτυξη συνδέεται άμεσα με τη βελτίωση των συστημάτων επικοικωνιών, καθώς η τελειοποίησή τους οδηγεί σε εξοικονόμηση χρόνου και ενέργειας, προάγει την ανταγωνιστικότητα και τη διαφοροποίηση των αγορών, αυξάνοντας τελικά των παραγωγή και το εισόδημα. Η μεγιστοποίηση της θετικής επίδραση της ανάπτυξης των υποδομών αυτών συναρτάται όμως με την αποφυγή των ενδεχόμενων περιβαλλοντικών επιπτώσεών τους *(Harry Herstad, Chairman of Sunnhordland Bru-og Tunnelselskap AS – Norway, Ομιλία στην ημερίδα «Υποδομές Μεταφορών και Περιφερειακή Ανάπτυξη – Εγνατία Οδός ΑΕ, Ιούνιος 2005)*

Αν, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ανάπτυξη των υποδομών στοχεύει στην άνοδο του ΑΕΠ και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, στη Νότια Αφρική η σημασία των υποδομών είναι τεράστια ακόμα και την επιβίωση των κατοίκων. Ακόμη και στις αστικές περιοχές, τουλάχιστον το ένα πέμπτο των νοικοκυριών δεν έχουν πρόσβαση σε χώρους υγιεινής, πόσιμο νερό και ηλεκτρισμό, ενώ πολύ φτωχές είναι οι υποδομές μεταφορών, επικοινωνιών και αστικής συγκοινωνίας. Η βελτίωση των κοινωνικών και τεχνικών υποδομών χαρακτηρίζεται εκεί σαν τη «ραχοκοκκαλιά» για τη στήριξη ακόμη και προγραμμάτων εναντίον του "Apartheid" *("Infrastructure and Development in Southern Africa", Thabo Mbeki Deputy President of the Development Bank of Southern Africa, Ομιλία 31.07.1998).*

Τέλος, σε αρκετά σημεία του πλανήτη το μέλλον των υποδομών συνδέεται στην πράξη με την επιδίωξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης. Σύμφωνα με μελέτη που υλοποίησε το 2003 το *Υπουργείο Ανάπτυξης της Νέας Ζηλανδίας με τίτλο "Sectoral Infrastructure and Sustainable Development",* τα σημαντικότερα ζητήματα βιωσιμότητας ανακύπτουν κυρίως

σε τέσσερις τομείς υποδομών: μεταφορές, ενέργεια, ύδρευση και τηλεπικοινωνίες. Στόχος της μελέτης είναι να υποδείξει τρόπους με τους οποίους ο μελλοντικός σχεδιασμός των υποδομών στους τομείς αυτούς θα λαμβάνει υπόψη την αντιμετώπιση των ενδεχόμενων απειλών για τη βιωσιμότητα, και θα γίνεται με προσανατολισμούς όπως: η εξοικονόμηση ενέργειας και η χρήση ανανεώσιμων πηγών, η ολοκληρωμένη διαχείριση της ύδρευσης – αποχέτευσης, ή η χρήση φιλικών προς το περιβάλλον μεταφορικών μέσων και καυσίμων.

2.8. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τομέα του περιβάλλοντος και τη σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι διάφορες βιβλιογραφικές προσεγγίσεις που σχετίζονται με περιβαλλοντικά θέματα και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη. Η κοινωνία και η οικονομία είναι τομείς άρρηκτα συνδεδεμένοι με το περιβάλλον. Δεν θα πρέπει η εξέλιξη της κοινωνίας και της οικονομίας να επιβαρύνει το περιβάλλον, διότι τότε δεν πραγματοποιείται ολοκληρωμένη ανάπτυξη. Αντίθετα η κοινωνία θα πρέπει να διαφυλάσσει και να προστατεύει τις φυσικές πηγές.

Η ελληνική πολιτεία προβλέπει την προστασία του περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων:

«Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα.»

Το Σύνταγμα της Ελλάδος, άρθρο 24.1

Αργότερα, ο Ν.1650/86 προβλέπει για την προστασία της φύσης και του τοπίου και σε περιοχές πέραν των δασικών.

Ο νόμος αναγνωρίζει την προστασία του περιβάλλοντος ως «θεμελιώδες και αναπόσπαστο μέρος της πολιτιστικής και αναπτυξιακής διαδικασίας» και θέτει ως στόχους:

- ✓ Την προστασία του εδάφους ώστε οι χρήσεις του να γίνονται σύμφωνα με τις φυσικές ιδιότητές του και την παραγωγική του ικανότητα,
- ✓ Την προστασία της ατμόσφαιρας,
- ✓ Την προστασία και διατήρηση της φύσης και του τοπίου, με έμφαση σε περιοχές με μεγάλη βιολογική, οικολογική, αισθητική ή γεωμορφολογική σημασία,

- ✓ Την προστασία των ακτών , θαλασσών, οχθών ποταμών, λιμνών, του βυθού και των νησίδων τους ως φυσικών πόρων, ως στοιχείων οικοσυστημάτων και ως στοιχείων του τοπίου,
- ✓ Τον καθορισμό κριτηρίων και κατάλληλων παραμέτρων για τις επιτρεπόμενες εκπομπές αποβλήτων, έτσι ώστε να μην προκαλείται υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

Για να αντιμετωπιστούν οι ιδιαίτερες προκλήσεις που παρουσιάζουν τα οικοσυστήματα, σχεδιάστηκε, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Πολιτικής για το περιβάλλον, η Ευρωπαϊκή Οδηγία για τη διατήρηση των φυσικών οικοσυστημάτων καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας (92/43/ΕΟΚ).

Το μέτρο που επιλέχθηκε από τα κράτη-μέλη ήταν η δημιουργία ενός συνεκτικού οικολογικού δικτύου Ειδικών Ζωνών Διατήρησης (Special Areas of Conservation - SACs) με την ονομασία Natura 2000.

Εξάλλου, η εφαρμογή κάποιων άρθρων του Πρωτοκόλλου του Κιότο θα απαιτήσει κανόνες για την μέτρηση και τον προσδιορισμό των βασικών γραμμών ενάντια στο φαινόμενο του θερμοκηπίου και των εκπομπών αερίων στην ατμόσφαιρα. Το αναπτυξιακό σχεδίο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για την παροχή κινήτρων και για την διασφάλιση των αντικειμενικών στόχων του πλαισίου για τις κλιματολογικές αλλαγές αποτελεί μια αξιόλογη προσπάθεια αντιμετώπισης της κατάστασης. Το πλαίσιο ενσωματώνει τέσσερις αρχές: *ακρίβεια, κατανόηση, απροθυμία, πρακτικότητα*. Οι αρχές αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να οριστούν οι βασικές γραμμές του πλαισίου και την αντιμετώπιση του φαινομένου του θερμοκηπίου *(Dang et all, 2003; Yannas, 2001; Gustavsson, 2000)*. Στις διεθνείς θεωρίες και πολιτικές ανάπτυξης η προστασία του περιβάλλοντος έχει συνδεθεί άρρηκτα με τη βιώσιμη ανάπτυξη, που περιέλαβε ως αξίες ανάπτυξης τη μακροπρόθεσμη διαχείριση της γης, και τη συνετή αξιοποίηση των κοινωνικών και φυσικών πόρων. Η βιώσιμη ανάπτυξη προϋποθέτει μακροπρόθεσμη οπτική και περιλαμβάνει νέες ευκαιρίες, αλλά και περιορισμούς οι οποίοι δεν λαμβάνονταν υπόψη στους μεσοπόθεσμους σχεδιασμούς. *("Abundance by Design", Rocky Mountain Institute, March 2007).*

Σήμερα, στον Καναδά και στις Η.Π.Α. οι σχεδιαστές της ανάπτυξης επικεντρώνονται στην αναθεώρηση της έννοιας της ανάπτυξης και κάνουν λόγο για βιώσιμη ανάπτυξη, για μια ανάπτυξη που θα κληροδοτήσει και στις επόμενες γενεές την περιβαλλοντική κληρονομιά. Αυτό για να πραγματοποιηθεί θα πρέπει να περάσει στη νοοτροπία και τον τρόπο ζωής των κατοίκων της κάθε περιοχής η αναδάσωση, η δενδροφύτευση, η προστασία των δασών και η προστασία των πράσινων περιοχών. Εν κατακλείδι, σχετικά με την διαχείριση εδαφών της

γης, συμπεραίνεται ότι τα συστήματα διαχείρισης εδάφους και συγκεκριμένα ο κτηματολογικός πυρήνας είναι μια σημαντική δομή που επιτρέπει την εφαρμογή εδαφικών στρατηγικών. Είναι γεγονός ότι η δομή της πληροφόρησης, η οικονομική ανάπτυξη, η περιβαλλοντική διαχείριση και η κοινωνική σταθερότητα αποτελούν παράγοντες που επηρεάζουν τα συστήματα διαχείρισης εδάφους σε αναπτυγμένες αλλά και αναπτυσσόμενες χώρες και συμβάλουν συνδυαστικά στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Αυτό ονομάζεται "Βέλτιστη Πρακτική". Ενώ, μέχρι τώρα έχει δοθεί μεγάλη έμφαση στις πολιτικές διαχείρισης γης, δασικής διαχείρισης, διαχείρισης παράκτιας ζώνης, περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και διαχείρισης αστικού περιβάλλοντος, δεν έχουν εφαρμοστεί ανάλογα προγράμματα σε χώρες της Ευρώπης, της νοτίου Αφρικής, της Ασίας, της κεντρικής και νοτίου Αμερικής *(Munroe et all, 2005; Rodriguez & Pascual, 2004; Fromard et all, 2004; Crecente et all, 2002; De Sousa, 2002; Williamson, 2001).*

Κατά τη διερεύνηδη των χωροταξικών υποδειγμάτων που εφαρμόστηκαν κοντά στο Bloomington της Ινδιάνα, όπου η αστική και η προαστιακή ανάπτυξη εξαπλώνεται σε αγροτικές και δασικές περιοχές, διαπιστώθηκε ότι ο κατακερματισμός του τόπου σε μια αστική περιοχή, έχει πιθανές επιβλαβείς επιδράσεις στην προσφορά των υπηρεσιών και στις λειτουργίες των δασικών οικοσυστημάτων. Βρέθηκε ότι υπάρχει στατιστική σχέση που συνδέει τον κατακερματισμό του τόπου και τις κοινωνικοοικονομικές και χωρικές μεταβλητές. Έτσι λοιπόν, μπορεί να εξακριβώσει κανείς την επίδραση της χωροταξικής κατανομής στο περιβάλλον. Η διερεύνηση των χωροταξικών υποδειγμάτων στο Bloomington της Ινδιάνα των Η.Π.Α., έδειξε ότι η αστική και η προαστιακή ανάπτυξη επέφερε επιβλαβείς επιδράσεις στα δασικά οικοσυστήματα. *(Williamson, 2001).*

Μια άλλη έρευνα έδειξε ότι οι θαμνότοποι της αγροτικής περιοχής Opuntia, στο Andean του Περού, αποτελούν σημαντικά οικολογικά και οικονομικά συστήματα. Προσφέρουν αγαθά για όλους τους αγρότες και σχετίζονται με την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των αγροτών. Η μελέτη έδειξε ότι το κοινωνικό κεφάλαιο είναι σημαντικός καταλύτης τόσο στις ενέργειες ανάπτυξης, όσο και στην περιβαλλοντική διατήρηση των αναπτυσσόμενων χωρών. Σε διαφορετική έρευνα, μελετήθηκαν οι μεταβολές στην ακτή της περιοχής Guiana στον Αμαζόνιο, που συντελέστηκαν τα τελευταία πενήντα χρόνια, και που συνδέονται τόσο με την ανθρώπινη παρεμβολή, όσο και με φυσικά γεγονότα. Η κινητή λάσπη στην Guiana του Αμαζονίου συσσωρεύεται για περίπου τριάντα χιλιόμετρα, και μορφοποιεί το περιβάλλον, με συνέπεια την τεράστια εκκένωση του Αμαζονίου. Αυτό είναι ένα φυσικό φαινόμενο που επιδεινώνεται και από την αποψίλωση ριζοφόρων δασών του Αμαζονίου. Τα ριζοφόρα δάση του Αμαζονίου είναι αυτά που συγκρατούν τη λάσπη και

οριοθετούν το τοπίο. Η αποψίλωσή τους επιδεινώνει την καταστρεπτική δύναμη της κινητής λάσπης. *(Munroe et all, 2005; Rodriguez & Pascual, 2004; Fromard et all, 2004; Crecente et all, 2002;)*

Σε τοπικό επίπεδο, ο προσδιορισμός του φυσικού κεφαλαίου μπορεί να βοηθήσει στην καθοδήγηση της περιφερειακή πολιτικής και να δημιουργήσει μια έννοια αξίας και ταυτοποίησης του φυσικού περιβάλλοντος και των τοπικών κοινωνιών. Δόθηκαν παραδείγματα από περιοχές του Ηνωμένου Βασιλείου *(McDonald et all, 1999).*

Από την έννοια της περιβαλλοντικής προστασίας δεν θα μπορούσε να παραληφθεί η πολιτιστική κληρονομιά. Πτυχές της όπως η διατήρηση της ιστορικής κληρονομιά και η δημιουργία μουσείων είναι περισσότερο κατοχυρωμένες νομικά – θεσμικά από άλλες, και θεωρείται δεδομένη η συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη. Όμως έμφαση πρέπει να δοθεί και στην άϋλη πολιτιστική μνήμη, τις παραδόσεις, ακόμα και η γλώσσα: Πρόσφατες έρευνες δείχνουν ότι το ενενήντα τοις εκατό των γλωσσών που μιλούνται τώρα στον πλανήτη κινδυνεύουν να εξαφανιστούν μέσα στον αιώνα που διανύουμε, και επισημαίνουν ότι η απώλεια αυτή είναι το ίδιο μεγάλη όπως η εξαφάνιση ενός φυτικού ή ζωϊκού είδους. Μιά βιώσιμη ανάπτυξη για το πεδίο του πολιτισμού σημαίνει ισορροπία μεταξύ πολιτιστικών πόρων και τουρισμού, έτσι ώστε ο πολιτιστικός τουρισμός να μην προκαλεί επιδείνωση αστικών προβλημάτων, αλλά αντίθετα να προάγει τη διατήρηση των παραδόσεων και εθίμων και τη συνέχεια της επιβίωσης των παραδοσιακών μαστόρων – τεχνιτών. *("Our Creative Diversity", www.unesco.org, 16.03.2007).*

2.9. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον πρωτογενή τομέα της οικονομίας και τη σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη

Ο πρωτογενής τομέας αφορά στη διαδικασία μετατροπής των φυσικών πόρων σε πρωτογενή προϊόντα. Τα περισσότερα προϊόντα του πρωτογενή τομέα θεωρούνται «πρώτη ύλη» για τους άλλους τομείς της οικονομίας. Οι δραστηριότητες αυτού του τομέα περιλαμβάνουν τη γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, δασοκομεία και εξόρυξη. Σήμερα, ο πρωτογενής τομέας καλύπτει μεγαλύτερα ποσοστά οικονομικής δραστηριότητας στις αναπτυσσόμενες χώρες. Για παράδειγμα, η κτηνοτροφία είναι πολύ περισσότερο διαδεδομένη στην Αφρική από ότι στην Ιαπωνία. Από την άλλη πλευρά, η εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου αποτέλεσε κοινή και ευρύτατα διαδεμομένη δραστηριότητα στη νότια Ουαλία, καθιστώντας την περιοχή αυτή χαρακτηριστική μελέτη περίπτωσης για το πώς μιά οικονομία

μπορεί να καταλήξει να στηρίζεται σε ένα μόνο τομέα. Παρόλα αυτά, στις αναπτυγμένες χώρες η γεωργική δραστηριότητα συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με την εκμηχάνιση και τη χρήση νέων τεχνολογιών. Με τον τρόπο αυτό ο πρωτογενής τομέας απασχολεί λιγότερο εργατικό δυναμικό, ενώ τα μεγαλύτερα ποσοστά απασχολούνται στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα. *(www.answers.com/topic/primary-sector-of-industry)*

Από πολλές αναπτυγμένες χώρες ο πρωτογενής τομέας συνδέεται μεταξύ άλλων, με τη βιώσιμη εκμετάλλευση των πόρων αλλά και την άνοδο της ποιότητας τροφίμων για τους πολίτες, με τη διασφάλιση της ασφάλειας τροφίμων. Για την κυβέρνηση της Νέας Ζηλανδίας αποτελεί συνείδηση το γεγονός ότι περίπου το 49% των εκπομπών που ευθύνονται για το φαινόμενο του θερμοκηπίου προέρχονται από την καλλιέργεια. Για τη χώρα αυτή η ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα συνδέεται με τη βιώσιμη χρήση της γής του νερού και των βιολογικών πηγών, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την προστασία των οικοσυστημάτων. Ακόμη, το μέλλον των αγροτικών προϊόντων συνδέεται με την εξεύρεση νέων τρόπων αξιοποίησής τους (πχ παραγωγή ΑΠΕ) και τη διοχέτευσή τους στις διεθνείς αγορές. *("New Zealand's Primary Sector – Future Challenges", Προγραμματισμός Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ζηλανδίας για τα έτη 2006-2007)*

Η συμβολή του πρωτογενή τομέα στην ανάπτυξη μιάς τοπικής οικονομίας, αλλά και τα οικολογικά ζητήματα που μορεί να φέρει στην επιφάνεια επισημαίνει επίσης μια μελέτη που διεξήχθη στη δυτική παράκτια περιοχή του Μπαγκλαντές όπου διερευνήθηκε η καλλιέργεια της μικρής γαρίδας, η οποία δημιουργεί για το Μπαγκλαντές μια τεράστια βιομηχανία εξαγωγών τις τελευταίες δεκαετίες. Η βιομηχανία της μικρής γαρίδας έχει θετικά αποτελέσματα για τους γύρω κατοίκους, αφού δημιουργεί θέσεις εργασίας, βιομηχανικές υπηρεσίες και κοινωνικές και εμπορικές σχέσεις. Ταυτόχρονα όμως έχει αρνητικά αποτελέσματα που ανάγονται κυρίως στη διατάραξη των παραδοσιακών συστημάτων παραγωγής και στην επιδείνωση του περιβάλλοντος μέσω της μόλυνσης των υδάτων. Για να καταστεί δυνατή η περιβαλλοντική διατήρηση και κοινωνική ισότητα, πρέπει να δοθεί έμφαση στην ιχθυοκαλλιέργεια που είναι φιλική προς το περιβάλλον. *(Nazmul Alam et all, 2005; Shahidul Islam, 2003).*

Μιά αξιόλογη προσπάθεια εκπόνησης ενός συστήματος ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής – οικονομικής αξιολόγησης των παρεμβάσεων του πρωτογενή τομέα σε περιφερειακό επίπεδο, αποτέλεσε μελέτη περίπτωσης στη νήσο Hokkaido στην Ιαπωνία, με δύο στόχους: υπολογισμό της εισροής φυσικών πόρων στον πρωτογενή τομέα με την κατασκευή μιάς ειδικής μήτρας *(System for integrated Environmental Economic Accounting (SEEA) matrix)*, και ανάλυση της συμβατότητας των οικονομικών δραστηριοτήτων του

πρωτογενή τομέα στη νήσο Hokkaido με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης, με τη χρήση δεικτών του ΟΟΣΑ. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο πρωτογενής τομέας στη Hokkaido κάνει εκτεταμμένη χρήση φυσικών πόρων, ενώ δαπανά ελάχιστα σε μέτρα περιβαλλοντικής προστασίας. Ο πρωτογενής τομέας στη νήσο δεν είναι συμβατός με τη βιώσιμη ανάπτυξη. *("Analysis for Sustainable Development of the primary sector at the regional level: A Case Study of Hokkaido Prefecture Using a System for Integrated Environmental and Economic Accounting" by Takashi Hayashi, Journal of Agicultural Policy Research, No.6, pp.1-22)*

2.10. Βιβλιογραφικές Αναφορές για το δευτερογενή τομέα της οικονομίας και τη σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη

Ο δευτερογενής τομέας της οικονομίας περιλαμβάνει δραστηριότητες που καταλήγουν στη δημιουργία ολοκληρωμένων, έτοιμων για χρήση προϊόντων. Συνήθως, ο δευτερογενής τομέας χρησιμοποιεί ως πρώτη ύλη το προϊόν του πρωτογενή τομέα, και παράγει αγαθά κατάλληλα να χρησιμοποιηθούν από τους άλλους τομείς, να γίνουν αντικείμενο εξαγωγών, εμπορίου, κατανάλωσης, κα. Παραδοσιακά οι δραστηριότητές του διακρίνοται σε βαρειά και ελαφριά βιομηχανία. Σήμερα έχει συνειδητοποιηθεί ότι συχνά οι δραστηριότητες του τομέα αυτού καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες ενέργειας, ενώ παράγουν απόβλητα που μπορούν να δημιουργήσουν σοβαρές συνέπειες για το περιβάλλον. *(www.answers.com/topic/secondary-sector-of-industry)*

Ο διαρκώς αυξανόμενος διεθνής ανταγωνισμός μεταβάλλει με γρήγορους ρυθμούς την πραγματικότητα στη βιομηχανία και τη βιοτεχνία. Η ενσωμάτωση της τεχνολογίας, η δικτύωση των μεταποιητικών επιχειρήσεων, η σύνδεσή τους με τις διαμορφούμενες ανάγκες των αγορών, η επάνδρωσή τους με καταρτισμένους εργαζόμενους, αποτελούν μερικές μόνο από τις σύγχρονες απαιτήσεις για κερδοφορία, μαζί με την απόλυτη ανάγκη προσαρμογής των μεθόδων παραγωγής στις επιταγές της περιβαλλοντικής προστασίας. *(State Development Plan 2004-2009, Ministry of Economy and Finance- Mexico, & Budget 2003-2004, India)*

Στην Ελλάδα, ο δευτερογενής τομέας (μεταποιητική βιομηχανία, ενέργεια, νερό, κατασκευές) συμβάλλει κατά 22% περίπου στη δημιουργία του ΑΕΠ. Η παραγωγή εστιάζεται κυρίως στα καταναλωτικά και ενδιάμεσα αγαθά. Από το 1995 και μετά, ύστερα από μακρά περίοδο στασιμότητα, η μεταποίηση στη χώρα μας διανύει ανοδική περίοδο, με την παραγωγή να έχει αυξηθεί κατά 17,61% από το 1995 μέχρι το 2003. Το 2005 μέσα από μελέτη που υλοποίησε το Πολυτεχνείο Κρήτης με την υποστήριξη της ICAP, διατυπώθηκαν πέντε σημαντικοί δείκτες για την περιγραφή των επιδόσεων των βιομηχανικών κλάδων: ο

δείκτης κυκλοφορίας ενεργητικού, ο δείκτης συνολικής ικανότητας δανεισμού, ο δείκτης χρηματοοικονομικής αποδοτικότητας, ο δείκτης σημασίας λειτουργικών εξόδων και ο δείκτης κεφαλαίου κίνησης. Η χρήση αυτών των δεικτών ανέδειξε ως σημαντικότερους κλάδους από πλευράς πωλήσεων για τη χώρα μας τα προϊόντα πετρελαίου και άνθρακα, μαζί με τα είδη διατροφής. Ακολουθούν άλλοι κλάδοι, όπως «δέρμα – γούνα», «προϊόντα καπνού» κα. *(«Η Ανάπτυξη της Μεταποίησης στην Ελλάδα», Κ. Ζοπουνίδης – Χ. Γαγάνης, Νέα της ICAP, 18.04.2005).*

Στη χώρα μας πολλά αναμένονται από την επιχειρηματικότητα, ως προς τη συμβολή της στην επιτάχυνση των ρυθμών ανάπτυξης και τη μείωση της ανεργίας, κύρια μέσω της προσέλκυσης κεφαλαίων από το εξωτερικό, της ενίσχυσης της εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων αλλά και της στήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. *(«Η Ελλάδα Κέντρο των Εξελίξεων», Κώστας Αντωνόπουλος Δ/ντής Intralot,Το Βήμα onLine,07.01.2007)*

2.11. Βιβλιογραφικές Αναφορές για τον τριτογενή τομέα της οικονομίας και τη σχέση του με την περιφερειακή και την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη

Το Γραφείο Οικονομικών Αναλύσεων (Bureau of Economic Analysis) του Υπουργείου Εμπορίου των ΗΠΑ κατατάσει στην κατηγορία των υπηρεσιών (δηλ του τριτογενή τομέα) τις δραστηριότητες που παράγουν προϊόντα τα οποία δεν είναι δυνατόν να αποθηκευθούν, αλλά χρησιμοποιούνται στον τόπο και το χρόνο της αγοράς τους. Περιλαμβάνει ευρεία κλίμακα προϊόντων που καλύπτουν από την εκπαίδευση και την υγεία, μέχρι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, εστίαση, κα. *(www.answers.com/topic/tertiary-sector-of-industry)*

Οι σύγχρονες οικονομίες εμφανίζουν αύξηση των ποσοστών του τριτογενή τομέα ως συμβολή στη διαμόρφωση του ΑΕΠ, με παράλληλη μείωση της συμβολής του πρτωτογενή τομέα. Στις ΗΠΑ η συμβολή του τριτογενή τομέα στο ΑΕΠ διαμορφώνεται διαχρονικά ως εξής:

Έτος	**ΑΕΠ**	**Τριτογενής τομέας ως ποσοστό του ΑΕΠ**
1960	529,8	39%
1970	458,5	44%
1980	1,274.1	45%
1990	3,016.9	52,3%
1997	4,414.1	54,4%

("The US Economy to 2006", Boustead Thomas, Monthly Labor Review, November 1997)

Τα είδη των υπηρεσιών καθώς και τα βασικά χαρακτηριστικά τους στις ΗΠΑ προσιδιάζουν με τα αντίστοιχα όλων των δυτικών οικονομιών. Οι ανερχόμενοι τομείς είναι κυρίως:

- υπηρεσίες γραφείου, που στοχεύουν στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και κερδοφορίας των επιχειρήσεων
- υπηρεσίες υγείας που εξακολουθούν να διανύουν ανοδική περίοδο, καθώς αυξάνει το προδόκιμο ζωής των ανθρώπων, αλλά και οι «νέες» ασθένειες
- υπηρεσίες οικιακής φροντίδας, των οποίων η ζήτηση αυξάνεται καθώς εργάζονται όλο και περισσότερα μέλη των νοικοκυριών, διαθέτοντας περιορισμένο ελεύθερο χρόνο
- υπηρεσίες ψυχαγωγίας, που περιλαμβάνουν λέσχες αθλητικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων, τέχνες, εστίαση, κα
- χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, οι οποίες από το 1990 και μετά γιγαντώνονται, συνεννώνουν τα κεφάλαιά τους και ανανεώνουν διαρκώς τα προϊόντα τους

("BLS Projections to 2006 – A Summary", Ch. Bowman, Monthly Labor Review, November 1997)

Σε κάποιες περιπτώσεις, η ανάπτυξη των τοπικών οικονομιών έχει στηριχθεί σε συγκεκριμμένους τομείς υπηρεσιών. Σχετικό παράδειγμα δίνει έρευνα, στην οποία αποδεικνύεται ότι ο οικοτουρισμός σε προστατευόμενες περιοχές είναι μια βιώσιμη εναλλακτική λύση για το μαζικό τουρισμό και αποτελεί εργαλείο τοπικής ανάπτυξης, προσφέροντας πλεονεκτήματα στις τοπικές κοινωνίες. Αναφέρθηκε το παράδειγμα της Ινδονησίας. Στο παράδειγμα της Ινδονησίας οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού προωθούνται σε αγροτικές περιοχές σαν μέθοδος συνδυασμού των ιστορικών παραδόσεων, του φυσικού περιβάλλοντος και του τουρισμού. Ο μηχανισμός αυτός στηρίζεται στη συνεργασία της λαϊκής τοπικής συμμετοχής με τη φυσική κληρονομιά. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού ενδυναμώνουν την απασχόληση των τοπικών κοινωνιών, προστατεύουν το φυσικό περιβάλλον, και αποσκοπούν στη βιώσιμη επένδυση του κεφαλαίου (Cohen, 2001; Walpole & Goodwin, 2000).

Σημαντική εξέλιξη διεθνώς, αλλά ακόμη περισσότερο για τη χώρα μας, αποτελεί στα πλαίσια του τρτιγενή τομέα, ο όρος «κοινωνική οικονομία» ή «τρίτος τομέας», του οποίου ο ορισμός και το περιεχόμενο βρίσκεται ακόμη υπό διαμόρφωση, αλλά που βασίζεται κατά κύριο λόγο στη διάδοση του εθελοντισμού. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι το μέλλον της ανάπτυξης και της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης βρίσκεται στον

«τρίτο τομέα» της οικονομίας, έναν τομέα με βαθιές ρίζες στην κοινωνία, στα πλαίσια του οποίου οι άνθρωποι εμπλέκονται σε ανώτερες ποιοτικές ασχολίες, θεμελιώνοντας κοινωνικούς δεσμούς. *(«Επανεξέταση του μέλλοντος της απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Jeremy Rifkin, Συνεταιριστικοί Προβληματισμοί, ΙΣΕΜ 2002-2003)*

Στην Ελλάδα, η πιο γνωστή αλλά και η πιο συγκροτημένη κατηγορία φορέων κοινωνικής οικονομίας είναι οι συνεταιρισμοί, ιδιαίτερα οι αγροτικοί.

Άλλοι φορείς του τομέα αυτου μπορούν να θεωρηθούν ότι είναι τα ταμεία αλληλασφάλισης και τέλος οι ενώσεις και εθελοντικές οργανώσεις. Οι τελευταίες, βασίζονται στα κοινά ενδιαφέροντα των μελών τους καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα δραστηριοποίησης που αφορά τομείς όπως ο πολιτισμός, το περιβάλλον, ο αθλητισμός, η θρησκεία, η φιλανθρωπία, η αιμοδοσία, η αλληλοβοήθεια, ασχολίες ελεύθερου χρόνου – ψυχαγωγία, κα. *(«Φορείς της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα», Ο. Κλήμη – Καμινάρη, Κ. Παπαγεωργίου, Συνεταιριστικοί Προβληματισμοί, ΙΣΕΜ 2001)*

ΧΑΡΤΗΣ Ν.ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
1:300.000
N
Ν.ΗΛΕΙΑΣ
Ν.ΑΡΚΑΔΙΑΣ
Ν.ΛΑΚΩΝΙΑΣ
Δ. ΕΙΡΑΣ
Δ. ΑΥΛΩΝΟΣ
Δ. ΔΩΡΙΟΥ
Δ. ΑΝΔΑΝΙΑΣ
Δ. ΑΕΤΟΥ
Δ. ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ
Δ. ΜΕΛΙΓΑΛΑ
Δ. ΟΙΧΑΛΙΑΣ
Κ. ΤΡΙΠΥΛΑΣ
Δ. ΙΘΩΜΗΣ
Δ. ΑΡΦΑΡΩΝ
Κ. ΤΡΙΚΟΡΦΟΥ
Δ. ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ
Δ. ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΟΥΣ
Δ. ΑΡΙΟΣ
Δ. ΘΟΥΡΙΑΣ
Δ. ΑΝΔΡΟΥΣΗΣ
Δ. ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΩΝ
Δ. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
Δ. ΝΕΣΤΟΡΟΣ
Δ. ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ
Δ. ΜΕΣΣΗΝΗΣ
Ν. ΠΡΩΤΗ
Δ. ΒΟΥΦΡΑΔΩΝ
Δ. ΠΕΤΑΛΙΔΙΟΥ
Δ. ΑΒΙΑΣ
Δ. ΧΙΛΙΟΧΩΡΙΩΝ
Δ. ΠΥΛΟΥ
Δ. ΑΙΠΕΙΑΣ
ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ
Δ. ΛΕΥΚΤΡΟΥ
Δ. ΜΕΘΩΝΗΣ
Δ. ΚΟΡΩΝΗΣ
Ν. ΣΑΠΙΕΝΤΖΑ
Ν. ΑΓΙΑ ΜΑΡΙΑΝΗ
Ν. ΣΧΙΖΑ
Ν. ΒΕΝΕΤΙΚΟ

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ: ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΩΝΗΣ, ΔΗΜΟΣ ΜΕΘΩΝΗΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ & ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

3.1.i. Γεωγραφικός προσδιορισμός της ευρύτερης περιοχής

Οι τρεις συνεχόμενοι Δήμοι Κορώνης, Μεθώνης και Πύλου καλύπτουν το νοτιότερο τμήμα των δύο ακτών της Μεσσηνιακής Χερσονήσου, προς το Ιόνιο και το Μεσσηνιακό Κόλπο. Ανάμεσα στα πολλά κοινά τους χαρακτηριστικά μπορούν να αναφερθούν η κοινή ιστορική και πολιτιστική τους κληρονομιά που τους κάνει σχεδόν να αποτελούν μιά «πολιτιστική ενότητα» στην ιστορική μας συνείδηση και μνήμη, σε συνδυασμό με το φυσικό τοπίο, και την κοινωνικο-οικονομική τους δομή και ανάπτυξη.

Η γεωγραφική τους θέση σε συνδυασμό με την εγγύτητά τους προς έναν σημαντικό πόλο ανάπτυξης της Πελοποννήσου όπως η είναι η πόλη της Καλαμάτας, μπορεί να προσδώσει στις περιοχές αυτές δυναμική, αναδεικνύοντας το ρόλο αυτού του νότιου άκρου της ηπειρωτικής Ελλάδας στον ευρύτερο χώρο της ανατολικής Μεσογείου.

Η μορφολογία του εδάφους τους περιλαμβάνει μικρές κορυφές και πεδινές εκτάσεις όπου κυριαρχεί η καλλιέργεια της ελιάς, καθώς και πλήθος από ήμερες, αμμουδερές παραλίες. Ανάμεσα στη θάλασσα και τους γεμάτους από ελιές λόφους ξεπροβάλλουν πολύχρωμα σπίτια με κεραμιδωτές σκεπές και ξύλινα μπαλκόνια, στενά σοκάκια, εκκλησίες και επιβλητικά κάστρα.

Στα δύο άκρα τους υψώνονται ακτινωτά τα όρη Λυκόδημο (959 m) και Κούκουρας. Όπως όλη η Μεσσηνία διαθέτουν στα εδάφη τους επιφανειακά και υπόγεια νερά, και αρκετές πηγές και χειμάρους. Το κλίμα παραμένει ήπιο καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, με αρκετές βροχοπτώσεις κυρίως κατά την περίοδο Νοεμβρίου - Απριλίου.

Η ευρύτερη περιοχή διαθέτει έναν ανεξάντλητο φυσικό πλούτο στον οποίο οι λάτρεις της φύσης μπορούν να περιηγηθούν και να τον απολαύσουν οποιαδήποτε εποχή του έτους και να επιλέξουν.

Χαρακτηριστικά σημεία:

- Τα κάστρα της Κορώνης, Μεθώνης και της Πύλου αιχμαλωτίζουν το βλέμμα και ταξιδεύουν τη φαντασία του επισκέπτη: από τα πιο καλοδιατηρημένα και σημαντικά της Πελοποννήσου, μαζί με τα άλλα σπουδαία μνημεία της αρχαιότητας (ανάκτορο του

Νέστορα στον Άνω Εγκλιανό της Πύλου) αλλά και της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας (μνημεία της ναυμαχίας του Ναυαρίνου), αποτελούν τα σημάδια μιας διαρκούς πορείας μέσα στο χρόνο.

- Το δάσος των αειθαλών πλατύφυλλων με κουμαριές, στη νήσο Σαπιέντζα, το οποίο έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο μνημείο της φύσης, είναι το μοναδικό του είδους του στη Μεσόγειο, με δέντρα των οποίων το ύψος αγγίζει και ξεπερνά τα 10-12μ. ενώ η ηλικία τους υπολογίζεται σε 10.000 χρόνια.
- Στην περιοχή της Πύλου, ο υδροβιότοπος της Γιάλοβας, που αποτελεί το νοτιότερο διεθνούς σημασίας υδροβιότοπο των Βαλκανίων καθώς αποτελεί τον τελευταίο σταθμό πριν την Αφρική, για πολλά είδη μεταναστευτικών πτηνών.
- Το περίφημο Φρέαρ των Οινουσών, στα ανοικτά της Πύλου την περιοχή με το μεγαλύτερο βάθος της Μεσογείου (5.000 μ.).(*Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, «Τα νησιά της Μεσσηνίας, άγρια ομορφιά στο απέραντο γαλάζιο»)*

Οι τεκτονικές και εδαφολογικές ιδιαιτερότητες του χώρου ευθύνονται για την αυξημένη σεισμογένεια. Η νότια Μεσσηνία βρίσκεται κοντά στο τεκτονικό ρήγμα του Ιονίου, όπου φιλοξενείται εστία παγκόσμιου σεισμού ενδιάμεσου βάθους και εστία μικρών σεισμών.

Σύμφωνα με τα ιστορικά στοιχεία, ο μεγαλύτερος σεισμός που έγινε στην ευρύτερη περιοχή του νομού Μεσσηνίας ήταν μεγέθους 7.5 R και έγινε το 1886 (27 Αυγούστου), στη θαλάσσια περιοχή δυτικά της Πύλου. Ο σεισμός αυτός προκάλεσε πολλές καταστροφές όχι μόνο στη Μεσσηνία άλλα και σε πολλές άλλες περιοχές της Πελοποννήσου. (*Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας «Αναπτυξιακή Μελέτη Μεσσηνίας», Καλαμάτα 1997)*

3.1.ii. Ιστορία της ευρύτερης περιοχής

Η ιστορία της ευρύτερης περιοχής, κατά την περίοδο της αρχαιότητας, σημαδεύεται από την ακμή του κράτους της Πύλου μεταξύ 1600 – 1100 π.Χ. δηλαδή στη Μυκηναϊκή εποχή. Τα Μυκηναϊκά ευρήματα που συνεχώς ανακαλύπτονται σε όλη τη Μεσσηνία μαρτυρούν πόσο είχε ακμάσει αυτός ο πολιτισμός στην περιοχή.

Την περίοδο αυτή η Μεσσηνία είναι η πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή της Πελοποννήσου με πλούσια αρχαιολογικά ευρήματα σε πενήντα περίπου τοποθεσίες: θολωτοί και λαξευτοί τάφοι, λείψανα οικοδομικών εγκαταστάσεων και συνοικισμών, χαρακτηριστική κεραμική τέχνη.

Η περιοχή σημαδεύεται στη συνέχεια από την «κάθοδο των Δωριέων», οπότε και καταστρέφονται τα μυκηναϊκά κέντρα. Οι Δωριείς στη Μεσσηνία δημιούργησαν νέο καθεστώς ενώ όσοι Μεσσήνιοι παρέμειναν στην περιοχή στερήθηκαν την περιουσία τους. Τον 8ο αιώνα π.χ. αρχίζει η δραματικότερη περιπέτεια του μεσσηνιακού λαού όταν το στρατιωτικό κράτος της γειτονικής Σπάρτης αποφασίζει να αυξήσει τα εδάφη του κατακτώντας την εύφορη γη της Μεσσηνίας. Οι μεταξύ των Σπαρτιατών και Μεσσηνίων τρεις μεγάλοι πόλεμοι διήρκεσαν από τα μέσα του 8ου αιώνα μέχρι τα μέσα του 5ου π.Χ (743 – 454 π.Χ) και κατέληξαν στην υποδούλωση της Μεσσηνίας στη Σπάρτη. Παρά τη δυσμενή κατάληξή τους, οι μεσσηνιακοί πόλεμοι έδωσαν την αφορμή και τη δυνατότητα στους κατοίκους της Μεσσηνίας να αποκτήσουν ισχυρή εθνική συνείδηση αμυνόμενοι υπέρ του πατρίου εδάφους. Η Μεσσηνία παρέμεινε υπό τον σπαρτιατικό ζυγό μέχρι την εποχή της κατάλυσης της ηγεμονίας των Λακεδαιμονίων από τους Θηβαίους . Ο θηβαίος Επαμεινώνδας ελευθέρωσε τη χώρα (369 π.Χ) και έχτισε στις υπώρειες του όρους Ιθώμη την πρωτεύουσα της ανεξάρτητης πια Μεσσηνίας, την Μεσσήνη, η οποία εξελίχθηκε σε σπουδαίο πολιτιστικό κέντρο . Στα χρόνια που ακολούθησαν ως την ρωμαϊκή κατοχή η Μεσσηνία θα καταστραφεί δύο φορές : από το στρατηγό του Φιλίππου Ε' Δημήτριο Φάρο το 214π.Χ και από τον τύραννο της Σπάρτης Νάβι το 202 π.Χ. Οι εν συνεχεία πόλεμοι και οι διενέξεις μεταξύ των ελληνικών πόλεων επέφεραν τελικώς την επικράτηση των Ρωμαίων και την εξ ολοκλήρου υποταγή της Ελλάδας σε αυτούς (146π.Χ.). Τότε και η Μεσσηνία ακολουθεί την τύχη της υπόλοιπης Ελλάδας τόσο στην περίοδο της ρωμαιοκρατίας όσο και κατά τους βυζαντινούς χρόνους.

Από τον 4ο μ.Χ. αιώνα και μέχρι τις αρχές του 9ου η Πελοπόννησος δέχεται επιδρομές από τους Γότθους, Αβάρους και Σλάβους από τις οποίες πλήττεται και η Μεσσηνία. Οι κάτοικοί της από το φόβο αυτών των επιδρομών τρέπονται προς τη θάλασσα και από τότε χρονολογείται η ίδρυση των πόλεων της Καλαμάτας, Κορώνης και Μεθώνης. Μετά την Άλωση της Κων/πολης από τους Λατίνους, η Μεσσηνία συμπεριλήφθηκε στο πριγκιπάτο της Αχαΐας (1205) υπό την ηγεμονία του Φράγκου Γοδεφρείδου Βιλλαρδουίνου με κέντρο την Καλαμάτα και το κάστρο της και με την εξαίρεση των κάστρων της Μεθώνης και της Κορώνης, τα οποία έγιναν βενετικές κτήσεις . Η Φραγκοκρατία στην Πελοπόννησο διήρκεσε επί 200 και πλέον έτη ενώ από τα τέλη του 14^{ου} αιώνα άρχισε η βαθμιαία κατάκτηση περιοχών και πόλεων της Μεσσηνίας από τους Τούρκους η οποία ολοκληρώθηκε το 1498.

Το 1769 -70 Μεσσήνιοι και Μανιάτες συμμετέχουν στο αποτυχημένο ορλωφικό κίνημα και επακολουθεί φοβερή επιδρομή Τουρκαλβανών οι οποίοι καταστρέφουν την Μεσσηνία και σφάζουν μεγάλο μέρος του πληθυσμού της. (*Μπίρης Γιάννης, "Χώρα-Πύλος-Μεθώνη" Αθήνα 2000)*

Στις 23 Μαρτίου 1821 ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, ο Κολοκοτρώνης και ο Παπαφλέσσας μαζί με άλλους Μεσσήνιους επαναστάτες κηρύσσει στην Καλαμάτα την έναρξη της επανάστασης με τη δήλωση προς τις ευρωπαϊκές αυλές ότι εφεξής οι Έλληνες θα αποτελούν αυτόνομο έθνος. Σύντομα απελευθερώνεται ολόκληρη η Μεσσηνία εκτός από τα φρούρια της Μεθώνης – Κορώνης . Έκτοτε η Μεσσηνία θα παραμείνει ελεύθερη ως το 1825 οπότε υφίσταται την πρώτη επιδρομή του Ιμπραήμ. Παρά την ηρωική αντίσταση του Παπαφλέσσα στο Μανιάκι και την πανωλεθρία του τουρκικού στρατού από τους Μανιάτες στη Βέργα του Αλμυρού ο Ιμπραήμ κατέστρεψε ολόκληρη την Πελοπόννησο , την πυρπόλησε, κατέκοψε 150.000 οπωροφόρα δέντρα και ενήργησε συστηματικές σφαγές του πληθυσμού της. Στις 20 Οκτωβρίου 1827 ο συμμαχικός στόλος συντρίβει τον τουρκοαιγυπτιακό στον κόλπο του Ναβαρίνου**:** στη Μεσσηνιακή γη γράφεται λοιπόν και η αρχή του αίσιου τέλους για την ελληνική επανάσταση. Μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας και την αποκατάσταση του κράτους η Μεσσηνία θα ακολουθήσει τις τύχες των υπολοίπων επαρχιών της Πελοποννήσου. (*Στυλιανόπουλος Π., Ιστορία της Μεσσηνίας, Αθήνα, 1954, Ταρσούλη Αθηνά, Κάστρα και πολιτείες του Μοριά, 1937)*

3.2. Δήμος Κορώνης

3.2. i. Γεωγραφικός Προσδιορισμός του Δήμου Κορώνης

Ο Δήμος Κορώνης καλύπτει το νοτιότερο άκρο της Μεσσηνιακής Χερσονήσου, με απόληξη το Ακρωτήριο Ακρίτας. Η ακτογραμμή του, σε σχήμα βέλους, γεμάτη όρμους, κολπίσκους και μυχούς, εκτείνεται νοτιο-δυτικά κατά μήκος του Ιονίου και νοτιο-ανατολικά στην έξοδο του Μεσσηνιακού Κόλπου. Βόρεια, συνορεύει με τους Δήμους Μεθώνης και Αίπειας.

Η Κορώνη μαζί με τη Μεθώνη, αποτελούσαν «τα μάτια της Βενετίας» ή αλλιώς τα «Μοθωκόρωνα ή Μοδονοκόρωνα» σύμφωνα με τους ντόπιους. Ιδιαίτερα στα χρόνια της βενετσιάνικης κυριαρχίας, η Κορώνη, εξελίχθηκε σε σπουδαίο εμπορικό, ναυτικό και πολιτικοστρατιωτικό κέντρο ολόκληρης της ανατολικής Μεσογείου. Έτσι που, για να φέρει κανείς σε πέρας μια υπόθεσή του έπρεπε να έχει «μπάρμπα στην Κορώνη», όπως συνηθίζει να λέει ακόμη και σήμερα ο λαός μας.

Σήμερα η Κορώνη αποτελεί πόλο έλξης για ένα μεγάλο αριθμό επισκεπτών, καθώς διαθέτει επαρκείς τουριστικές υποδομές τις οποίες συνδυάζει με ένα αξιόλογο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον. Αδιάψευστο μάρτυρα της προηγούμενης δύναμης της μικρής αυτής πόλης αποτελεί το ομώνυμο κάστρο της. Ο Ναός της Ελεήστριας στην Κορώνη

(νοτιοδυτικά του κάστρου), το μοναστήρι του Τιμίου Προδρόμου κ.α αποτελούν μνημεία ιδιαίτερης ιστορικής σημασίας. Στην προκυμαία της πόλης της Κορώνης υπάρχουν εστιατόρια, παραδοσιακές ταβέρνες όπου ο επισκέπτης μπορεί να δοκιμάσει τις τοπικές γεύσεις. (*Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, «Μεσσηνία, Τουριστικός Οδηγός Μεσσηνίας και Νοτίου Πελοποννήσου», 2000)*

Ο Δήμος Κορώνης, διοικητικά αποτελείται από 10 Δημοτικά Διαμερίσματα, με συνολική έκταση 105,163 στρέμματα. Στα ανοιχτά του ακρωτηρίου, το νησάκι Βενέτικο και οι βραχονησίδες Πετροκάραβο και Αυγό αποτελούν προσφιλείς περιοχές για ελεύθερη κατάδυση.

ΚΟΡΩΝΗ - ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Κορώνη (έδρα)	Κόμποι
Ακριτοχώρι	Υάμεια
Βασιλίτσι	Φαλάνθη
Βουνάρια	Χαρακοπιό
Καπλάνι	Χρυσοκελλαριά
Έκταση	*105,163 στρέμματα*

www.messinia.gr

3.2. ii. Η Ιστορία του Δήμου Κορώνης

Η ιστορία της Κορώνης αρχίζει από τον 4ο περίπου π.Χ. αι. Τότε βέβαια βρισκόταν εκεί που σήμερα βρίσκεται το Πεταλίδι και η πρώτη της ονομασία, σύμφωνα με τον Παυσανία, ήταν Αίπεια. Το σημερινό της όνομα προέρχεται είτε από τον πρώτο οικιστή της τον Επιμηλίδη, που καταγόταν από τη Κορώνεια της Βοιωτίας, είτε σύμφωνα με την παράδοση από κάποια χάλκινη «Κορώνη» (κουρούνα-νόμισμα), που βρέθηκε στα θεμέλια του τείχους της ακρόπολης.

Την Κορώνη αναφέρει στη θέση Πεταλίδι και ο γεωγράφος Στράβων. Επίσης την αναφέρει και ο Όμηρος με την ονομασία " Αμπελόεσσαν Πήδασον" . Νότια της αρχαίας πόλης στην παραλία έχουν αποκαλυφθεί τα λιγοστά ερείπια του ιερού Απόλλωνα ενώ άλλη θεότητα που λατρευόταν τα αρχαία χρόνια στην περιοχή ήταν η Αθηνά.

Η σημερινή Κορώνη χτίστηκε στη θέση της Αρχαίας Ασίνης κατά τον 5ο ή 6ο αι. μ.Χ. και αναφέρεται στο ιουστινιάνειο «Συνέκδημον» με το όνομα «Κορώνια». Η μεγάλη περίοδος ακμής και φήμης της πολιτείας αρχίζει στα χρόνια που οι Φράγκοι καταλαμβάνουν την Πελοπόννησο.

Η Κορώνη καταλήφθηκε το 1205 από τους πρώτους σταυροφόρους της Δ' Σταυροφορίας. Ο Γοδεφρείδος Βιλεαρδουίνος μπήκε στο κάστρο της σχετικά εύκολα, όπως αναφέρει και το «Χρονικόν του Μορέως». Το 1209 η Κορώνη επικυρώθηκε οριστικά στη Γαληνότατη Δημοκρατία της Βενετίας. Έτσι η Κορώνη αναπτύχθηκε ακολουθώντας την ακμή της Βενετίας. Εξελίχθηκε γρήγορα σε εμπορικό και ναυτικό κέντρο, απέκτησε ναύσταθμο και δικό της βιοτεχνικό κέντρο με αξιόλογες εξαγωγές προϊόντων.

Στις 16 Αυγούστου 1500 ο σουλτάνος Βαγιαζήτ Β' κατέλαβε την Κορώνη ύστερα από συνεννόηση με τους φρουράρχους, αφού είχε προηγηθεί η κατάληψη και καταστροφή της Μεθώνης, μερικές μέρες νωρίτερα. Η άσχημη αυτή εξέλιξη είχε άμεσο αντίκτυπο στην εξέλιξη της πολιτείας. Πολλοί από τους κατοίκους της προτίμησαν να καταφύγουν σε άλλες βενετικές κτήσεις (Κεφαλονιά και κυρίως Ζάκυνθο) παρά να υποστούν τον τουρκικό ζυγό.

Παρένθεση στην τουρκική κυριαρχία ήταν η πολιορκία του κάστρου της από τον Γενουάτη ναύαρχο Andrea Doria, για λογαριασμό του αυτοκράτορα της Ισπανίας Καρόλου Ε'. Με ισχυρό στόλο και στρατεύματα αποτελούμενα από Κορωναίους, Σικελούς, Ισπανούς, ιππότες της Μάλτας και Ιεροσολυμικό Τάγμα πέτυχε την κατάληψη του κάστρου. Η ηρεμία όμως δεν κράτησε για πολύ. Ο σουλτάνος Σουλεϊμάν στέλνει τον ξακουστό ναύαρχο Μπαρμπαρόσα να καταλάβει εκ νέου την Κορώνη. Εξαιτίας των γαλλοϊσπανικών πολέμων στην Ευρώπη, οι Ισπανοί και οι Βενετοί αποφασίζουν να μην προστατεύσουν την πόλη από τους Τούρκους.

Ήταν η ώρα για τη δεύτερη μεγάλη έξοδο και φυγή από την πατρίδα. Τότε δημιουργήθηκε και η μεγάλη ελληνική κοινότητα της Νάπολης από Κορωναίους ως επί το πλείστον, που κατέφυγαν εκεί για να αποφύγουν την εκδικητικότητα των Τούρκων. Πολλοί κατέφυγαν στη Σικελία, στην Καλαβρία, στη Ζάκυνθο και την Κεφαλονιά.

Η επάνοδος της παρακμάζουσας Βενετίας στις παλαιές κτήσεις της ξεκίνησε από την Κορώνη. Ο Φραγκίσκος Μοροζίνι και ο στρατός του χρειάστηκαν 49 μέρες για να καταλάβουν το καλά οχυρωμένο κάστρο. Ήταν όμως και η τελευταία αναλαμπή της Κορώνης προτού βυθιστεί στο σκοτάδι της οθωμανικής τυραννίας μέχρι την απελευθέρωση και τη δημιουργία του πρώτου ανεξάρτητου ελληνικού κράτους. (*Μουστοξύδης Α., Άλωσις της Κορώνης και Μεθώνης, (Ελληνομνήμων), 1843)*

Σπουδαίο γεγονός αποτέλεσε η προσπάθεια του Ρώσου ναυάρχου Ορλώφ να προκαλέσει επαναστατικό κίνημα στην Πελοπόννησο με ορμητήριο την Κορώνη(1770). Η αποτυχία του προκάλεσε φοβερές αντεκδικήσεις των Τούρκων στον ντόπιο πληθυσμό. Κατά την Ελληνική Επανάσταση έγινε μια πρώτη σοβαρή απόπειρα εκπόρθησης του κάστρου, με τραγική, όμως, εξέλιξη για αγωνιστές, που μνημονεύονται ακόμη και σήμερα από τους

Κορωναίους (πρόκειται για το θρυλικό ρεσάλτο στην Ελεήστρια, στη ΝΑ πλευρά του κάστρου). Κατά το 1825 ο Ιμπραήμ Πασάς κατέλαβε την Κορώνη προβαίνοντας σε εμπρησμούς των γύρω χωριών και φυσικά, όπως και στα περισσότερα μέρη του Μοριά, σε βιασμούς, κοπή δένδρων και καταστροφή κάθε είδους εγκαταστάσεων.

Μετά την επιτυχή έφοδο του Μαιζόν στις 18 Οκτωβρίου του 1828, πρώτος φρούραρχος της απελευθερωμένης Κορώνης ορίστηκε ο Νικηταράς.

(*Αλαφρή Μελπομένη, Ιστορία και λαογραφία της Κορώνης, 1964, Καλογερόπουλος Γρηγόριος - Τσερέπη Κανέλλα, Ιστορία και λαογραφία της κωμοπόλεως Κορώνης, 1964)*

- ***Το Κάστρο της Κορώνης***

Το κάστρο της Κορώνης είναι χτισμένο πάνω στα ερείπια της μεσσηνιακής αρχαίας Ασσίνης. Αποτελεί ένα από τα κομψότερα δείγματα βενετσιάνικης φρουριακής αρχιτεκτονικής, ενώ είναι από τα ελάχιστα κάστρα που στο εσωτερικό τους σώζονται οικίες και ναοί. Ξεχωρίζουν η εκκλησία της Αγίας Σοφίας και του Αγίου Χαραλάμπους - μία παλιά καθολική εκκλησία την οποία οι Τούρκοι μετέτρεψαν σε τζαμί και σήμερα πλέον λειτουργεί ως ορθόδοξος ναός.

Η ιστορία του κάστρου ανάγεται στον 6^{ο} ή 7^{ο} αιώνα μ.Χ. και συνεχίζεται κατά τη διάρκεια των βυζαντινών χρόνων. Όταν το 1206 οι Ενετοί κατακτούν την Κορώνη, το χρησιμοποιούν ως κέντρο εφοδιασμού. Το 1500 ο Τούρκος Πασάς Βαγιαζήτ Β' καταλαμβάνει το κάστρο, το οποίο παραμένει στην τουρκική κυριότητα ως το 1686, οπότε και ανακαταλαμβάνεται από τους Ενετούς. Το 1715, μετά την εγκατάλειψη της Πελοποννήσου από τους Ενετούς, περειέρχεται και πάλι στους Τούρκους. Το 1828 απελευθερώνεται από το Γάλλο στρατηγό Μαιζόν.

Τα σημαντικότερα μνημεία και αρχιτεκτονικά σύνολα του κάστρου είναι:

- το βυζαντινό κάστρο: οχυρώθηκε από τους Βενετούς το 13^{ο} αιώνα και εμπλουτίστηκε με πύργους και πολεμίστρες
- ο βυζαντινός ναός της Αγίας Σοφίας: τρίκλιτη βασιλική με κιονοστοιχίες. Στη θέση της πρόθεσης του ναού οικοδομήθηκε άλλος ναός, αφιερωμένος επίσης στην Αγία Σοφία, ο οποίος ανακατασκευάστηκε στις αρχές του αιώνα.
- Ο ναός του Αγίου Χαραλάμπους: μονόχωρος ξυλόστεγος ναός μεγάλων διαστάσεων, των αρχών της Β' ενετοκρατίας. Αρχικά ήταν αφιερωμένος στον Άγιο Ρόκκο.
- Ο ναός της Ελεήστριας: Μονόχωρος, ξυλόστεγος ναός μεγάλων διαστάσεων, του τέλους του 19^{ου} αιώνα.

(*Μομφεράτος Α., Κορώνη και Μεθώνη επί Ενετοκρατίας, υπό κοινωνικήν, πολιτικήν και δημοσιονομικήν έποψιν, Αθήνα, 1914, Μάραντος Βασίλειος, Κορώνη, Αθήνα, 1976, Ιστοσελίδα Δημοτικού Σχολείου Χρυσοκελλαριάς Δήμου Κορώνης: dim-chrys.mes.sch.gr, www.messinia.gr)*

- ***«Έχω μπάρμπα στην Κορώνη»***

Η έκφραση γνωστή σε όλη την Ελλάδα, μαρτυρεί το μέσον ατόμου για να επετευχθεί ένας σκοπός, και τη μεταχειριζόμαστε για εκείνον που έχει σημαντικές γνωριμίες. Είναι πολλές οι εκδοχές για την επεξήγησή της. Για μια από αυτές θα ανατρέξουμε στα χρόνια της Τουρκοκρατίας όταν κάποιος Πασάς της Τρίπολης σε αναγνώριση ευγνωμοσύνης προς ένα θείο του που τον είχε βοηθήσει στις σπουδές του, τον προσδιόρισε σαν μπέη στην Κορώνη. Άνθρωπος ήπιος ο θείος θέλοντας να εξυπηρετήσει τους Κορωναίους που του ζητούσαν κάποια χάρη, έδινε συστατικά γράμματα προς τον πασά της Τρίπολης και υποθέσεις των Κορωναίων τακτοποιούνταν.

Ή κατά άλλη εκδοχή: Ο γενικός διοικητής του Μωριά, στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, ήταν ο πασάς της Τριπολιτσάς. Όλοι οι τοπικοί διοικητές, οι μπέηδες των άλλων πόλεων, ήταν πιο κάτω από αυτόν. Ο μόνος που αποτελούσε εξαίρεση ήταν ο μπέης της Κορώνης, γιατί, σύμφωνα με απαράβατο έθιμο, στην Κορώνη έστελναν για μπέη ένα στενό συγγενή του Σουλτάνου.Έτσι ο μπέης της Κορώνης, διοικητικά, υπάγονταν βέβαια στον πασά της Τριπολιτσάς, ουσιαστικά όμως τον επηρέαζε σημαντικά και δεν τολμούσε ο πασάς να του αρνηθεί κανένα ρουσφέτι. Έτσι, όποιος είχε καμία σοβαρή υπόθεση στην Τρίπολη ή είχε κανένα άλλο ζήτημα, που επρόκειτο να λυθεί από τον πασά της Τριπολιτσάς και τύχαινε να συγγενεύει με κανένα Κορωναίο προύχοντα, κατέφευγε σ'αυτόν, εκείνος μεσίτευε στον μπέη της Κορώνης, με την προσφορά, βέβαια, πλούσιων δώρων. Ο μπέης της Κορώνης έδινε τότε ένα σημείωμα για τον πασά της Τριπολιτσάς και η δουλειά τις περισσότερες φορές τελείωνε. (*Καρακάσης Σταύρος (μουσικός του Λαογραφικού Αρχείου), Μουσική αποστολή εις επαρχίαν Πυλίας από 16-7 έως 14-8-1964, Μπίζος Βασίλειος, Ιστορική αναδίφηση και παραδόσεις [Χωματερού Φαλάνθης Πυλίας], 1964, Ιστοσελίδα Δημοτικού Σχολείου Χρυσοκελλαριάς Δήμου Κορώνης: dim-chrys.mes.sch.gr)*

3.3. Δήμος Μεθώνης

3.3. i. Γεωγραφικός Προσδιορισμός του Δήμου Μεθώνης

Ο Δήμος Μεθώνης βρίσκεται στο Ν/Δ άκρο του Νομού Μεσσηνίας και καταλαμβάνει έκταση 97.202 στρεμμάτων. Δυτικά βρέχεται από το Ιόνιο πέλαγος, ενώ βόρεια, και νοτιοανατολικά συνορεύει με τους Δήμους Πύλου, Αίπειας και Κορώνης.

Ο Δήμος Μεθώνης συστάθηκε με τον Νόμο 2539 /1997, και αποτελείται από τους εξής πρώην Ο.Τ.Α. (Κοινότητες):

1. Κοινότητα Ευαγγελισμού, με τον Οικισμό Καμάρια
2. Κοινότητα Καινούριου Χωριού, με τον Οικισμό Βαράκες
3. Κοινότητα Λαχανάδας
4. Κοινότητα Μεθώνης
5. Κοινότητα Φοινίκης
6. Κοινότητα Φοινικούντας

Έδρα του Δήμου είναι η Μεθώνη, γραφική παραλιακή κωμόπολη με μεγάλης σπουδαιότητας

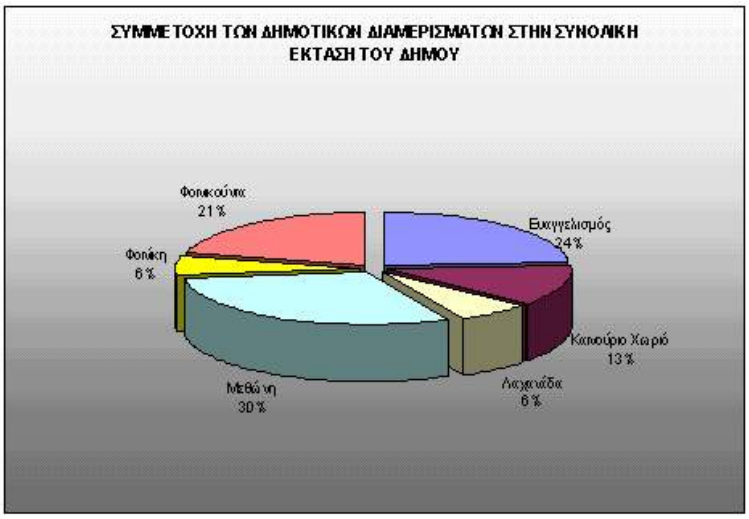
φρούριο, αξιόλογη οικονομική δραστηριότητα και έντονη τουριστική κίνηση ιδίως κατά την θερινή περίοδο.

Έκταση κατά Δημοτικό Διαμέρισμα

	Κοινότητα	Έκταση σε στρέμματα
1	Ευαγγελισμός	23.300
2	Καινούργιο Χωριό	12.199
3	Λαχανάδα	6.100
4	Μεθώνη	29.529
5	Φοινίκη	5.523
6	Φοινικούντα	20.551
	ΣΥΝΟΛΟ	97.202

Πηγή: www.methoni.gr

Ποσοστιαία συμμετοχή των Δ.Δ. στη συνολική έκταση του Δήμου

Πηγή: Δήμος Μεθώνης

Όλα τα Δημοτικά διαμερίσματα χαρακτηρίζονται πεδινά, πλην της Λαχανάδας που χαρακτηρίζεται ημιορεινή. Εκτός των Δημοτικών Διαμερισμάτων Καινούριο Χωριό και Λαχανάδα, τα υπόλοιπα είναι παραθαλάσσια.

Στο Δήμο της Μεθώνης βρίσκεται και ή γνωστή τουριστική περιοχή της *Φοινικούντας* είναι ένα γραφικό ψαροχώρι με όμορφα ακρογιάλια, σημαντική τουριστική υποδομή και πολλούς επισκέπτες. Το όνομα της προέρχεται μάλλον από τους Φοίνικες που σαν ναυτικός λαός ίδρυσαν στη σημερινή θέση Ανεμόμυλος την Φοινικούντα που ήταν

κυρίως ναυτιλιακό διαμετακομιστικό κέντρο στην πρωτοελλαδική περίοδο. Κάποιες εποχές ήταν πειρατικό ορμητήριο.
Στους ντόπιους η Φοινικούντα είναι γνωστή με το όνομα Ταβέρνα, όνομα που πήρε από τους ψαράδες της περιοχής που έφταναν στην παραλία της για να ξεκουραστούν και να απολαύσουν το καλό κρασί στις λιγοστές ψαροταβέρνες.
Σήμερα η Φοινικούντα έχει σημαντική ανάπτυξη και αποτελεί πόλο έλξης των τουριστών από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Μικρά, έρημα, βυθισμένα στο βαθύ μπλε του Ιονίου πελάγους, στην νοτιοδυτική άκρη της Πελοποννήσου, αντίκρυ από τις ακτές της Μεθώνης και της Φοινικούντας απλώνονται τα τρία όμορφα νησιά της Μεσσηνίας που αποτελούν το σύμπλεγμα των Οινουσών: Σχίζα, Σαπιέντζα και Αγ Μαριαννή.
(Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, «Μεσσηνία 4 εποχές»,www.methoni.gr)

3.3. ii. Η Ιστορία του Δήμου Μεθώνης

Στο νοτιότατο άκρο της δυτικής ακτής της Πελοποννήσου βρίσκεται το απέραντο φρούριο της Μεθώνης. Στην μικρή χερσόνησο, που ήταν ήδη οχυρωμένη από την αρχαιότητα, υπήρχε πάντοτε μια πόλη, φημισμένη για το λιμάνι της. Ο Θουκιδίδης (225) σημειώνει πως η οχύρωση της πόλης στη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου (431π.Χ.) δεν ήταν ισχυρή. Ο Παυσανίας ονομάζει την πόλη Μοθώνη - και τους κατοίκους Μοθωναίους- και αναφέρει πως πήρε το όνομά της είτε από την κόρη του Οινέα είτε από το μικρό νησάκι- που αργότερα οχυρώθηκε- και που λεγόταν ‘’Μόθων λίθος’’. Ο βράχος προστάτευε το λιμάνι της πόλης και συγχρόνως εμπόδιζε τη θάλασσα να αναταράσσεται με δύναμη.

Στη Μεθώνη εγκαταστάθηκαν οι Ναυπλιείς μετά το τέλος του Β’ Μεσσηνιακού πολέμου, επειδή εκδιώχθηκαν από τους Αργείους σαν σύμμαχοι των Λακεδαιμονίων. Και μετά την ανεξαρτησία, όμως, της Μεσσηνίας από τους Σπαρτιάτες (369 π.Χ.) οι Ναυπλιείς συνέχισαν να κατοικούν στην περιοχή γιατί είχαν τηρήσει φιλική στάση απέναντι στους επαναπατριζόμενους Μεσσήνιους. Τον 4ο αι. π.Χ. η Μεθώνη ενισχύθηκε με καλύτερες οχυρώσεις και συνέχισε να παραμένει αυτόνομη μέχρι τα αυτοκρατορικά ρωμαϊκά χρόνια, οπότε γνώρισε την εύνοια ορισμένων αυτοκρατόρων. Στη διάρκεια των Βυζαντινών χρόνων εξακολουθούσε να παραμένει αξιόλογο λιμάνι και μια από τις σημαντικές πόλεις της

Πελοποννήσου, έδρα ενωρίτατα επισκοπής. (*ΤΕΔΚ Νομού Μεσσηνίας, «Μεσσηνίας περιήγησις»)*

Οι Βενετοί άρχισαν να έχουν βλέψεις για το λιμάνι της από τον 12ο αιώνα καθώς "βρισκόταν στη μέση του δρόμου Βενετίας Ανατολής". Στα 1125, μάλιστα, είχαν επιτεθεί εναντίον των πειρατών που την χρησιμοποιούσαν σαν καταφύγιο, επειδή είχαν αιχμαλωτίσει Βενετούς εμπόρους που επέστρεφαν από την Ανατολή. Όταν οι Φράγκοι πολιορκούσαν στα 1204 την Κωνσταντινούπολη, ο Γοδεφρείδος Α' Βιλλεαρδουίνος παρασύρθηκε με το πλοίο του στη Μεθώνη, καθώς κατευθυνόταν στην Κωνσταντινούπολη και υποχρεώθηκε να περάσει τον χειμώνα στην περιοχή. Τότε δέχθηκε την πρόσκληση του τοπικού άρχοντα Ιωάννη Καντακουζηνού να τον βοηθήσει να καταλάβει τη Δυτική Πελοπόννησο και "η επιτυχία έστεψε τα όπλα αυτής της αφύσικης συμμαχίας". Όταν ο Καντακουζηνός πέθανε, ο γιος του προσπάθησε να διαλύσει τη συμμαχία, χωρίς επιτυχία, αφού ο Βιλλεαρδουίνος είχε καταλάβει πως η κατάκτηση της Πελοποννήσου από τους Λατίνους θα ήταν εύκολο έργο.

Αρχικά η Μεθώνη μαζί με την Κορώνη παραχωρήθηκαν στον Γοδεφρείδο Βιλλεαρδουίνο. Το Χρονικό του Μορέως αναφέρει την υποδοχή των κατοίκων στους Φράγκους. "Εξέβησαν με τους σταυρούς, ομοίως με εικόνας και ήλθαν κι επροσκύνησαν τον Καμπανέσην εκείνον όλοι του υπομώσασιν δούλοι του ν' αποθάνουν".

Το 1206, όμως, οι Βενετοί κατέλαβαν τις δύο πόλεις και η κυριαρχία τους επικυρώθηκε την άνοιξη του 1209 με συνθήκη που υπέγραψαν με τον Βιλλεαρδουίνο, ο οποίος έκανε όλες τις απαραίτητες παραχωρήσεις, που θα του εξασφάλιζαν τη βοήθεια της Βενετίας για την τελική υποταγή της Πελοποννήσου. Η ζωή οργανώθηκε και στη Μεθώνη, όπως στην Κορώνη, σύμφωνα με τα συμφέροντα της Βενετίας και οι δύο πόλεις έγιναν οι φρουροί των συμφερόντων της, τα "κυριότερα μάτια της Δημοκρατίας" στους εμπορικούς και ναυτικούς δρόμους από και προς την ανατολή. Οι Βενετοί οχύρωσαν τη Μεθώνη, που αναπτύχθηκε όπως και η Κορώνη, σε σημαντικό εμπορικό κέντρο με μεγάλη ευημερία. Στα βενετσιάνικα αρχεία υπάρχουν λεπτομερείς καταγραφές για την οργάνωση και τη διοίκηση των δύο μεσσηνιακών αποικιών της Βενετίας καθώς επίσης για την εικόνα που παρουσίαζαν στο δεύτερο μισό του 14ου αιώνα και κυρίως μετά το λοιμό, οπότε χρειάστηκε να αποικιστούν με "νέο σώμα αποίκων από τη μητρόπολη". (*Μουστοξύδης Α., Άλωσις της Κορώνης και Μεθώνης, (Ελληνομνήμων), 1843, www.methoni.gr)*

Φυσικό ήταν να προκαλέσει τις βλέψεις των Τούρκων, που, παρά τις συνθήκες με τη Βενετία, βολιδοσκοπούσαν την κατάκτηση της περιοχής. Ο Βαγιαζήτ Β' στα τέλη του 1500 συγκέντρωσε τις δυνάμεις του εναντίον της Μεθώνης, "το Πόρτ-Σάιδ της Φράγκικης Ελλάδας, τον σπουδαίο ενδιάμεσο σταθμό μεταξύ Βενετίας και Άγιων Τόπων, όπου κάθε

ταξιδιώτης σταματούσε κατά τη διαδρομή του στην Ανατολή. Ένας προσκυνητής που την επισκέφθηκε το 1484 θαύμασε τα γερά τείχη, τις βαθιές τάφρους και τους οχυρούς πύργους" δέκα χρόνια αργότερα ήταν πιο οχυρωμένη. Ο Βαγιαζήτ παρά την στενή πολιορκία δεν θα μπορούσε να την εκπορθήσει, αν οι κάτοικοι ενθουσιασμένοι από την άφιξη ενισχύσεων δεν εγκατέλειπαν τα τείχη, γεγονός που εκμεταλλεύτηκαν οι γενίτσαροι και κατέλαβαν τον πύργο από το παλάτι του κυβερνήτη. Η πόλη παραδόθηκε στη φωτιά, ο Καθολικός επίσκοπος σκοτώθηκε την ώρα που μιλούσε στους πιστούς, ο ανδρικός πληθυσμός αποκεφαλίστηκε, οι γυναίκες και τα παιδιά πουλήθηκαν σαν δούλοι. Στις 9 Αυγούστου 1500 "η Μεθώνη έπεσε αφού παρέμεινε στα χέρια της Βενετίας τριακόσια περίπου χρόνια. Χαρούμενος για το έπαθλό του ο Βαγιαζίτ έκανε τον γενίτσαρο που πρωτανέβηκε στα τείχη σαντάκμπεη, δηλαδή επαρχιακό διοικητή, και την πρώτη Παρασκευή μετά την άλωση, όταν έσβησε η φωτιά, πήγε στη βεβηλωμένη μητρόπολη για να προσφέρει τις ευχαριστίες του στο θεό των μαχών, που όπως ομολόγησε, όταν κοίταζε τη βαθιά τάφρο, του χρώσταγε την κατάκτηση αυτής της οχυρής πόλης". Η ερήμωση ήταν τέτοια ώστε διέταξε να σταλούν από "κάθε χωριό του Μοριά" οικογένειες για να αποκτήσει ξανά πληθυσμό η Μεθώνη. Τα τείχη επιδιορθώθηκαν και η περίοδος της πρώτης τουρκικής κατοχής άρχισε. Το 1531 στο λιμάνι της Μεθώνης πόδισαν οι Ιππότες του Αγίου Ιωάννη με σκοπό να καταλάβουν την άλλοτε βενετσιάνικη αποικία. Αρχικά κατόρθωσαν με σκευωρία να αποβιβαστούν και να εξουδετερώσουν τους φρουρούς. Η κατάληψη, όμως, του φρουρίου δεν ολοκληρώθηκε γιατί έφθασαν τουρκικές ενισχύσεις, που τους ανάγκασαν, αφού λεηλάτησαν την πόλη και συνέλαβαν 1600 αιχμαλώτους, να φύγουν. Στα 1572 τα παράλια της Μεθώνης απειλήθηκαν από τον Don Juan της Αυστρίας, που δεν μπόρεσε, όμως, τελικά να την καταλάβει *(Μπίρης Γιάννης, "Χώρα-Πύλος-Μεθώνη" Αθήνα 2000)*.

Σε όλη τη διάρκεια του 16ου και 17ου αιώνα, παρόλο που η μορφή της Μεθώνης δεν έχει αλλάξει η παρακμή σε όλους του τομείς είναι εμφανής. Τον Ιούνιο του 1686 οι δυνάμεις του Μοροζίνι πολιόρκησαν τη Μεθώνη, την οποία στις 10 Ιουλίου οι Τούρκοι εγκατέλειψαν. Τα τείχη, που είχαν υποστεί σημαντική καταστροφή κατά την πολιορκία, επιδιορθώθηκαν και νέοι κάτοικοι στάλθηκαν για να ενισχύσουν το δυναμικό της πόλης. Η δεύτερη, όμως, αυτή περίοδος της Βενετοκρατίας δεν διήρκεσε πολύ. Το 1715 οι Τούρκοι πολιόρκησαν το κάστρο και οι Βενετοί υπερασπιστές τρομοκρατημένοι το εγκατέλειψαν φεύγοντας από την πύλη της θάλασσας. Σ' αυτή τη δεύτερη περίοδο της Τουρκοκρατίας η παρακμή ολοκληρώθηκε. Όπως φαίνεται και από τις περιγραφές των περιηγητών ο πληθυσμός είχε μειωθεί, οι οχυρώσεις βρίσκονταν σε κακή κατάσταση και το λιμάνι είχε επιχωθεί. Το σημαντικότερο εμπόριο που διεξήγετο ήταν αυτό των σκλάβων! Η απογοήτευση που

αισθάνονταν οι ταξιδιώτες της εποχής φθάνοντας στο λιμάνι της Μεθώνης, είναι φανερή και στο Οδοιπορικό του F. Chateaubriand, που θεωρεί την ιστορία της "άδοξη".

Το 1825 ο Ιμπραήμ κατέλαβε τη Μεθώνη και εγκαταστάθηκε στο διοικητήριο, πάνω από την είσοδο του κάστρου. Στο ίδιο κτίριο εγκαταστάθηκε το 1829 ο γάλλος στρατηγός Μαιζών, που απελευθέρωσε και την πόλη μαζί με άλλες της Πελοποννήσου.

- ***Το κάστρο της Μεθώνης***

Σήμερα τα τείχη του φρουρίου, αν και ερειπωμένα εξακολουθούν να είναι επιβλητικά. Το κάστρο της Μεθώνης καταλαμβάνει ολόκληρη την έκταση του ακρωτηρίου της νοτιοδυτικής ακτής μέχρι το μικρό νησάκι, που επίσης οχυρώθηκε με οκταγωνικό πύργο και βρέχεται και από τις τρεις πλευρές από τη θάλασσα. Η βόρεια πλευρά του, αυτή που βλέπει προς τη ξηρά, καταλαμβάνεται από μια ισχυρά οχυρωμένη ακρόπολη. Μια τάφρος βαθιά χωρίζει το κάστρο από την ξηρά και η επικοινωνία αρχικά γινόταν με ξύλινη γέφυρα. Οι Βενετοί επεξέτειναν τις αρχαίες οχυρώσεις και έκαναν διάφορες προσθήκες και επισκευές και στις δύο περιόδους που κατείχαν το κάστρο.

Η είσοδός του βρίσκεται στη μέση περίπου της βόρειας πλευράς και είναι προσιτή με μιά πέτρινη γέφυρα από δεκατέσσερα τόξα, που χτίστηκε πάνω από την τάφρο από τους τεχνικούς της Expedition scientifique de Moree, που συνόδευε τον στρατηγό Μαιζών. Συγχρόνως ανακαινίστηκε και η πύλη, που με τη μνημειακή μορφή της αποτελεί ένα από τα εντυπωσιακότερα στοιχεία του κάστρου. Το άλλο είναι η έκταση του. Η πύλη της εισόδου απολήγει σε ένα καμπυλόμορφο τόξο και δεξιά και αριστερά φέρει παραστάδες με κορινθιακά κιονόκρανα. Θεωρείται έργο των Βενετών μετά το 1700. Αριστερά και δεξιά της εισόδου διατηρούνται οι δύο μεγάλοι προμαχώνες. Στην ανατολική πλευρά είναι ο προμαχώνας που χτίστηκε από τον στρατηγό Antonio Loredan, κατά τη δεύτερη περίοδο της Βενετοκρατίας.

Τότε διευρύνθηκε και η τάφρος, που περιέβαλε τις οχυρώσεις προς την πλευρά της στεριάς και έγιναν εργασίες στο ανάχωμα, που φέρει και πλάκα με ανάγλυφο το Λιοντάρι του Αγίου Μάρκου. Στη δυτική άκρη βρίσκεται ο προμαχώνας Bembo, που χτίστηκε στη διάρκεια του 15ου αιώνα. Η βόρεια πλευρά του τείχους είχε πάρει την τελική της διαμόρφωση στις αρχές του 18ου αιώνα και αυτήν διατηρεί μέχρι σήμερα. Το ύψος του τείχους σ' αυτήν την πλευρά φθάνει τα 11 μέτρα περίπου και οι δύο προμαχώνες επικοινωνούσαν μεταξύ τους με ένα σκεπαστό πέρασμα. Το τείχος ενισχυόταν με τετράγωνους πύργους στη βορειοανατολική πλευρά και έναν μεγάλο στρογγυλό στη βορειοδυτική. Για την κατασκευή του χρησιμοποιήθηκαν καλοδουλεμένες πέτρες που

έφεραν επίχρισμα από κονίαμα. Σε ορισμένα σημεία χρησιμοποιήθηκε αρχαίο οικοδομικό υλικό σε δεύτερη χρήση, ευδιάκριτο σήμερα σε έναν από τους πύργους της βόρειας πλευράς καθώς επίσης και στη νότια πλευρά τους τείχους.

Αμέσως μετά την κεντρική πύλη ανοίγεται ένας δρόμος, θολοσκέπαστος, που οδηγεί από μια δεύτερη πύλη και μετά σε μια τρίτη στο εσωτερικό του κάστρου, όπου βρισκόταν το κατοικημένο μέρος και χωριζόταν από το βόρειο τμήμα με ένα εγκάρσιο τείχος χαμηλού ύψους (6 μέτρα περίπου), ενισχυμένο με πέντε πύργους (τέσσερις τετράγωνους και έναν οκταγωνικό) χρονολογικά ανήκει στην περίοδο μετά το 1500, όταν οι Τούρκοι προσπαθούσαν να ενισχύσουν τον πληθυσμό αλλά και την οχύρωση του κάστρου. Στο εσωτερικό σώζονται ερείπια από τα σπίτια στα οποία κατοικούσαν την περίοδο της ακμής οι βενετσιάνοι άρχοντες, ο πλακόστρωτος δρόμος που οδηγούσε στην πύλης της θάλασσας, τα ερείπια ενός τουρκικού λουτρού, της βυζαντινής εκκλησίας της Αγίας Σοφίας, κοντά στην οποία βρέθηκε μία πλάκα με λατινικά γράμματα (που χρονολογείται στα 1714), τμήματα δωρικών κιόνων, ένας μονολιθικός κίονας από γρανίτη (1493/4), αράβδωτος, με κιονόκρανο στην κορυφή της βυζαντινής τεχνοτροπίας, όπου υποτίθεται ότι ήταν στημένο είτε το φτερωτό λιοντάρι της Βενετίας ή η προτομή του Μοροζίνι. Γι' αυτό και ονομάζεται "Στήλη του Μοροζίνη". Στο κιονόκρανο υπήρχε επιγραφή, που σήμερα δεν σώζεται. Στα αριστερά της εισόδου βρίσκονται τα ερείπια του οικήματος το οποίο χρησιμοποίησε αρχικά σαν κατάλυμα ο Ιμπραήμ Πασάς το 1826 και αργότερα ο στρατηγός Μαιζών. Οι Γάλλοι του απελευθερωτικού σώματος παρέμειναν στην περιοχή μέχρι το 1833 και σ' αυτούς αποδίδεται η κατασκευή της εκκλησίας της Αγίας Σωτήρας, που σώζεται ακόμη μέσα στο κάστρο. Στο εσωτερικό του κάστρου διατηρούνται επίσης αρκετές δεξαμενές και τα λείψανα του νεκροταφείου των βρετανών αιχμαλώτων κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου πολέμου.

Στη νότια άκρη του οχυρωματικού περιβόλου υψώνεται η επιβλητική πύλη της θάλασσας, που πρόσφατα αναστηλώθηκε. Αποτελείται από δύο ψηλούς τετράγωνους πύργους (16 μέτρα) που επικοινωνούν μεταξύ τους με μία εξέδρα (18 περίπου μέτρα μήκος και 6 περίπου μέτρα πλάτος) η οποία στέφεται με επάλξεις. Στο κέντρο ανοίγεται η πύλη, που απολήγει στην κορυφή σε καμπύλο τόξο. Οι πύργοι είναι χτισμένοι με μεγάλους πωρόλιθους και στο εσωτερικό τους έφεραν δωμάτια. Από την πύλη, ένας πλακόστρωτος διάδρομος, πάνω από μια μικρή γέφυρα, οδηγεί στο μικρό οχυρωμένο νησάκι, το Μπούρτζι. Εδώ σφαγιάστηκαν πολλοί στρατιώτες και κάτοικοι της Μεθώνης, όταν το 1500 οι Τούρκοι κατέλαβαν το οχυρό.

Το Μπούρτζι χρονολογείται στην περίοδο μετά το 1500 και χρησιμοποιήθηκε σε διάφορες εποχές και σαν φυλακή. Αποτελείται από ένα διώροφο οκταγωνικό πύργο. Σε κάθε

όροφο υπάρχει στηθαίο με οδοντωτές επάλξεις. Ο πύργος απολήγει σε ένα κυκλικό θόλο. Στον κάτω όροφο υπήρχε μία δεξαμενή και το όλο έργο, με μικρή αμυντική σημασία, χρονολογείται στην πρώτη περίοδο που οι Τούρκοι κατείχαν το φρούριο.

Η δυτική πλευρά των τειχών του οχυρωματικού περιβόλου είναι αμελέστερα κατασκευασμένη από τις άλλες. Το τείχος ήταν ενισχυμένο με πέντε τετράγωνους πύργους και χρονολογικά ανήκει στην πρώτη περίοδο, που οι Βενετοί κατείχαν το φρούριο. Η πλευρά αυτή με τα βράχια και την απότομη θάλασσα κάνει δύσκολα ευπρόσβλητο το κάστρο, γι' αυτό ίσως στην κατασκευή του δεν δόθηκε μεγάλη προσοχή. Εξάλλου το τμήμα αυτό του κάστρου φαίνεται πως δέχθηκε τις λιγότερες καταστροφές καθώς και τις λιγότερες επισκευές. Εδώ αποκαλύφθηκαν, στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, μετά από έκρηξη, τμήματα καλοδουλεμένων δόμων από τα αρχαία τείχη της Μεθώνης. Αρχαίο οικοδομικό υλικό έχει χρησιμοποιηθεί και στα θεμέλια ενός από τους τετράγωνους πύργους. Στο εσωτερικό του τείχους διατηρούνται ερείπια τουρκικών πολεμικών εγκαταστάσεων.

Η ανατολική πλευρά των τειχών επίσης έφθανε αρχικά μέχρι τη θάλασσα. Σήμερα μπροστά σε αρκετό τμήμα της απλώνεται μια μεγάλη αμμουδιά. Παράλληλα με το ανατολικό τείχος, μέχρι το Μπούρτζι, υπήρχε μόλος και εκεί σχηματιζόταν το μικρό οχυρωμένο λιμάνι (mandrachio), ενώ το μεγάλο βρισκόταν στα βορειοανατολικά, όπου και μπορούσαν να τραβιούνται τα πλοία. Το τείχος και σ' αυτήν την πλευρά ήταν ενισχυμένο με πύργους. Η μακρά ανατολική πλευρά δέχθηκε πολλές επισκευές, που έγιναν στις αρχικές βενετσιάνικες οχυρώσεις του 13ου αιώνα, κυρίως στη δεύτερη Βενετοκρατία και Τουρκοκρατία. Σε έναν από τους πύργους διατηρούνται τμήματα της βυζαντινής οχύρωσης. Στην άκρη της ανατολικής πλευράς υπήρχε μια μικρή πυλίδα προστατευμένη με πύργο. Στη νοτιοανατολική άκρη διατηρούνται τα ερείπια ενός τουρκικού πύργου.

Σε διάφορα σημεία της οχύρωσης σώζονται βενεσιάνικα εμβλήματα με το φτερωτό λιοντάρι του Αγίου Μάρκου και επιγραφές. Στον βόρειο τοίχο του, δεξιά της κεντρικής εισόδου, υπάρχει επίσης πλάκα με τα εμβλήματα των οικογενειών Foscarini, Foscolo και Bembo, στον οποίο η επιγραφή αποδίδει και την κατασκευή του προμαχώνα Bembo λίγο πριν το 1500.

Το κάστρο της Μεθώνης προβάλλει σήμερα έρημο κι απομονωμένο. Όταν οι χειμωνιάτικοι άνεμοι το χτυπούν τότε λένε οι ντόπιοι πως μπορείς να ακούσεις τις κραυγές των φυλακισμένων και των αδικοσκοτωμένων στο Μπούρτζι.

Η καλύτερη ώρα για να χαρεί κανείς τη Μεθώνη είναι το δειλινό από τον απέναντι λόφο. Τότε το φως του ήλιου, που ετοιμάζεται να χαθεί στην πλευρά του Ιονίου, γλιστράει πάνω στα ογκώδη τείχη στεφανώνοντάς τα με μουντές αποχρώσεις. Παντού κυριαρχεί μια

άπιαστη γαλήνη. (*Ταρσούλη Αθηνά, Κάστρα και πολιτείες του Μοριά, 1937, Δεμοδός Τάκης «Τρία παλιά γεφύρια της Μεθώνης», «Κάστρα της Πελοποννήσου» Αθήνα 1993 , των εκδόσεων ΑΔΑΜ, www.methoni.gr)*

3.4. Δήμος Πύλου

3.4. i. Γεωγραφικός Προσδιορισμός του Δήμου Πύλου

Στη δυτική ακτή της Μεσσηνιακής Χερσοννήσου, σαν βόρεια συνέχεια του Δήμου Μεθώνης, βρίσκεται ο μεγαλύτερος από τους τρεις Δήμους της μελέτης αυτής, ο Δήμος Πύλου.

Στα δυτικά βρέχεται από το Ιόνιο Πέλαγος, ενώ βόρεια, βορειο-ανατολικά και νότια συνορεύει με τους Δήμους: Νέστορος, Παπαφλέσσα, Χιλιοχωρίων, Πεταλιδίου, Αίπειας και Μεθώνης.

Σε σχέση με την περιοχή της Μεθώνης, η Πύλος εμφανίζεται ως περισσότερο ορεινός Δήμος.

Ο κόλπος του Ναυαρίνου, αλλά και η έδρα του Δήμου πόλη της Πύλου με τη μακρά πορεία της μέσα στο χρόνο, αποτελούν τα γνωστότερα σημεία αναφοράς της περιοχής. Η πόλη της Πύλου, δέχεται αρκετούς επισκέπτες κυρίως κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Ο συνδυασμός φυσικών πόρων και στοιχείων του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος αποτελεί βασικό κίνητρο για την προσέλκυση επισκεπτών που αναζητούν ήρεμες και ευχάριστες διακοπές. Βασικά σημεία αναφοράς για τη συγκεκριμένη περιοχή αποτελούν το Νιόκαστρο (από τα καλύτερα διατηρημένα κάτσρα της Πελοποννήσου) και το Ναβαρίνο ή Παλαιόκαστρο καθώς και ο μοναδικός υγροβιότοπος της Γιάλοβας στο ενδιαίτημα του οποίου συμπεριλαμβάνεται μεταξύ άλλων και το μοναδικό είδος χαμαιλέοντα στη χώρα. (*Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας «Αναπτυξιακή Μελέτη Μεσσηνίας», Καλαμάτα 1997,*

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, «Μεσσηνία, Τουριστικός Οδηγός Μεσσηνίας και Νοτίου Πελοποννήσου», 2000)

Η ευρύτερη περιοχή του δήμου διαθέτει καθαρές παραλίες και θάλασσες και όπως είναι φυσικό, γίνονται προσπάθειες στην κατεύθυνση της ανάπτυξης τουριστικών υποδομών (διαμονής, εστίασης, διασκέδασης κ.α) ώστε οι επισκέπτες να εξυπηρετούνται κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Ο Δήμος αποτελείται από 11 Δημοτικά Διαμερίσματα.

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	
Πύλος (Έδρα)	Μεσοχώρι
Αμπελόκηποι	Παπούλια
Γλυφάδα	Πήδασος
Ίκλαινα	Πύλα
Καλλιθέα	Χωματάδα
Κυνηγού	
Έκταση Δήμου	143.911στρέμματα

Πηγή: WWW.pylos.gr

Η σύγχρονη πόλη της Πύλου, και έδρα του Δήμου είναι μια γραφική κωμόπολη στο Νοτιοδυτικό τμήμα της Πελοποννήσου. Κτίστηκε το 1828 από το εκστρατευτικό σώμα του στρατηγού Maison. Στο κέντρο της έχει την πλατεία Τριών Ναυάρχων με το ομώνυμο μνημείο που ολοκληρώθηκε το 1933. Αριστερά και δεξιά του υπάρχουν δύο κανόνια, ένα Βενετσιάνικο και ένα Τούρκικο.

Η Πύλος βρίσκεται σε εξαιρετική γεωγραφική θέση ενώ διαθέτει σημαντικό λιμάνι, με μήκος 4800μ και πλάτος 3600μ. Το βάθος της θάλασσας φτάνει τα 50μ. Στα δυτικά, μπροστά από το λιμάνι υπάρχει η νήσος Σφακτηρία. Στα νότια του νησιού βρίσκεται η νησίδα Πύλος ή Τσιχλι-μπαμπά ή Φανάρι. Εκεί, το 1890 η Γαλλική Δημοκρατία έφτιαξε μνημείο για τους Γάλλους νεκρούς της Ναυμαχίας του Ναυαρίνου. Ανάμεσα στο Τσιχλί-μπαμπά και τη Σφακτηρία βρίσκονται οι Κουτσούνες, δύο μυτεροί βράχοι.

Μέσα στο λιμάνι υπάρχει η νησίδα Χελωνάκι. Πάνω της βρίσκεται το μνημείο των πεσόντων Άγγλων κατά τη ναυμαχία του Ναβαρίνου, το οποίο φτιάχτηκε από το Ελληνικό κράτος.

Βόρεια της Πύλου βρίσκεται, στο Ιόνιο, ο εκπληκτικής ομορφιάς όρμος της Βοϊδοκοιλιάς με την παραλία του και από πάνω δεσπόζει το Παλαιόκαστρο από το οποίο η θέα προς το Ιόνιο, τη Βοϊδοκοιλιά μαγεύει. Το Παλαιόκαστρο έπαιξε σημαντικό ρόλο σε όλα

τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στην Πύλο αλλά μετά την επίχωση του στενού της Συκιάς από τους Τούρκους ελάχιστο ρόλο έπαιξε γιατί τότε άρχισε το κτίσιμο του Νιόκαστρου στα νότια του λιμανιού.

Το Νιόκαστρο, κτισμένο πάνω στα βράχια , στη νότια είσοδο του λιμανιού, ξεκίνησε να κτίζεται το 1572 από τους Τούρκους. Ο επισκέπτης μπορεί να δει την Ακρόπολη του κάστρου, το Ναό Μεταμόρφωσης Σωτήρος και τη συλλογή του Γάλλου φιλλέληνα Rene Puaux η οποία βρίσκεται αριστερά της σημερινής εισόδου του κάστρου σε ένα πέτρινο κτίριο γνωστό ώς στρατώνες του Μαιζώνος. Στην πενταετία 1982-1987 το Νιόκαστρο ανακαινίστηκε σε όλη του την έκταση και τέθηκε σε λειτουργία μέσα στο κάστρο το Ελληνικό Κέντρο Υποβρύχιας Αρχαιολογίας Πύλου.

Η λιμνοθάλασσα Διβάρι, βόρεια της Πύλου μεταξύ του χωριού Γιάλοβα και του όρμου της Βοϊδοκοιλιάς έχει ενδιαφέρον τόσο οικολογικό όσο και αρχαιολογικό. Η περιοχή έκτασης 6000 στρεμμάτων είναι σημαντικός μεταναστευτικός σταθμός πουλιών και φιλοξενεί την χελώνα Caretta-Caretta αλλά και τον αφρικανικό Χαμαιλέοντα.
(www.pylos.gr)

3.4. ii. Η Ιστορία του Δήμου Πύλου

Η Πύλος, την οποία ίδρυσε ο μεγαρέας Πύλος, γνώρισε τόσο μεγάλη ακμή και δόξα με τον Νηλέα που ο Όμηρος την αποκαλεί πόλη του Νηλέως. Ο Νέστωρ, γιός του Νηλέα βασίλεψε τον 13ο αι. π.Χ. επί τρεις γενιές. Σύμφωνα με τον Παυσανία, η ομηρική Πύλος ήταν στο ύψωμα Κορυφάσιο, βόρεια πάνω από τον κόλπο της Βοϊδοκοιλιάς. Εκεί ήταν, όπως έλεγαν, το σπίτι και ο τάφος του Νέστωρα, και κοντά του ο τάφος του Θρασυμήδη, ενός από τους επτά γιούς του, καθώς και η σπηλιά όπου έβαζε ο μυκηναίος βασιλιάς τις αγελάδες του. Το ανάκτορο του Νέστωρα βρέθηκε 6 χιλιόμετρα βορειοδυτικά από το Κορυφάσιο, στον Επάνω Εγκλιανό. Τα ερείπια του ανακτόρου σε συνδιασμό με τις περιγραφές του Όμηρου βεβαιώνουν ότι το εκτεταμένο βασίλειο του Νέστωρα, που έφτανε μέχρι τον Ταύγετο ήταν το δεύτερο σε ισχύ, ακτινοβολία και πλούτο, μετά τις Μυκήνες. Εκατό καράβια έστειλε στην Τροία ο Αγαμέμνων, ο αρχηγός της πανελλήνιας εκστρατείας, ενενήντα ο Νέστωρ.

Η πυρπόληση του μυκηναϊκού ανακτόρου της Πύλου στα τέλη του 13ου ή στις αρχές του 12ου αι. π.Χ., που ιδιαίτερα ευνοήθηκε από τις πυκνές ξυλοδεσιές των τοίχων του κτιρίου, ήταν καθολική και οδήγησε στην ολοκληρωτική καταστροφή και εγκατάλειψη του και στην ερήμωση του χώρου. Η καταστροφή του ανακτόρου του Νέστορος, όπως και οι

καταστροφές ή πυρπολήσεις των άλλων σύγχρονων ανακτόρων του ελλαδικού κόσμου (Γλας, Βοιωτικός Ορχομενός, Καδμείον Θηβών, Μυκήνες, Τίρυνθα), πιθανότατα οφείλονται σε γενικότερες λαϊκές αναστατώσεις και εξεγέρσεις στις έδρες των μυκηναϊκών βασιλείων, που οδήγησαν στη συνέχεια σε ανατροπές και πολιτικές ανακατατάξεις.

Η συνέχεια και η ροή της ζωής και του πολιτισμού στην Πύλο, μετά την καταστροφή του ανακτόρου στον Επάνω Εγκλιανό και την κατάλυση της κεντρικής εξουσίας της μυκηναϊκής αρχής των Νηλειδών, αντανακλώνται, στους αιώνες που ακολούθησαν, τόσο στους θαλαμοειδείς και θολωτούς τάφους της Μεσσηνίας, με την ηρωολατρεία κατά τη διάρκεια των γεωμετρικών χρόνων και της αρχαϊκής περιόδου, όσο και στην ίδρυση και ανάπτυξη μιας νέας πόλης στην περιοχή, με το ίδιο όνομα, Πύλος, σε θέση κοντά στην παραλία αυτή τη φορά, στο Κορυφάσιο, πάνω από τον όρμο της Βοϊδοκοιλιάς. *(www.messinia.gr)*

Μετά την καταστροφή του ανακτόρου του Νέστωρα ο Άνω Εγκλιανός εγκαταλείπεται και το Κορυφάσιο, ο λόφος στα βόρεια του κόλπου του Ναβαρίνου, γίνεται το κέντρο των δραστηριοτήτων της περιοχής με τη νέα πόλη της Πύλου. Η Πύλος και ολόκληρη η περιοχή θα περάσει στα χέρια των Λακεδαιμονίων κατά τη διάρκεια των τριών Μεσσηνιακών πολέμων (743-724,685-667 και 464-454 αντίστοιχα).

Αργότερα, το 425 π.Χ., στα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου οι Αθηναίοι, περιπλέοντας την Πελοπόννησο, καθώς κατευθύνονταν προς τη Σικελία, αναγκάστηκαν ύστερα από τρικυμία να σταματήσουν στην Πύλο. Τότε, στρατηγός Δημοσθένης αντιλήφθηκε τα γεωπολιτική σημασία της και έπεισε τους Αθηναίους να οχυρώσουν με τείχος το Κορυφάσιο, στο οποίο βρισκόταν η Πύλος. Έτσι δημιουργήθηκε ναυτική βάση στην επικράτεια των Λακεδαιμονίων όπου θα μπορούσαν οι Αθηναίοι, μαζί με τους Μεσσήνιους, να παρενοχλούν τους αιώνιους αντιπάλους τους. Ο Δημοσθένης, αφού μέσα σε έξι ημέρες όρθωσε οχυρώσεις στο Κορυφάσιο, έμεινε στην Πύλο με πέντε πλοία και έστειλε δυο πλοία στην Αθήνα, για να ζητήσει ενισχύσεις, ενώ ο υπόλοιπος στόλος αναχώρησε για τη Σικελία. Οι Λακεδαιμόνιοι, θορυβημένοι, διέταξαν το στρατό τους, που υπό το βασιλιά Άγη είχε εισβάλει και κατέστρεφε την Αττική, να εγκαταλείψει κάθε δραστηριότητα και να μεταβεί στην Πύλο. Η επίθεση των Λακεδαιμονίων αποκρούστηκε ενώ ακολούθησε απόβαση των Αθηναίων στη Σφακτηρία όπου, ύστερα από σκληρές μάχες, οι 292 Λακεδαιμόνιοι που επέζησαν, αναγκάστηκαν να παραδοθούν, αφού αμύνθηκαν επί 72 ημέρες. Οι Λακεδαιμόνιοι αιχμάλωτοι οδηγήθηκαν στην Αθήνα και η απελευθέρωση τους αποτέλεσε διαπραγματευτικό όρο της Σπάρτης στην εξέλιξη του πολέμου. Η αιχμαλωσία

των Λακεδαιμονίων θεωρήθηκε βαρύτατη και προσβλητική ήττα της Σπάρτης, αφού ήταν και η μοναδική στην ιστορία της που έγινε στα εδάφη της.

Μετά την ήττα των Λακεδαιμονίων στη Σφακτηρία οι Αθηναίοι άφησαν στην Πύλο μόνιμη φρουρά, η οποία ενισχύθηκε από Μεσσήνιους και έτσι το οχυρό του Δημοσθένη έγινε ισχυρή στρατιωτική βάση. Με την ειρήνη του Νικία, το 421 π.Χ., οι Αθηναίοι απελευθέρωσαν τους Λακεδαιμόνιους αιχμάλωτους της Σφακτηρίας, διατηρώντας όμως την οχυρωμένη βάση τους στην Πύλο. Όταν ο πόλεμος ξανάρχισε, οι Λακεδαιμόνιοι μπόρεσαν να εκπορθήσουν το οχυρό των Αθηναίων και να καταλάβουν την τοποθεσία το 409 π.Χ. Η Πύλος ερημώθηκε και πάλι. (*Εκδόσεις ΑΔΑΜ, «Κάστρα της Πελοποννήσου» Αθήνα 1993, Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, «Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου», Αθήνα, Ιούνιος 2002)*

Το 369 π.Χ., μετά τις νίκες του Επαμεινώνδα εναντίον των Σπαρτιατών, που είχαν ως αποτέλεσμα την απελευθέρωση όλων των μεσσηνίων ειλώτων και την ίδρυση της Μεσσήνης, η Πύλος ξαναβρήκε τη θέση της ως μεσσηνιακό επίνειο. Ωστόσο, η έλλειψη μιας ισχυρής τοπικής μεσσηνιακής προσωπικότητας, καθώς και η μακροχρόνια κατοχή της Μεσσηνίας από τους Λακεδαιμονίους, οι οποίοι δεν είχαν ενδιαφερθεί ιδιαίτερα για ναυτικές δραστηριότητες, είχαν ως αποτέλεσμα να μείνουν σχετικά αναξιοποίητες οι σημαντικές δυνατότητες που προσέφεραν οι παραθαλάσσιες στρατηγικές θέσεις της Μεθώνης, της Κορώνης και ιδιαίτερα της Πύλου.

Στους μακεδονικούς χρόνους η Πύλος αναφέρεται ως ελεύθερη μεσσηνιακή πολίχνη, η οποία διατηρήθηκε στην ελληνιστική περίοδο και στη ρωμαιοκρατία. Στους ελληνιστικούς χρόνους η Πύλος συμμετείχε στην Αχαϊκή Συμπολιτεία (219 π.Χ.) και κατά τη διάρκεια της ρωμαιοκρατίας αυτονομήθηκε και έκοψε δικό της νόμισμα. Τίποτα σχεδόν δεν είναι γνωστό για την Πύλο σε ό,τι αφορά την περίοδο δέκα αιώνων που ακολούθησε τη ρωμαιοκρατία καθώς δεν υπάρχουν αρχαιολογικά ευρήματα.

Από το 1204 ξεκινά η Φραγκοκρατία στην Ελλάδα. Οι Φράγκοι εκχωρούν στους Βενετούς τα 3/8 των εδαφών του Βυζαντίου. Στην Πελοπόννησο οι Φράγκοι εγκαταστάθηκαν στην δυτική ακτή δημιουργώντας το πριγκιπάτο της Αχαΐας και έφτιαξαν νέα κάστρα ενα εκ των οποίων ήταν στον κόλπο του Ναβαρίνου.

Το 1430 ο Θ.Παλαιολόγος κατέλυσε το Φράγκικο Πριγκιπάτο της Αχαΐας και οι Έλληνες έγιναν πάλι κύριοι της Πελοποννήσου εκτός από το Ναβαρίνο, τη Μεθώνη, την Κορώνη και το Άργος που παρέμειναν στα χέρια των Βενετών. Το 1500 το Ναβαρίνο πέφτει στα χέρια των Τούρκων μαζί με την Μεθώνη και την Κορώνη. Το 1573 η Οθωμανική διοίκηση έκτισε νέο φρούριο στη θέση της σημερινής Πύλου, το Νιόκαστρο. Το παλαιό

κάστρο συνέχισε να κατασκευάζεται έχασε, όμως, την στρατηγική του σημασία. Οι Βενετοί, όμως, ποτέ δεν έπαψαν να εποφθαλμιούν τις παλιές τους βάσεις στην Ελλάδα και αποφάσισαν να επανέλθουν συνεχίζοντας τον πόλεμο με τους Τούρκους.

Μετά την επιτυχή εκστρατεία του Μοροζίνι, οι Βενετοί κατέλαβαν το Ναυαρίνο και το Νιόκαστρο, και χώρισαν την Πελοπόννησο σε τέσσερα διαμερίσματα, της Ρομανίας με πρωτεύουσα το Ναύπλιο, της Αχαίας με πρωτεύουσα την Πάτρα, της Λακωνίας με πρωτεύουσα τη Μονεμβασιά και της Μεσσηνίας με πρωτεύουσα το Νιόκαστρο (Navarino Nuovo). Το διαμέρισμα της Μεσσηνίας περιλάμβανε τη Μεθώνη, την Κορώνη, την Ανδρούσα, την Καλαμάτα, την Κυπαρισσία και τμήμα της Αρκαδίας που έφτανε ως το Λεοντάρι, το Φανάρι και την Καρύταινα.

Οι εναλλαγές ανάμεσα σε Βενετούς καο Τούρκους κατακτητές συνεχίστηκαν, με απόμενη σημαντική χρονολογία την άνοιξη του 1770 και τα «Ορλωφικά». Οι επιπτώσεις της αποτυχημένης αυτής εξέγερσης που υποκινήθηκε από τη Ρωσία, ήταν τραγικές διότι εκτός από τις σφαγές, τουλάχιστον 3000 Έλληνες εγκατέλειψαν την Πελοπόννησο με προορισμό τα Ιόνια νησιά και τη Σικελία. Στους δε οικισμούς της Πελοποννήσου και ειδικότερα της Μεσσηνίας κυριαρχούσε εικόνα καταστροφής και ερήμωσης. Μετά την αποχώρηση των Ρώσων οι Τούρκοι κράτησαν το Νιόκαστρο άλλα 50 χρόνια, μέχρι την Ελληνική Επανάσταση (1821). (*Στυλιανόπουλος Π., Ιστορία της Μεσσηνίας, Αθήνα, 1954, Ταρσούλη Αθηνά, Κάστρα και πολιτείες του Μοριά, 1937)*

Οι Έλληνες θα πολιορκήσουν το Νιόκαστρο τον Απρίλιο του 1821 και θα το καταλάβουν ύστερα από πολύμηνη πολιορκία στις 7 Αυγούστου. Το Παλιόκαστρο πέφτει στα χέρια των επαναστατών αμέσως μετά, αλλά τα φρούρια της Μεθώνης και της Κορώνης ποτέ, μέχρι το τέλος της Επανάστασης, δεν κατορθώνουν οι Έλληνες να τα καταλάβουν. Οι Έλληνες θα κρατήσουν το Νιόκαστρο, το Παλιόκαστρο και τη γύρω περιοχή μέχρι το 1825, που ήταν μια δύσκολη χρονιά, διότι οι καταξιωμένοι αρχηγοί, εξαιτίας των πολιτικών αντιθέσεων, είχαν παραγκωνιστεί ή βρίσκονταν στη φυλακή και οι υπεύθυνοι για τις στρατιωτικές επιχειρήσεις ήταν ανίκανοι να κατευθύνουν τον απελευθερωτικό αγώνα.

Τότε, ο Μωχάμετ Άλη, πασάς της Αιγύπτου, ενισχύει τους Τούρκους στην προσπάθειά τους να καταπνίξουν την επανάσταση στέλνοντας το γιό του Ιμπραήμ σε εκστρατεία στην Πελοπόννησο (1824-1827). Ο Ιμπραήμ, πριν ακόμη φτάσουν οι πρώτες ενισχύσεις του, βομβάρδισε ανελέητα το Νιόκαστρο, προμήνυμα της μεγάλης επιχείρησης που οργάνωσε για την κατάληψη της Σφακτηρίας και του Ναβαρίνου.

Η επιτυχία του Ιμπραήμ στη Σφακτηρία ήταν η αρχή της ήττας των Ελλήνων. Στις 30 Απριλίου 1825 οι υπερασπιστές του Παλιόκαστρου συνθηκολόγησαν. Τότε αιχμαλωτίστηκε

ο επίσκοπος Γρηγόριος και φυλακίστηκε στον οχυρό πύργο της Μεθώνης, στο Μπούρτζι, όπου πέθανε ύστερα από φρικτά βασανιστήρια. Στις 11 Μαΐου παραδόθηκε και το Νιόκαστρο. ‘Ετσι, τα φρούρια της Μεθώνης, της Κορώνης και του Νιόκαστρου προσέφεραν μια πανίσχυρη βάση εκκίνησης για τις επιδρομές του Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο, καθώς και της επικοινωνίας του με την Αίγυπτο για ανεφοδιασμό και ενισχύσεις. Ο Ιμπραήμ, σκοτώνοντας, λεηλατώντας και καταστρέφοντας, κατέλαβε την Τρίπολη και το μεγαλύτερο μέρος της Πελοποννήσου. Το Δεκέμβριο του 1825 ο στόλος του Ιμπραήμ ξεκίνησε από τον κόλπο του Ναβαρίνου, για να δώσει το θανατηφόρο χτύπημα στο Μεσολόγγι. Οι Τουρκοαιγύπτιοι κράτησαν τα φρούρια της Μεσσηνίας, όπως και όλες τις περιοχές που κατέλαβαν το 1825, δυόμισι ακόμη χρόνια.

Ο τουρκοαιγυπτιακός στόλος, με 89 καράβια, υπό την αρχηγία του Τούρκου Ταχήρ πασά εισήλθε στον κόλπο του Ναβαρίνου, με σκοπό την ενίσχυση και τον εφοδιασμό των χερσαίων δυνάμεων του Ιμπραήμ, που ρήμαζαν την Πελοπόννησο. Οι τρεις ευρωπαϊκές δυνάμεις Αγγλία, Γαλλία και Ρωσία, στις 6 Ιουλίου του 1827 είχαν συμφωνήσει, με τη Συνθήκη του Λονδίνου, στη δημιουργία ημιανεξάρτητου, φόρου υποτελούς στο σουλτάνο, ελληνικού κράτους.

Παρότι πολλοί έλληνες οπλαρχηγοί είχαν απογοητευθεί με τις συμφωνίες των τριών, η επαναστατική κυβέρνηση αποδέχτηκε τη συνθήκη. Αντίθετα, ο σουλτάνος την απέρριψε κατηγορηματικά, θεωρώντας ότι οι Ευρωπαίοι προσπαθούσαν να του επιβάλουν όρους στην επικράτεια του. Στη Συνθήκη του Λονδίνου, αναφερόταν ότι στην περίπτωση που η Πύλη δεν δεχόταν τη μεσολάβηση για αποχώρηση από το Μοριά, τότε οι τρεις σύμμαχοι θα έστελναν προξένους, πράγμα που θα οδηγούσε σε επίσημη αναγνώρηση του Ελληνικού Κράτους. Επίσης, αν οι Τούρκοι απέρριπταν την εκεχειρία, τότε θα υπήρχαν κυρώσεις.

Στις 31 Αυγούστου έληξε η προθεσμία αποδοχής της συνθήκης από τους Τούρκους. Ετσι , στις 12 Οκτωβρίου του 1827, οι στόλοι έφθασαν έξω από το λιμάνι της Πύλου για να επιβάλλουν τα «κατάλληλα μέτρα» και να υποχρεώσουν τον Ιμπραήμ σε αποχώρηση, σύμφωνα με τη Συνθήκη. Στις 19 Οκτωβρίου του 1827, οι στόλοι των Ευρωπαίων, ο αγγλικός με ναυαρχίδα την «Ασία» και δώδεκα πλοία υπό τον αντιναύαρχο Κόδριγκτον, ο ρωσικός με ναυαρχίδα το «Αζόφ» και οκτώ πλοία υπό τον υποναύαρχο Χέυδεν και ο γαλλικός με ναυαρχίδα το «Σειρήν» και επτά πλοία υπό τον υποναύαρχο Δεριγνύ, εισήλθαν στον κόλπο για μεγαλύτερη πίεση και διαπραγματεύσεις με τους Τουρκοαιγύπτιους. Η ναυμαχία άρχισε από ένα τυχαίο και «ασήμαντο» γεγονός: στις συνεννοήσεις μεταξύ των αντιπάλων αρχηγών, που πραγματοποιούνταν με λέμβους που πηγαινοέρχονταν από ναυαρχίδα σε ναυαρχίδα, πυροβολήθηκε και σκοτώθηκε ο Πέτρος Μικέλης, ο πιλότος της

«Ασίας», ο οποίος ασκούσε χρέη διερμηνέα. Ο Πέτρος Μικέλης: συνόδευε έναν άγγλο αξιωματικό, ο οποίος κατευθυνόταν με λέμβο προς την αιγυπτιακή ναυαρχίδα «Πολεμιστής» για τις συνεννοηθεί. Η ναυμαχία, η τελευταία μεγάλη ναυτική σύγκρουση που έγινε με ιστιοφόρα πλοία, κράτησε τέσσερις ώρες και είχε ως αποτέλεσμα να βυθιστούν 60 τουρκοαιγυπτιακά πλοία, και μαζί τους να χαθούν 6.000 ναύτες. Στη σύγκρουση κανονιοβολούσαν οι Τουρκοαιγύπτιοι από τους παράκτιους προμαχώνες του Νιόκαστρου και τη νότια άκρη της Σφακτηρίας. Από το συμμαχικό στόλο δεν βυθίστηκε κανένα πλοίο ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι και στις τρεις ναυαρχίδες των συμμάχων οι πιλότοι ήταν Έλληνες.

Ο Ιμπραήμ χρειάστηκε ένα χρόνο περίπου για να αποχωρήσει τελικά, στις 23 Σεπτεμβρίου του 1828, αφού οι τρεις Δυνάμεις απέστειλαν στην Πελοπόννησο Γαλλικό εκστρατευτικό σώμα, που παρέλαβε την Κορώνη και την Πύλο και τις παρέδωσε στον Έλληνα Φρούραρχο Νικηταρά. Το Γαλλικό εκστρατευτικό σώμα, παρέμεινε για πέντε περίπου χρόνια στην περιοχή και συνέβαλλε κατά πολύ, στην οργάνωση και στα έργα υποδομής του τότε νεοσύστατου Ελληνικού Κράτους, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα και τα συμμαχικά συμφέροντα στο πέρασμα για την Ανατολή. *(www.pylos.gr, Ταρσούλη Γεωργία, Αποστολή εις Κορώνην, Μεθώνην και τα ορεινά χωρία της Πυλίας, 1939, ΤΕΔΚ Νομού Μεσσηνίας, «Μεσσηνίας περιήγησις», www.pylos.gr)*

Στις 20 Οκτωβρίου κάθε χρόνου, εορτάζεται με λαμπρότητα η επέτειος της ναυμαχίας με τη συμμετοχή μιας φρεγάτας, από κάθε συμμαχικό στόλο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

4.1. Τα Κοινωνικο-οικονομικά Χαρακτηριστικά της ευρύτερης περιοχής

Ο Νομός Μεσσηνίας είναι εντονότερα αστικοποιημένος από το μέσο όρο της Περιφέρειας Πελοποννήσου, ο δεύτερος πιο αστικοποιημένος μετά την Αργολίδα, με ποσοστό αστικού πληθυσμού 29%. Το υπόλοιπο του πληθυσμού κατανέμεται σε 55% αγροτικό και 16% ημιαστικό.

Ο νομός χαρακτηρίζεται ως κατ' εξοχήν αγροτικός, με τη συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στο συνολικό ακαθάριστο προϊόν να ανέρχεται σε 30,5%. Η γεωργία κυριαρχεί και σε όρους παραγόμενου εισοδήματος έναντι των υπολοίπων οικονομικών δραστηριοτήτων της Μεσσηνίας. Οπως όμως αποδεικνύεται και από τα στοιχεία διαχρονικής εξέλιξης των παραγωγικών κλάδων, ο τομέας φθίνει σταθερά από το 1986 και μετά, τόσο σε όρους προϊόντος όσο και σε όρους απασχόλησης.

Μεγάλο μέρος του οικονομικού αδιεξόδου το οποίο αντιμετωπίζει σήμερα η Μεσσηνία οφείλεται στον τρόπο με τον οποίο επιχειρήθηκε η εφαρμογή της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη γεωργία. Το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων του FEOGA κατευθύνθηκε στη προστασία του αγροτικού εισοδήματος, δίχως να επιχειρηθούν διαρθρωτικές αλλαγές, όπως η στροφή των καλλιεργειών σε νέα προϊόντα και ο εκσυγχρονισμός των καλλιεργητικών μεθόδων. Τα αρνητικά αποτελέσματα αυτής της τακτικής μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

- Αύξηση της καλλιέργειας της ελιάς, ώστε σήμερα το 80% του συνόλου των γεωργικών εκμεταλλεύσεων να είναι ελαιώνες, ως αποτέλεσμα της συγκριτικά μεγαλύτερης ενίσχυσης που δίνονταν στο λάδι.

- Συνεχής υποχώρηση άλλων καλλιεργειών στις οποίες ο νομός εμφανίζει συγκριτικό πλεονέκτημα, όπως των αμπελουργικών, των σύκων, των σιτηρών, των κηπευτικών, κ.α., παρά τις επιδοτήσεις που δίνονταν και σε αυτές.

- Αμεση εξάρτηση του εισοδήματος του τοπικού πληθυσμού από το κυρίως παραγόμενο προϊόν, δηλαδή το λάδι.

- Αδρανοποίηση των αγροτικών συνεταιρισμών

- Μεγάλες διαφορές τιμών μεταξύ παραγωγού και καταναλωτή

- Αύξηση των εισαγωγών σε προϊόντα ζωικής παραγωγής, όπως γάλα και κρέας.

- Εντατική καλλιέργεια που συνοδεύεται από υπερβολική χρήση χημικών και κατασπατάληση του διαθέσιμου υδροφόρου ορίζοντα.

- Μεγάλη έλλειψη σε δραστηριότητες επεξεργασίας των αγροτικών προϊόντων, με αποτέλεσμα την ανυπαρξία οργανωμένου συστήματος διάθεσης και τη συνεχή εξάρτηση των αγροτών από τους χονδρεμπόρους.

(*Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, «Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου», Αθήνα, Ιούνιος 2002)*

Οικιστικά, η περιοχή χαρακτηρίζεται από την παρουσία ενός μεγάλου αστικού κέντρου και τη διασπορά του αγροτικού πληθυσμού σε ένα μεγάλο αριθμό μικρών κοινοτήτων. Η ύπαρξη ενός μικρού αριθμού μεσαίου μεγέθους οικιστικών κέντρων δεν επαρκεί να καλύψει χωροταξικά το σύνολο του δικτύου. Το αποτέλεσμα είναι οι οικισμοί να εξυπηρετούνται σε μεγάλο βαθμό από την Καλαμάτα.

Από οικονομική και πληθυσμιακή σκοπιά, αυτή η διασπορά μικρών κοινοτήτων θα μπορούσε να είναι θεμιτή γιατί στηρίζεται η ανάπτυξη της ενδοχώρας. Δυστυχώς όμως είναι περιορισμένοι οι οικισμοί που εμφανίζουν τάσεις πληθυσμιακής αύξησης από το 1971 και μετά, ενώ οι μικρές αγροτικές κοινότητες κάτω των 250 ατόμων φθίνουν συνεχώς. Το γεγονός αυτό συναρτάται με τη μείωση των δυνατοτήτων απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα, ο οποίος στήριζε για χρόνια την ενδοχώρα.

Σε ολόκληρη τη Μεσσηνία έχει διαμορφωθεί ένας κοινωνικός σχηματισμός που διαθέτει όλα τα χαρακτηριστικά των αγροτικών κοινωνιών της υπόλοιπης Ελλάδας: πληθώρα αγροτικών οικισμών, χαμηλό βαθμό εσωτερικής ολοκλήρωσης, ύπαρξη διακοινοτικών διαφορών κ.α. Τα χαρακτηριστικά αυτά σε συνδυασμό με την απουσία επιχειρηματικού πνεύματος συνεπάγονται την ανάσχεση κάθε αναπτυξιακής προσπάθειας, μπορούν όμως να αρθούν με κατάλληλα έργα και δράσεις βελτίωσης της εσωτερικής οργάνωσης των οικισμών, ενίσχυσης της διακοινοτικής συνεργασίας και επιμόρφωσης του τοπικού πληθυσμού.

Η ποιότητα ζωής καθώς και η υγεία των κατοίκων ιδιαίτερα στις ημιαστικές και αγροτικές περιοχές εμφανίζει βελτίωση τα τελευταία χρόνια. Σε αυτό συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, η καλύτερη ενημέρωση του πληθυσμού για θέματα πρόληψης και υγιεινής αλλά και η ενίσχυση των υποδομών υγείας (Νοσοκομείο Καλαμάτας, αυξανόμενος αριθμός Κέντρων Υγείας και γιατρών στην ευρύτερη περιοχή). (*Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας «Αναπτυξιακή Μελέτη Μεσσηνίας», Καλαμάτα 1997)*

Αξίζει να αναφερθούμε στη διαχρονική μεταβολή της αναλογίας των θανάτων στο Νομό Μεσσηνίας γενικά, συγκρίνοντας αστικές, ημιαστικές και αγροτικές περιοχές. Μέχρι το 2003 η αναλογία στο σύνολο του αριθμού των θανάτων ήταν: 58% στις αγροτικές περιοχές, 14% στις ημιαστικές και 28% στις αστικές. Από το 2004 και μετά όμως, τα ποσοστά των θανάτων στις αγροτικές περιοχές μειώνονται στο 30% επί του συνόλου, ενώ

για τις ημιαστικές και αστικές περιοχές αυξάνονται στο 22% και 48% αντίστοιχα, στοιχείο που οφείλεται όχι μόνο στις μετακινήσεις πληθυσμών, αλλά και στη μείωση των διαφορών και ανισοτήτων στην αντιμετώπιση των θεμάτων υγείας ανάμεσα στην ύπαιθρο και τις αστικές περιοχές. (*Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος, Στοιχεία Απογραφής 2001)*

Ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα της περιοχής είναι η αίσθηση της ιδιαίτερης πολιτιστικής ταυτότητας, η οποία είναι μάλιστα εντονότερη στις απομακρυσμένες περιοχές. Αλλά και στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα, η ανάπτυξη έντονης πολιτιστικής δραστηριότητας, με έμφαση στην παράδοση, φανερώνει την ιδιαίτερη αξία που προσδίδεται στην πολιτιστική κληρονομιά. Το σημείο αυτό πρέπει να ενισχυθεί για τη "θωράκιση" του τοπικού πληθυσμού απέναντι σε νέες εξελίξεις όπως αυτές θα προσδιοριστούν από τον τρόπο μελλοντικής ανάπτυξης - ιδιαίτερα τουριστικής - της ευρύτερης περιοχής.

Ο Νομός Μεσσηνίας αποτελεί ιδανική περίπτωση τουριστικού προορισμού για διακοπές, ταυτόχρονα όμως μπορεί να αποτελέσει και προορισμό για τουρισμό διημέρευσης ή / και Σαββατοκύριακου. Αυτό ισχύει λόγω του φυσικού κάλους, του πολιτιστικού ενδιαφέροντος και των τουριστικών υποδομών της περιοχής, σε συνδυασμό με την εγγύτητα με αστικά κέντρα, όπως η Καλαμάτα, η Σπάρτη, η Τρίπολη, αλλά ακόμη και η Αθήνα.

Οι τουριστικοί πόλοι που αναδεικνύονται από τη χωρική αποτύπωση της τουριστικής κίνησης μπορούν να κατανεμηθούν σε δύο βασικές ζώνες: α) τη ζώνη που εκτείνεται κατά μήκος του εσωτερικού της ακτογραμμής του Μεσσηνιακού κόλπου, και β) τη ζώνη που απλώνεται στο δυτικό τμήμα της ακτογραμμής και βρέχεται από το Ιόνιο.

Ο Δήμος Κορώνης εντάσσεται στην πρώτη από τις παραπάνω ζώνες, ενώ οι Δήμοι Μεθώνης και Πύλου στη δεύτερη. Και οι δύο ζώνες ανήκουν σε ένα τύπο τουριστικής ανάπτυξης που χαρακτηρίζεται από το παραθεριστικό πρότυπο της οικογενειακής εκμετάλλευσης, με κυριαρχία Ελλήνων αλλά και ξένων μεμονωμένων τουριστών, σε συνδυασμό με ένα εκτεταμμένο δίκτυο ενοικιαζόμενων δωματίων και παραθεριστικής κατοικίας.

Αξιοσημείωτο είναι ότι οι περιοχές της ευρύτερης ζώνης, αν και δεν διαθέτουν πολλές μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες που ευνοούν την ανάπτυξη του οργανωμένου τουρισμού, εμφανίζουν όμως διαχρονικά βελτίωση των δεικτών τους χωρίς φαινόμενα κορεσμού και έντονων επιπτώσεων. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση των κλινών και ταυτόχρονα αύξηση της μέσης δυναμικότητας των υπαρχουσών μονάδων στο Δήμο. Ακόμη, η ευρύτερη περιοχή παρουσιάζει έντονη συγκέντρωση camping. (*Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, «Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου», Αθήνα, Ιούνιος 2002)*

Οι επισκέπτες είναι σε ποσοστό 77% περίπου Έλληνες, και ακολουθούν οι ευρωπαίοι, όπως Άγγλοι, Γερμανοί, Γάλλοι, Ελβετοί, Ολλανδοί και Ιταλοί.

Η τουριστική κίνηση σημειώνει τις υψηλότερες τιμές της στο διάστημα Μαΐου – Σεπτεμβρίου, ενώ κορυφώνεται τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο, όπου σημειώνεται το 40% των διανυκτερεύσεων.

Ο πληθυσμός του Νομού Μεσσηνίας υπέστη έντονη συρρίκνωση, κυρίως λόγω της μετανάστευσης κατά τη δεκαετία του ’60. Κατά την περίοδο 1961 – 2001, ο νομός απώλεσε το 18,5% του πληθυσμού του. Το στοιχείο το οποίο κρίνεται ως ιδιαίτερα ανησυχητικό, είναι το γεγονός ότι ο μη παραγωγικός πληθυσμός των ηλικιών 65+ είναι αναλογικά πολύ μεγαλύτερος σε σχέση με το σύνολο της χώρας. Συγκεκριμένα, το ηλικιακό αυτό φάσμα είναι αυξημένο κατά 43% σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο της χώρας. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι ο δείκτης γήρανσης του πληθυσμού της Μεσσηνίας είναι 24%, ενώ του συνόλου της χώρας 17%. Το στοιχείο αυτό, σε συνδυασμό με τη μείωση των γεννήσεων λόγω της σταδιακής υιοθέτησης του αστικού τρόπου ζωής, καθιστά επισφαλή οποιαδήποτε προσδοκία για φυσική πληθυσμιακή ανάκαμψη, γεγονός το οποίο αποτελεί σοβαρό περιοριστικό παράγοντα για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής. (*Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος, Στοιχεία Απογραφής 2001)*

Ενα άλλο, εξίσου ανησυχητικό δεύτερο στοιχείο είναι το γεγονός ότι το ποσοστό των οικονομικά ενεργών μειώνεται συνεχώς από το 1961, παρά τη μικρή πληθυσμιακή αύξηση που καταγράφηκε τη δεκαετία του 1980. Χαρακτηριστικό είναι ότι ο ρυθμός μείωσης των οικονομικά ενεργών υπήρξε σταθερά μεγαλύτερος από το ρυθμό συνολικής πληθυσμιακής μείωσης καθ’ όλη τη διάρκεια της περιόδου 1961-1991. Τέλος, τα δεδομένα απασχόλησης και ανεργίας του νομού καταδεικνύουν το μεγάλο πρόβλημα απορρόφησης των νεότερων παραγωγικών ηλικιών, ιδιαίτερα μάλιστα από το δευτερογενή τομέα. Το ανωτέρω φανερώνει ότι η μείωση του απασχολούμενου δυναμικού του νομού δε συνδέεται τόσο με την έλλειψη κατάρτισης ή εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού όσο με την ανυπαρξία νέων θέσεων εργασίας.

Εντούτοις, η διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας μιας τοπικής οικονομίας συνδέεται απόλυτα με την παρουσία ενός ποιοτικά αναβαθμισμένου εργατικού δυναμικού που θα μπορεί να προσαρμόζεται στις απαιτήσεις των συνεχών αλλαγών στην αγορά των προϊόντων και στη τεχνολογία της παραγωγής καθώς και με την ύπαρξη ικανών επιχειρηματιών οι οποίοι θα είναι ανοιχτοί στις νέες προκλήσεις. *(Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική Πληροφορική Α.Ε., «Επετηρίδα Αγοράς Εργασίας, Περιφέρειες και Νομοί», Αθήνα 2005).*

4.2. Τα Κοινωνικο-οικονομικά Χαρακτηριστικά της Περιοχής της Κορώνης

Τα δημογραφικά δεδομένα για το Δήμο Κορώνης μας δείχνουν ότι:

Ο συνολικός πληθυσμός του Δήμου ανέρχεται σε 5,067 κατοίκους και εμφανίζει μείωση της τάξεως του –8,04% σε σχέση με την προηγούμενη απογραφή του 1991 (5,423 κατ). Η μείωση του πληθυσμού είναι εντονότερη στους ορεινούς οικισμούς, όπου σημειώνει διάρκεια. Αρκεί να αναφέρουμε χαρακτηριστικά ότι ο οικισμός Υάμεια υπέστη συνολική μεταβολή –88,42% στον πληθυσμό του, από το 1971 μέχρι το 2001.

Η πληθυσμιακή ομάδα των 0-14 ετών εμφανίζει μείωση σχεδόν κατά 50%, ως αποτέλεσμα του φαινομένου της υπογεννητικότητας.

Οι άνδρες κάτοικοι υπερτερούν των γυναικών (2,586 άνδρες έναντι 2,481 γυναικών). (*Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος, Στοιχεία Απογραφής 2001)*

Ο δείκτης πληθυσμιακής πυκνότητας είναι περίπου 51 κατ./τετ. Χλμ., ξεπερνώντας κατά 30% περίπου τον αντίστοιχο δείκτη της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο πληθυσμός, κατά τη θερινή περίοδο, τριπλασιάζεται.

Ομάδες Ηλικιών	**Δήμος Κορώνης** Σύνολο Πληθυσμού: 5067	
	Άνδρες: 2586	Γυναίκες: 2481
0 – 14	653	
15 - 29	690	
30 - 59	1859	
60 +	1865	

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001

Μπορεί κανείς να παρατηρήσει ότι η αναλογία των άνω των 60 ετών είναι αρκετά σημαντική στο σύνολο του πληθυσμού. Η σχέση αυτή είναι περισσότερο έντονη στα μικρά χωριά της ορεινής κυρίως ζώνης, ενώ εμφανίζεται περισσότερο ισορροπημένη στο ΔΔ Κορώνης, όπου υπάρχουν μεγαλύτερες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις και περισσότερη τουριστική ανάπτυξη.

Ο δείκτης γήρανσης στο σύνολο του Δήμου ανέρχεται σε 23% περίπου, αυξημένος κατά 30% από τον μέσο όρο της Περιφέρειας. (*Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ – ΤΕΙ Καλαμάτας, «Μελέτη Αγορά Εργασίας Νομού Μεσσηνίας», Ιούνιος 1999)*

Ενδεικτική της γήρανσης και υπογεννητικότητας, αλλά και της αστικοποίησης του τρόπου ζωής είναι και η μεταβολή στις κατοικίες, σε σχέση με τον αριθμό δωματίων και των μελών του νοικοκυριού.

Ο παρακάτω πίνακας συγκρίνει τα έτη 1999 και 2001:

Δήμος Κορώνης	**1991**	**2001**	**Μεταβολή %**
Σύνολο νοικοκυριών	1.733	1.732	-0,06
Σύνολο μελών	5.042	4.704	-7,19
Μέλη / νοικοκυριό	2,9	2,7	-7,41
Νοικοκυριά με δωμάτια:			
1	19	14	-35,71
2	113	89	-26,97
3	354	350	-1,14
4	644	661	2,57
5	419	482	13,07
6+	184	136	-35,29

(Πηγή: Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη»: Α) Φαραγγιού Νέδωνα – GR2550001, Β) Ν. Σαπιέντζα, Σχίζα, Ακ. Ακρίτας – GR2550003, Γ) Θαλάσσιας περιοχής στενού Μεθώνης GR2550007)

Παρατηρούμε ότι ο Δήμος Κορώνης παρουσιάζει σταθερότητα στον αριθμό των νοικοκυριών και μείωση στον αριθμό των μελών του νοικοκυριού καθώς και στο μέσο αριθμό των μελών ανά νοικοκυριό. Παράλληλα, παρουσιάζεται μείωση των νοικοκυριών που διαμένουν σε κατοικίες με έξι δωμάτια και άνω, και αύξηση των νοικοκυριών με τέσσερα ή πέντε δωμάτια.

Ως προς την κατηγοριοποίηση του πληθυσμού με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης, παρατηρούμε ότι μεγάλος αριθμός των κατοίκων (1896) είναι απόφοιτοι στοιχειώδους εκπαίδευσης. Ταυτόχρονα όμως, σημαντική αύξηση σε σχέση με την προηγούμενη απογραφή, εμφανίζει ο αριθμός των πτυχιούχων ανωτέρων και ανωτάτων σχολών (280, έναντι 109 το 1991). Αντίστοιχα σημαντική είναι η μείωση των αγράμματων, αυτών δηλαδή που δεν γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση, (475, έναντι 737 το 1991). (*Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος, Στοιχεία Απογραφής 2001)*

Ο παράγοντας της μετανάστευσης έχει επηρεάσει και αυτός τις τελευταίες δύο δεκαετίες, τη σύνθεση του πληθυσμού. Οι μετανάστες προέρχονται κατά κύριο λόγο από την Αλβανία (55%), τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία (7% και 4,5% αντίστοιχα), και ακολουθούν υπήκοοι

χωρών της πρώην Σοβ. Ένωσης (Ρωσία, Ουκρανία, Γεωργία) και της Αφρικής. Οι μετανάστες απασχολούνται κατά κύριο λόγο ως εργάτες σε προσωρινές – εποχιακές εργασίες, που σχετίζονται κατά κύριο λόγο με την αγροτική οικονομία (συγκομιδή καρπών, εργασίες στα χωράφια), σε κατασκευές – οικοδομές, αλλά και σε τουριστικές δραστηριότητες (σερβιτόροι). Ακόμη, κυρίως οι γυναίκες, απασχολούνται στην παροχή προσωπικών υπηρεσιών όπως υπηρεσίες καθαρισμού, φροντίδα ηλικιωμένων, κα. (*Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική Πληροφορική ΑΕ, «Έρευνα για την οικονομική και κοινωνική ένταξη των μεταναστών», 2004)*

Η αγορά εργασίας στο Δήμο Κορώνης χαρακτηρίζεται από αξιοσημείωτη μείωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού (δηλ του συνόλου των κατοίκων που εργάζονται, ή που δύνανται να εργασθούν και αναζητούν απασχόληση), κατά 9% περίπου σε σχέση με το1991, μείωση που καταγράφεται κύρια στην ανδρικό πληθυσμό. Η μείωση αυτή μπορεί θεωρητικά να αποδοθεί σε παράγοντες όπως: α) η αύξηση των νέων που σπουδάζουν και η επιμήκυνση του χρόνου σπουδών στις παραγωγικές ηλικίες, β) η φυγή, κατά τις παραγωγικές ηλικίες, προς τα αστικά κέντρα όπου η πρόσβαση στην εργασία είναι ευκολότερη, γ) η μείωση του πληθυσμού στο σύνολο, δ) η αποθάρρυνση του εργατικού δυναμικού να αναζητήσει εργασία (αποθάρρυνση ως προς τη δυνατότητα εύρεσης εργασίας, το ύψος της αμοιβής, κα).Η τελευταία επισήμανση, τείνει να επιβεβαιώνεται και από την αύξηση (τριπλασιασμό) της ανεργίας που επισημαίνεται κατα την πρόσφατη περίοδο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι μισοί περίπου οικονομικά ενεργοί κάτοικοι είναι αυτοαπασχολούμενοι (Η Πελοπόννησος είναι στο σύνολό της η ελληνική Περιφέρεια με τα μεγαλύτερα ποσοστά αυτοαπασχόλησης: 41,3% *(Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική Πληροφορική Α.Ε., «Επετηρίδα Αγοράς Εργασίας, Περιφέρειες και Νομοί», Αθήνα 2005).* Η κατανομή σε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας δείχνει τα εξής:

Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας	**Δήμος Κορώνης** **Απασχολούμενοι: 1527**
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία, αλιεία	896
Μεταποιητικές βιομηχανίες	72
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	10
Κατασκευές	122
Εμπόριο, επισκευή οχημάτων, συσκευών	110
Ξενοδοχεία, εστιατόρια	69
Μεταφορές, αποθήκευση, επικοινωνίες	60

Χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, διαχείριση ακίνητης περιουσίας	67
Δημόσια Διοίκηση & Άμυνα. Υποχρεωτική Κοιν. Ασφάλιση	81
Εκπαίδευση	56
Υγεία & Κοιν. Μέριμνα	24
Λοιπές Υπηρεσίες	37
Μη δυνάμενοι να ενταχθούν κατά κλάδο	148

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001

Η διάρθρωση της τοπικής οικονομίας στην περιοχή της Κορώνης στηρίζεται κύρια στον πρωτογενή τομέα, με κυριότερους κλάδους τη γεωργία και την αλιεία.

Αν και το μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματος προέρχεται από τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σημαντική άνοδος του ποσοστού των αγροτών που συμπληρώνουν το εισόδημά τους και από άλλες δραστηριότητες, όπως ο αγροτουρισμός / τουρισμός, η εμπορία – μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων, κα.

Τα κύρια προϊόντα της περιοχής είναι το λάδι, η κορινθιακή σταφίδα, οι βρώσιμες ελιές, τα αμπέλια και τα κηπευτικά. Αξιοσημείωτη είναι η συμβολή της αλιείας στη διαμόρφωση του συνολικού εισοδήματος της περιοχής.

Ο δευτερογενής τομέας συμβάλλει στην τοπική οικονομία σε πολύ μικρότερο ποσοστό. Διαρκώς αναπτυσσόμενος είναι εξάλλου ο τριτογενής τομέας, με βασική δραστηριότητα τον τουρισμό.

- ***Η ελιά στην τοπική οικονομία και παράδοση της Κορώνης***

Από τον απέραντο ελαιώνα της Μεσσηνίας παράγονται ετησίως κατά μέσο όρο 50.000 τόνοι ελαιόλαδο. Το 95% της παραγόμενης ποσότητας κατατάσσεσαι στην καλύτερη κατηγορία: του εξαιρετικά παρθένου ελαιόλαδου καθώς διαθέτει οξύτητες πολύ πιο κάτω από το ανώτερο επιτρεπτό όριο (0,8% κ.β. σε ελαϊκό οξύ) ενώ και οι άλλες παράμετροι του αριθμού των υπεροξειδίων και του συντελεστή απόσβεσης (K232) κυμαίνονται κάτω των ανώτερων επιτρεπτών ορίων που ισχύουν από τον επίσημο κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράλληλα, από τις αναλύσεις των λιπαρών οξέων στο μεσσηνιακό ελαιόλαδο προκύπτει ότι το 70%-80% αυτών είναι μονοακόρεστα και το 10% πολυακόρεστα, σχέση αντίστοιχη με αυτή του μητρικού γάλακτος. Η υψηλή περιεκτικότητα σε αντιοξειδωτικά (Βιταμίνη Ε, πολυφαινόλες κ.τ.λ.) το καθιστά ιδιαίτερα υγιεινό και σταθερό έναντι της οξείδωσης. Το πλεονέκτημα αυτό προκύπτει από τον χρόνο συγκομιδής και τον τρόπο έκθλιψης του ελαιοκάρπου.

Τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά του μεσσηνιακού ελαιολάδου όπως προκύπτουν μετά

από συστηματικές αξιολογήσεις (panel test) αφ' ενός το κατατάσσουν στην κατηγορία του εξαιρετικά παρθένου ελαιόλαδου αφ' ετέρου προσδιορίζουν τα παρακάτω ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του:

- Χρώμα: βαθύ και λαμπερό πράσινο που με την ωρίμανση μεταβάλλεται σε πρασινοκίτρινο
- Άρωμα - Γεύση: φρουτώδες, με μια ελαφριά πικράδα η οποία συνυπάρχει με μια απαλή αίσθηση φρεσκοκομμένου γρασιδιού και διαφόρων φρούτων, με κυρίαρχη αυτή του μήλου.

Οι καλλιεργούμενες στη Μεσσηνία ποικιλίες είναι κυρίως η κορωνέϊκη (92%), η μαυρολιά, η ματσολιά και η βρώσιμη ελιά καλαμών (χονδρολιά).

Η κορωνέϊκη ποικιλία οφείλει το όνομά της στην κωμόπολη της Κορώνης. Η κατεξοχήν ελαιοποιήσιμη αυτή ποικιλία «γεννήθηκε» στην Κορώνη, καλλιεργήθηκε και διαδόθηκε και σε άλλα μέρη της Ελλάδας. Είναι μια μοναδική ποικιλία που παράγει ελαιόλαδο λαμπερού πράσινου χρώματος με πλούσιο άρωμα, λεπτή γεύση και χαμηλή οξύτητα.
Το άριστο λοιπόν κλίμα της περιοχής, η μεγάλη ηλιοφάνεια (πλέον των 3000 ωρών το χρόνο) ο μικρός κλήρος που επιτρέπει σε κάθε παραγωγό να περιποιείται με αγάπη και φροντίδα κάθε ελαιόδενδρο και να μαζεύει τον ελαιόκαρπο στο σωστό βαθμό ωρίμανσης είναι μερικοί από τους παράγοντες που προσδίδουν την άριστη ποιότητα στην πρώτη ύλη.

Την προσπάθεια για διατήρηση των άριστων ποιοτικών χαρακτηριστικών στηρίζουν και οι ελαιοτριβείς οι οποίοι ως τέλειοι γνώστες των μυστικών της παραγωγής ελαιολάδου είτε με ελαιοτριβεία κλασσικού τύπου (συμπίεση) είτε με σύγχρονα 3 ή 2 φάσεων (φυγοκέντριση), πάντα με μηχανικά μέσα δίνουν τελικά ένα άριστο προϊόν.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα τελευταία χρόνια μια σημαντική ποσότητα μεσσηνιακού ελαιολάδου προέρχεται από βιολογική καλλιέργεια.

Το Μεσσηνιακό Ελαιόλαδο είναι πιστοποιημένο και κυκλοφορεί ως τυποποιημένο ελαιόλαδο με τα εξής σήματα ποιότητας:

1. Π.Ο.Π. (Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης) Καλαμάτας
2. Βιολογικά Ελαιόλαδα
3. Ελαιόλαδα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης

(www.messinia.gr, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας «Αναπτυξιακή Μελέτη Μεσσηνίας», Καλαμάτα 1997)

4.3. Τα Κοινωνικο-οικονομικά Χαρακτηριστικά της Περιοχής της Μεθώνης

Σύμφωνα με την απογραφή του πληθυσμού της χώρας από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία που διενεργήθηκε το έτος 2001, ο πληθυσμός του Δήμου ανέρχεται σε 2638 κατ., με δείκτη πυκνότητας 27,48 κατ/τετ χλμ.

Η κατανομή πληθυσμού κατά Δημοτικό Διαμέρισμα έχει ως ακολούθως:

Πληθυσμός κατά Δημοτικό Διαμέρισμα

Δημ. Διαμέρισμα		**Πληθυσμός απογραφής 2001**
1	Ευαγγελισμός	398
2	Καινούργιο Χωριό	89
3	Λαχανάδα	169
4	Μεθώνη	1249
5	Φοινίκη	107
6	Φοινικούντα	626
ΣΥΝΟΛΟ		2.638

Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται αναλυτικά ο πληθυσμός κατά Δημοτικό Διαμέρισμα κατά τις απογραφές των τελευταίων πέντε δεκαετιών.

Πληθυσμός Δήμου Μεθώνης κατά Δ.Δ. κατά τις πέντε πιο πρόσφατες απογραφές:

Δημ. Διαμέρισμα		**ΕΤΟΣ**					
		1951	1961	1971	1981	1991	2001
1	**Ευαγγελισμός**	806	0	485	408	488	398
2	**Καινούργιο Χωριό**	390	307	173	109	98	89
3	**Λαχανάδα**	309	253	170	129	164	169
4	**Μεθώνη**	1.731	1.484	1.330	1.251	1.177	1249
5	**Φοινίκη**	248	215	182	140	104	107
6	**Φοινικούντα**	599	591	511	519	635	626
ΣΥΝΟΛΟ		4.083	2.850	2.851	2.556	2.666	2.638

Πηγή: Δήμος Μεθώνης

Από τον πίνακα είναι φανερή η πτωτική τάση του πληθυσμού, ιδίως κατά τη δεκαετία του 1950, ενώ μια ελαφρά τάση ανόδου φαίνεται στη δεκαετία του 1980. Ανάμεσα στις απογραφές 1991 και 2001, η παρατηρούμενη μικρή αυξητική τάση του πληθυσμού αντοπίζεται στο ΔΔ της Μεθώνης, της περιοχής δηλαδή με τη μεγαλύτερη συγκέντρως κατοίκων και την πιο οργανωμένη τουριστική ανάπτυξη (όπως αντίστοιχα παρατηρήσαμε για το Δήμο Κορώνης.).

Κατά την Θερινή περίοδο ο πληθυσμός αυξάνεται στο τριπλάσιο (10.000 κάτοικοι) λόγω της αυξημένης τουριστικής κίνησης.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει για το Δήμο Μεθώνης, τα νοικοκυριά που διαμένουν σε κανονικές κατοικίες, ανάλογα με τον αριθμό δωματίων που είναι στη διάθεσή τους:

Δήμος Μεθώνης	**1991**	**2001**	**Μεταβολή %**
Σύνολο νοικοκυριών	883	961	8,12
Σύνολο μελών	2.495	2.478	-0,68
Μέλη / νοικοκυριό	2,8	2,6	-7,69
Νοικοκυριά με δωμάτια:			
1	12	18	33,33
2	67	61	-9,84
3	135	173	21,97
4	318	353	9,91
5	257	248	-3,63
6+	94	108	12,96

(Πηγή: Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη»: Α) Φαραγγιού Νέδωνα – GR2550001, Β) Ν. Σαπιέντζα, Σχίζα, Ακ. Ακρίτας – GR2550003, Γ) Θαλάσσιας περιοχής στενού Μεθώνης GR2550007)

Παρατηρούμε ότι ο Δήμος Μεθώνης παρουσιάζει αύξηση στον αριθμό των νοικοκυριών, σταθερότητα στον αριθμό των μελών του νοικοκυριού, και μείωση στο μέσο αριθμό των μελών ανά νοικοκυριό. Η αύξηση του αριθμού των νοικοκυριών αποτελεί ένδειξη αποκέντρωσης στην περιοχή λόγω της τουριστικής ανάπτυξης και της βελτίωσης των υποδομών. Η μείωση των μελών ανά νοικοκυριό αποτελεί ένδειξη θνησιμότητας και υπογεννητικότητας.

Παράλληλα, παρουσιάζεται μείωση των νοικοκυριών με δύο και πέντε δωμάτια, και αύξηση των νοικοκυριών που διαμένουν σε ένα, δύο ή έξι δωμάτια.

Αντίστοιχες με την Κορώνη είναι και οι παρατηρήσεις που αφορούν τη συμβολή των μεταναστών στον τοπικό πληθυσμό κατά τις πρόσφατες δεκαετίες. Πολλοί από τους μετανάστες τείνουν να εγκατασταθούν μόνιμα σε όλη την ευρύτερη περιοχή, ιδιαίτερα όσοι έχουν οικογένεια και επιτυγχάνουν την ανεύρεση σταθερής απασχόλησης.

Ο οικονομικά ενεργός Πληθυσμός του Δήμου ανέρχεται στα 1164 άτομα. Από αυτούς εργάζονται οι 1083 και οι υπόλοιποι 81 είναι άνεργοι.

Η κατανομή σε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας δείχνει τα εξής:

Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας	**Δήμος Μεθώνης** **Απασχολούμενοι: 1164**
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία, αλιεία	615
Μεταποιητικές βιομηχανίες	44
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	4
Κατασκευές	69
Εμπόριο, επισκευή οχημάτων, συσκευών	70
Ξενοδοχεία, εστιατόρια	84
Μεταφορές, αποθήκευση, επικοινωνίες	33
Χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, διαχείριση ακίνητης περιουσίας	45
Δημόσια Διοίκηση & Άμυνα. Υποχρεωτική Κοιν. Ασφάλιση	50
Εκπαίδευση	35
Υγεία & Κοιν. Μέριμνα	21
Λοιπές Υπηρεσίες	26
Μη δυνάμενοι να ενταχθούν κατά κλάδο	68

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001

Τα κυριότερα προϊόντα της περιοχής είναι:

-Ελαιόλαδο

-Σταφίδα

-Αμπέλια

- Πρώιμα κηπευτικά

Στον πρωτογενή τομέα (γεωργία, αλιεία, κτηνοτροφία) απασχολείται ένα σημαντικό μέρος του τοπικού πληθυσμού, χωρίς όμως να είναι οργανωμένοι σε επιχειρήσεις. Υπάρχει Αγροτικός Συνεταιρισμός στην Μεθώνη ο οποίος αναλαμβάνει τη συγκέντρωση και μεταπώληση των προϊόντων, καθώς και την παραγωγή ελαιολάδου από το ιδιόκτητο ελαιοτριβείο του. Υπάρχουν άλλοι τρεις Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, ένας στον Ευαγγελισμό, ένας στην Φοινίκη και ένας στην Φοινικούντα.

Στην περιοχή της νήσου Σαπιέντζας λειτουργούν δύο ιδιωτικά ιχθυοτροφεία με σημαντική ετήσια παραγωγή ψαριών, που κυρίως εξάγονται.

Ο τουρισμός τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει σημαντική ανάπτυξη. Αιτίες της αυξημένης τουριστικής κίνησης είναι:

1. Το φυσικό κάλος της περιοχής.

2. Οι όμορφες και καθαρές παραλίες οι οποίες βραβεύονται τα τελευταία χρόνια με τις γαλάζιες σημαίες της Ευρώπης.

3. Το πλήθος αξιόλογων αρχαιολογικών χώρων, τόσο στην εδαφική περιφέρεια του δήμου,

όσο και στους γειτονικούς Δήμους (Πύλος, Κορώνη, Νέστωρος).
4. Το πλήθος ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων, των λοιπών τουριστικών καταλυμάτων και των κάμπινγκ, που προσφέρουν τη δυνατότητα άνετου και ευχάριστου παραθερισμού.
5. Η άμεση γειτνίαση με άλλες τουριστικές περιοχές (Πύλος, Κορώνη) που καθιστά την περιοχή κομμάτι μιας αξιόλογης τουριστικής διαδρομής.

Η Μεθώνη ανήκει στις δυναμικές περιοχές τουριστικής ανάπτυξης, και μάλιστα στους τόπους υψηλής πολιτιστικής και ιστορικής αξίας στη μεσσηνιακή παράκτια ζώνη του Ιοινλιου. Οι περιοχές αυτές χαρακτηρίζονται από εποχικό τουρισμό, κυρίως παραθεριστικό, υπεροχή του ελληνικού τουρισμού και παρουσία μεμονωμένων κυρίως αλλοδαπών τουριστών. Πολλές είναι οι δυνατότητες ανάδειξης και περαιτέρω ανάπτυξης του τομέα αυτού, με έμφαση σε θεματικές μορφές τουρισμού (πολιτιστικές διαδρομές – κάστρα, αγροτουρισμός), και με μεθόδους που να σέβονται το περιβάλλον. *Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, «Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου», Αθήνα, Ιούνιος 2002*

Στην περιοχή διατίθενται πολλά ενοικιαζόμενα δωμάτια, καμπινγκ και ξενοδοχεία.

Δήμος Μεθώνης: ξενοδοχειακή υποδομή:

	Μεθώνη	**Φοινικούντα**	**Καμάρια**	**Σύνολο**
Ξενοδοχεία	14	5	-	19
Ενοικιαζόμενα δωμάτια - Επιπλωμένα διαμερίσματα	15	34	4	53
Κάμπινγκ	1	3	2	6
ΣΥΝΟΛΟ	30	42	6	78

Πηγή: Δήμος Μεθώνης

Το Camping που βρίσκεται στην Μεθώνη ανήκει στον Δήμο, ο οποίος το διαχειρίζεται με εποχιακό προσωπικό, νοικιάζοντας μόνο το εστιατόριο σε ιδιώτη κατόπιν δημοπρασίας.

Στην παραλία της Μεθώνης είναι χτισμένο δίπλα στο Κάστρο το Δημοτικό ξενοδοχείο (πρώην Ξενία), το οποίο έχει εκμισθωθεί κατόπιν δημοπρασίας, σε ιδιώτη.

4.4. Τα Κοινωνικο-οικονομικά Χαρακτηριστικά της Περιοχής της Πύλου

Ο Δήμος Πύλου αποτελείται από δύο πολεοδομικούς ιστούς, που εντάσσονται σε 1 πεδινό Δημ. Διαμέρισμα και σε 11 της πεδινής και ημιορεινής ενδοχώρας.

Ο συνολικός πληθυσμός ανέρχεται σε 5251 κατοίκους, εκ των οποίων 2670 άνδρες και 2581 γυναίκες. Ο πληθυσμός εμφανίζεται ελαφρά μειωμένος σε σχέση με την απογραφή του 1991 (5340κατ).

Από το σύνολο των κατοίκων οι 1500 περίπου είναι ηλικίας 65 ετών και άνω.

Κατανομή πληθυσμού Δήμου Πύλου σε Δημ. Διαμερίσματα.

ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ	**Κάτοικοι: 5.251**
Δ.Δ.Πύλου	2.557
Δ.Δ.Αμπελοκήπων	112
Δ.Δ.Γλυφάδας	243
Δ.Δ.Ικλαίνης	354
Δ.Δ.Καλλιθέας	620
Δ.Δ.Κυνηγού	338
Δ.Δ.Μεσοχωρίου	219
Δ.Δ.Παππουλίων	203
Δ.Δ.Πηδάσου	146
Δ.Δ.Πύλας	154
Δ.Δ.Χωματάδας	305

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001

Ο δείκτης πυκνότητας είναι 44,34 κατ/τετ.χλμ.

Ο πληθυσμός διπλασιάζεται κατά τους θερινούς μήνες.

Το μορφωτικό επίπεδο του μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού αντιπροσωπεύεται από τους αποφοίτους μέσης και στοιχειώδους εκπαίδευσης. Ταυτόχρονα όμως, την τελευταία περίοδο, παρατηρείται σχεδόν διπλασιασμός των πτυχιούχων ανωτέρων – ανωτάτων Σχολών και κατόχων μεταπτυχιακών τίτλων (458 πτυχιούχοι έναντι 262 της απογραφής 1991).

Ο οικονομικά ενεργός Πληθυσμός του Δήμου ανέρχεται σε 2330 άτομα. Από αυτούς εργάζονται οι 2134 και 196 είναι άνεργοι.

Σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο, παρατηρείται συνολικά αύξηση της ανεργίας, με αντίστοιχη μείωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και αύξηση του μη ενεργού.

Η κατανομή σε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας δείχνει τα εξής:

Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας	**Δήμος Πύλου** **Απασχολούμενοι: 2134**
Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία, αλιεία	1047
Μεταποιητικές βιομηχανίες	84
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	13
Κατασκευές	133
Εμπόριο, επισκευή οχημάτων, συσκευών	194
Ξενοδοχεία, εστιατόρια	112
Μεταφορές, αποθήκευση, επικοινωνίες	112
Χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, διαχείριση ακίνητης περιουσίας	106
Δημόσια Διοίκηση & Άμυνα. Υποχρεωτική Κοιν. Ασφάλιση	150
Εκπαίδευση	85
Υγεία & Κοιν. Μέριμνα	48
Λοιπές Υπηρεσίες	88
Μη δυνάμενοι να ενταχθούν κατά κλάδο	158

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή 2001

Η διάρθρωση της τοπικής οικονομίας βασίζεται σημαντικά στον πρωτογενή τομέα, με κυριότερο κλάδο τη γεωργία και προϊόντα το λάδι, τη σταφίδα, τα αμπέλια, τα κηπευτικά, και τα εσπεριδοειδή.

Στο δευτερογενή τομέα ενδιαφέρον παρουσιάζει ο κλάδος μεταποίησης της πρωτογενούς παραγωγής. Ο δευτερογενής τομέας πάντως διατηρεί τα χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής στην απασχόληση, κάτι που δείχνει απουσία βιομηχανικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων, και μη επαρκή αξιοποίηση των ιδιαίτερων δυνατοτήτων πολυδραστηριότητας (τουριστικής – βιοτεχνικής – αγροτικής) που παρουσιάζει η περιοχή.

Σημαντικότερο είναι το ποσοστό των απασχολουμένων στον τριτογενή τομέα, γεγονός που οφείλεται στην ύπαρξη αρκετών δημοσίων υπηρεσιών αλλά και στον τουρισμό. Ιδιαίτερα στο ΔΔ της Πύλου, το 51,17% των κατοίκων ασχολούνται με τις υπηρεσίες. Τουριστικά, η Πύλος εντάσσεται στην ίδια ζώνη ανάπτυξης του μεσσηνιακού Ιονίου, όπως και η Μεθώνη, με πρότυπα τις μικρές μονάδες, τον οικογενειακό τουρισμό και την παραθεριστική κατοικία. (*Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας «Αναπτυξιακή Μελέτη Μεσσηνίας», Καλαμάτα 1997, Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, «Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου», Αθήνα, Ιούνιος 2002*

Σε σχέση με τις τουριστικές υποδομές μπορούν να αναφερθούν:

- η μαρίνα του Δήμου Πύλου, η οποία είναι υπό κατασκευή, προσφέροντας προς το παρόν, ασφαλή διαμονή χωρίς νερό και ηλεκτρικό. Έχει δυνατότητα φιλοξενίας 250 σκαφών.
- Τα 2 κάμπινγκ στη Γιάλοβα και τα πολλά ενοικιαζόμενα δωμάτια και ξενοδοχεία Β' και Γ' κατηγορίας που εξυπηρετούν τους επισκέπτες.
- Την Περιοχή Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (ΠΟΤΑ) Μεσσηνίας, τμήμα της οποίας σχεδιάζεται να κατασκευαστεί άμεσα στην περιοχή, δίνοντας νέα πνοή σε ολόκληρη τη Μεσσηνία και επιταχύνοντας ακόμη και τη συντόμευση μεγάλων δημόσιων έργων (εθνικό οδικό δίκτυο) προς όφελος της ευρύτερης περιοχής. *(Πηγή: Δήμος Πύλου)*

- ***Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης στο Νομό Μεσσηνίας***

Το κάθε τμήμα Π.Ο.Τ.Α., με τον εισαγωγικό νόμο που τις θεσπίζει και τις περιγράφει άρθρο 29 του Ν.2545/97), περιλαμβάνει ένα σύνολο τουριστικών εγκαταστάσεων , εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής και συμπληρωματικές εγκαταστάσεις αναψυχής, άθλησης και διάθεσης ελευθέρου χρόνου. :
Την υλοποίηση των σχεδίων κατασκευής και εκμετάλλευσης περιοχών Π.Ο.Τ.Α. αναλαμβάνει η εταιρία ΤΕΜΕS Α.Ε., συμφερόντων της εφοπλιστικής οικογένειας Βασιλείου Κωνσταντακόπουλου.

Το θεσμικό πλαίσιο ολοκληρώνεται με κοινές υπουργικές αποφάσεις (1998) και το 2001 με την ΚΥΑ 24069/3817/19-10-2001 (ΦΕΚ 887/22-10-01) χαρακτηρίζονται οι περιοχές της ΠΟΤΑ και οριοθετούνται ενώ εγκρίνονται οι χρήσεις γης και όροι εκμετάλλευσης και τίθενται οι περιορισμοί και οι όροι προστασίας του περιβάλλοντος.

Η Επένδυση της ΠΟΤΑ Μεσσηνίας, σύμφωνα με τις διατάξεις των Νόμων 2601/98 & 3299/2004, αναπτύσσεται σε δύο παραλιακές εκτάσεις με πρόσωπο άνω των 1000μ στην παραλία η κάθε μία (Κόλπος Σφακτηρίας, Ιόνιο πέλαγος), στις περιοχές Πύλου και Ρωμανού Μεσσηνίας αντίστοιχα, περιλαμβάνει δε τα πιο κάτω έργα:

Α) Περιοχή Ρωμανού, (Δήμων Γαργαλιάνων και Νέστορος), συνολικής έκτασης 1.300 στρ. περίπου:

- 1 Ξενοδοχείο πολυτελείας συνολικής δυναμικότητας 320 δωματίων, δηλαδή 769 κλινών κατά ΕΟΤ. (Ξενοδοχείο Ι).
- 1 Ξενοδοχείο πολυτελείας συνολικής δυναμικότητας 445 δωματίων, δηλαδή 1114 κλινών κατά ΕΟΤ (Ξενοδοχείο ΙΙ).
- 1 Συνεδριακό Κέντρο 1200 θέσεων
- 1 Κέντρο Θαλασσοθεραπείας

- 1 Αθλητικό Κέντρο
- 1 γκολφ 18 οπών
- Έργα υποδομής

Β) Περιοχή Πύλου, (Δήμου Πύλου), συνολικής έκτασης 1.450 στρ. περίπου:

- 1 ξενοδοχείο πολυτελείας 119 δωματίων, δηλαδή 298 κλινών κατά ΕΟΤ με συνεδριακές εγκαταστάσεις και εγκαταστάσεις υδροθεραπείας. (Βόρειο Ξενοδοχείο – Banyan Tree).
- 1 ξενοδοχείο πολυτελείας 226 δωματίων, δηλαδή 570 κλινών κατά ΕΟΤ, με συνεδριακές εγκαταστάσεις και εγκαταστάσεις SPA. (Νότιο Ξενοδοχείο - Kempinski).
- 1 γκολφ 18 οπών
- Έργα υποδομής

Σε Β΄Φάση (μελλοντικά) προβλέπεται να κατασκευασθούν:

<u>Στην περιοχή Ρωμανού:</u>

- 1 ξενοδοχείο επιπλ. διαμερισμάτων 268 μονάδων, δηλαδή 868 κλινών. (Ξενοδοχείο ΙΙΙ).
- 1 ξενοδοχείο επιπλ. διαμερισμάτων 220 μονάδων, δηλαδή 742 κλινών. (Ξενοδοχείο IV).
- Επεκτάσεις Έργων υποδομής.

<u>Στην περιοχή Πύλου:</u>

- Επέκταση του ξενοδοχείου της Β΄ Φάσης (Νότιο Ξενοδοχείο - Kempinski) κατά 106 δωμάτια, δηλαδή 271 κλίνες κατά ΕΟΤ.
- Επεκτάσεις Έργων υποδομής

Επίσης στη Β΄φάση θα κατασκευασθούν και τα επιτρεπόμενα μη αμιγώς τουριστικά έργα (παραθεριστική κατοικία) συνολικής επιφάνειας 17.500 μ2 στην περιοχή Ρωμανού και 40.000 μ2 στην περιοχή Πύλου.

Τέλος προβλέπεται σε Β΄Φάση και η οργάνωση τρίτης περιοχής (Περιοχή Ριζομύλου, Δήμου Πεταλιδίου επί του Μεσσηνιακού κόλπου), επί συνολικής παραλιακής έκτασης 1.275 στρ. περίπου που θα περιλάβει ξενοδοχειακά συγκροτήματα πολυτελείας και ΑΑ τάξεως συνολικά 3.000 κλινών, (που αντιστοιχούν σε 1.200 δωμάτια περίπου), Συνεδριακό κέντρο, Κέντρο θαλασσοθεραπείας, Γήπεδο γκολφ & εγκαταστάσεις τεχνικής υποδομής, καθώς και μη αμιγώς τουριστικές εγκαταστάσεις (παραθεριστική κατοικία) συνολικής επιφάνειας 25.000 μ2.

(Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, «Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου», Αθήνα, Ιούνιος 2002, & Στοιχεία Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, Δ/νση Ιδιωτικών Επεδύσεων)

5.1.i. Περιβάλλον στην ευρύτερη περιοχή

Σε αναλογία με το νομό Μεσσηνίας στο σύνολό του, η εξεταζόμενη περιοχή περιλαμβάνει μεγάλες πεδινές εκτάσεις και πολλές εύφορες πεδιάδες, όμως χαρακτηρίζεται μάλλον ως ορεινός.

Η κατανομή των εκτάσεων είναι η εξής:

Ορεινές περιοχές	1115 km2	37,3%
Ημιορεινές περιοχές	785 km2	26,3%
Πεδινές περιοχές	1088 km2	36,4%

Η διαμόρφωση του εδάφους σε συνδυασμό με τους ορεινούς όγκους οι οποίοι δέχονται μεγάλες ποσότητες ατμοσφαιρικών κατακρημνισμάτων, έχουν ως αποτέλεσμα σχετική αφθονία υπόγειων νερών, πηγών, ποταμών και χειμάρρων.

Η πλούσια βλάστηση του μεσσηνιακού τόπου παρατηρείται σε κάθε υψομετρική ζώνη, ανάλογα με τη θερμοκρασία και τη μορφολογία του εδάφους. Στην παραθαλάσσια ζώνη ο επισκέπτης συναντά μεμονωμένα ή σε συστάδες φοινικόδεντρα, καταπράσινα κακτοειδή, αλμυρίκια (Tamarix cretica) καθώς και πολυάριθμες κιτρινοπράσινες καλαμιές. Οι πικροδάφνες (Nerium oleander) με τα ροζ και λευκά άνθη στολίζουν τα τοπία ενώ παντού υπάρχουν διάσπαρτα πεύκα και πανύψηλοι ευκάλυπτοι. Επιπλέον, υπάρχουν πολυάριθμα είδη από μικρά θαμνώδη φυτά και φρύγανα. Στην πεδινή ζώνη κυριαρχούν οι ελαιώνες αποδεικνύοντας έτσι την ευφορία της μεσσηνιακής γης. Οι συκιές, τα αμπέλια και τα σταφιδοαμπέλια

Αξιόλογη είναι και η βλάστηση που παρατηρείται στα έξι νησιά της Μεσσηνίας Σχίζα, Σαπιέντζα, Αγία Μαριανή (σύμπλεγμα Οινουσσών), Πρώτη, Σφακτηρία και Βενέτικο. Στο Βενέτικο**,** στην Αγία Μαριανή και στην Πρώτη οι πλαγιές είναι γεμάτες με σχίνα, σφενδάμια και κέδρα. Οι κουτσουπιές, οι γκορτσιές, οι αγριελιές, οι κοκορεβυθιές και οι ασπάλαθοι δεσπόζουν σε διάφορες θέσεις. Στο εσωτερικό της Σχίζας βρίσκονται δάση από βελανιδιές ενώ στη Σαπιέντζα υπάρχει το μοναδικό δάσος στη Μεσόγειο με κουμαριές.

Η ιδιαίτερη σημασία των τόπων αυτών ως οικοτόπων διεθνούς σημασίας θεσμοθετήθηκε και μέσα από την ένταξή τους στον ευρωπαϊκό κατάλογο των περιοχών Natura. Ειδικότερα, στην εξεταζόμενη περιοχή βρίσκονται οι ακόλουθες περιοχές Natura:

Α) Στο Δήμο Κορώνης:

Ν. Σαπιέντζα, Σχίζα, Ακ. Ακρίτας – GR2550003

Β) Στο Δήμο Μεθώνης:

Θαλάσσιας περιοχής στενού Μεθώνης GR2550007

Γ) Στο Δήμο Πύλου:

Λιμνοθάλασσα Πύλου (Διβάρι), Νήσος Σφακτηρία, – GR2550004

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, οι Δήμοι Καλαμάτας, Κορώνης, Μεθώνης, Αίπειας, Νέστορος, Πύλου και η Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ σύναψαν το 2005 προγραμματική σύμβαση με αντικείμενο την εκπόνηση μελέτης με αντικείμενο τη σύνταξη ειδικής περιβαλλοντικής μελέτης και την ίδρυση Ενιαίου Φορέα Διαχείρισης για τις περιοχές Natura της Μεσσηνίας, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων ανήκει διοικητικά στους εξεταζόμενους Δήμους. Η σχετική μελέτη αφορά συγκεκριμμένα τις περιοχές: Α) Φαράγγι Νέδωνα, Β) Σαπιέντζα, Σχίζα, Ακρωτήριο Ακρίτας, Γ) Θαλάσσια περιοχή στενού Μεθώνης, και Δ) Λιμνοθάλασσα Πύλου (Διβάρι), νήσος Σφακτηρία, Αγ. Δημήτριος.

Παράλληλα, συντάσσεται σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος με αντικείμενο τον «Χαρακτηρισμό των χερσαίων, λιμναίων και θαλάσσιων περιοχών των περιοχών αυτών ως Περιοχών Οικοανάπτυξης», σύμφωνα με τον Ν.1650/86(ΦΕΚ160Α).

Με τις ενέργειες αυτές επιδιώκεται:

Α) Η επαρκής προστασία του χώρου αυτού από φυσικές αιτίες υποβάθμισης αλλά και από ανθρώπινες ενέργειες, επεμβάσεις και δραστηριότητες, και η διατήρηση και διαχείριση της φύσης και του τοπίου ως φυσικής, ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και πολύτιμου εθνικού πόρου.

Β) Η ανάπτυξη συμβατών με τα παραπάνω δραστηριοτήτων και η αρμονική συνύπαρξη φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, ιδιαίτερα μέσα από την περιβαλλοντική εκπαίδευση / ευαισθητοποίηση, την αρμονική συνύπαρξη τουριστικών δραστηριοτήτων με το περιβάλλον σύμφωνα με τις αρχές της αειφορίας, και την άσκηση των παραδοσιακών χρήσεων γης (γεωργία, κτηνοτροφία, κα) με συμβατές με τους σκοπούς της προστασίας μεθόδους.

Η μελέτη καταλήγει στη διατύπωση προτάσεων για την εφαρμογή των κατάλληλων ρυθμιστικών παρεμβάσεων και ειδικών διαχειριστικών μέτρων για τη διασφάλιση της οικολογικής αξίας και τη λειτουργία και ανάδειξη των προστατευταίων περιοχών, στα πλαίσια μιας ενιαίας πρότασης διαχείρισης όλων των περιοχών.

Οι προτάσεις αφορούν και πλήθος ειδικών θεμάτων, όπως την αποκατάσταση των σκουπιδότοπων και οργάνωση ΧΥΤΑ,την επεξεργασία αποβλήτων των ελαιοτριβείων, την αξιοποίηση ΑΠΕ (φωτοβολταϊκά – αιολικά πάρκα), την εκπόνηση σχεδίων βόσκησης, καλλιέργειας και αλιείας, τη ρύθμιση της μελισσοκομίας – θήρας, την προστασία – ανάδειξη

οικισμών, την ίδρυση σταθμών ενημέρωσης και παρατηρητηρίων, την ανάληψη δράσεων περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, την τουριστική ανάπτυξη με όρους βιωσιμότητας.
Η μελέτη επισημείνει ακόμη και την ανάγκη λήψης και επιπρόσθετων ρυθμίσεων για την αποτελεσματική προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (προώθηση χωροταξικών και πολεοδομικών ρυθμίσεων, καταγραφή δασικών εκτάσεων και δημοσίων δασών, εφαρμογή διατάξεων που αφορούν την προστασία ιστορικών τόπων, μνημείων, ρεμάτων, κα). (*Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη»: Α) Φαραγγιού Νέδωνα – GR2550001, Β) Ν. Σαπιέντζα, Σχίζα, Ακ. Ακρίτας – GR2550003, Γ) Θαλάσσιας περιοχής στενού Μεθώνης GR2550007, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, Νοέμβριος 2006 (τόμοι 1,2) & Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Λιμνοθάλασσα Πύλου (Διβάρι), Νήσος Σφακτηρία, Αγ. Δημήτριος – GR2550004», Οκτώβριος 2006)*

Σημαντικό ρόλο στην εξεταζόμενη περιοχή έχει κατά καιρούς διαδραματίσει η σεισμοτεκτονική. Η θέση του Νομού Μεσσηνίας κοντά στην υποθαλάσσια τάφρο των Οινουσσών, όπου σημειώνονται τα μεγαλύτερα βάθη της Μεσογείου, είναι καθοριστική για την ερμηνεία διαφόρων τεκτονικών φαινομένων. Η ύπαρξη της θαλάσσιας αυτής αύλακας ερμηνεύεται ως αποτέλεσμα της βύθισης της Αφρικάνικης πλάκας κάτω από την Ευρωπαϊκή, κατά την οποία συμπαρασύρονται ιζήματα των βαθύτερων οριζόντων των ιζημάτων κατά μήκος της επιφάνειας ολίσθησης.

Οι ορογενετικές κινήσεις που προκαλούν αυτές τις διεργασίες συνεχίζονται και σήμερα, ενώ τα σημερινά όρη δέχονται τις επιδράσεις των εξωγενών δυνάμεων και προσφέρουν υλικό ιζηματογένεσης στην αβαθή θάλασσα, απ' όπου με ολισθήσεις καταλήγουν στην υποθαλάσσια τάφρο.

Ο μηχανισμός της κίνησης της Αφρικάνικης Πλάκας μπορεί να ερμηνεύσει και την επώθηση της ζώνης Ωλονού-Πίνδου πάνω από τα ιζήματα της ζώνης Γαβρόβου-Τρίπολης. Η επώθηση αυτή σε ορισμένες θέσεις υπολογίζεται ότι ξεπέρασε τα 100m.

Τα τεκτονικά λέπια της Πίνδου εμφανίζονται επωθημένα το ένα πάνω στο άλλο, με κατεύθυνση από τα ανατολικά προς τα δυτικά και δημιουργούν συνεχείς επαναλήψεις των στρωμάτων της ζώνης και πολλές φορές αυξάνουν το φαινομενικό τους πάχος. Μια συνεχή σειρά από έντεκα τέτοια λέπια , αναφέρεται για την οροσειρά της Πίνδου, με γενική διεύθυνση Β-Ν έως ΒΒΔ-ΝΝΑ και κλίση ανατολικά. Κατά τη διάρκεια της πτύχωσης δημιουργήθηκε ένας μεγάλος αριθμός εγκάρσιων ρηγμάτων οριζόντιας μετατόπισης τα οποία διακόπτουν την επιμήκη συνέχεια των λεπίων.

Τα στρώματα της ζώνης Γαβρόβου, εμφανίζονται πτυχωμένα με ανοιχτές πτυχές (μεγάλης ακτίνας καμπυλότητας) με άξονες γενικής διεύθυνσης Β-Ν. Πρόκειται κυρίως για συγκλινικές και αντικλινικές μορφές μεγάλης κλίμακας που προκλήθηκαν κατά την τελική φάση πτυχώσεων ως αποτέλεσμα μιας συμπιεστικής τεκτονικής που έλαβε χώρα στο Ολιγόκαινο-Κάτω Μειόκαινο. Έντονη ρηγμάτωση εμφανίζεται στα κροκαλοπαγή της Μεσσηνίας κυρίως με τη μορφή διακλάσεων.

Αξιοσημείωτη είναι και η μεγάλη πυκνότητα των ρηγμάτων στους ασβεστόλιθους της λοφοσειράς Φιλλιατρών-Γαργαλιάνων, που στο σύνολό τους σχηματίζουν ένα αντίκλινο με μικρές κλίσεις στρωμάτων.

Η έντονη ρηγμάτωση των ασβεστολίθων οφείλεται στη μηχανική τους συμπεριφορά σε σχέση με τους αργιλικούς σχιστόλιθους της διάπλασης του φλύσχη. Σε αντίθεση με τον ασβεστόλιθο Ωλονού-Πίνδου, που ως ίζημα αύλακας αποτέθηκε με τη μορφή ασβεστολιθικής ιλύος, ο ασβεστόλιθος των Φιλλιατρών (ζώνη Γαβρόβου) υπήρξε εξ' αρχής αρκετά συμπαγής.

Η νότια περιοχή της Μεσσηνίας (Καλαμάτα, Μεσσήνη, Κορώνη, Μεθώνη, Πύλος) είναι περιοχή Σεισμικής Ζώνης Δεύτερης Τάξης (Μέτρια σεισμικότητα). Η άλλη Μεσσηνία κατατάσσεται από πλευράς Σεισμικής Ζώνης στην Τρίτη Τάξη. Ιδιαίτερα το Ν.Δ τμήμα της Πελοποννήσου (Νότια Μεσσηνία) θεωρείται σεισμογενής περιοχή. Βρίσκεται κοντά στο τεκτονικό ρήγμα του Ιονίου, όπου φιλοξενείται εστία παγκόσμιου σεισμού ενδιάμεσου βάθους και εστία μικρών σεισμών. *(Αναπτυξιακή Μελέτη 1997)*

Σύμφωνα με τα ιστορικά στοιχεία, ο μεγαλύτερος σεισμός που έγινε στην ευρύτερη περιοχή του νομού Μεσσηνίας ήταν μεγέθους 7.5 R και έγινε το 1886 (27 Αυγούστου), στη θαλάσσια περιοχή δυτικά της Πύλου. Ο σεισμός αυτός προκάλεσε πολλές καταστροφές όχι μόνο στη Μεσσηνία άλλα και σε πολλές άλλες περιοχές της Πελοποννήσου. Καταστροφικός σεισμός στην περιοχή της Κορώνης συνέβη στις 6 Οκτωβρίου το 1941 (M=7 R). Σεισμοί ανάλογου μεγέθους (7.0 R, 7.1 R) έλαβαν επίσης χώρα το 1947 ανατολικά της Πύλου και τον Ιούλιο του 1927 στη θαλάσσια περιοχή δυτικά της Αρεόπολης. Αρκετοί σεισμοί με μέγεθος 5.0-6.0 R έχουν γίνει στα περίπου εκατό χρόνια ενόργανης καταγραφής. Στους σεισμούς αυτούς συγκαταλέγονται και ο σεισμός της 13^{ης} Σεπτεμβρίου 1986 που έπληξε την πόλη της Καλαμάτας και προκάλεσε τεράστιες καταστροφές.

Το κλίμα του νομού χαρακτηρίζεται ασθενές μεσογειακό (εύκρατο) έως υποτροπικό. Ο χειμώνας είναι ήπιος ενώ το καλοκαίρι εκτεταμένο και θερμό. Η ψυχρή περίοδος διαρκεί από το Νοέμβριο έως τον Απρίλιο και η θερμή από το Μάιο έως τον Οκτώβριο. Το μέσο ετήσιο ύψος των βροχοπτώσεων φτάνει τα 751,2 χιλ./έτος, με το μέγιστο ύψος να

εμφανίζεται το χειμώνα (332,3 χιλ). Ακολουθεί το φθινόπωρο με 249,9 χιλ., η άνοιξη με 146,6 χιλ. και τέλος το καλοκαίρι με 22,4 χιλ. Ο ξηρότερος μήνας είναι ο Ιούλιος (5,2 χιλ.) ενώ ο πιο βροχερός θεωρείται ο Νοέμβριος (138,2 χιλ.). Η μέση ετήσια σχετική υγρασία φτάνει το 67,7%, με ξηρότερο μήνα τον Ιούλιο (57,9%) και υγρότερο τον Νοέμβριο (74,6%). Όσον αφορά τη μέση μηνιαία θερμοκρασία κατά τη διάρκεια του έτους, η ελάχιστη παρουσιάζεται τους μήνες Δεκέμβριο και Ιανουάριο με 10° C και η μέγιστη τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο με 28° C.

Το μοναδικό φυσικό τοπίο της Μεσσηνίας συνδυάζεται με μια αξιόλογη αρχιτεκτονική κληρονομιά. Έτσι, ανάμεσα στα πολυάριθμα μνημεία που φιλοξενεί ξεχωρίζουν οι οικισμοί που διατηρούν στοιχεία παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. Αν και ο κατάλογος των οικισμών αυτών είναι αρκετά μακρύς μόνο τρεις έχουν επίσημα χαρακτηρισθεί ενώ πολλοί από αυτούς βρίσκονται στην διαδικασία αναγνώρισης.

Εντός των παλαιών οικισμών, τα παραδοσιακά σπίτια βρίσκονται συχνά πολύ κοντά ή και εφάπτονται μεταξύ τους, με κήπους ή μεγάλα περιβόλια στο πίσω μέρος τους. Στην ευρύτερη περίμετρο των οικισμών οι αγροικίες προβάλλουν μέσα από ελαιώνες ή οπωροφόρα. Προσαρμοσμένα στις ανάγκες της αγροτικής ζωής, τα παλιά σπίτια αφιερώνουν το ισόγειο στην αποθήκευση / συντήρηση τροφίμων: στα κελλάρια, μέσα στους παχείς, πέτρινους τοίχους, φυλάσσονταν φρούτα, επεξεργασμένα κρέατα, κρασί, λάδι, όρπρια, κλπ. Εξωτερική σκάλα οδηγεί τον επισκέπτη μπροστά στη δίφυλη, ξύλινη πόρτα της κατοικίας που βρίσκεται στον όροφο. Χαγιάτια, καμάρες και μικρά, ξυλινα μπαλκόνια – εξώστες απαντώνται συχνά στην τοπική αισθητική προσέγγιση της κατοικίας.

Οι περισσότερες προσβάσιμες ακτές λειτουργούν ως ζώνες σύγχρονης παραθεριστικής κατοικίας, ενώ δεν έχουν γίνει εγκρίσεις οικοδομικών ή παραθεριστικών συνεταιρισμών. Έντονο είναι το φαινόμενο της τρίτης – πατρικής κατοικίας. (*Γιαννουζάκου Αλεξία, «Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη: Ανταγωνιστική Στρατηγική για το Δήμο Καλαμάτας», Διπλωματική εργασία, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο 2005, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας «Αναπτυξιακή Μελέτη Μεσσηνίας», Καλαμάτα 1997)*

5.1.ii. Πολιτισμός στην ευρύτερη περιοχή

Η Μεσσηνία είναι διάσπαρτη από μνημεία διαφόρων περιόδων της ιστορίας. Σε κυρίαρχη θέση, ο ναός του Επικούριου Απόλλωνα (θέση «Βάσσαι») ο οποίος συγκαταλέγεται στον κατάλογο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της U.N.E.SC.O. δίπλα στις Αιγυπτιακές Πυραμίδες, στον Παρθενώνα και άλλα μνημεία

παγκόσμιας εμβέλειας. Κατασκευάστηκε τον 5ο αιώνα π.Χ (περίπου το 410π.Χ.) από τον Ικτίνο ο οποίος ήταν και ο αρχιτέκτονας του Παρθενώνα γι΄ αυτό και χαρακτηρίστηκε ως «ο δίδυμος Παρθενώνας». Είναι δωρικός περίπτερος, κτισμένος από ντόπιο ασβεστόλιθο. Στους κίονές του συνδυάζονται με αρμονία όλοι οι γνωστοί ρυθμοί της αρχαιότητας (ιωνικός, κορινθιακός, δωρικός) ενώ η ζωφόρος του ναού (η οποία βρίσκεται σήμερα στο μουσείο του Λονδίνου) αποτελεί έργο ενός γλύπτη της αρχαιότητας, του Αλκαμένη.

Ο σημαντικότερος αρχαιολογικός χώρος στην περιοχή του Νομού είναι ο χώρος της Αρχαίας Μεσσήνης, γνωστής από τις περιγραφές του αρχαίου περιηγητή Παυσανία. Κατά την περίοδο των ελληνιστικών (369- 146 π.Χ.) και ρωμαϊκών χρόνων (146 π.Χ.- 330 μ.Χ.) χαρακτηριζόταν ως ελλαδική μεγαλούπολη και υπήρξε το κέντρο της αρχαίας Μεσσηνίας για διάστημα 700 χρόνων. Αποτελεί ένα σύνολο από κτίσματα και διαιρείται σε φυσικό, ιστορικό και σύγχρονο χώρο.

Τα ανάκτορα του βασιλιά της Πύλου Νέστορα αποτελούν ένα από τα καλύτερα μυκηναϊκά ανάκτορα που έχουν σωθεί και πιθανολογείται ότι κτίστηκαν το 13ο αιώνα π.Χ. Αποτελούν ένα υπερσύνολο μέσα στο οποίο εντάσσονται ποικίλα κτίρια μεταξύ των οποίων 105 ισόγεια διαμερίσματα και άλλοι χώροι. Η μεγάλη ορθογώνια «αίθουσα του θρόνου» με την κυκλική εστία, το λουτρό με τον πήλινο λουτήρα και οι αποθήκες με τα πολυάριθμα αποθηκευτικά αγγεία θεωρούνται ως τα πιο σημαντικά διαμερίσματά του. Τα κύρια κτίριά του είναι το νοτιοδυτικό, το κεντρικό, το βορειοανατολικό και οι αποθήκες οίνου, ελαίου και σιταριού ενώ υπάρχουν και κάποια μικρότερα κτίσματα. Στα ανάκτορα αυτά έχουν βρεθεί πολλές τοιχογραφίες που παριστάνουν λυράρηδες και γρύπες (σύμβολο της εξουσίας του Νέστορα), δάπεδα με γραπτές διακοσμήσεις ενώ ο επισκέπτης πρέπει να σταθεί και στις χίλιες πινακίδες όπου διασώζεται η δεύτερη πιο παλιά μορφή της γλώσσας μας, η αρχαία ελληνική διάλεκτος της Γραμμικής Γραφής Β΄.

Τα ταφικά μνημεία που χρονολογούνται την περίοδο της 2ης π.Χ. χιλιετίας, όπως οι Θολωτοί Τάφοι, είναι περίπλοκα κτίσματα που σύμφωνα πάντα με τους αρχαιολόγους γεννήθηκαν στη Μεσσηνία. Από εδώ, λοιπόν, ο Θολωτός Τάφος επεκτάθηκε σε ολόκληρη την Ηπειρωτική Ελλάδα και έφθασε μέχρι και τις Μυκήνες.

Οι πιο σημαντικοί από αυτούς θεωρούνται ο Θολωτός Τάφος στη Μάλθη που είναι ο πιο καλοδιατηρημένος της Ελλάδας, οι τέσσερις Θολωτοί Τάφοι στην Περιστεριά που χαρακτηρίζονται ως οι «Μυκήνες της Δυτικής Πελοποννήσου» (στο εσωτερικό των οποίων υπήρχαν πολλά αντικείμενα όπως κοσμήματα, είδη καθημερινής χρήσης κ.ά.), αυτός της Άνθειας, ο Θολωτός Τάφος του διαδόχου του Νέστορα Θρασυμήδη στη Βοϊδοκοιλιά, οι

τρεις Θολωτοί Τάφοι στον Εγκλιανό και ο παλαιότερος της ηπειρωτικής χώρας στην τοποθεσία Οσμάναγα του Κορυφασίου.

Τέλος, κάποιοι άλλοι αρχαιολογικοί χώροι τους οποίους ο επισκέπτης αξίζει να επισκεφτεί είναι η περιοχή της Βοϊδοκοιλιάς, (η οποία κατοικήθηκε μέχρι το 2.700 π.Χ. από ανθρώπους της Νεολιθικής Εποχής) στην οποία σώζονται σημαντικά αρχαιολογικά ευρήματα όπως ο πρωτοελλαδικός οικισμός και ο μεσοελλαδικός τύμβος, τα Νιχώρια, τα οποία κατοικήθηκαν από τη Μεσοελλαδική Εποχή μέχρι και τα Βυζαντινά Χρόνια και σήμερα σώζονται εκεί διάφορα ταφικά μνημεία. Στα Ακοβίτικα (λίγο έξω από την κέντρο της Καλαμάτας) η αρχαιολογική σκαπάνη έφερε στο φως δύο τεράστια μέγαρα με δύο ορόφους και ένα σύνολο από κτίρια που ανάγονται στο 3.000 π.Χ. και αποτελούν μία κατασκευή με προηγμένη αρχιτεκτονική. Εξίσου σημαντικής πολιτιστικής αξίας είναι και οι όρμοι του Αρχαίου Κορυφασίου (Δήμος Νέστορος) και του Διβαρίου καθώς εκεί υπάρχουν κατάλοιπα αρχαιοτήτων.

Τα κάστρα αποτελούν για την ευρύτερη περιοχή ένα σημαντικό πολιτιστικό κεφάλαιο. Κτίσθηκαν κυρίως για να εξυπηρετήσουν αμυντικούς σκοπούς, γι' αυτό βρίσκονται σε αξιόλογες γεωγραφικές θέσεις. Τα περισσότερα από αυτά κατασκευάστηκαν από τους Φράγκους σε σημεία όπου παλαιότερα υπήρχαν βυζαντινά ή αρχαία ελληνικά κάστρα ενώ οι Ενετοί ήταν αυτοί οι οποίοι στο πέρασμά τους τα επισκεύασαν, τα ενίσχυσαν και τα διατήρησαν κυρίως για λόγους ασφαλείας.

Πολλά αθλητικά και πολιτιστικά δρώμενα μπορούν να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των κατοίκων και επισκεπτών τους τρεις εξεταζόμενους Δήμους, ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες. Παράλληλα, η εγγύτητα με την πόλη της Καλαμάτας παρέχει τη δυνατότητα συμμετοχής και στις δρατηριότητες της μεσσηνιακής πρωτεύουσας, η οποία είναι μια από τις πλέον πρωτοπόρες και «ζωντανές» πόλεις της ελληνικής περιφέρειας.

Η γκάμα των πολιτιστικών δρώμενων της πόλης περιλαμβάνει τις παραστάσεις του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. για μεγάλους και παιδιά, τις μουσικές σκηνές που συχνά φιλοξενούν έλληνες και ξένους καλλιτέχνες, τις πέντε σύγχρονες κινηματογραφικές αίθουσες, τις πολλές συναυλίες που διοργανώνονται ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες, μαζί με τις θεατρικές παραστάσεις που φιλοξενούνται στα ανοιχτά θέατρα της πόλης.

Ανάμεσα στις διοργανώσεις διεθνούς εμβέλειας ξεχωρίζουν: το διεθνές Φεστιβάλ Χορού που διοργανώνεται στην πόλη τον Ιούλιο, η Διεθνής Συνάντηση Στίβου «Παπαφλέσσεια» και το Διεθνές Μήτινγκ Ρυθμικής Γυμναστικής τα οποία συμπεριλαμβάνονται στις επίσημες αθλητικές συναντήσεις της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας.

Εξίσου σημαντική για όσους προτιμούν τα θαλάσσια σπορ είναι η Ιστιοπλοϊκή Εβδομάδα Νοτίου Ελλάδας ή Διεθνής Ιστιοπλοϊκή Συνάντηση η οποία διεξάγεται κάθε χρόνο τον Αύγουστο. Οι αγώνες γίνονται στις ακτές του Μεσσηνιακού και του Λακωνικού κόλπου και αποτελούν το ράλι των τριών ακρωτηρίων, του Μαλέα, του Ταίναρου, του Ακρίτα και των δυο κόλπων.

Επίσης, κάθε χρόνο το πρώτο Σάββατο του Σεπτεμβρίου διοργανώνεται ο Κολυμβητικός Διάπλους, ο οποίος ξεκινά από την Καλαμάτα και φτάνει στην Κορώνη. Το αθλητικό αυτό γεγονός οργανώνεται από τον Ναυτικό Όμιλο Καλαμάτας με τη βοήθεια του Ο.Π.Α.Ν.Α.Μ., του Δήμου Κορώνης και του Δήμου Καλαμάτας.

Στην πρωτεύουσα του νομού διεξάγεται κάθε χρόνο (στο 3/ημερο της 25^{ης} Μαρτίου) το Διεθνές Φεστιβάλ Μπριτζ από τον Όμιλο Αγωνιστικού Μπριτζ Καλαμάτας. Σ΄ αυτό συμμετέχουν Έλληνες και ξένοι αθλητές, μεταξύ των οποίων κορυφαίοι Έλληνες μπριτζέρ που στελεχώνουν την εθνική ομάδα Ελλάδας.

(Πηγές: Οργανισμός Πολιτισμού και Αθλητισμού Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μεσσηνίας - ΟΠΑΝΑΜ, & Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, «Μεσσηνία, Τουριστικός Οδηγός Μεσσηνίας και Νοτίου Πελοποννήσου», 2000)

5.2.i Περιβάλλον στο Δήμο Κορώνης

Ο Δήμος Κορώνης περιλαμβάνει περιοχές με ήπιες έως μέτριες κλίσεις. Εκτείνεται από την υψομετρική των 0μ έως τα 600μ. Ανάμεσα στις κορυφές του όρους Κούκουρας, ψηλότερη είναι η Αζανίτσα, και ακολουθούν το Μαυροβούνι κια ο Κούκουρας.

Δεν απαντώνται έντονοι γεωμορφολογικοί σχηματισμοί, χαραδρώσεις ή χείμαροι, ενώ το υδρογραφικό δίκτυο απαρτίζεται από μικρά ρέματα με μέτρια διάβρωση.

Στο έδαφος κυριαρχούν οι καλλιέργειες και ειδικά οι δενδρώδεις με σημαντικότερο είδος την ελιά, ενώ ακολουθεί η καλλιέργεια της αμπέλου.

Στο υπέδαφος της Κορώνης έχει επισημανθεί ένα τεράστιο λιγνιτοφόρο πεδίο. Η ποσότητά του υπολογίζεται σε 10-15 εκ. τόννους, διπλάσιας απόδοσης από το λιγνίτη της Μεγαλόπολης. Ωστόσο υπάρχουν προβλήματα όσον αφορά στην αξιοποίησή του γιατί βρίσκεται σε περιοχή τουριστικής ανάπτυξης.

Μέχρι το 1986 η εκμετάλλευση των κοιτασμάτων κοντά στο χωριό Χωματερό, γινόταν με τη μέθοδο της αποκάλυψης. Επίσης ανοίχτηκαν γαλαρίες στην περιοχή Αγ. Πελαγίας, πολλές από τις οποίες είναι εγκαταλελειμμένες με κλειστές τις εισόδους τους.

Η ποικιλομορφία του τοπίου περιλαμβάνει παράκτιες, πεδινές και ημιορεινές περιοχές, νησιά και βραχονησίδες, καθώς και μια μίξη δασικών ,θαμνωδών και και αγροτικών εκτάσεων. Το παράκτιο τοπίο συνδυάζει βραχώδεις ακτές, αμμώδεις παραλίες και θαλάσσια σπήλαια.

Η ευρύτερη περιοχή του ακρωτηρίου Ακρίτας μαζί με το σύμπλεγμα των Οινουσών και τη λιμνοθάλασσα της Γιάλοβας στην Πύλο, περιλαμβάνει ιδιαίτερης σημασίας ορνιθοπανίδα και οικότοπους μοναδικούς. Η σημαντικότητα αυτή ενισχύεται από την παρουσία απειλούμενων ειδών (Monachus monachus, caretta caretta, Tupsiops truncatus. Rhinolophus ferrumequinum, Elaphe situla, κα). Έχουν καταγραφεί συνολικά 26 σημαντικλα είδη σπονδυλωτών, εκ των οποίων τα 8 περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, ενώ τα 2 έχουν καταχωρηθεί ως είδη προτεραιότητας. Παράλληλα, η θέση του τόπου αυτού στη δυτική οδό διέλευσης των αποδημητικών πουλιών στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με την ύπαρξη κατάλληλων ενδιαιτημάτων, καθιστά την περιοχή τον τελευταίο προς νότο σημαντικό σταθμό της Ευρώπης για τα αποδημητικά είδη, ή για τη διατήρηση ειδών που ωφελούνται από τη φυσιογεωγραφική απομόνωση των νησίδων και την έλλειψη ανθρωπογενών δραστηριοτήτων ή /και την απουσία χερσαίων σαρκοφάγων.

Η χρήση γης είναι κατά 47% γεωργική, 33% βοσκότοποι, 14% δασικές εκτάσεις και 6% λοιπές. Η αναλυτικότερη παρουσιάση της κατνομής των χρήσεων γης Corine landcover:

ΚΩΔΙΚΟΣ CORINE	**Περιγραφή κατηγορίας Corine**	**Έκταση (στρ)**	**Ποσοστό**
112	Αστική οικοδόμηση	385807,92	0,37%
131	Λατομεία	-	-
222	Οπωρώνες	610352,35	0,58%
223	Ελαιώνες	14964956,35	14,32%
241	Ετήσιες καλλιέργειες	4456610,3	4,27%
242	Σύνθετες καλλιέργειες	2868749,33	2,75%
243	Γεωργικές με φυσική βλάστηση	23524482,18	22,51%
244	Γεωργικές - δασικές	4268029,53	4,08%
312	Δάσος κωνοφόρων	-	-
313	Μικτό δάσος	3508119,09	3,36%
321	Βοσκότοποι	483805,74	0,46%
322	Θαμνώνες	4480624,68	4,29%
323	Σκληρόφυλλα	26473520,55	25,34%

324	Δασώδεις - θαμνώδεις	5645280,06	5,40%
333	Εκτάσεις με αραιή βλάστηση	198565,88	0,19%

(*Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη»: Α) Φαραγγιού Νέδωνα – GR2550001, Β) Ν. Σαπιέντζα, Σχίζα, Ακ. Ακρίτας – GR2550003, Γ) Θαλάσσιας περιοχής στενού Μεθώνης GR2550007, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, Νοέμβριος 2006 (τόμοι 1,2)*

Αύξηση σημείωσε ο αριθμός των κατοικιών στο Δήμο Κορώνης (κατοικίσιμων ή μη) κατά 25,2%, ανάμεσα στα έτη 1991 και 2001. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΔΟΥ Καλαμάτας, οι αξίες των οικοπέδων διαμορφώνονται ως ακολούθως στα δημοτικά διαμερίσματα:

Δημοτικό Διαμέρισμα Δή Κορώνης	**Τιμή οικοπέδων**	**Τιμή Αγροτεμαχίων**
ΔΔ Ακριτοχωρίου	36 ευρώ / τμ	0,73 ευρώ / τμ
ΔΔ Βασιλιτσίου	50 ευρώ / τμ	0,58 ευρώ / τμ
ΔΔ Χρυσοκελλαριάς	28 ευρώ / τμ	0,58 ευρώ / τμ
ΔΔ Καπλανίου	17 ευρώ / τμ	0,58 ευρώ / τμ
ΔΔ Υάμειας	24 ευρώ / τμ	0,58 ευρώ / τμ

Στην εξεταζόμενη περιοχή υπάρχει ένας επίσημα αναγνωρισμένος οικισμός που ονομάζεται **Μυστράκι**, ενώ ο ίδιος ο οικισμός της Κορώνης έχει χαρακτηρισθεί ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο με απόφαση που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ1289/Β/20-10-76.

5.2.ii Πολιτισμός στο Δήμο Κορώνης

- ***Μνημεία***

Το κάστρο της Κορώνης κτίστηκε από του Βενετούς κατά τα τέλη του 13^{ου} αιώνα, στο σημείο όπου άλλοτε βρισκόταν βυζαντινό φρούριο.

Ο περίβολός του εκτείνεται σε 400 στρέμματα. Είναι πολυδαίδαλο κι έχει δυνατά τείχη. Καταλαμβάνει σχεδόν ολόκληρο το ακρωτήριο Ακρίτας. Τα κύρια χαρακτηριστικά του έχουν περισωθεί και μαρτυρούν τον επιβλητικό του όγκο και το θαυμάσιο αρχιτεκτονικό σχέδιο. Πάνω στην αρχαία Ακρόπολη, όπου κτίστηκε το φρούριο, υπήρχαν ερείπια ιερού του Απόλλωνα. Στη θέση του έχει οικοδομηθεί, ο βυζαντινός ναός της Αγίας Σοφίας.

Η κύρια είσοδός του βρίσκεται στη βόρεια πλευρά και περιλαμβάνει μια μεγάλη τετράγωνη κατασκευή. Ακριβώς από πάνω της υπήρχε δωμάτιο για τη φρουρά της πύλης. Στην κατασκευή του τείχους χρησιμοποιήθηκαν καλοδουλεμένες πέτρες αλλά και αρχαίο οικο- δομικό υλικό, που σήμερα διακρίνεται εύκολα στο μεγάλο πύργο καθώς και στον τοίχο

δίπλα στο μοναστήρι του Τιμίου Προδρόμου. Το αρχαιότερο τμήμα του κάστρου είναι ο μεγάλος τοίχος, που σώζεται στη βορειο-ανατολική πλευρά και χρησίμευε για να χωρίζει τα δυο πλατώματα στα οποία αναπτύχθηκε το φρούριο.

Στη βορινή πλευρά του κάστρου σώζεται και ο ναός του Αγίου Χαραλάμπους. Αρχικά είχε κτιστεί από τους Βενετούς και ήταν αφιερωμένος στη μνήμη του Αγίου Ροκ (St Rok), για τη λύτρωση της πολιτείας από λοιμό, που είχε αποδεκατίσει τον πληθυσμό της. Αυτό μαρτυρεί η μαρμάρινη πλάκα που υπάρχει στο γυναικωνίτη της εκκλησίας με χρονολογία 1689. Το καμπαναριό της εκκλησίας έχει φτιαχτεί πάνω στη βάση βενετσιάνικης βίγλας, που στα χρόνια της τουρκοκρατίας ήταν μιναρές.

Το αρχικό βυζαντινό φρούριο βρισκόταν στη δυτική πλευρά, εκεί που σήμερα υπάρχει το παλαιοημερολογίτικο γυναικείο μοναστήρι του Τιμίου Προδρόμου.

Κατά μήκος της πλευράς προς το λιμάνι το τείχος υψώνεται κάθετα, ενώ στη βορειοανατολική άκρη υπάρχουν δύο μεγάλοι στρογγυλοί πύργοι πάνω στην απόκρημνη ακτή.

Στον εσωτερικό περίβολο διατηρείται ένας μεγάλος οκταγωνικός πύργος που κτίστηκε από τους Τούρκους και το Ρεσάλτο. Το Ρεσάλτο (ιταλική λέξη που σημαίνει επίθεση, έφοδος), είναι ένας καγκελόφρακτος χώρος μέσα στο κάστρο. Στη μέση υπάρχει μια κατάλευκη μαρμάρινη στήλη, η στήλη των πεσόντων.

Ο χώρος ονομάστηκε Ρεσάλτο από το εξής επεισόδιο: Στις 28 Φεβρουαρίου 1824, εξήντα διαλεχτοί Έλληνες, προσπάθησαν να κυριεύσουν το τουρκοκρατούμενο κάστρο. Ανέβηκαν ως τις πάνω επάλξεις του, αλλά εγκαταλείφθηκαν από τους συντρόφους τους που βρίσκονταν κάτω και σφαγιάσθηκαν από τους Τούρκους.

Μέσα στο κάστρο σώζονται, λαξευμένοι τάφοι, βενετσιάνικες στέρνες, τούρκικο χαμάμ και οι περίφημες «θόλοι». Σε κάθε γωνιά του κάστρου υπάρχει και μια «θόλος», δηλ. μπαρουταποθήκη ή «σκοταδιερό», όπως της έλεγαν οι ντόπιοι. Σε κάθε μία υπήρχε κι ένα πυροβολείο στην κορυφή της. Από αυτές τις μπαρουταποθήκες, ξεκινούν κρυφές και στενές στοές, που οδηγούν στα παραθαλάσσια πυροβολεία. Κάθε πυροβόλο έβαλε με τις πέτρινες βόμβες του και είχε ορισμένο τμήμα βολής και ακτίνα δράσης, έτσι που, όταν έριχναν όλα μαζί, σχημάτιζαν γύρω από το κάστρο αδιαπέραστο φράγμα, που δεν επέτρεπε στα εχθρικά καράβια να πλησιάσουν.

Η εκκλησία της πολιούχου Ελεήστριας, αναγέρθηκε στην νότια ιστορική βραχώδη πλαγιά μεταξύ θαλασσιάς απεραντοσύνης και κάστρου. Κτίστηκε μέσα σε τρία χρόνια από ειδικούς Καρπαθιανούς μαστόρους με καλοπελεκημένη πέτρα, και εγκαινιάστηκε στις 26 Δεκεμβρίου 1900.

Η ιερή εικόνα της Παναγίας που στεγάζεται εκεί βρέθηκε το 1896, όταν, σύμφωνα με την παράδοση, ένα δωδεκάχρονο κοριτσάκι, η Μαγδαληνή Μούργου, είδε μια σιλουέτα να της μιλάει: «Έλα να σου δείξω που είναι θαμμένες οι εικόνες».

Το κοριτσάκι, ακολούθησε με κλειστά μάτια. Έφθασαν στα βράχια, εκεί που οι εργάτες έσκαβαν. Τότε είδε καθαρά την Παναγία με τις παλάμες της να της δείχνει το συγκεκριμένο μέρος. Ο βράχος, αφού ανατινάχτηκε, αποκάλυψε 3 αγαλματάκια, το Σταυρωμένο, τη Βρεφοκρατούσα και ένα άλλο που αποδίδεται στον Ευαγγελιστή Λουκά (21-01-1897). *(Πηγές: www.messinia.gr, Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, «Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου», Αθήνα, Ιούνιος 2002)*

- ***Εκδηλώσεις στο Δήμο Κορώνης***

Οι απόκριες γιορτάζονται με έντονο τρόπο σε όλο το Δήμο και με οργανωμένες εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν: παρελάσεις με άρματα και μασκαρεμένους στην Κορώνη και άλλα ΔΔ, οργανωμένο πέταγμα χαρταετού την Καθαρή Δευτέρα πχ στον παραδοσιακό οικισμό Μυστράκι που συνοδεύεται από παραδοσιακούς χορούς και προσφορά φασολάδας και νηστίσιμων από το Δήμο.

Το καλοκαίρι στην παραλία της Κορώνης οργανώνονται συναυλίες η θεατρικές παραστάσεις, ενώ φιλοξενείται έκθεση βιβλίου.

Επίσης, οι τοπικοί ιστιοπλοϊκοί όμιλοι, διοργανώνουν ιστιοπολοϊκούς αγώνες και συχνά φιλοξενούν διοργανώσεις πανελλαδικής ή/και διεθνούς εμβέλειας. *(Πηγή: ΟΠΑΝΑΜ)*

5.3.i Περιβάλλον στο Δήμο Μεθώνης

Ο Δήμος Μεθώνης είναι ο πιο πεδινός από του τρεις εξεταζόμενους, και περιλαμβάνει τα περισσότερα παραθαλάσσια δημοτικά διαμερίσματα.

Η χρήση της γης είναι σε ποσοστό 34% γεωργική, 11% βοσκότοποι, 42% δασική και 13% λοιπές χρήσεις. Η αναλυτικότερη παρουσιάση της κατανομής των χρήσεων γης (Corine landcover) είναι:

ΚΩΔΙΚΟΣ CORINE	**Περιγραφή κατηγορίας Corine**	**Έκταση (στρ)**	**Ποσοστό**
112	Αστική οικοδόμηση	448821,89	0,46%
131	Λατομεία	-	-
222	Οπωρώνες	-	-
223	Ελαιώνες	18876096,9	19,49%

241	Ετήσιες καλλιέργειες	-	-
242	Σύνθετες καλλιέργειες	3814763,87	3,94%
243	Γεωργικές με φυσική βλάστηση	14490556	14,96%
244	Γεωργικές - δασικές	2353875,91	2,43%
312	Δάσος κωνοφόρων	-	-
313	Μικτό δάσος	8112482,46	8,38%
321	Βοσκότοποι	1983073,65	2,05%
322	Θαμνώνες	7149159,09	7,38%
323	Σκληρόφυλλα	25180593,88	26,00%
324	Δασώδεις - θαμνώδεις	5187232,37	5,36%
333	Εκτάσεις με αραιή βλάστηση	817621,63	0,84%

(*Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη»: Α) Φαραγγιού Νέδωνα – GR2550001, Β) Ν. Σαπιέντζα, Σχίζα, Ακ. Ακρίτας – GR2550003, Γ) Θαλάσσιας περιοχής στενού Μεθώνης GR2550007, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, Νοέμβριος 2006 (τόμοι 1,2)*

Οι κατοικίες έχουν αυξηθεί σε ποσοστό 23,15% από το 1991 μέχρι το 2001, ενώ σύμφωνα με τη ΔΟΥ Καλαμάτας, οι τιμές της αγοράς γης διαμορφώνονται στην περιοχή ως εξής:

Δημοτικό Διαμέρισμα Δήμου Μεθώνης	**Τιμή οικοπέδων**	**Τιμή Αγροτεμαχίων**
ΔΔ Μεθώνης	Α) 32,30 ευρώ / τμ Β) 17,00 ευρώ / τμ Γ) 17,00 ευρώ / τμ Δ)13,00 ευρώ / τμ Ε) 13,20 ευρώ / τμ ΣΤ) 12,10 ευρώ / τμ	1,46 ευρώ / τμ
ΔΔ Ευαγγελισμού	Α) 11,50 ευρώ / τμ Β) 13,80 ευρώ / τμ	1,26 ευρώ / τμ
ΔΔ Λαχανάδας	21,50 ευρώ / τμ	1,26 ευρώ / τμ
ΔΔ Φοινίκης	18,50 ευρώ / τμ	1,40 ευρώ / τμ
ΔΔ Φοινικούντας	Α) 34,20 ευρώ / τμ Β) 27,20 ευρώ / τμ Γ) 14,30 ευρώ / τμ Δ) 11,00 ευρώ / τμ Ε) 4,63 ευρώ / τμ	1,46 ευρώ / τμ

Οι χαμηλότερες τιμές αφορούν οικόπεδα οικισμών που είναι ορεινοί ή ημιορεινοί, και οι υψηλότερες στα πεδινά, στο κέντρο των ΔΔ και ιδιαίτερα στην παραθαλάσσια οικιστική ζώνη.

Με βάση τα στοιχεία επιτόπιων δειγματοληπτικών ερευνών προκύπτει ότι ιδιοκτησιακά, οι δασικές εκτάσεις ανήκουν σε οικογένειες που κατοικούν στην περιοχή από παλιά, ενώ τπάρχουν και εκτάσεις που αποτελούν εκκλησιαστική περιουσία, χωρίς να είναι δυνατόν να δοθούν ακριβή στοιχεία.

Έχει πάντως ξεκινήσει η απόκτηση ακινήτων από ανθρώπους (Έλληνες και αλλοδαπούς) που δεν κατάγονται από την περιοχή, αλλά τα χρησιμοποιούν είτε για εκμετάλλευση, είτε για δεύτερη (παραθεριστική) κατοικία.

Τα νησιά Σαπιέντζα, Σχίζα και Αγία Μαρίνα αποτελούν το σύμπλεγμα των Οινουσσών. Καθένα από αυτά τα νησάκια έχει μια αξιοθαύμαστη μοναδικότητα και όλα τους διατηρούν ένα σπάνιας ομορφιάς φυσικό περιβάλλον. Κρύβουν στους λόφους τους συναρπαστική βλάστηση όπου φωλιάζουν άγρια πουλιά και ζώα. Τρυγυρίζονται από υπήνεμους όρμους με κρυσταλλένια νερά και μαγευτικούς βυθούς γεμάτα αρχαία ναυάγια. Πρόσφεραν καταφύγιο σε κατακτητές, θαλασσοπόρους, ναυαγούς, πειρατές και κάθε λογής ταξιδευτές της Μεσογείου. Σχεδόν ανέπαφα από την ανθρώπινη παρέμβαση, διατηρούν μια εξωτική ομορφιά, που μαζί με την χαρά της ανακάλυψης και της εξερεύνησης, τα κάνουν έναν από τους τελευταίους νησιώτικους παραδείσους της πατρίδας μας. Όλη αυτή η ομορφιά ανακαλύπτεται από τον ταξιδιώτη που θα τα πλησιάσει με σεβασμό για να τα εξερευνήσει.

Νησί Νότια της Μεθώνης η Σαπιέντζα παρουσιάζει φυσικές εναλλαγές που αιχμαλωτίζουν τον επισκέπτη αρχίζοντας από βραχώδεις περιοχές και καταλήγοντας σε δάση και φαράγγια κατάφυτα από κουμαριές. Η ιστορία και ο θρύλος αγγίζουν τη φαντασία του επισκέπτη προκαλώντας τον να αναζητήσει το χαμένο μοναστήρι ή να αναπολήσει ακούσματα αναζητώντας τη σπηλιά του Μανέττα. Το μυστήριο του νησιού γίνεται εντονότερο επειδή η πραγματική ιστορική του πορεία είναι άγνωστη και έτσι ο κάθε επισκέπτης μπορεί είναι και ένας επίδοξος εξερευνητής.

Στη Σαπιέντζα υπάρχει πυκνή μεσογειακή βλάστηση από σχίνο, πουρνάρι, κουμαριά, αγριελιά, μυρτιά, σπάλαθρο, θυμάρι, αναρριχόμενη βλάστηση και άλλα αγρωστώδη και ψυχανθή φυτά. Επίσης συναντάμε και υψηλή δενδρώδη βλάστηση με αγριελιές που φτάνουν τα 10 μέτρα. Μια έκταση 240 στρεμμάτων ανακηρύχτηκε από το κράτος «Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης».

Σχετικά με τα θηράματα το 1982 απελευθερώθηκαν 1100 φασιανοί ενώ μέχρι το 1986 είχαν εισαχθεί 20 αίγαγροι (κρι-κρι) και 26 αιγοπρόβατα. Σήμερα εκτιμάται ότι ο πληθυσμός είναι γύρω στα 700 ζώα (400 αιγοπρόβατα και 300 αίγαγροι). *Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη»: Α) Φαραγγιού Νέδωνα – GR2550001, Β)*

Ν. Σαπιέντζα, Σχίζα, Ακ. Ακρίτας – GR2550003, Γ) Θαλάσσιας περιοχής στενού Μεθώνης GR2550007, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, Νοέμβριος 2006 (τόμοι 1,2)

Κάθε χρόνο ορίζεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Πελοποννήσου το χρονικό διάστημα και οι συγκεκριμένες ημέρες κατά τις οποίες οι απανταχού λάτρεις του κυνηγιού θα επισκεφτούν το νησί για να κυνηγήσουν αγριοπρόβατα ,αγριοκάτσικα, φασιανούς, πέρδικες, μπεκάτσες, ορτύκια, τσίχλες. Επειδή η περιοχή είναι ελεγχόμενη από το Δασαρχείο Καλαμάτας χρειάζεται ο κυνηγός να έρθει σε επικοινωνία με το δασαρχείο ώστε να εξασφαλίσει την απαιτούμενη άδεια. Οι τιμές και ο συγκεκριμένος αριθμός από κάθε είδος θηραμάτων καθορίζονται από το δασαρχείο. Οι κυνηγοί μπορούν να αναχωρήσουν για το νησί από το λιμάνι της Μεθώνης στις 8.30 το πρωί και να επιστρέψουν στις 2.00 το μεσημέρι.

Η Σαπιέντζα είναι το πιο σημαντικό και ομορφότερο νησί από το σύμπλεγμα των Οινουσσών. Ήταν το αγαπημένο αγκυροβόλιο κάθε στόλου που είχε δοσοληψίες με τις πολιτείες της Μεθώνης και της Κορώνης, τις σημαντικές αυτές πόλεις της Μεσογείου καθ΄ όλη την διάρκεια του μεσαίωνα.

Με την συνθήκη της Σαπιέντζας το 1209 πέρασε στα χέρια των Βενετών. Χρησιμοποιήθηκε ως αγκυροβόλιο των Τούρκων και των Ενετών κατά τον τρίτο Βενετοτουρκικό πόλεμο, και ως ορμητήριο του Ελληνικού στόλου το 1825.

Τα πλοία που έπλεαν συνήθως κοντά στις ακτές του νησιού ναυάγησαν πολλές φορές στα απόκρημνα βράχια του με αποτέλεσμα σήμερα να ανακαλύπτονται σπουδαία ναυάγια από όλες τις ιστορικές περιόδους. Ένα από αυτά ναυάγησε στο βορινό κάβο της Σαπιέντζας μαζί με το κλεμμένο του φορτίο που ήταν οι κολόνες από το μεγάλο Περιστύλιο που είχε χτίσει ο Ηρώδης στην Καισάρεια της Παλαιστίνης τον 1ο μ.Χ. αιώνα.

Ένα άλλο σπουδαίο ναυάγιο βορειοδυτικά του νησιού είναι το ναυάγιο των Σαρκοφάγων, όπως ονομάζεται (Ρωμαϊκές Σαρκοφάγοι από σκαλιστό τιτανιούχο λίθο). Τα ναυάγια γύρω από την Σαπιέντζα είναι τόσα πολλά και σημαντικά, ώστε υπάρχει σκέψη για τη δημιουργία υποβρύχιου αρχαιολογικού πάρκου.

Η Σαπιέντζα είναι ένα χαμηλό νησί με έκταση 9 τετραγωνικά χιλιόμετρα, με ψηλότερη κορυφή στην βόρεια πλευρά του τη Φοβερή με ύψος 219 μ. Οι πλαγιές του νησιού ανεβαίνουν καταπράσινες και τα κρυστάλλινα νερά της θάλασσας έχουν ένα μοναδικό εξωτικό χρώμα.

Οι ακτές του νησιού είναι βραχώδεις αλλού απότομες και αλλού ομαλές. Μόνο μία αμμουδιά υπάρχει στο νησί, αλλά είναι πραγματικό στολίδι. Η αμμουδιά αυτή βρίσκεται στην βόρεια πλευρά του νησιού απέναντι από την Μεθώνη και φέρει το όνομα Άμμος. Είναι

προστατευόμενη από τους βορειοδυτικούς ανέμους έχει έναν υποτυπώδη μόλο και ένα ξύλινο περίπτερο όπου κανείς μπορεί να ξεκουραστεί.

Στα βορινά υψώματα του νησιού υπάρχει μία τοποθεσία που ονομάζεται «Φραγκοκλησιά». Ίσως σ΄ αυτήν να βρισκόταν το μοναστήρι των Βενεδικτίνων (ή τάγμα του Αγίου Ιωάννη της Ιερουσαλήμ) όπου υπογράφηκε το 1209 η συνθήκη της Σαπιέντζας.

Στην ανατολική πλευρά του νησιού βρίσκεται ένας βραχώδης όρμος με το όνομα Μαγαζάκια όπου υπάρχει ένας καλός μόλος. Από εδώ ξεκινάει το μονοπάτι που οδηγεί στην καρδιά του νησιού. Εκεί οι ορεινοί όγκοι δημιουργούν ένα φυσικό οχυρό γύρω από την προστατευόμενη κοιλάδα, όπου σ΄ αυτή διατηρείται ανέπαφο ένα θαύμα της φύσης, το μοναδικό στην Μεσόγειο Δάσος από Κουμαριές. Αποτελείται από δένδρα και όχι θάμνους, με ύψος που ξεπερνάει τα 10 – 12 μ., τα οποία αναπτύσσονται τόσο πολύ λόγω απομόνωσης και κλιματολογικών συνθηκών εδώ και 10.000 περίπου χρόνια. Το δάσος και η γύρω περιοχή εκτάσεως 24 εκταρίων, έχει κηρυχθεί διατηρητέο μνημείο της φύσης από το έτος 1986. Πριν από το δάσος αυτό αποκαλύπτεται ένα ασυνήθιστο θέαμα: στο βάθος της κατάφυτης κοιλάδας στο κέντρο του νησιού αντί για βλάστηση υπάρχει ένα πορτοκαλοκίτρινο πλάτωμα. Πρόκειται για ένα ιδιόμορφο πέτρωμα που σχηματίστηκε από τεράστιες ποσότητες γύρης που συσσωρεύτηταν εκεί. Η κοιλάδα αυτή ονομάζεται Σπαρτόλακκα και είναι για τους επιστήμονες οι καλύτερη πηγή πληροφοριών για την ηλικία του δάσους.

Οι γύρω πλαγιές σκεπάζονται από πυκνά πουρνάρια, μυρτιές, αγριελιές, ασπάλαθους, αριές, φιλύκια, σκοίνα, και αγριολούλουδα. Η βλάστηση είναι άγρια και πυκνή. Μέσα σ' αυτήν ζουν κοπάδια από άγρια ζώα και πτηνά. Εδώ συναντάμε κοπάδια από άγριους κρητικούς αίγαγρους (τα γνωστά κρι-κρί) καθώς και αγριοπρόβατα (μουφλόν). Μέσα από την βλάστηση ξεπετάγονται φασιανοί, πέρδικες, ορτύκια, αγριοπερίστερα, μπεκάτσες, τσίχλες.

Συνήθως ο επισκέπτης συναντά στην εξερεύνησή του τους παραπάνω κατοίκους του νησιού. Η περιοχή είναι ελεγχόμενη από την δασική υπηρεσία και επιτρέπετε το κυνήγι σ' αυτήν για λίγους μόνο μήνες και για συγκεκριμένο αριθμό θηραμάτων με την επιτήρηση συνοδού. Έτσι με τον τρόπο αυτό προστατεύονται οι πληθυσμοί των ζώων.

Νότια συναντάμε ένα μεγάλο κλειστό όρμο τον Πόρτο Λόγγο που ήταν το ασφαλές αγκυροβόλιο των ναυτικών και των στόλων. Μπαίνοντας στον όρμο περνάμε δίπλα από την βραχονησίδα Μπόμπα, όπου σύμφωνα με τους θρύλους αποβιβάστηκε ο Απόστολος Παύλος, όταν το πλοίο του έπεσε σε καταιγίδα πηγαίνοντας στη Ρώμη. Ο βυθός του όρμου είναι διάσπαρτος από ναυάγια.

Στο νότιο τμήμα του όρμου του Πόρτο Λόγγο ξεκινά το μονοπάτι όπου μέσα από αυτό κατευθύνεται ο επισκέπτης στο νότιο τμήμα του νησιού που είναι κτισμένος ο φάρος της Σαπιέντζας. Είναι ένα εντυπωσιακό πέτρινο οκταγωνικό κτίσμα ύψους 18 μ. που χτίστηκε από τους Άγγλους γύρω στο 1890. Στη βάση του υπάρχουν τα δωμάτια των φαροφυλάκων. Ανεβαίνοντας 75 πέτρινα σκαλοπάτια φτάνουμε στην κορυφή του φάρου. Η θέα είναι καταπληκτική. Η απόσταση που έφτανε το φως του φάρου στα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του ήταν τα 40 μίλια ενώ σήμερα η απόσταση αυτή έχει μειωθεί και φτάνει τα 27 μίλια.

Στο νοτιότερο άκρο του νησιού βρίσκονται οι βραχονησίδες Δύο Αδέλφια. Νοτιοδυτικά από τις βραχονησίδες Δύο Αδέλφια βρίσκεται το φρέαρ των Οινουσσών, μία υποθαλάσσια άβυσσος που φτάνει στο μεγαλύτερο βάθος της Μεσογείου, στα 5.121 μ., όπου γίνονται οι έρευνες του πειράματος «Νέστωρ» και έχουν σχέση με τα νετρίνια και το παρελθόν του σύμπαντος. Στην προσπάθεια αυτή συμμετέχουν ελληνικά και ξένα ερευνητικά ιδρύματα.

Οι δυτικές ακτές της Σαπιέντζας είναι απόκρημνες και άγριες και σχεδόν πάντα τρικυμισμένες. Στην πλευρά αυτή συναντάμε τον προστατευόμενο κολπίσκο του Μανέτα. Οι θρύλοι λένε ότι εδώ στην σπηλιά που υπήρχε κρυβόταν ο σπουδαίος πειρατής Μανέτας από την οποία ξαπολούσε τις επιθέσεις του στα διερχόμενα πλοία της εποχής. Σήμερα η σπηλιά δεν υπάρχει.

Δυτικά του ακρωτηρίου Ακρίτας είναι το μεγαλύτερο νησί των Οινουσσών η *Σχίζα* που παλιά ονομαζόταν Καμπρέρα ή Καρβέρα. Η Σχίζα είναι ένα νησί με ακανόνιστο σχήμα, έχει έκταση 12 τετραγωνικά χιλιόμετρα και ψηλότερη κορυφή τη Βίγλα με ύψος 201 μ. στην βόρεια πλευρά της. Οι ακτές του νησιού είναι βραχώδεις με βαθιά νερά και μόνο στην νότια πλευρά υπάρχει ένας κλειστός υπήνεμος όρμος. Η Σχίζα καλύπτεται από χαμηλούς θάμνους και πάνω της βόσκουν κοπάδια από κατσίκια. Το νησί είναι απαγορευμένος τόπος γιατί χρησιμοποιείται ως πεδίο βολής από την πολεμική αεροπορία.

Στη Δυτική πλευρά της νήσου Σχίζας και σε απόσταση 400 μ από την θάλασσα, υπάρχει ένα θαυμάσιο ανεξερεύνητο σπήλαιο γνωστό ως «Μαύρη Τρύπα». Το σπήλαιο είναι διανοιγμένο μέσα σε Ηωκαινικό Παλαιοκαινικό ασβεστόλιθο. Η πορεία μέσα στο σπήλαιο είναι πολύ δύσκολη. Εκεί που μπορεί να φτάσει ο παράτολμος εξερευνητής είναι η αίθουσα, η οποία χωρίζεται σε μικρότερους θαλάμους. Το θέαμα των σταλακτιτών και σταλαγμιτών είναι υπέροχο. Έχουν εντοπιστεί όστρακα προϊστορικών χρόνων. Το σπήλαιο παρουσιάζει Αρχαιολογικό, Γεωλογικό και Τουριστικό ενδιαφέρον.

Η Αγία Μαρίνα βρίσκεται μεταξύ των νησιών Σχίζα και Σαπιέντζα. Είναι ένα μικρό και χαμηλό νησί, που σκεπάζεται από πυκνή θαμνώδη βλάστηση. Πάνω στο νησί βρίσκεται το εκκλησάκι της Αγίας Μαρίνας το οποίο επισκέπτονται οι πιστοί στις 17 Ιουλίου κάθε έτους.

Όλη η παραπάνω περιοχή έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα Natura 2000.

(Πηγές: www.methoni.gr, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη»: Α) Φαραγγιού Νέδωνα – GR2550001, Β) Ν. Σαπιέντζα, Σχίζα, Ακ. Ακρίτας – GR2550003, Γ) Θαλάσσιας περιοχής στενού Μεθώνης GR2550007, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, Νοέμβριος 2006 (τόμοι 1,2), Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, «Τα νησιά της Μεσσηνίας, άγρια ομορφιά στο απέραντο γαλάζιο»)

5.3.ii Πολιτισμός στο Δήμο Μεθώνης

- ***Μνημεία***

Το Μεσαιωνικό Κάστρο της Μεθώνης είναι ένα από τα μεγαλύτερα της Μεσογείου (110 στρέμματα περίπου) ,με λείψανα αστικών και εκκλησιαστικών οικοδομημάτων στο εσωτερικό του, όπως:

- το Μπούρτζι, οκταγωνικός πύργος κτισμένος στη νότια άκρη του κάστρου της Μεθώνης με ισοδομική τοιχοποιία.
- Ερείπια Βυζαντινού Ναού Αγίας Σοφίας
- Ερείπια τουρκικών λουτρών(Χαμάμ).
- Υπόγειες δεξαμενές νερού
- ο Ι Ναός Μεταμόρφωσης του Σωτήρος: μονόχωρος ναός ο οποίος ανηγέρθη το 19ο αιώνα.
- Πυριτιδαποθήκες
- Η στήλη του Μοροζίνι, που συντηρεί ένα ιστορικό αίνιγμα: την προέλευση του κίονα, από κόκκινο γρανίτη, κοντά στο παλάτι του Κυβερνήτη της Μεθώνης, που έχει συνδεθεί με τον Morosini.

Στο επιστύλιό του αναγράφονται μεταξύ άλλων: "Rectori Fr ....cissi Moros (ini) vespiciat alta maris... MCCCCLXXXIII vicer Ieo super..." Αυτό δείχνει ότι ο κίονας τοποθετήθηκε πρώτα το 1483 δηλαδή στην Α ' Ενετοκρατία και αναστηλώθηκε 203 χρόνια αργότερα από το Morosini, χωρίς όμως να γνωρίζουμε την προέλευση του κίονα και τον αρχικό αναθέτη. Κι αυτό, γιατί δεν έχει βρεθεί αρχαίο κτίσμα στη Μεσσηνία ή την ευρύτερη περιοχή από ανάλογο γρανίτη.

Μια σκέψη, που μπορεί να απαντά στο ερώτημα, συνδέεται με τα υποβρύχια ευρήματα στο

ακρωτήριο Καρσί της Σαπιέντζας και τις δεκάδες γρανιτένιες κολώνες που αναπαύονται στο βυθό του στενού της Μεθώνης. Η ομοιότητα του μνημείου με άλλη στήλη στημένη στη μικρή πλατεία του Αγίου Μάρκου στη Βενετία (Piazzeta San Marco), δίπλα στη Μαρκιανή βιβλιοθήκη, είναι εντυπωσιακή. Στην παντοκρατορία της Α ' Ενετοκρατίας και στο 1483 κατά τον Buchon, δύο στήλες του ναυαγίου της Σπίθας ανελκύστηκαν από το βυθό, μεταφέρθηκαν και αφού διακοσμήθηκαν με τυπικά βενετσιάνικα κιονόκρανα gotico fiorito, στήθηκαν στη μικρή πλατεία του Αγίου Μάρκου στη Βενετία και στην πλατεία των όπλων των Castellani στη Μεθώνη.

Στη θριαμβευτική επανάκτηση της Μεθώνης το 1686, ο Morosini ξανάστησε τον κίονα τοποθετώντας επάνω του την προτομή του ή το λιοντάρι της Δημοκρατίας του Αγίου Μάρκου.

- Η τοξωτή γέφυρα στην είσοδο του Κάστρου.

Ο περιηγητής Pietro Casola που επισκέφτηκε την Μεθώνη στα 1494 γράφει: «μια μεγάλη τάφρος ανοίγεται τώρα, που όταν θα τελειώσει θα είναι ένα εκπληκτικό έργο». Φαίνεται ότι οι Βενετοί είχαν σκοπό με το έργο αυτό να ενώσουν τις δύο θάλασσες την ανατολική και την δυτική, για να απομονώσουν το Κάστρο από την στεριά, αλλά δεν πρόλαβαν να ολοκληρώσουν το έργο διότι μετά από 6 χρόνια εκδιώχτηκαν από τους Τούρκους (1500).

Η βενετσιάνικη γέφυρα ήταν ξύλινη και κινητή και έμεινε τέτοια μέχρι το έτος 1829. Η νέα γέφυρα που σώζεται σε πολύ καλή κατάσταση, χτίστηκε από τους Γάλλους του Στρατηγού Μαιζών. Έχει τέσσερα μέτρα ύψος, μήκος 45, πλάτος 3 μέτρα και αποτελείται από 14 καμάρες.

Επάνω σ' αυτήν την γέφυρα θα περάσει ο σημερινός επισκέπτης, για να εισέλθει στο επιβλητικό Κάστρο, από την πολιτεία της Μεθώνης που με σχέδιο του Καποδίστρια χαράχτηκε η ρυμοτομία της. Το σχέδιο αυτό εκπονήθηκε στις 4 Μαΐου του 1829 από τον λοχαγό Adubart του μηχανικού συντάγματος της Γαλλικής στρατιάς του Μαιζών. Εγκεκριμένο φέρει τον αριθμό 1 (είναι προφανώς το πρώτο σχέδιο ελληνικής πόλεως) και την υπογραφή του Ιωάννη Καποδίστρια.

Κατά τους αρχαίους χρόνους η πόλη της Μεθώνης απλωνόταν πολύ πιο έξω από την μεσαιωνική και την σημερινή. Η πρώτη ζώνη αυτής της απλωμένης αρχαίας Μεθώνης περιλαμβάνει όλη σχεδόν την έκταση μεταξύ των ανατολικών και βορειοανατολικών λόφων και της εκβολής του ποταμού που κυλάει ακόμη και σήμερα στην ίδια κοίτη. Οι ξένοι περιηγητές ονομάζουν το ποτάμι Siloso.

Από τα παλιά γεφύρια που ένωναν τις όχθες του ποταμού τα δύο γκρεμίστηκαν στα μέσα του 20ου αιώνα, της Παλιαμοθώνης (1960) και της Γερανοπόλεως, ενώ το μόνο που μένει ακόμη

σε χρήση είναι αυτό που βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, ανατολικά του Καποδιστριακού Σχολείου και σε απόσταση 50 μέτρων απ' αυτό. Το γεφύρι αυτό έχει κηρυχθεί ιστορικό διατηρητέο μνημείο.

Άλλα μνημεία της Μεθώνης αποτελούν:

- Το παλαιοχριστιανικό Κοιμητήριο του Αγ. Ονουφρίου το οποίο είναι λαξευμένο στον φυσικό βράχο, 3 χλμ βορείως της Μεθώνης.

  Το Παλαιοχριστιανικό Κοιμητήριο – Βυζαντινό Ασκητήριο του Αγίου Ονουφρίου, βρίσκεται λαξευμένο στον φυσικό βράχο, 3 χλμ βορείως της Μεθώνης πλησίον της οδού προς Πύλο.

  Το μνημείο ερευνήθηκε ανασκαφικά κατά τον Αύγουστο του 1967 και κατά το έτος 1968. Αποτελείται από συγκρότημα διασκάφων εντός του βράχου χώρων και από υπαίθριους τάφους.

  Η περιοχή γύρω από το μνημείο υπήρξε κατά τους αρχαίους και μεσαιωνικούς χρόνους λατομείο πωρολίθου. Από εδώ χρησιμοποιήθηκε δομικό υλικό για την κατασκευή του Κάστρου της Μεθώνης.

  Ανατολικά από το μνημείο σε απόσταση 400 μέτρων και στην περιοχή που φέρει το όνομα Αγάκι βρίσκεται ένα άλλο εξίσου σημαντικό μνημείο της περιοχής, ο Βυζαντινός Ναός του Αγίου Βασιλείου.

  Ο επισκέπτης μπορεί να βρεθεί στην περιοχή με σχετική άνεση, να παρατηρήσει τα μνημεία και από τον λόφο να θαυμάσει την υπέροχη θέα που απλώνεται μπροστά του.

  - Ο βυζαντινός ναός του Αγ. Βασιλείου, χτισμένος τον 11ο αιώνα μ.Χ. 3 χλμ ΒΑ της Μεθώνης, ο οποίος σώζεται σε αρκετά καλή κατάσταση. Από τον δρόμο Μεθώνης-Πύλου, είναι ορατή η δυτική πλευρά του ναού.
  - Ερείπια του Καθολικού ναού του Αγίου Λέου, σε απόσταση 4 χλμ Β/Α της Μεθώνης.
  - Ο καταποντισμένος οικισμός της Μέσης Εποχής του Χαλκού, οποίος βρίσκεται στον όρμο της Μεθώνης, περί τα 300 μ. από το Δημοτικό Κάμπινγκ και σε βάθη 3,5 μ. μέχρι 5,5 μ.
  - Πλήθος διασκορπισμένων στο βυθό ναυαγίων στην θαλάσσια περιοχή των νήσων Σαπιέντζας – Σχίζας – Αγ. Μαρίνα (ναυάγιο σαρκοφάγων, ναυάγια με αμφορείς κ.λ.π.) που καλύπτουν πολλές ιστορικές φάσεις, και είναι γνωστά ως Ναυάγια "γρανιτένιων κολόνων" και "σαρκοφάγων".

Για λόγους προσήλωσης στην Ιστορική αλήθεια, θα πρέπει να τονισθεί ότι τα αρχαιολογικά ευρήματα στο βυθό κοντά στο βόρειο ακρωτήριο της Σαπιέντζας (ακρωτήριο Καρσί) απέναντι από την Μεθώνη, έχουν πρωτοεντοπισθεί από ντόπιους ψαράδες, γύρω στο1920.

Πρόκειται για δεκάδες γρανιτένιες κολόνες και ρωμαϊκές σαρκοφάγους από τιτανιούχο λίθο. Οι κολόνες, πιθανολογείται, ότι ανήκαν στο Μεγάλο Περιστύλιο της Καισαρείας της Παλαιστίνης. Αυτή βρίσκεται κοντά στις εκβολές του Ιορδάνη και πήρε το όνομά της, προς τιμήν του Αυγούστου, από το Φίλιππο, γιο του Ηρώδη (10ος αιώνας μ.Χ.). Το προηγούμενο όνομά της ήταν Πανιάς, από ένα σπήλαιο που ήταν αφιερωμένο στον τραγοπόδαρο Πάνα. Το Μεγάλο Περιστύλιο κατασκευάστηκε από γρανίτη, από το Ασουάν της Αιγύπτου και οι κολόνες του σήμερα, κείνται στο βυθό του Στενού της Μεθώνης.

Το 1925, ο ιστοριοδίφης δικηγόρος Διονύσιος Πόταρης (1860-1932), με την υπόδειξη των ψαράδων, εντόπισε αλλά και κατέγραψε τα "μάρμαρα", σε απόσταση 50-60 μέτρα από τη βόρεια ακτή της Σαπιέντζας και σε βάθος 6- 7 μέτρων . Τότε σχημάτισε την ορθή γνώμη ότι επρόκειτο για ναυάγιο πλοίου, που μετέφερε αρχαιότητες.

Τον Ιούνιο και τον Οκτώβριο του 1925, προχώρησε σε δύο αναφορές προς το Υπουργείο Παιδείας και εν τω μεταξύ, κατόρθωσε με δικά του έξοδα και περαστικούς από την Πύλο, Καλύμνιους σφουγγαράδες, να ανελκύσει μια ρωμαϊκή σαρκοφάγο, που την απέστειλε στον Πειραιά. Εκεί αυτή παρελήφθη... αρμοδίως.

Έτσι, η ανακάλυψη των υποβρύχιων αρχαιοτήτων θα πρέπει να αποδίδεται στο διαμείναντα για πολλά χρόνια στην Πύλο, ιστοριοδίφη Διονύσιο Πόταρη. Οπωσδήποτε η κατάδυση και φωτογράφηση που έγινε από τον καταδύτη Πήτερ Θροκμόρτον το 1963, συνέβαλλε ιδιαίτερα στην προβολή των υποβρύχιων αρχαιολογικών ευρημάτων, αλλά η ανακάλυψη θα πρέπει να αποδίδεται στον αείμνηστο Διονύσιο Πόταρη.

- Το Καποδιστριακό Σχολείο Μεθώνης, το οποίο χτίστηκε κατά την δεκαετία του 1830 και ήταν ένα από τα πρώτα επτά σχολεία που κατασκευάστηκαν.
- Τοξωτό λιθόκτιστο γεφύρι, σε απόσταση μόλις 50 μ. από το Καποδιστριακό Σχολείο.

- Παλαιοχριστιανικό νεκροταφείο, που βρίσκεται σε οικόπεδο που συνορεύει με το Καποδιστριακό Σχολείο
- Δύο ενετικά φρεάτια (πηγάδια), ένα στην πλατεία Λιμαρίζι, στην είσοδο της Μεθώνης και ένα στην πλατεία Συγγρού, πλησίον του Φρουρίου.

(Πηγές: www.messinia.gr,www.methoni.gr, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, «Μεσσηνία, Τουριστικός Οδηγός Μεσσηνίας και Νοτίου Πελοποννήσου», 2000)

- ***Εκδηλώσεις στο Δήμο Μεθώνης***

- *Η* αναβίωση του *«Γάμου του Κουτρούλη»* την καθαροδευτέρα, αποτελεί έθιμο που είναι γνωστό πανελλαδικά.

Η αναβίωση του γάμου που άφησε εποχή στη Μεθώνη τόσο για τα χρόνια που περίμενε το ζευγάρι της ιστορίας για να ζήσει το πολυπόθητο μυστήριο, όσο και για το γλέντι που δικαίως ακολούθησε, γίνεται κάθε χρόνο την Καθαροδευτέρα στις μία το μεσημέρι στην πλατεία σιντριβανιού της παραλίας.

Το γεγονός είναι πραγματικό και σύμφωνα με ιστορικές πηγές συνέβη τον 14ο αιώνα. Πρωταγωνιστής της απίθανης αυτής ιστορίας ήταν ο ιππότης Ιωάννης Κουτρούλης, ο οποίος, τρελά ερωτευμένος με συμπατριώτισσά του, δε μπορούσε να τη νυμφευθεί γιατί ήταν ήδη παντρεμένη. Η όμορφη Μεθωναία, της οποίας το όνομα δεν έχει σωθεί και την οποία οι μεταγενέστεροι ονόμασαν Αρσάννα, δεν μπορούσε να πάρει διαζύγιο γιατί δεν το επέτρεπε ο Χριστιανός Επίσκοπος της πόλης Νήφων. Τελικά μετά από 17 χρόνια οι δύο ερωτευμένοι, καταφεύγοντας στον ίδιο τον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, πήραν την άδεια και παντρεύτηκαν. Προϋπόθεση βέβαια που έθεσε ο Πατριάρχης ήταν οι δύο Μεθωναίοι να μην είχαν ήδη συνάψει σχέσεις, όπως και διαπιστώθηκε. Στο γλέντι που ακολούθησε ήταν φυσικό να γίνει....."του Κουτρούλη ο Γάμος".

Η φαντασία των οργανωτών, όσο περνούσαν τα χρόνια, δημιούργησε νέα δεδομένα και καταστάσεις που έκαναν το γάμο της εποχής εκείνης πασίγνωστο σε όλη την Ελλάδα. Και μέσα από την ιστορία της εποχής εκείνης γίνεται αναφορά στην εποχή μας και με έντονη σατιρική διάθεση διακωμωδούνται σημερινά γεγονότα καθώς επίσης και η νύφη με πολλά γαργαλιστικά στιχάκια.

Οι σαρακοστιανοί μεζέδες, το άφθονο κρασί και το γλέντι συμπληρώνουν τα στοιχεία του ξεφαντώματος.

- Ένα άλλο παλιό έθιμο που αναβιώνει στη Μεθώνη είναι τα «Ριζικά» στις 24 Ιουνίου και το «Εωθινό» το ξημέρωμα της 25ης Μαρτίου με τη λαμπαδοδρομία στους δρόμους της Μεθώνης.

- Ο τοπικός Πολιτιστικός Σύλλογος λειτουργεί / διοργανώνει:

Θεατρικό τμήμα που απαρτίζεται από εφήβους. Κάθε χρόνο δουλεύεται ένα έργο το οποίο παρουσιάζεται στη Μεθώνη, στην ετήσια συνάντηση Μαθητικού Θεάτρου του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Καλαμάτας και σε άλλα μέρη της Ελλάδας στα πλαίσια των πολιτιστικών ανταλλαγών του Συλλόγου. Ανάμεσα στα έργα που έχουν παρουσιαστεί μέχρι τώρα είναι: «Ας παίξουμε τους μεγάλους» του Αντώνη Δελώνη, «Ανέβα στη στέγη να φάμε το σύννεφο» του Γιάννη Ξανθούλη, «Το ξύλο βγήκε απ΄ τον παράδεισο» του Αλέκου Σακελλάριου, «Ξύπνα Βασίλη» του Δημήτρη Ψαθά, «Ζητείται ψεύτης» του Δημήτρη Ψαθά, «Ελίζα» της Ξένιας Καλογεροπούλου, «Όλιβερ Τουίστ» σε διασκευή μιούζικαλ από τη Νανά Νικολάου, «Η κόμισσα της φάμπρικας» των Γιαλαμά-Πρετεντέρη.

- *Χορευτικά τμήματα:* Από το 1991, ο Σύλλογος, διατηρεί χορευτική ομάδα που απαρτίζεται από τμήματα παιδικά, εφηβικό και ενηλίκων απασχολώντας 45 παιδιά, 15 εφήβους και 15 ενήλικες. Διδάσκονται παραδοσιακοί και λαϊκοί χοροί και είναι ο τομέας που έχει κάνει πιο γνωστό το Σύλλογο. Τα χορευτικά ενηλίκων και εφήβων εκπροσωπούν το Σύλλογο σε παραστάσεις παραδοσιακών χορών. Μέχρι τώρα έχουν εμφανιστεί σε εκδηλώσεις στην Καλαμάτα, σε τηλεοπτικούς σταθμούς στην Αθήνα, στην Ελευθερούπολη Καβάλας, στη Μεθώνη Πιερίας και στη Βενετία και Τρεβίζο στην Ιταλία.
- *Εκθέσεις ζωγραφικής:* Σε συνεργασία με τα σχολεία του τόπου (Νηπιαγωγείο-Δημοτικό-Γυμνάσιο-Λύκειο), ο Σύλλογος διοργανώνει εκθέσεις ζωγραφικής με έργα των μαθητών τα οποία εκτέθηκαν και βραβεύτηκαν. Ταυτόχρονα συνεργάζεται και με επαγγελματίες καλλιτέχνες για την παρουσίαση των έργων τους
- *Εκθέσεις βιβλιου:* Θεσμός έχει γίνει εδώ και δέκα χρόνια η ετήσια έκθεση βιβλίου που εντάσσεται στις καλοκαιρινές δραστηριότητες του Συλλόγου και που γίνεται στην πλατεία Συγγρού της Μεθώνης. Ταυτόχρονα διοργανώνονται εκθέσεις συγκεκριμένου περιεχομένου βιβλίων όπως παιδικού, επιστημονικού, ιστορικού κ.λ.π.
- *Θεατρικές παραστάσεις:* Παραστάσεις από θεατρικά σχήματα της Μεσσηνίας φιλοξενεί σε τακτά χρονικά διαστήματα ο Σύλλογος, ώστε να προσφέρει περισσότερες δυνατότητες ψυχαγωγίας τους κατοίκους. Στην αίθουσα θεάτρου του Γυμνασίου-Λυκείου παίχτηκαν παραστάσεις του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Καλαμάτας, του Μεσσηνιακού Ερασιτεχνικού Θεάτρου, του Ερασιτεχνικού Θεάτρου Καλαμάτας και των Φίλων του Θεάτρου. Δίνονται επίσης και παραστάσεις αρχαίου δράματος στο κάστρο της Μεθώνης Παραστάσεις όπως «Βάτραχοι», «Τρωίλος και Χρησηίδα», «Όρνιθες», «Τρωάδες» συγκέντρωσαν πλήθος κόσμου και αναβάθμισαν το συγκεκριμένο χώρο.

- *Κινηματογραφικές προβολές:* Στο προαύλιο του Δημοτικού σχολείου έχουν προβληθεί ταινίες στα πλαίσια δεκαήμερου κινηματογράφου. Επίσης στην αίθουσα θεάτρου Γυμνασίου-Λυκείου γίνονται προβολές στα πλαίσια διαφόρων εορτασμών. Η λειτουργία κινηματογραφικής λέσχης με δύο προβολές το μήνα εντάσσεται στους μελλοντικούς προγραμματισμούς.
- Συναυλίες και θεατρικές παραστάσεις φιλοξενούνται επίσης στο μικρό, ανοιχτό θέατρο που βρίσκεται στο λιμάνι της Φοινικούντας.

(Πηγές: ΟΠΑΝΑΜ, Δήμος Μεθώνης)

5.4.i Περιβάλλον στο Δήμο Πύλου

Από τη συνολική έκταση του Δήμου Πύλου, που είναι 144.000 στρέμματα, 67.700 στρ είναι καλλιεργήσιμες εκτάσεις και αγραναπαύσεις (ποοστό 47%), 25.400 στρ είναι κοινοτικοί και ιδιωτικοί βοσκότοποι (ποσοστό 17,5%), τα 40.300 στρ είναι δασικές εκτάσεις (ποσοστό 28%) και 11.100 στρ είναι λοιπές εκτάσεις (δρόμοι, κτίσματα, κα).

Αναλυτικότερα, οι χρήσεις γης στο Δήμο Πύλου (Corine Landcover) εμφανίζονται ως εξής:

ΚΩΔΙΚΟΣ CORINE	**Περιγραφή κατηγορίας Corine**	**Έκταση (στρ)**	**Ποσοστό**
112	Αστική οικοδόμηση	57,73	0,40%
131	Λατομεία	-	-
211	Μη αρδεύσιμη γεωργικη γη	112,92	0,78%
221	Αμπελώνες	1024,71	7,09%
222	Οπωρώνες	-	-
223	Ελαιώνες	2921,83	20,22%
241	Ετήσιες καλλιέργειες	175,14	1,21%
242	Σύνθετες καλλιέργειες	886,45	6,13%
243	Γεωργικές - δασικές	3043,14	21,06%
311	Δάσος πλατύφυλλων	201,63	1,40%
313	Μικτό δάσος	910,44	6,30%
321	Βοσκότοποι	232,42	1,61%
322	Θαμνώνες	352,56	2,44%
323	Σκληρόφυλλα	3227,05	22,33%

324	Δασώδεις - θαμνώδεις	928,62	6,43%
331	Αμμώδεις παραλίες	13,19	0,09%
421	Παραθαλάσσιοι βάλτοι	137,11	0,95%
521	Λιμνοθάλασσες	179,26	1,24%
523	Θάλασσα	45,24	0,31%

(Πηγή: *Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Λιμνοθάλασσα Πύλου (Διβάρι), Νήσος Σφακτηρία, Αγ. Δημήτριος – GR2550004», Οκτώβριος 2006)*

Στην περιοχή της Πύλου βρίσκεται ο υδροβιότοπος της Γιάλοβας, που αποτελεί το νοτιότερο διεθνούς σημασίας υδροβιότοπο των Βαλκανίων καθώς αποτελεί σταθμό για πολλά είδη μεταναστευτικών πτηνών. Θεωρείται προστατευόμενη περιοχή με συνολικά 258 είδη εκ των οποίων τα 79 περιλαμβάνονται στο «Κόκκινο βιβλίο» (η υπό απειλή ελληνική ορνιθοπανίδα). Στο σημαντικό αυτό υγροβιότοπο λειτουργεί Ενημερωτικός Σταθμός από όπου ο επισκέπτης μπορεί να παρατηρήσει ερωδιούς, τουρλίδες και κίρκους, ψαραετούς και πολλά άλλα είδη.

Στην Βόρεια πλευρά του λιμανιού λίγα χιλιόμετρα από την Πύλο υπάρχει η λιμνοθάλασσα Διβάρι, ένας υδροβιότοπος ιδιαίτερα όμορφος. Είναι μια ρηχή υφάλμηρη λίμνη με έλη. Έχει αποκοπεί από τη θάλασσα από τις αμμώδεις αποθέσεις της Βοϊδοκοιλιάς.

Αποτελεί το μοναδικό σημείο όπου συναντάται ο υπό εξαφάνιση Αφρικανικός Χαμαιλέοντας (Chamaleo chamaleo) ο οποίος κινδυνεύει από τα τροχοφόρα και τους συλλέκτες. Στην περιοχή της λιμνοθάλασσας και συγκεκριμένα στις παραλίες της Βοϊδοκοιλιάς, Ρωμανού και Μάτι γίνεται η αναπαραγωγή της θαλάσσιας χελώνας Caretta Caretta. Οι κύριες απειλές για το είδος αυτό προέρχονται από τα θαλάσσια σκάφη, τα δίχτυα των ψαράδων και την αλλοίωση των παραλιών.

Τα πλούσια σε ψάρια ρηχά νερά της αποτελούν σημαντικό παράγοντα προσέλκυσης πολλών ειδών πουλιών. Παράλληλα, είναι περιοχή ιδιαίτερα σημαντική για τα πουλιά ως μεταναστευτικός σταθμός. Στην περιοχή έχουν καταγραφεί 255 είδη πουλιών από τα οποία τα 79 είναι προστατευόμενα από διεθνείς συμβάσεις. Τα σημαντικότερα είδη πουλιών που ξεχειμωνιάζουν στην περιοχή είναι : ο αργυροτσικνιάς, ο λευκοτσικνιάς, ο ψαραετός, ο κορμοράνος και αλκυόνη. Κατά την μετανάστευση εμφανίζονται, επίσης, Φοινικόπτερα, Ψαραετοί και Γερανοί. Κύριες χρήσεις της περιοχής είναι η ιχθυοκαλλιέργεια και το κυνήγι. (*Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Λιμνοθάλασσα Πύλου (Διβάρι), Νήσος Σφακτηρία, Αγ. Δημήτριος – GR2550004», Οκτώβριος 2006, www.pylos.gr)*

Η περιοχή διακρίνεται για τα μεγάλα της βάθη: στα ανοικτά της Πύλου συναντάμε το περίφημο Φρέαρ των Οινουσών, την περιοχή με το μεγαλύτερο βάθος της Μεσογείου (5.000 μ.).

Εκεί, στα 4000 μέτρα κάτω από τη θάλασσα, από το 1997 λειτουργεί ο ερευνητικός σταθμός NESTOR με σκοπό την ανίχνευση όσο το δυνατόν περισσότερων πληροφοριών για τα σωματίδια νετρίνα.

- ***Ινστιτούτο Τεχνολογιών και Ερευνών Βαθείας Θαλάσσης και Αστροσωματιδιακής Φυσικής Νετρίνων ΝΕΣΤΩΡ***

Το Ινστιτούτο ΝΕΣΤΩΡ έχει δύο κύριες συνιστώσες. Η μία είναι το τηλεσκόπιο νετρίνων ΝΕΣΤΩΡ (Neutrino Experimental Submarine Telescope with Oceanographic Research) και η άλλη είναι το πολυεπιστημονικό εργαστήριο βαθιάς θάλασσας LAERTIS (Laboratory in the Abyss of Europe with Real Time data transfer for Interdisciplinary Studies).

Ο NESTOR είναι η πρώτη Ευρωπαϊκή προσπάθεια για την δημιουργία ενός τηλεσκοπίου νετρίνων στη βαθιά θάλασσα. Σκοπός του εργαστηρίου LAERTIS είναι η ανάπτυξη ενός πρωτότυπου πολυεπιστημονικού σταθμού βαθιάς θάλασσας.

Το τηλεσκόπιο νετρίνων NESTOR θα ανιχνεύσει την ακτινοβολία που παράγεται από μυόνια, όταν αυτά διασχίζουν ένα διαφανές μέσο όπως το νερό. Τα μυόνια έχουν παραχθεί από νετρίνα ή από αντιδράσεις κοσμικών ακτίνων στην ατμόσφαιρα.

Το τηλεσκόπιο NESTOR (Neutrino Extended Submarine Telescope with Oceanographic Research, δηλαδή Μεγάλο Υποβρύχιο Τηλεσκόπιο Νετρίνων και Ωκεανογραφικής Έρευνας) θα είναι σε θέση να εντοπίζει νετρίνα από εξαιρετικά βίαιες κοσμικές πηγές. Για παράδειγμα, Μαύρες Τρύπες και σουπερνόβα που κατακλύζουν το σύμπαν με νετρίνα. Ο σκοπός είναι να εντοπιστούν πηγές νετρίνων κοσμικής προέλευσης και να γίνει έτσι μια χαρτογράφηση του ουράνιου στερεώματος.

Οι ελληνικές ομάδες του προγράμματος περιλαμβάνουν το Ινστιτούτο NESTOR, το Ελεύθερο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο και τα Πανεπιστήμια Αθηνών, Κρήτης, Θεσσαλονίκης και Πάτρας.

Ο πρώτος από τους δώδεκα ορόφους που θα έχει ο Νέστορας όταν ολοκληρωθεί ποντίστηκε το Μάρτιο του 2003 σε βάθος 4.000 μέτρων. Το σχήμα του είναι εξαγωνικό και σε κάθε γωνία έχουν προσαρμοστεί φωτοπολλαπλασιαστές, οι οποίοι βλέπουν τόσο στην επιφάνεια όσο και στο βυθό. Οι επιστήμονες σχεδιάζουν να του δώσουν τελικό μέγεθος ίσο

με ένα κυβικό χιλιόμετρο. Το κόστος της επέκτασης θα φτάσει το ποσό των 200 εκατομμυρίων ευρώ.

Μερικά από τα νετρίνα που μπαίνουν στη θάλασσα αντιδρούν με τα πρωτόνια του νερού και παράγουν νέα σωματίδια: τα μιόνια - μοιάζουν με ηλεκτρόνια, αλλά είναι βαρύτερα. Αυτά παράγουν λάμψεις τις οποίες ανιχνεύουν οι φωτοπολλαπλασιαστές. Με τη σειρά τους στέλνουν την πληροφορία στο κέντρο του εξαγώνου, σε μια σφαίρα από τιτάνιο που περιέχει ηλεκτρονικούς μεταφραστές. Εκεί το σήμα μετατρέπεται σε ψηφιακό και μεταφέρεται μέσω ενός υποθαλάσσιου καλωδίου οπτικών ινών -προσφορά του ΟΤΕ, χορηγού του έργου- στην Πύλο, όπου και αναλύεται.

Ο ανιχνευτής πρέπει να βρίσκεται πολύ βαθιά γιατί τόσο το νερό όσο και η ίδια η Γη λειτουργούν ως φίλτρο για τις κοσμικές ακτινοβολίες έτσι ώστε αυτές να μην 'τυφλώνουν' τον ανιχνευτή. Η περιοχή που επιλέχθηκε είναι μερικά χιλιόμετρα μακριά από την Πύλο, κοντά στο βαθύτερο σημείο της Μεσογείου, με μέσο βάθος 3800 μέτρα.
(Πηγές: Υπουργείο Ανάπτυξης – Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, www.pylos.gr)

5.4.ii Πολιτισμός στο Δήμο Πύλου

- ***Μνημεία***

Η Πύλος φιλοξενεί δυο κάστρα**,** το Νιόκαστρο και το Παλαιόκαστρο, το αληθινό Ναβαρίνο. Το Παλαιόκαστρο ή Παλιοναβαρίνο, κτισμένο από τους Φράγκους περί το 1278, έχει ορθογώνιο σχήμα με πολλούς τετράγωνους και στρογγυλούς πύργους. Δίπλα στο κάστρο βρίσκεται η αναφερόμενη από τον Παυσανία σπηλιά του Νέστορα, όπου σύμφωνα με την παράδοση ο Ερμής έκρυψε τις αγελάδες τις οποίες είχε κλέψει από τον Απόλλωνα ενώ , σύμφωνα πάλι με το μύθο, ο Νηλέας και ο γιος του Νέστορα χρησιμοποιούσαν τη σπηλιά για στάβλο. Το Νιόκαστρο κατασκευάστηκε το 1573 από τους Οθωμανούς στην είσοδο του φυσικού όρμου του Ναβαρίνου και αποτελείται από το επάνω και το κάτω κάστρο. Χαρακτηριστική στο επάνω κάστρο είναι η ακρόπολή του, εξαγωνικού σχήματος. Το κάτω κάστρο, μεγαλύτερο σε έκταση, περιλαμβάνει δύο τετράγωνους προμαχώνες (το δυτικό και το βόρειο). Στον εσωτερικό χώρο του κάστρου υπάρχει ένα τουρκικό υδραγωγείο και τα ερείπια της γοτθικής εκκλησίας της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος. Η εκκλησία χτίστηκε από τους Φράγκους, στη συνέχεια μετατράπηκε σε τζαμί και σήμερα λειτουργεί ως ορθόδοξος Ναός. Αξίζει να σημειωθεί ότι μέσα στο κάστρο λειτουργεί το «Κέντρο Υποβρύχιων Αρχαιολογικών Ερευνών».

Στον παραλιακό δρόμο βρίσκεται το σπίτι του Πύλιου Ολυμπιονίκη Κωστή Τσικλητήρα. Γεννήθηκε στην Πύλο το 1888. Υπήρξε μεγάλος αθλητής του Ελληνικού στίβου και, μέχρι πρόσφατα, ήταν ο μοναδικός που είχε πάρει μετάλλια σε δύο Ολυμπιάδες (του Λονδίνου 1908 και της Στοκχόλμης 1912). Επίσης, από το 1906 - 1913 υπήρξε 19 φορές Πρωταθλητής Ελλάδας και κέρδισε αρκετά μετάλλια σε διεθνή meetings. Πήρε μέρος στο Βαλκανικό Πόλεμο, όπου προσεβλήθη από μηνιγγίτιδα και έφυγε από τη ζωή στις 13 Φεβρουαρίου του 1913, σε ηλικία μόλις 25 χρονών. Το παλαιό αρχοντικό Τσικλητήρα είναι ιδιοκτησία του Δ. Πύλου και πρόσφατα αποφασίστηκε η ανακαίνισή του για δημιουργία Βιβλιοθήκης-Πινακοθήκης.

Στο Αντωνοπούλειο Μουσείο της Πύλου, στο δρόμο προς Μεθώνη, μπορείτε να θαυμάσετε τμήμα της συλλογής του Γάλλου φιλέλληνα Rene Puaux αλλά και εκθέματα από την Μυκηναϊκή, Αρχαιϊκή, Ελληνιστική και Ρωμαϊκή Εποχή.

Στη νότια πλευρά της Σφακτηρίας φτιάχτηκε το 1959 ένα μνημείο για τους Ελληνες πεσόντες της μάχης της Σφακτηρίας που πάνω του έχει τα ονόματα των Τσαμαδού, Σαχίνη και Αναγνωσταρά. Βορειότερα βρίσκεται ο τάφος του Παύλου Βοναπάρτη, ανηψιού του Ναπολέοντα, ο οποίος σκοτώθηκε το 1827 από εκπυρσοκρότηση του όπλου του πάνω στη φρεγάτα Ελλάς. Η σωρός του θάφτηκε, τελικά, στη Σφακτηρία το 1832 αφού παρέμεινε για πέντε χρόνια σε ένα βαρέλι ρούμι. Βορειότερα, πάνω, στην ακτή, βρίσκεται το μνημείο του φιλέλληνα κόμη Σανταρόζα, ο οποίος σκοτώθηκε στη μάχη της Σφακτηρίας στις 26/4/1825. Το μνημείο φτιάχτηκε το 1926 από το Ιταλικό κράτος.

Πιό βόρεια βρίσκεται το μνημείο των Ρώσων πεσόντων στη Ναυμαχία του Ναυαρίνου το οποίο κατασκευάστηκε το 1872 από τη βασίλισσα Όλγα και ολοκληρώθηκε το 1960. Δίπλα του βρίσκεται το ρωσικού ρυθμού εκκλησάκι του Αγ.Νικόλαου, δωρεά των ομογενών από την πόλη Πετροζάβοντσε. Στο βόρειο τμήμα της η Σφακτηρία έχει το στενό της Συκιάς, μιά θαλάσσια λωρίδα μέγιστου πλάτους 150μ η οποία έπαψε να είναι είσοδος του λιμανιού όταν βυθίστηκαν από τους Τούρκους κατεστραμένα πλοία από την ναυμαχία της Ναυπάκτου το 1571.

Στο δρόμο Χώρας-Πύλου , 15χλμ από την Πύλο, στο λόφο του Άνω Εγκλιανού, δίπλα στο δρόμο , βρίσκεται το ανάκτορο το Νέστωρα , με εξαιρετική θέα προς τον όρμο του Ναυαρίνου και τη Βοϊδοκοιλιά. Τρια κεντρικά συγκροτήματα απλωμένα στο μισό οροπέδιο αποτελούν το ανάκτορο.Τα κτίρια διαιρούνται : στα επίσημα διαμερίσματα, στις αποθήκες κρασιού, στις σκευοθήκες και τα εργαστήρια. Η λαμπρότητα του το καθιστούσε ισάξιο των Μυκηνών. Είναι το καλύτερα διατηρημένο μυκηναϊκό ανάκτορο και διαφέρει απο τα υπόλοιπα στο ότι δεν έχει κυκλώπεια τείχη γύρω του.

(Εκδόσεις ΑΔΑΜ, «Κάστρα της Πελοποννήσου» Αθήνα 1993, Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, «Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου», Αθήνα, Ιούνιος 2002, www.pylos.gr)

- ***Εκδηλώσεις στο Δήμο Πύλου***

Συναυλίες και θεατρικές παραστάσεις διοργανώνονται, ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες, μέσα στο Κάστρο ή στην παραλία της Πύλου.

Κάθε Οκτώβριο διοργανώνονται τα Ναυαρίνεια, σε ανάμνηση της ιστορικής ναυμαχίας. Από τον κατάλογο των πολιτιστικών δραστηριοτήτων δεν πρέπει να παραληφθεί το οδοιπορικό «Δρόμοι της Ελιάς και του Λαδιού», το οποίο οργανώνεται από το Επιμελητήριο Μεσσηνίας, περιλαμβάνει διαδρομές με μοτοσικλέτα που ξεκινούν από το ανάκτορο του Νέστορα στην Αρχαία Πύλο, διαγράφει το γύρο της Μεσογείου και έχει διάρκεια από 3-40 μέρες. Στο πλαίσιο των διαδρομών αυτών γίνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες με σκοπό την επικοινωνία με άλλους λαούς της Μεσογείου και τη διεθνή προβολή και αξιοποίηση της ιστορίας και του πολιτισμού της ελιάς προς όφελος των ελαιοπαραγωγικών περιοχών. Το πολιτιστικό αυτό οδοιπορικό αναγνωρίστηκε το 2003 από την UNESCO ως «2η Πολιτιστική Διαδρομή στον κόσμο» και το 2005 από το Συμβούλιο της Ευρώπης ως «Μεγάλη Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Διαδρομή».
(Πηγές: ΟΠΑΝΑΜ, Δήμος Πύλου)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: ΥΠΟΔΟΜΕΣ - ΔΙΟΙΚΗΣΗ

6.1. Οδικό δίκτυο - Μεταφορές

Οι κυριότεροι δρόμοι του οδικού δικτύου της Μεσσηνίας είναι:

- Εθνική οδός Τρίπολη – Καλαμάτα
- Εθνική οδός Σπάρτη – Καλαμάτα
- Εθνική οδός Κυπαρισσία – Πύλος – Μεθώνη
- Επαρχιακή οδός Καλαμάτας – Καρδαμύλης – Αρεόπολης

Το επαρχιακό δίκτυο του Νομού έχει συνολικό μήκος 775 χιλιόμετρα, ενώ η κατάσταση και τα βασικά χαρακτηριστικά του παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Μέσο πλάτος οδού			**Βατότητα οδών**				**Μη κυκλοφορούμενα τμήματα**	
<5,0 μ	5,0 – 6,0 μ	>6 μ	Καλή	Μέτρια	Κακή	Δυσχερής – περιοδική	Ημιτελή	Αδιάνοικτα
119	356	256	665	54	16	-	7,5	28
Συνολικό μήκος οδών: 775 χλμ.								

(Πηγή: Μελέτη Αναπτυξιακή Μεσσηνίας – ΤΕΙ Καλαμάτας)

Η ολοκλήρωση του εθνικού ενδονομαρχιακού και επαρχιακού δικτύου μεταφορών είναι ο σημαντικότερος παράγοντας άρσης της απομόνωσης της περιοχής, βελτίωσης της ποιότητας ζωής και τόνωσης των οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων. Για τη σύνδεση του νομού με την υπόλοιπη περιφέρεια και χώρα απαιτείται η ολοκλήρωση του εθνικού οδικού άξονα Τρίπολης - Καλαμάτας και η επέκταση της Ιονίου Οδού νοτιότερα του Καλού Νερού. Ο οδικός άξονας Κορίνθου-Τρίπολης-Καλαμάτας και Λεύκτρου-Σπάρτης του οποίου η σύμβαση υπεγράφη στις 30/1/2007, θεωρείται έργο πνοής για την Πελοπόννησο και έχει χρονοδιάγραμμα 4,5 έτη. Το τεράστιο αυτό έργο είναι ένα από τα μεγαλύτερα έργα που γίνονται στην Ελλάδα, στρατηγικής σημασίας για την αναπτυξιακή προοπτική της Πελοποννήσου και αλλάζει το συγκοινωνιακό χάρτη της ευρύτερης περιοχής σε συνδυασμό με τον οδικό άξονα Κορίνθου-Πατρών-Πύργου-Τσακώνας και την Ιόνια Οδό**.**

Για την άρση της απομόνωσης της ενδοχώρας η μόνη λύση είναι η βελτίωση της οδικής σύνδεσης της Δυτικής Μεσσηνίας με τη Καλαμάτα, ενώ για την ορθολογικότερη διανομή της κυκλοφορίας απαιτείται η ολοκλήρωση του Περιφερειακού Οδικού Δακτυλίου, σε συνδυασμό όμως με την ανάπτυξη βασικών επαρχιακών οδικών "ακτίνων". Η δυνατότητα βελτίωσης των οδικών δικτύων του νομού συνδέεται με την εξεύρεση νέων τρόπων χρηματοδότησης. Η συγχρηματοδότηση από τον ιδιωτικό τομέα είναι η μόνη

διέξοδος δεδομένου του εξαιρετικά υψηλού κόστους κατασκευής, της περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής και των πιέσεων που ασκούνται από την Ε.Ε. για τη χρηματοδότηση των μεγάλων οδικών αξόνων. Η έως τώρα εμπειρία δείχνει ότι η μέθοδος αυτή συμβάλλει τόσο στην ποιότητα όσο και στην έγκαιρη εκτέλεση του έργου. Η εμπειρία του ιδιωτικού τομέα είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για την πραγματοποίηση της κατασκευής και διαχείρισης των έργων αυτής της κλίμακας. Ομως, από πλευράς ιδιωτικών κεφαλαίων παρατηρείται μειωμένο ενδιαφέρον όσο αφορά τη συμμετοχή τους στην κατασκευή οδικών αξόνων, κυρίως λόγω του μεγάλου προϋπολογισμού των έργων αυτών. Η δημοπράτηση με τη μέθοδο back to back, δηλαδή με παραχώρηση της εκμετάλλευσης και άλλου τμήματος εκτός εκείνου στο οποίο θα συμμετέχει ο ιδιωτικός τομέας, καθιστά ελκυστικότερη τη συμμετοχή του στα έργα.

Σημειώνεται ότι, το μοντέλο συγχρηματοδότησης μπορεί να εξυπηρετήσει και τη κατασκευή των υπολοίπων υποδομών που απαιτούν μεγάλη κατασκευαστική δαπάνη, όπως των λιμανιών, του σιδηροδρομικού δικτύου κ.α.

Το πλησιέστερο μεγάλο λιμάνι της Καλαμάτας ειδικότερα, προσφέρεται για αξιοποίηση σε διαπεριφερειακό αλλά και διεθνές επίπεδο, ιδίως στην περιοχή της Αν. Μεσογείου, κάτι που θα απέβαινε προς όφελος της ευρύτερης περιοχής, όπως ήδη συμβαίνει με το αεροδρόμιο της Μεσσηνιακής πρωτεύουσας, το οποίο είναι και το μεγαλύτερο πολιτικό αεροδρόμιο της Πελοποννήσου.

Ο κρατικός αερολιμένας Καλαμάτας ανήκει στην κατηγορία των διεθνών αερολιμένων. Η τουριστική και εμπορική κίνηση των τριών Δήμων εξυπηρετείται σε μεγάλο βαθμό από την επιβατική κίνηση εσωτερικού και εξωτερικού, ιδιαίτερα το καλοκαίρι, όπου πραγματοποιούνται πολλές έκτακτες πτήσεις (charters), με το εξωτερικό, ενώ μέχρι πρόσφατα εξυπητούνταν και τακτικές πτήσεις με την Αθήνα.

Η πλησιέστερη σιδηροδρομική γραμμή που υπάρχει στην Καλαμάτα, δεν παρέχει άμεσα δυνατότητες ουσιαστικής συμβολής στις μεταφορές. Το παλαιό δίκτυο περιλαμβάνει γραμμές κυκλικής μορφής, με αποτέλεσμα την επιμήκυνση του χρόνου των συνδέσεων με τη βόρεια Πελοπόννησο και την Αττική. Αυτό έχει σαν συνέπεια οι επιβάτες να προτιμούν το οδικό δίκτυο.

6.1.i. Οδικό δίκτυο - Μεταφορές στο Δήμο Κορώνης

Ο Δήμος Κορώνης εξυπηρετείται από την επαρχιακή οδό Καλαμάτας – Κορώνης καθώς και κοινοτικές οδούς του Δήμου. Το συνολικό μήκος του οδικού δικτύου είναι 97,5

χλμ, από τα οποία τα 94 είναι ασφαλτοστρωμένα. Η επαρχιακή οδός έχει μήκος 49χλμ, και η κοινοτική οδός 48,5χλμ, ενώ δεν περιλαμβάνεται τμήμα της εθνικής οδού.
Το συνολικό μήκος του δευτερευόντος οδικού δικτύου είναι 170χλμ, και περιλαμβάνει αγροτικές οδούς (150 χλμ) και δασικές οδούς (20 χλμ). Το δευτερεύον οδικό δίκτυο αποτελείται κυρίως από τσιμεντόδρομους και χωματόδρομους.

Ο κύριος οδικός άξονας του Δήμου βρίσκεται σε μέτρια κατάσταση οδοστρώματος, ενώ χρήζει επισκευής ένα μέρος του, συνολικού μήκους 40 χλμ περίπου.Τα προβλήματα του οδικού δικτύου της περιοχής αφορούν επίσης σε διαπλάτυνση, σήμανση, διαγράμμιση, προστατευτικά κιγκλιδώματα,κα. (*Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ – ΤΕΙ Καλαμάτας, «Μελέτη Αγορά Εργασίας Νομού Μεσσηνίας», Ιούνιος 1999, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη»: Α) Φαραγγιού Νέδωνα – GR2550001, Β) Ν. Σαπιέντζα, Σχίζα, Ακ. Ακρίτας – GR2550003, Γ) Θαλάσσιας περιοχής στενού Μεθώνης GR2550007, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, Νοέμβριος 2006)*

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει την οδική σύνδεση δημοτικών διαμερισμάτων με την έδρα του ΟΤΑ την Κορώνη:

Δημοτικά Διαμερίσματα Δήμου Κορώνης	**Χρονοαπόσταση από την έδρα του Δήμου (min)**	**Απόσταση από την έδρα του Δήμου (χλμ)**			
		Άσφαλτος	**Χωματόδρομος**	**Σύνολο**	**Κατάσταση**
Χαρακοπιό	5	5	-	5	Καλή
Βασιλίτσι	5	5	-	5	Μέτρια
Χρυσοκελλαριά	10	9	-	9	Μέτρια
Φαλάνθη	10	10	-	10	Μέτρια
Καπλάνι	20	18	-	18	Μέτρια
Κόμποι	10	7	-	7	Καλή
Βουνάρια	10	9	-	9	Καλή
Ακριτοχώρι	15	15	-	15	Καλή
Υάμεια	15	12	-	12	Μέτρια

(Πηγή: Μελέτη Αναπτυξιακή Μεσσηνίας – ΤΕΙ Καλαμάτας)

Στο σύνολό του το οδικό δίκτυο παρουσιάζει αυξημένη κίνηση ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες, λόγω των πολλών επισκεπτών που συγκεντρώνουν οι παραλίες της περιοχής. Ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη η προετοιμασία του έργου βελτίωσης του βασικού αυτού άξονα.

6.1.ii. Οδικό δίκτυο - Μεταφορές στο Δήμο Μεθώνης

Ο Δήμος Μεθώνης εξυπηρετείται από ένα κομμάτι εθνικής οδού έξι χιλιομέτρων και την επαρχιακή οδό Καλαμάτας – Μεθώνης. Επίσης στο Δήμο υπάρχει δημοτική οδός 80 χλμ και πλήθος αγροτικών οδών συνολικού μήκους 120 χλμ. Η επαρχιακή οδός Καλαμάτας – Μεθώνης βρίσκεται σε μέτρια κατάσταση οδοστρώματος, ενώ χρήζει επισκευής ένα μέρος της μήκους περίπου 10 χλμ. Επισκευές λόγω μέτριας κατάστασης του οδοστρώματος χρήζει και ο δημοτικός δρόμος.

Στο σύνολό του το οδικό δίκτυο παρουσιάζει αυξημένη κυκλοφοριακή κίνηση, κυρίως κατά τη θερινή περίοδο, λόγω των πολλών επισκεπτών που συγκεντρώνουν οι παραλίες της περιοχής.

Ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη η προετοιμασία του έργου βελτίωσης του βασικού συτού οδικού άξονα.

Δημοτικά Διαμερίσματα Μεθώνης	**Χρονοαπόσταση από την έδρα του Δήμου (min)**	**Απόσταση από την έδρα του Δήμου (χλμ)**			
		Άσφαλτο	**Χωματόδρομος**	**Σύνολο**	**Κατάσταση**
Καιν. Χωριό	10	6	-	6	Καλή
Φοινίκη	15	8	-	8	Μέτρια
Ευαγγελισμός	20	9	-	9	Καλή
Φοινικούντα	15	11	-	11	Καλή
Λαχανάδα	20	15	-	15	Καλή

(Πηγή: Μελέτη Αναπτυξιακή Μεσσηνίας – ΤΕΙ Καλαμάτας)

6.1.iii. Οδικό δίκτυο - Μεταφορές στο Δήμο Πύλου

Ο Δήμος Πύλου εξυπηρετείται από ένα κομμάτι εθνικής οδού 25 χλμ και την επαρχιακή οδό Καλαμάτας – Πύλου. Επίσης, στο Δήμο υπάρχει δημοτικό οδικό δίκτυο μήκους 40 χλμ και πλήθος αγροτικών οδών μήκους 301 χλμ. Το κύριο οδικό δίκτυο βρίσκεται σε μέτρια κατάσταση οδοστρώματος, ενώ χρήζει επισκευής ένα μέρος του μήκους 45 χλμ, εκ των οποίων 20 χλμ ανήκουν στην επαρχιακή οδό και 25 στην κοινοτική. Στο σύνολό του, το οδικό δίκτυο παρουσιάζει μεγάλη κίνηση, ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες.

Σημειώνεται ότι έχουν καλυφθεί στο μεγαλύτερο μέρος τους οι ανάγκες διάνοιξης αγροτικών δρόμων, γεγονός που έχει συμβάλει αποφασιστικά στην επιβίωση του πρωτογενούς τομέα της περιοχής.

Το εσωτερικό δίκτυο του Δήμου είναι στο σύνολό του ασφαλτοστρωμένο και βρίσκεται σε καλή κατάσταση. Είναι όμως απαραίτητες σημειακές βελτιώσεις, καθώς και κατασκευή διαφόρων μικρών τεχνικών έργων. Το δευτερεύον οδικό δίκτυο αποτελείται κυρίως από τσιμεντοστρωμένους δρόμους και χωματόδρομους.

Το συνολικό μήκος του κύριου οδικού δικτύου είναι 100 χλμ, και περλαμβάνει τμήμα εθνικής οδού (25χλμ), Επαρχιακή οδό (45 χλμ) και κοινοτική οδό (30 χλμ). Υπάρχουν εκτεταμμένες ανάγκες επισκευών, διαπλατύνσεων και ασφαλτόστρωσης.

Η Πύλος διαθέτει μικρό λιμάνι και μαρίνα υπό κατασκευή

Δημοτικά Διαμερίσματα Δήμου Πύλου	**Χρονοαπόσταση από την έδρα το Δήμου (min)**	**Απόσταση από την έδρα του Δήμου (χλμ)**			
		Άσφαλτος	**Χωματόδρομος**	**Σύνολο**	**Κατάσταση**
Οικ. Παλαιό Νερό	5	4	-	4	Καλή
Μεσοχώρι	10	5,9	-	5,9	Καλή
Πήδασος	12	8,7	-	8,7	Καλή
Χωματάδα	15	11,4	-	11,4	Καλή
Καλλιθέα	20	14,6	-	14,6	Καλή
Αμπελόκηποι	33	23,4	-	23,4	Μέτρια
Περιβολάκια	20	14,5	-	14,5	Καλή
Κυνηγού	10	5,5	-	5,5	Καλή
Γιάλοβα	8	5,5	-	5,5	Καλή
Ελαιόφυτο	15	10	-	10	Καλή
Ίκλαινα	20	19,4	-	19,4	Καλή
Γλυφάδα	25	21,5	-	21,5	Καλή
Παπούλια	25	23	-	23	Καλή
Πύλα	8	8	-	8	Μέτρια
Μπαλοδημαΐϊκα	10	10,5	-	10,5	Μέτρια
Σχινόλακκα	15	8,5	-	8,5	Μέτρια

(Πηγή: Μελέτη Αναπτυξιακή Μεσσηνίας – ΤΕΙ Καλαμάτας)

Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι οι χρονικές αποστάσεις από την έδρα του ΟΤΑ, την πύλο είναι μικρές, με μεγαλύτερη αυτή των Αμπελοκήπων που φθάνει τα 33 λεπτά. Επίσης παρατηρούμε ότι όλο το μήκος της σύνδεσης των διαμερισμάτων με την έδρα του ΟΤΑ καλύπτεται από άσφαλτο.

(*Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ – ΤΕΙ Καλαμάτας, «Μελέτη Αγορά Εργασίας Νομού Μεσσηνίας», Ιούνιος 1999, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Λιμνοθάλασσα Πύλου (Διβάρι), Νήσος Σφακτηρία, Αγ. Δημήτριος – GR2550004», Οκτώβριος 2006)*

6.2. Υγεία

Στους τρεις Δήμους, οι υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας παρέχονται από τα Κέντρα Υγείας και τα περιφερειακά ιατρεία, ενώ η δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια περίθαλψη παρέχεται από το Νοσοκαμείο της Καλαμάτας.

Όπως συμβαίνει γενικότερα στην ύπαιθρο, συχνά τα τοπικά ιατρεία εμφανίζουν ελλείψεις σε προσωπικό ή/ και εξοπλισμό, με αποτέλεσμα να παρατηρείται συμφόρηση στα περιφερειακά νοσοκομεία για όχι σημαντικά περιστατικά και φροντίδες που θα μπορούσαν να παρέχονται από τοπικό γιατρό.

(*Πηγές: Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ – ΤΕΙ Καλαμάτας, «Μελέτη Αγορά Εργασίας Νομού Μεσσηνίας», Ιούνιος 1999, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Λιμνοθάλασσα Πύλου (Διβάρι), Νήσος Σφακτηρία, Αγ. Δημήτριος – GR2550004», Οκτώβριος 2006, Δήμοι Κορώνης – Μεθώνης - Πύλου)*

6.2.i. Υποδομές Υγείας στην Κορώνη

Μέχρι σήμερα οι ανάγκες πρωτοβάθμιας περίθαλψης καλύπτονται από τρία δημοτικά ιατρεία, ενώ πρόσφατα αποφασίστηκε η δημιουργία νέου Κέντρου Υγείας στο Χαρακοπιό.

6.2ii.. Υποδομές Υγείας στην Μεθώνη

Υπάρχει ένα δημοτικό ιατρείο στην Μεθώνη και ένα στην Φοινικούντα. Η ιατρική περίθαλψη στα υπόλοιπα διαμερίσματα παρέχεται με τη μορφή κινητής υπηρεσίας με μέσο όρο επίσκεψης των αγροτικών γιατρών μια φορά την εβδομάδα.

Στην Μεθώνη επίσης λειτουργεί Φαρμακείο για την εξυπηρέτηση των δημοτών και των επισκεπτών του Δήμου.

Για περιστατικά σοβαρότερα οι Δημότες και οι επισκέπτες του Δήμου μπορούν να μεταβούν στο Κέντρο Υγείας της Πύλου που βρίσκεται σε απόσταση μόλις 10 χλμ. από την έδρα του Δήμου, στο οποίο υπάρχουν οι απαραίτητες ιατρικές ειδικότητες.

Για ακόμη πιο δύσκολα περιστατικά υπάρχει το νεόδμητο Νοσοκομείο της Καλαμάτας, ένα από τα πλέον σύγχρονα.

6.2.iii. Υποδομές Υγείας στην Πύλο

Οι τοπικές ανάγκες εξυπηρετούνται από το Κέντρο Υγείας Πύλου και τρία δημοτικά ιατρεία.

Υπάρχουν τέσσερις ιδιώτες γιατροί, τρεις οδοντίατροι και τρία φαρμακεία.

6.3. Ύδρευση - Αποχέτευση

- ***Υποδομές Ύδρευσης – Αποχέτευσης στην ευρύτερη περιοχή***

Τόσο στον τομέα της συλλογής, επεξεργασίας και διάθεσης των υγρών αποβλήτων, οι υποδομές και στους τρεις δήμους όσο και στη διαχείριση των στερεών απορριμάτων παρουσιάζουν ελλείψεις.

Τα προβλήματα εντοπίζονται στην αραιή κάλυψη της περιοχής από αποχετευτικά δίκτυα και τη διάθεση των λυμάτων σε βόθρους, καθώς και στην έλλειψη χωροθετημένων και οργανωμένων χώρων διάθεσης απορριμάτων.

Στον τομέα της ύδρευσης, η πλειονότητα των οικισμών διαθέτει δίκτυο ύδρευσης, μεγάλο όμως ποσοστό του παρουσιάζει τεχνικά προβλήματα και ελλείψεις (πχ παλαιότητα ή ακαταλληλότητα). Σημαντικό περιορισμό αποτελεί η άνιση κατανομή του υδάτινου δυναμικού η οποία σε συνδυασμό με την κακή διαχείριση οδήγησε στην υπερεκμετάλλευση του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα στις περιοχές οι οποίες εμφανίζουν μικρότερα αποθέματα και επίσης στην κατασπατάληση των επιφανειακών υδάτων στις περιοχές όπου εκείνα αφθονούν. Συγκεκριμένα, η μη διαχείριση των χειμάρρων της ορεινής Πυλίας και Τριφυλίας αναγκάζει σε υπεράντληση του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα, η οποία δημιουργεί ελλείψεις στις περιοχές Κορώνης, Μεθώνης και Πύλου κυρίως κατά τη διάρκεια της καλοκαιρινής περιόδου.

Στην υποβάθμιση του Μεσσηνιακού Κόλπου και των δυτικών ακτών του νομού συντελεί και η ρύπανση η οποία προέρχεται από τις αστικές λειτουργίες λόγω του ελλιπούς αποχετευτικού δικτύου σε πολλούς οικισμούς και της έλλειψης βιολογικών καθαρισμών. Επιπλέον βασικές ελλείψεις στις διαδικασίες περισυλλογής, αποθήκευσης και τελικής διάθεσης των στερεών απορριμμάτων του νομού (αστικών, βιομηχανικών, νοσοκομειακών κ.α.), η οποία επικεντρώνεται στην απλή απόρριψη είναι αιτία ρύπανσης του εδάφους, του επιφανειακού και υπόγειου υδροφόρου ορίζονται και αισθητικής αλλοίωσης του τοπίου.

(Πηγές: Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ – ΤΕΙ Καλαμάτας, «Μελέτη Αγορά Εργασίας Νομού Μεσσηνίας», Ιούνιος 1999, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Λιμνοθάλασσα Πύλου (Διβάρι), Νήσος Σφακτηρία, Αγ. Δημήτριος – GR2550004», Οκτώβριος 2006, Γιαννουζάκου Αλεξία, «Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη: Ανταγωνιστική Στρατηγική για το Δήμο Καλαμάτας», Διπλωματική εργασία, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο 2005, Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, «Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου», Αθήνα, Ιούνιος 2002)

6.3.i. Ύδρευση - Αποχέτευση στο Δήμο Κορώνης

Το συνολικό μήκος του δικτύου ύδρευσης ειναι 86,63χλμ. Το 31% του δικτύου είναι κατασκευασμένο από αμιαντοτσιμέντο (το οποίο θεωρείται επιβλαβές για τη δημόσια υγεία), το 62,5% από πλαστικό, και το υπόλοιπο από χάλυβα.

Η μέση ηλικία του δικτύου είναι περίπου 50 χρόνια.

Η κάλυψη του δικτύου εκτείνεται στο 100%, σχεδόν σε όλα τα δημ. διαμερίσματα.

Προβλήματα επάρκειας της υδροδότησης παρουσιάζονται σε πολλά διαμερίσματα, ιδιαίτερα κατά τους θερινούς μήνες.

Η υδροληψία γίνεται κυρίως από πηγές και γεωτρήσεις.

Η κάλυψη των υποδομών αποχέτευσης γίνεται με βόθρους σε ποσοστό 100%, με εξαίρεση το δ. Διαμέρισμα Κορώνης όπου το 80% της αποχέτευσης καλύπτεται από αγωγό ομβρίων ο οποίος καταλήγει στη θάλασσα. Το έργο του βιολογικού καθαρισμού βρίσκεται στο στάδιο μελέτης.

Η προσωρινή αποθήκευση – αποκομιδή των απορριμάτων γίνεται με κάδους – απορριματοφόρα, και η διάθεσή τους γίνεται σε χώρο ημι-ελεγχόμενο.

6.3.ii. Ύδρευση - Αποχέτευση στο Δήμο Μεθώνης

Το δίκτυο ύδρευσης του Δήμου έχει συνολική έκταση 60 χλμ. Μεγάλο μέρος του είναι κατασκευασμένο από αμιαντοσωλήνες και χρήζει αντικατάστασης.

Η ηλικία του δικτύου των διαμερισμάτων κυμαίνεται από 0 έως 30 έτη περίπου, ενώ η κάλυψη πλησιάζει το 100%, με απώλειες από 0 έως 10%.

Η υδροληψία γίνεται κυρίως από πηγές και γεωτρήσεις. Σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα και Οικισμούς υπάρχουν υδρομετρητές και έτσι είναι δυνατή η οργάνωση της καταγραφής της καταναλισκόμενης ποσότητας νερού για την εφαρμογή της τιμολογιακής πολιτικής.

Η διαχείριση (αποκομιδή και διάθεση) των απορριμμάτων της ευρύτερης περιοχής γίνεται από τον Δήμο. Η διάθεση των απορριμμάτων γίνεται σε έναν ημιελεγχόμενο χώρο ο οποίος όμως δεν έχει δυνατότητα επέκτασης. Ο Δήμος συμμετέχει σε Διαδημοτική συνεργασία για την κατασκευή και λειτουργία ΧΥΤΑ στην περιοχή της Κυπαρισσίας. Σε όλα τα Δημοτικά διαμερίσματα η περισυλλογή των απορριμμάτων γίνεται από δύο απορριμματοφόρα οχήματα τύπου μύλου. Η προσωρινή αποθήκευση των απορριμμάτων

μέχρι την περισυλλογή τους γίνεται σε κάδους και σακούλες. Τους θερινούς μήνες η αποκομιδή γίνεται σε καθημερινή βάση σχεδόν σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα, ενώ τους υπόλοιπους μήνες γίνεται κατά μέσο όρο τρεις φορές την εβδομάδα. Η διάθεση γίνεται σε χώρους ημιελεγχόμενης απόρριψης.

Οι υποδομές αποχέτευσης περιλαμβάνουν βόθρους σε ποσοστό 100%. Αγωγό ομβρίων διαθέτουν τα δ. Διαμερίσματα Μεθώνης και Φοινικούντας, μήκους 1χλμ για κάθε δ.δ.. Κύριος αποδέκτης των λυμάτων για τα περισσότερα διαμερίσματα είναι η θάλασσα.

Στο Δήμο Μεθώνης βρίσκεται υπό κατασκευή μονάδα βιολογικού καθαρισμού, η οποία χωροθετείται ΒΔ της Μεθώνης, 150 μ περίπου νότια της λίμνης Παπά. Ο αγωγός της εκβάλλει στη θαλάσσια περιοχή ανάμεσα στα Νησοπούλια. Σε πρώτη φάση η μονάδα θα εξυπηρετεί τη Μεθώνη και τη Φοινικούντα, και στη συνέχεια το σύνολο του Δήμου.

6.3.iii. Ύδρευση - Αποχέτευση στο Δήμο Πύλου

Το συνολικό μήκος του δικτύου ύδρευσης είναι 188,3 χλμ, από τα οποία 123χλμ είναι κατασκευασμένα από αμιαντοτσιμέντο, 33,6χλμ από πλαστικό και 31,7 χλμ από χάλυβα. Η μέση ηλικία του δικτύου των δημοτικών διαμερισμάτων του ΟΤΑ είναι περίπου 70 χρόνια. Το δίκτυο καλύπτει το 100% των δ. Διαμερισμάτων αλλά παρουσιάζει απώλειες της τάξεως του 25 – 35 % με αποτέλεσμα τη μη επαρκή ύδρευση. Σε όλες τις περιοχές υπάρχουν υδρομετρητές, και η υδροληψία γίνεται κυρίως από πηγές και γεωτρήσεις.

Οι ανάγκες αποχέτευσης καλύπτονται από βόθρους σε ποσοστό 100%, με εξαίρεση το δ.δ, Πύλου όπου υπάρχει αποχετευτικό σύστημα ηλικίας 20 ετών περίπου, και κάλυψης περίπου 20%. Στο διαμέρισμα της Πύλου εκτελείται επίσης το έργο του βιολογικού καθαρισμού. Κύριος αποδέκτης των λυμάτων είναι για το δ.δ. Πύλου η θάλασσα, ενώ στα άλλα δ.δ. η διάθεση είναι συνήθως επιφανειακή.

Η προσωρινή αποκομιδή – αποχέτευση των απορριμάτων γίνεται με σύστημα κάδων – απορριματοφόρων και σακκούλες. Η διάθεση γίνεται σε ημιελεγχόμενους χώρους.

6.4. Υποδομές Εκπαίδευσης, Αθλητισμού – Πολιτισμού

6.4.i. Υποδομές Εκπαίδευσης, Αθλητισμού – Πολιτισμού στο Δήμο Κορώνης

Στο Δήμο Κορώνης λειτουργούν:

- εγκαταστάσεις προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Ξηρό γήπεδο ποδοσφαίρου και ανοικτό γήπεδο μπάσκετ
- Βιβλιοθήκη και λαογραφικό κέντρο

Πολιτιστικές εκδηλώσεις φιλοξενούνται στο λιμάνι και το κάστρο.
(Πηγή: Δήμος Κορώνης)

6.4.ii. Υποδομές Εκπαίδευσης, Αθλητισμού – Πολιτισμού στο Δήμο Μεθώνης

- Λειτουργούν δύο Νηπιαγωγεία, ένα στο Δημ. Διαμέρισμα Φοινικούντα και ένα στην έδρα του Δήμου.
- Στα Δημοτικά Διαμερίσματα που λειτουργούν δύο Δημοτικά Σχολεία στη Μεθώνη – Φοινικούντα. Το δημοτικό σχολείο της Μεθώνης διαθέτει χώρο στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο στην διεύθυνση **http://dim-methon.mes.sch.gr**.
Στην Έδρα του Δήμου λειτουργεί το Σχολικό συγκρότημα του Γυμνασίου - Λυκείου, στο οποίο φοιτούν παιδιά από όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα του Δήμου.

Στην Φοινικούντα έχει κατασκευαστεί ένα ανοικτό θέατρο, για την εκδήλωση πολιτιστικών δρώμενων. Επίσης υπάρχει γήπεδο μπάσκετ και παιδική χαρά, που ανακαινίστηκαν πρόσφατα.
Στην Μεθώνη υπάρχει ένα γήπεδο ποδοσφαίρου, ένα γήπεδο καλαθοσφαιρίσεως, καθώς και τρεις παιδικές χαρές οι οποίες εξοπλίστηκαν με καινούρια όργανα, για τις ανάγκες των παιδιών.

Λειτουργούν δύο πολιτιστικοί σύλλογοι, ένας στην Μεθώνη και ένας στην Φοινικούντα, οι οποίοι έχουν να επιδείξουν σημαντικό πολιτιστικό έργο.
(Πηγή: Δήμος Μεθώνης)

6.4.iii. Υποδομές Εκπαίδευσης, Αθλητισμού - Πολιτισμού στο Δήμο Πύλου

Λειτουργούν:

- Μονάδες προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- Κλειστό γυμναστήριο
- Δύο γήπεδα ποδοσφαίρου, στην Πύλο και την Καλλιθέα
- Αρχαιολογικό Μουσείο και λαογραφικό κέντρο

Στο Δήμο δραστηριοποιούνται αθλητικοί σύλλογοι στα αθλήματα: ποδόσφαιρο, μπάσκετ, ιστιοπλοϊα, κολύμβηση.

(Πηγή: Δήμος Πύλου)

6.5. Φορείς και διοικητικές υπηρεσίες

6.5.i. Φορείς και διοικητικές υπηρεσίες στο Δήμο Κορώνης

Λειτουργούν: Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών, Αστυνομικό Τμήμα, Λιμενικός Σταθμός, κατάστημα ΟΤΕ, μεταβατικό Πλημμελειοδικείο, Υποθηκοφυλάκειο, δύο τράπεζες. *(Πηγή: Δήμος Κορώνης)*

6.5.ii. Φορείς και διοικητικές υπηρεσίες στο Δήμο Μεθώνης

Στην έδρα του Δήμου (Μεθώνη) λειτουργούν:

Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών, Αστυνομικό Τμήμα, Κατάστημα ΕΛ.ΤΑ., Υποθηκοφυλάκειο, δύο τράπεζες, Μετεωρολογικός Σταθμός.

- ***Μετεωρολογικός Σταθμός Μεθώνης***

Ο μετεωρολογικός σταθμός της Μεθώνης βρίσκεται σε απόλυτο υψόμετρο 52,4 μ, γεωγραφικό πλάτος (φ) 36°50΄και γεωγραφικό μήκος (λ) 21°42΄.

Ο πίνακας που ακολουθεί καταγράφει τα ακραία καιρικά φαινόμενα που παρατηρήθηκαν ανάμεσα στα έτη 1954 – 1999:

ΜΗΝΑΣ	***Αριθμός ημερών με:***					
	Πυκνή συννεφιά	**Βροχή**	**Χιόνι**	**Παγετό**	**Δρόσο**	**Ομίχλη**
Ιανουάριος	7,3	16,7	0,4	0,3	2,9	0,1
Φεβρουάριος	6,1	14,1	0,3	0,1	3,5	0
Μάρτιος	5,7	11,9	0,2	0,2	5,8	0,6
Απρίλιος	4	8,4	0	0	6,1	0,5
Μάιος	1,7	5,1	0	0,3	8,1	0,8
Ιούνιος	0,4	2,2	0	0,1	6,7	0,7
Ιούλιος	0	0,4	0	0,2	8	0,7
Αύγουστος	0	1,1	0	0	6,4	0,2
Σεπτέμβριος	0,5	4,1	0	0	5,4	0
Οκτώβριος	2,8	10	0	0	4,5	0
Νοέμβριος	4,4	12,8	0	0	4,5	0
Δεκέμβριος	7,2	17,3	0,1	0,1	3,2	0,1

(Πηγές: Δήμος Μεθώνης, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη»: Α) Φαραγγιού Νέδωνα – GR2550001, Β) Ν. Σαπιέντζα, Σχίζα, Ακ. Ακρίτας – GR2550003, Γ) Θαλάσσιας περιοχής στενού Μεθώνης GR2550007, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, Νοέμβριος 2006)

6.5.iii. Φορείς και διοικητικές υπηρεσίες στο Δήμο Πύλου

Στο Δήμο Πύλου λειτουργούν: Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών, Αστυνομικό Τμήμα, Λιμεναρχείο, Δ.Ο.Υ., κατάστημα ΕΛ.ΤΑ., Πυροσβεστική Υπηρεσία. *(Πηγή: Δήμος Πύλου)*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: ΕΡΓΑ - ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

7.1. Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου

Στην τρέχουσα χρηματοδοτική περίοδο, η εξεταζόμενη περιοχή βρίσκεται ενταγμένη στο Π.Ε.Π. Πελοποννήσου:

- ***Προϋπολογισμός ΠΕΠ 2000 - 2006***

Συνολικό Κόστος :	728.441.677 Ευρώ
Δημόσια Δαπάνη :	620.038.599 Ευρώ
Κοινοτική Συμμετοχή :	465.028.950 Ευρώ
Εθνική Συμμετοχή :	155.009.649 Ευρώ
Ιδιωτική Συμμετοχή :	108.403.078 Ευρώ

- ***Στρατηγικοί Στόχοι***

Ο γενικός αναπτυξιακός στόχος της Περιφέρειας είναι η μείωση της αναπτυξιακής υστέρησης της ενδοχώρας και των απομακρυσμένων περιοχών της από τα αστικά και ημιαστικά της κέντρα, αλλά και την πρωτεύουσα της Χώρας, σε συνδυασμό με την εξωστρέφεια της, τόσο προς την υπόλοιπη χώρα και δη προς τα μητροπολιτικά κέντρα (Αθήνα - Θεσσαλονίκη), όσο και προς το Νότο του εξωτερικού με «γέφυρα» την Κρήτη.

Το πρόγραμμα εξειδικεύεται σε 6 «άξονες προτεραιότητας» με 34 «μέτρα».

(Πηγή: www.hellaskps.gr)

7.2. Επιδοτούμενα έργα στους Δήμους Κορώνης, Μεθώνης και Πύλου

- ***Δήμος Κορώνης***

Έργα εκτελούμενα ή προτεινόμενα από τον ΟΤΑ:	**Προϋπολογισμός (ευρώ)**
Βελτίωση δημοτικού γηπέδου ποδοσφαίρου στην Κορώνη	
Επισκευή και συντήρηση σχολικών κτιρίων	36.698,95
Εκτέλεση οικοδομικών εργασιών στο κίριο του ΚΕΠ	35.152,30
Συμπληρωματικά έργα ύδρευσης οικ. Κούκουρα ΔΔ Βασιλιτσίου	25.585,00
Απόσμυση – απολύμανση παντορροϊκού αγωγού Κορώνης	54.710,44
Επισκευή συντήρηση δημοτικού κτιρίου παλαιό ελαιοτριβείο «Τσάκωνα» στο ΔΔ Χαρακοπιού	70.000,00
Έργα ύδρευσης στο ΔΔ Βασιλιτσίου	70.000,00
Έργα ύδρευσης στο ΔΔ Χρυσοκελλαριάς	60.000,00
Ασφαλτόστρωση αγροτικής και δημοτικής οδοποιϊας	117.460,38
Τσιμεντόστρωση δημοτικής οδοποιϊας	133.000,00

Κατασκευή δεξαμενών ΔΔ Χαρακοπίου και οικισμού Ζιζανίου, ΔΔ Καπλανίου	51.657,70
Σύνδεση νέας δεξαμενής και λειτουργία ζωνών στο δίκτυο ύδρευσης του ΔΔ Χρυσοκελλαριάς	30.000,00
Αντικατάσταση τμήματος καταθλιπτικού αγωγού Κορώνης από πηγές «Μάνα»	81.792,57
Προστασία πηγών στη θέση «Μπογάζι» και αντικατάσταση καταθλιπτικού αγωγού ΔΔ Χαρακοπίου	317.736,46
Ανάπλαση πλατείας «Μώλου» Κορώνης	100.000,00
Επισκευή – συντήρηση δημοτικού κτιρίου «Κλάππα» (πολιτιστικό κέντρο)	70.000,00
Διάνοιξη – κατασκευή παράκαμψης ΔΔ Κόμπων	100.000,00
Κατασκευή δεξαμενής ύδρευσης στο ΔΔ Ακριτοχωρίου	36.831,87
Ανάπλαση πλατείας «Λίμνου» ΔΔ Βουναρίων	20.000,00
Βελτίωση δημοτικών οδών ΔΔ Χρυσοκελλαριάς – οικ. Πατάρα – παραλία Μεμί και οικ. Αγ. Ισίδωρος – Παραλία Μεμί	216.831,87
Βελτίωση ορεινού οδικού δημοτικού άξονα Υάμειας – Καπλάνι – Ζιζάνι - Εξωχικό	150.000,00
Κατασκευή γηπέδου ποδοσφαίρου στο ΔΔ Φαλάνθης	126.831,87
Αντικατάσταση εσωτερικού δικτύου ΔΔ Χαρακοπίου	106.261,05
Αντικατάσταση εσωτερικού δικτύου Υάμειας, οικισμού Ασίνη και ΔΔ Βουναρίων	80.000,00

Έργα ενταγμένα στο Γ' ΚΠΣ, για το Δήμο Κορώνης	**Προϋπολογισμός σε ευρώ**
Δρόμος Βασιλίτσι - Κορώνη	1,907,556.86
Οικιστική ανασυγκρότηση και ανάδειξη – προστασία παραδοσιακού οικισμού Κορώνης	293,470.29
Διαχείριση απορριμάτων τέως συνδ. 8^{ης} Ε.Π.	49,935.73
Δρόμοι προσπέλασης παραλιών	333,403.33
Δράσεις αγροτικού εξηλεκτρισμού απομονωμένων αγροτικών οικισμών	264,455.39
Επιχορήγηση για τη δημιουργία διαδημοτικής μονάδας Βοήθεια στο Σπίτι	207,876.00
Προμήθεια υπολογιστικού και δικτυακού εξοπλισμού εργαστηρίου πληροφορικής δημοτικού σχολείου Κορώνης	8,968.00
Στερέωση και αποκατάσταση τμημάτων του κάστρου Κορώνης	600,000.00
Ένταξη τσιγγανοπαίδων στο σχολείο	5,307,351.00
Ανάπτυξη ευρυζωνικού δικτύου τοπικής πρόσβασης στο Δήμο Κορώνης	93,950.50

- ***Δήμος Μεθώνης:***

Έργα εκτελούμενα ή προτεινόμενα από τον ΟΤΑ:	**Προϋπολογισμός (ευρώ)**
Βιολογικός καθαρισμός Δήμου Μεθώνης – Δίκτυα Μεθώνης & ΕΕΛ	5.200.000
Βιολογικός καθαρισμός Δήμου Μεθώνης – Δίκτυα Φοινικούντας & Αγωγός προσαγωγής στο ΕΕΛ	2.370.000
Προσθήκη αίθουσας διδασκαλίας δημ. σχολείου και νηπιαγωγείου Μεθώνης	230.000
Μελέτη έργων ενοποίησης δικτύων αποχέτευσης νέου Δήμου Μέθώνης ΕΕΛ	100.000,00
Δίκτυα αποχέτευσης Μεθώνης	40.000,00
Δίκτυα αποχέτευσης Φοινικούντας	20.000,00
¨Έργα ύδρευσης ΔΔ Φοινίκης	20.000,00
Έργα ύδρευσης ΔΔ Ευαγγελισμός, Οικ. Καμάρια	25.000,00
Έργα ύδρευσης ΔΔ Λαχανάδας	15.000,00
Έργα ύδρευσης ΔΔ Καινούργιου Χωριού	15.000,00
Ανάδειξη παραδοσιακού χαρακτήρα Κέντρου Μεθώνης	205.000,00
Απαλλοτρίωση για Πολιτιστικό και Κοινωνικό Κέντρο Φοινικούντας	125.000,00
Μελέτη παράκτιων έργων προστασίας παραλίας Μεθώνης – Ακτομηχανική μελέτη	61.353,31
Μελέτη έργων ενοποίησης αποχετευτικών δικτύων και ΕΕΛ Νέου Δήμου Μεθώνης	80.000,00
Έργα οδοδποιϊας Μεθώνης	50.000,00
Πολιτιστικό Κέντρο Μεθώνης – Αποθήκες ΑΣΟ	116.232,69
Αναπλάσεις Κοιν. Χώρων Μεθώνης	45.000,00
Έργα οδοποιϊας Ευαγγελισμού	60.000,00
Έργα οδοποιϊας Καμάρια	40.000,00
Αναπλάσεις κοιν. Χώρων Φοινικούντας	118.000,00
Αναπλάσεις κοιν. Χώρων Ευαγγελισμού	37.000,00
Αναπλάσεις κοιν. Χώρων Λαχανάδας	40.000,00
Έργα οδοδποιϊας Λαχανάδας	15.000,00
Αναπλάσεις κοιν. Χώρων Φοινίκης	9.119,00
Αναπλάσεις Κοιν Χώρων Καινούργιου Χωριού - Βαράκες	44.000,00

Έργα ενταγμένα στο Γ' ΚΠΣ, για το Δήμο Μεθώνης	**Προϋπολογισμός σε ευρώ**
Δίκτυο πολιτιστικών στοιχείων – Κάστρων περίπλους – Διαδρομή πολιτιστικού τουρισμού	7,262,745.55
Ύδρευση τέως κοινότητας Φοινικούντας	193,017.17
Διαχείριση απορριμάτων τέως συνδ. 9ης ΕΠ	88,892.05
Αναπλάσεις τέως κοινότητας Μεθώνης	46,955.25
Ανάπλαση παραλίας Μεθώνης – Φοινικούντας	309,673.36
Αναπλάσεις κοινοτικής οδού τέως κοινότητας	250,664.71

Φοινικούντας	
Υπό σύσταση Α.Ε. – Εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής του Ξενοδοχείου «Ακτή Μεθώνη», Γ' κατηγορίας	517,500.00
Εκσυγχρονισμός ή / και μετεγκατάσταση μονάδων υδατοκαλλιέργειας, χωρίς αύξηση των ικανοτήτων παραγωγής	227.300,00
Δίκτυα αποχέτευσης και εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων νέου Δήμου Μεθώνης	3,965,384.54

- ***Δήμος Πύλου***

Έργα ενταγμένα στο Γ' ΚΠΣ, για το Δήμο Πύλου	**Προϋπολογισμός σε ευρώ**
Προσαρμογή πληροφοριακών υποδομών του ΟΠΣΦ – TAXIS στη χρήση του ευρώ	3,815,123.17
Ολοκλήρωση – αναβάθμιση κτιριακών – ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων παλαιού γυμνασίου Πύλου	301,090.18
Ύδρευση τέως κοινότητας Πυλίας	17,787.89
Ύδρευση Δήμου Πύλου	235,476.74
Διαχείριση απορριμάτων τέως συνδ. 10ης ΕΠ	73,367.57
Ολοκλήρωση μελέτης βιολογικού καθαρισμού	76,302.27
Ανάπλαση παραλιών τέως συνδ. 10ης ΕΠ	197,198.44
Προμήθεια υπολογιστικού και δικτυακού εξοπλισμού εργαστηρλιου πληροφορικής του γυμνασίου Πύλου Μεσσηνίας	20,354.00
Βιβλιοθήκη – πινακοθήκη Δήμου Πύλου: Αποκατάσταση διατηρητέου κτιρίου Τσικλητήρα και εσωτερικές διαρρυθμίσεις ορόφων	548,971.55

(Πηγές: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης, Ειδική Υπηρεσία Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ), στοιχεία ΟΠΣ 2007, www.messinia.gr, www.ypes.gr)

Η 4η προγραμματική περίοδος 2007 – 2013

Με την προοπτική της επίτευξης του στρατηγικού στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης με κοινωνική συνοχή, ο οποίος αφορά το σύνολο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν ήδη ξεκινήσει σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο οι διαδικασίες σχεδιασμού για την περίοδο 2007 – 2013 (4η Προγραμματική περίοδος).

Για την Ελλάδα, στρατηγικός στόχος είναι η επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης και συνοχής προς το μέσο ευρωπαϊκό επίπεδο. Η χώρα μας υπέβαλε τον Ιανουάριο 2007 στην

Ευρωπαϊκή Επιτροπή ένα νέο κείμενο προγραμματισμού το «Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς» (ΕΣΠΑ) όπου περιγράφονται οι κύριοι αναπτυξιακοί στόχοι της χώρας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Οι στρατηγικοί στόχοι προσδιορίζονται στα πλαίσια πέντε θεματικών προτεραιοτήτων:

- Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας
- Κοινωνία της γνώσης και καινοτομία
- Απασχόληση και κοινωνική συνοχή
- Θεσμικό περιβάλλον
- Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των Περιφερειών, ως τόπων επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης.

Η χρηματοδότηση των επιμέρους περιφερειακών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων που θα καταρτιστούν στη συνέχεια, θα εξασφαλισθεί από κοινοτικούς, εθνικούς και ιδιωτικούς πόρους, μέσω και των συμπράξεων δημοσίου – ιδιωτικού τομέα.

Οι κύριοι άξονες ανάπτυξης επί των οποίων θα διαμορφωθούν τα Επιχειρησιακά Προγράμματα είναι:

1. η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας
2. η βελτίωση της προσπελασιμότητας και των υπηρεσιών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος
3. η αναβάθμιση και προστασία του περιβάλλοντος και πρόληψη κινδύνων
4. η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και προώθηση της απασχόλησης
5. η βελτίωση της διοικητικής ικανότητας της Δημόσιας Διοίκησης
6. η ενίσχυση της διασυνοριακής, της διακρατικής και της διαπεριφερειακής συνεργασίας
7. άλλοι άξονες για την επίτευξη στόχων και προτεραιοτήτων των Περιφερειών που δεν μπορεί να περιληφθούν στους προηγούμενους άξονες

Η στρατηγική της περιφερειακής ανάπτυξης εστιάζει στη διαμόρφωση πέντε ευρύτερων και ανταγωνιστικότερων χωρικών ενοτήτων στις οποίες «κατανέμεται η ελληνική επικράτεια, με την εφαρμογή προσαρμοσμένης αναπτυξιακής στρατηγικής και τη δημιουργία ενός μικρού αριθμού ανταγωνιστικών πόλων ανάπτυξης.

Η διαμόρφωση των πέντε χωρικών ενοτήτων υπακούει σε αναπτυξιακά κριτήρια, όπως:

- λειτουργικότερη οργάνωση. Η συγκέντρωση των αναπτυξιακών παρεμβάσεων των Περιφερειών της χώρας στις πέντε χωρικές ενότητες αναμένεται να

συμβάλει σημαντικά στην ενδυνάμωση της οικονομικής λειτουργικότητας καθεμιάς από αυτές και στην τόνωση της εξωστρέφειάς τους.

- Πληθυσμιακά, οικονομικά και χωροταξικά δεδομένα: Επιδιώκεται η εξισορρόπηση της κατανομής του πληθυσμού, η ανάδειξη των υφιστάμενων αλλά και αναδυόμενων αξόνων ανάπτυξης της χώρας και η διαμόρφωση ενός πολυκεντρικού αστικού συστήματος, όπου τα κύρια αστικά κέντρα θα μπορούν να λειτουργήσουν ως πόλοι ανάπτυξης.

Η υπό εξέταση περιοχή θα ενταχθεί στη χωρική ενότητα Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδος και Ιονίων Νήσων, όπου ο κύριος στρατηγικός στόχος θα αφορά στη διεύρυνση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων, την επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και κοινωνικής ανάπτυξης και την αύξηση της παραγωγικότητας για την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Ιδιαίτερα για την Περιφέρεια Πελοποννήσου, οι κατευθύνσεις στρατηγικής για την επόμενη προγραμματική περίοδο θα εντοπίζονται στα εξής:

- ***Επιταχυντικές πολιτικές***

  - Ολοκλήρωση βασικών οδικών αξόνων
  - Ανάπτυξη οικοτεχνίας βιολογικών – παραδοσιακών αγροτικών προϊόντων, δημιουργία δικτύων των παραγωγών και διασύνδεση με τουριστικό προϊόν
  - Συντήρηση και ανάδειξη ιστορικών τόπων – μνημείων – συμμετοχή σε θεματικά, διακρατικά δίκτυα (ιδιαίτερα μεσογειακά)
  - Ιδιωτικές υποδομές ποιοτικού τουρισμού

- ***Διαρθρωτικές πολιτικές***

  - Συνεργασία συλλογικών αγροτικών φορέων με ερευνητικά κέντρα για ανάπτυξη καινοτόμων αγροτικών προϊόντων ή / και καινοτομικών μεθόδων παραγωγής – διάχυσης στους αγρότες
  - Προώθηση χρήσης των ΤΠΕ από τους πολίτες, ιδιαίτερα σε απομακρυσμένες περιοχές, για εμπορικές συναλλαγές, υπηρεσίες δημοσίου και συμπληρωματική εκπαίδευση
  - Ενίσχυση της βιώσιμης νεανικής επιχειρηματικότητας
  - Προώθηση της δια βίου μάθησης στον αγροτικό τομέα και σε άνεργους νέους

- ***Σταθεροποιητικές πολιτικές***

- Βελτίωση ενδοπεριφερειακών οδικών υποδομών, ιδιαίτερα των ορεινών περιοχών

- Ενίσχυση και εξάπλωση της φιλικής προς το περιβάλλον γεωργίας – αξιοποίηση ενισχύσεων – κοινές δομές πληροφόρησης αγροτών

- ***Προληπτικές πολιτικές***

- Κατάρτιση αγροτών σε θέματα διαχείρισης αγροκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων – δομές συνεχιζόμενης κατάρτισης και υποστήριξης

- Αντιμετώπιση ρύπανσης από μεταποιητικές μονάδες αγροτικών προϊόντων μέσω εγκατάστασης σε οργανωμένους χώρους και εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογιών επεξεργασίας αποβλήτων.

(Πηγή:Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, «Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 - 2013», Αθήνα, Ιανουάριος 2007, www.hellaskps.gr, Αλογοσκούφης Γεώργιος, «Με κέντρο την Πάτρα: Ενιαία Αναπτυξιακή Ενότητα Βλέπει η Κυβέρνηση για Πελοπόννησο – Δυτική Ελλάδα», Ομιλία στην Πάτρα, Εφημ. «Ελευθερία», Καλαμάτα 4/02/07)

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

8.1. Μεθοδολογική Προσέγγιση

Για να διερευνηθεί αν στις εξεταζόμενες περιοχές έχει πραγματοποιηθεί περιφερειακή ανάπτυξη, εξετάζοντας το ζήτημα αυτό μέσω του κοινωνικοοικονομικού πλαισίου, κρίθηκε σκόπιμο να εξεταστούν διάφοροι οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες και ο τρόπος που αυτοί συνδέονται μεταξύ τους.

Αναλυτικότερα, οι παράγοντες που διερευνήθηκαν και συντελούν στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειας, και συγκεκριμένα των τριών περιοχών της Πελοποννήσου, είναι αρχικά εκείνοι οι παράγοντες που συνδέονται με την κοινωνία, όπως η οικογενειακή κατάσταση, ο αριθμός μελών οικογένειας, η συμμετοχή των πολιτών σε κοινωνικούς οργανισμούς, οργανώσεις, σωματεία, η συμμετοχή στα κοινά, η αντιμετώπιση των ξένων, της γυναίκας, των νέων.

Ακόμη, διερευνήθηκαν οι παράγοντες που σχετίζονται με τη μόρφωση και την εκπαίδευση των κατοίκων, όπως μορφωτικό επίπεδο, αλλά και παράγοντες που συνδέονται με την κατοικία, όπως ο αριθμός δωματίων, αν η κατοικία βρίσκεται σε περιοχή εντός ή εκτός σχεδίου, αν υπάρχει αποχέτευση, ή ελλείψεις σε άλλες υποδομές.

Επιπλέον, διερευνήθηκαν οι παράγοντες που συνδέονται με θέματα υγείας, όπως η ύπαρξη ή όχι κοντινού νοσοκομείου και η επάρκεια γιατρών.

Επιπρόσθετα, εξετάστηκαν οικονομικοί παράγοντες που μπορούν να αποτελέσουν δείκτη οικονομικής ανάπτυξης, όπως το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα, η ύπαρξη ή όχι ανεργίας, αν υπάρχουν ευκαιρίες απασχόλησης στην περιοχή, καθώς και αν δραστηριοποιείται η ιδιωτική πρωτοβουλία για επένδυση. Ακόμη, διερευνήθηκε ο ρόλος του τουρισμού αλλά και της αγροτικής οικονομίας.

Παράλειψη θα αποτελούσε αν δεν εξετάζονταν η πρόσβαση των κατοίκων μιας περιοχής στην πληροφόρηση και την τεχνολογική πρόοδο. Για το σκοπό αυτό εξετάστηκε αν οι κάτοικοι έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο (Internet).

Ακόμη, διερευνήθηκαν οι παράγοντες που καθορίζουν αν μια περιοχή έχει υποδομές, όπως, αν υπάρχει οικιστικός σχεδιασμός, η άναρχη δόμηση, ή αν έχουν ολοκληρωθεί τα

συστήματα ύδρευσης - αποχέτευσης. Εξετάστηκε επίσης, αν υπάρχουν στη συγκεκριμένη περιοχή μελέτης, επαρκή δημοσία μέσα μεταφοράς.

Στη συνέχεια, μελετήθηκε αν υπάρχει υποβάθμιση του περιβάλλοντος και σε τι βαθμό. Τέλος, διερευνήθηκε αν οι περιοχές μελέτης είναι βιώσιμες περιοχές για να ζει κανείς, ενώ, διερευνήθηκε επιπλέον, αν έχει πραγματοποιηθεί τοπική ανάπτυξη.

Η διερεύνηση των παραπάνω παραγόντων, αποτελεί τρόπο διαπίστωσης για το εάν έχει πραγματοποιηθεί περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη στις περιοχές Κορώνη, Μεθώνη και Πύλο, δια μέσου του κοινωνικού και οικονομικού πλαισίου.

8.2. Δειγματοληπτική Έρευνα

Για την εμπειρική ανάλυση των προαναφερόμενων παραγόντων χρησιμοποιήθηκε σαν αναλυτικό εργαλείο δειγματοληπτική επιτόπια έρευνα που πραγματοποιήθηκε την χρονική περίοδο Απρίλιο - Μάϊο του 2007. Η δειγματοληπτική έρευνα έλαβε χώρα στους δήμους Κορώνης, Μεθώνης και Πύλου.

Για την εκπόνηση της δειγματοληψίας δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο που περιελάμβανε κλειστές ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής, και λίγες ανοικτές ερωτήσεις, το οποίο και διανεμήθηκε προς συμπλήρωση στους κατοίκους των περιοχών μελέτης.

Αρχικά ορίσθηκε το δείγμα στο οποίο διανεμήθηκαν τα ερωτηματολόγια. Από στοιχεία για τον πληθυσμό των συγκεκριμένων δήμων, έτσι όπως αυτά έχουν δημοσιευθεί από το Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, σύμφωνα με την Γενική Απογραφή του Πληθυσμού του 2001, βρέθηκε ότι ο πληθυσμός του Δήμου Κορώνης ανέρχεται στους 5,067 κατοίκους, ο πληθυσμός του Δήμου Μεθώνης ανέρχεται στους 2.638 κατοίκους, και ο πληθυσμός του Δήμου Πύλου ανέρχεται στους 5.251. Κρίθηκε σκόπιμο το δείγμα που επιλέχθηκε για τις ανάγκες της δειγματοληπτικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε κάθε δήμο ξεχωριστά να αποτελεί το 9‰ του συνολικού πληθυσμού καθενός από αυτούς. Έτσι διανεμήθηκαν 120 ερωτηματολόγια εκ των οποίων τα 47 (9‰ Χ 5,067) διανεμήθηκαν σε κατοίκους αποκλειστικά της περιοχής της Κορώνης, τα 24 (9‰ Χ 2.638) διανεμήθηκαν σε κατοίκους αποκλειστικά της περιοχής της Μεθώνης και τα 49 (9‰ Χ5.251) διανεμήθηκαν σε κατοίκους αποκλειστικά της περιοχής της Πύλου. Έτσι ο προς μελέτη πληθυσμός που αποτελεί και το δείγμα της επιτόπιας έρευνας ανέρχεται σε 120 άτομα, κάτοικοι των περιοχών μελέτης (n=120).

Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν σε άνδρες και γυναίκες, ανεξάρτητα ηλικίας, οικογενειακής κατάστασης, εισοδήματος, κατοικίας, μορφωτικού επιπέδου. Για να

διασφαλισθεί η τυχαία επιλογή των κατοίκων μέσα σε ένα συγκεκριμμένο δήμο, πραγματοποιήθηκε προσπάθεια διανομής των ερωτηματολογίων σχεδόν σε όλες τις περιοχές ενός δήμου. Συχνά παρατηρήθηκε το φαινόμενο, κάποιος από τους ερωτηθέντες να μην επιθυμούσε τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, για τους δικούς του λόγους, ο κάθε ένας, έτσι το ερωτηματολόγιο δινόταν απευθείας σε κάποιον άλλο κάτοικο, που έπρεπε να διαμένει εντός των ορίων του ίδιου δήμου στον οποίο εκείνη τη στιγμή πραγματοποιείτο η έρευνα.

Το στάδιο της συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων, ακολούθησε ο διαχωρισμός αυτών σε ερωτηματολόγια Κορώνης, Μεθώνης και Πύλου και ο συστηματικός έλεγχός τους. Παρατηρήθηκε το φαινόμενο συχνά οι ερωτηθέντες να μην επιθυμούν να απαντήσουν σε όλες τις ερωτήσεις. Συχνά άφηναν μία ή δύο ερωτήσεις αναπάντητες.

Τέλος, προκειμένου να εκπονηθεί η στατιστική ανάλυση των στοιχείων που αντλήθηκαν από τη δειγματοληπτική έρευνα, κωδικοποιήθηκαν οι απαντήσεις που δόθηκαν σε κάθε ερώτηση και καταγράφηκαν με στρωματοποίηση στο στατιστικό πακέτο *SPSS 13* όπου επεξεργάσθηκαν τα δεδομένα.

8.3 Ερωτηματολόγιο

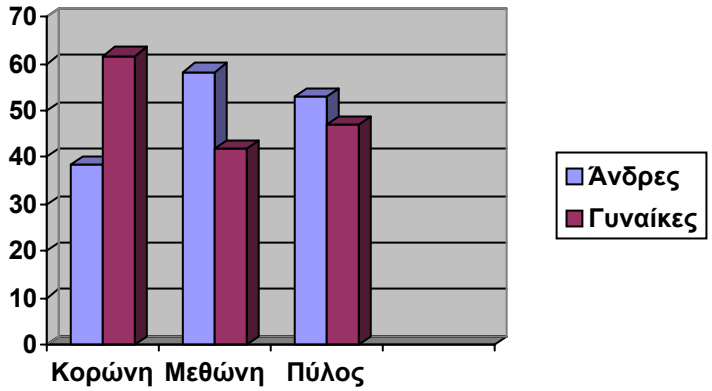
Το ερωτηματολόγιο παρατίθεται στο Παράρτημα Β' της εργασίας.

8.4. Αποτελέσματα Ερωτηματολογίου

Σε αυτό το σημείο της εργασίας παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου που διανεμήθηκε στους Δήμους Κορώνης, Μεθώνης και Πύλου της Περιφέρειας Πελοποννήσου, έτσι όπως αυτά διαμορφώθηκαν από τις απαντήσεις των κατοίκων τους.

- **ΦΥΛΟ**

Όπως προέκυψε από το σύνολο των ερωτηθέντων κατοίκων της Κορώνης το 38,3% (18) είναι άνδρες και το 61,7% (29) γυναίκες. Επίσης από το σύνολο των ερωτηθέντων κατοίκων της Μεθώνης το 58,3% (14) είναι άνδρες και το 41,7% (10) είναι γυναίκες. Επιπλέον, από τους ερωτηθέντες κατοίκους της Πύλου οι το 53,1% (26) είναι άνδρες και το 46,9% (23) είναι γυναίκες.

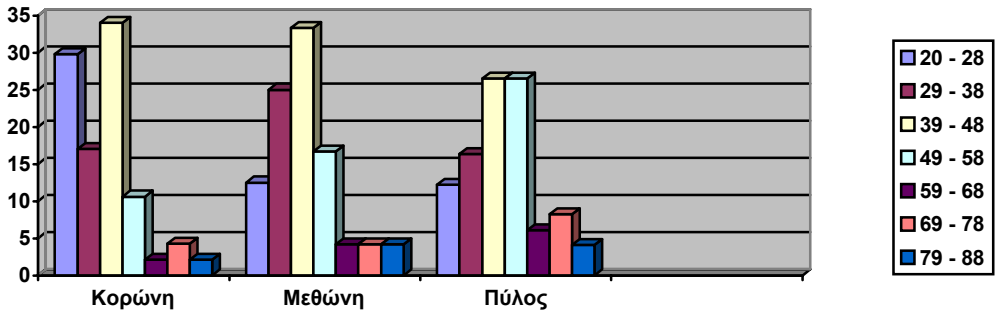
- **ΗΛΙΚΙΑ**

Από τους κατοίκους Κορώνης που απάντησαν, το 29,8% (14) είναι ηλικίας από 20 έως 28 ετών, το 17,0% (8) είναι ηλικίας από 29 έως 38 ετών, το 34,0% (16) είναι ηλικίας από 39 έως 48 ετών, το 10,6% (5) είναι ηλικίας από 49 έως 58 ετών, το 2,1% (1) είναι ηλικίας από 59 έως 68 ετών, το 4,3% (2) είναι ηλικίας από 69 έως 78 ετών, και το 2,1% (1) είναι ηλικίας από 79-88 ετών.

Από τους κατοίκους Μεθώνης που απάντησαν, το 12,5% (3) είναι ηλικίας από 20 έως 28 ετών, το 25,0% (6) είναι ηλικίας από 29 έως 38 ετών, το 33,3% (8) είναι ηλικίας από 39 έως 48 ετών, το 16,7% (4) είναι ηλικίας από 49 έως 58 ετών, το 4,2% (1) είναι ηλικίας από 59 έως 68 ετών, το 4,2% (1) είναι ηλικίας από 69 έως 78 ετών και το 4,2% (1) είναι ηλικίας από 79-88 ετών.

Από τους κατοίκους Πύλου που απάντησαν, το 12,2% (6) είναι ηλικίας από 20 έως 28 ετών, το 16,3% (8) είναι ηλικίας από 29 έως 38 ετών, το 26,5% (13) είναι ηλικίας από 39 έως 48 ετών, το 26,5% (13) είναι ηλικίας από 49 έως 58 ετών, το 6,1% (3) είναι ηλικίας από 59 έως 68 ετών, το 8,2% (4) είναι ηλικίας από 69 έως 78 ετών, ενώ το υπόλοιπο 4,1% (2) είναι ηλικίας από 79 έως 88 ετών.

Κατανομή των ερωτηθέντων κατοίκων σύμφωνα με την ηλικιακή ομάδα

- **ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ**

Σχετικά με τη οικογενειακή κατάσταση των κατοίκων Κορώνης, από τα 47 άτομα που απάντησαν, το 33,3% (15) είναι άγαμοι, το 64,4% (29) είναι έγγαμοι, και το 2,2% (1) είναι χήροι.

Η οικογενειακή κατάσταση των κατοίκων της Μεθώνης από τα 24 άτομα που απάντησαν διαμορφώθηκε ως εξής: το 37,5% (9) είναι άγαμοι, το 54,2% (13) είναι έγγαμοι, και το 8,3% (2) είναι χήροι.

Επιπλέον, η οικογενειακή κατάσταση των 49 κατοίκων της Πύλου που απάντησαν έχει ως εξής: το 24,5% (12) είναι άγαμοι, το 65,3% (32) είναι έγγαμοι, το 8,2% (4) είναι χήροι, και το 2,0% (1) είναι διαζευγμένοι.

- **ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ**

Αναφορικά το αριθμό μελών των οικογενειών των κατοίκων της Κορώνης, το 13,6% (6) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 2 μέλη, το 20,5% (9) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 3 μέλη, το 43,2% (19) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 4 μέλη, το 15,9% (7) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 5 μέλη, το 4,5% (2) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 6 μέλη, και το 2,3 % (1) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 7 μέλη.

Αναφορικά με τον αριθμό μελών των οικογενειών των κατοίκων της Μεθώνης το 10,0% (2) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 1 μέλος, το 15,0% (3) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 2 μέλη, το 10,0% (2) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 3 μέλη, το 35,0% (7) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 4 μέλη, το 20,0% (4) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 5 μέλη, και το 10,0% (1) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 6 μέλη.

Αναφορικά με τον αριθμό μελών των οικογενειών των κατοίκων της Πύλου το 6,3% (3) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 1 μέλος, το 14,6% (7) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 2 μέλη, το 29,2% (14) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 3 μέλη, το 27,1% (13) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 4 μέλη και το 14,6% (7) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 5 μέλη, το 6,3% (3) απάντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 6 μέλη, και το 2,1% (1)) απαντησε ότι η οικογένειά του αποτελείται από 8 + μέλη .

- **ΚΥΡΙΑ & ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ**

Αναφορικά με την κύρια απασχόληση των ερωτηθέντων κατοίκων Κορώνης, τα στοιχεία δείχνουν την ακόλουθη κατανομή:

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Κορώνης ως προς την κύρια απασχόληση.

	Συχνότητα	
Κύρια απασχόληση	Απόλυτη	Σχετική
Γεωργός, κτηνοτρόφος, αλιεύς	9	19,1
Συνταξιούχος	2	4,3
Οικοκυρικά	7	14,9
Τεχνίτης	2	4,3
Οικοδομικές εργασίες	1	2,1
Οδηγός	1	2,1
Ατομική επιχείρηση	2	4,3
Οικογενειακή επιχείρηση	3	6,4
Ιδιωτικός υπάλληλος	3	6,4
Δημοτικός υπάλληλος	3	6,4
Δημόσιος υπάλληλος	3	6,4
Ελεύθερος επαγγελματίας	3	6,4
Εκπαιδευτικός	1	2,1
Επιχειρηματίας	2	4,3
Φοιτητής	5	10,6
Σύνολο	47	100,0

Η παρατήρηση του πίνακα αναδεικνύει ως σημαντικότερες ομάδες απασχολουμένων τους αγρότες (γεωργούς – κτηνοτρόφους – αλιείς), τους εργαζόμενους στα πλαίσια επιχειρήσεων, τις οικοκυρές και τους σπουδαστές.

Ποσοστό 23,4% των ερωτηθέντων δήλωσε την ύπαρξη δευτερεύουσας απασχόλησης, κατά κύριο λόγο στον αγροτικό τομέα (54,5%).

Αντίστοιχα, η κατανομή των ερωτηθέντων κατοίκων Μεθώνης σε σχέση με την κύρια απασχόλησή τους, είναι η εξής:

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Μεθώνης ως προς την κύρια απασχόληση.

	Συχνότητα	
Κύρια απασχόληση	Απόλυτη	Σχετική
Γεωργός, κτηνοτρόφος, αλιεύς	6	25,0
Συνταξιούχος	2	8,3
Οικοκυρικά	1	4,2
Οικοτεχνία - Χειροτεχνία	1	4,2
Ατομική επιχείρηση	2	8,3
Οικογενειακή επιχείρηση	2	8,3
Εταίρος σε Ο.Ε.	3	12,5
Δημοτικός υπάλληλος	1	4,2
Δημόσιος υπάλληλος	2	8,3
Ελεύθερος επαγγελματίας	1	4,2
Εκπαιδευτικός	1	4,2
Φοιτητής	2	8,3
Σύνολο	24	100,0

Ισχυρή είναι και εδώ η συμμετοχή του αγροτικού τομέα, ενώ έπονται οι εταίροι σε ΟΕ αλλά και οι δημόσιοι και δημοτικοί υπάλληλοι.

Ποσοστό 29,1% των ερωτηθέντων ανέφεραν δεύτερη απασχόληση που σχετίζεται σε όλες τις περιπτώσεις με τον αγροτικό τομέα.

Στην Πύλο, η κατανομή των ερωτηθέντων κατοίκων με βάση την κύρια απασχόληση είναι η ακόλουθη:

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Πύλου ως προς την κύρια απασχόληση.

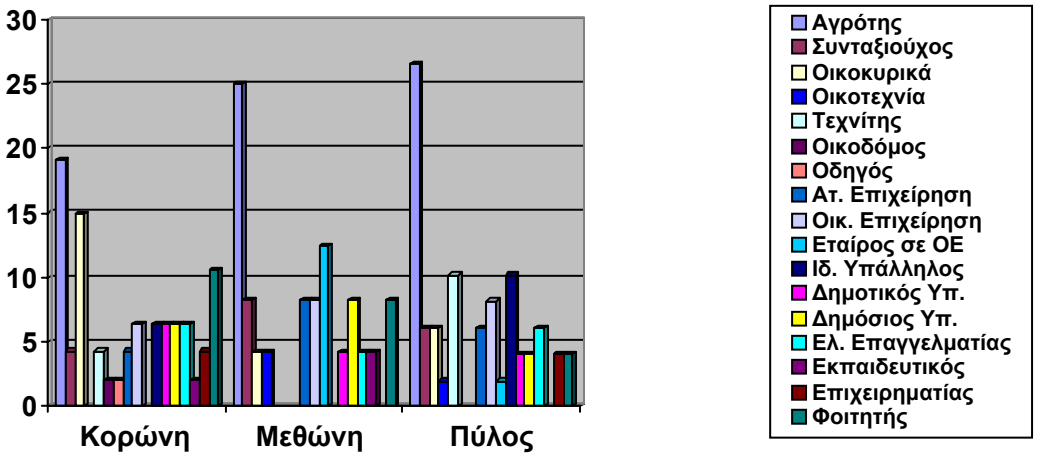
	Συχνότητα	
Κύρια απασχόληση	Απόλυτη	Σχετική
Γεωργός, κτηνοτρόφος, αλιεύς	13	26,5
Συνταξιούχος	3	6,1
Οικοκυρικά	3	6,1
Οικοτεχνία - Χειροτεχνία	1	2,0
Τεχνίτης	5	10,2
Ατομική επιχείρηση	3	6,1
Οικογενειακή επιχείρηση	4	8,2
Εταίρος σε Ο.Ε.	1	2,0
Ιδιωτικός υπάλληλος	5	10,2
Δημοτικός υπάλληλος	2	4,1
Δημόσιος υπάλληλος	2	4,1
Ελεύθερος επαγγελματίας	3	6,1
Επιχειρηματίας	2	4,1
Φοιτητής	2	4,1
Σύνολο	49	100,0

Οι γεωργοί – κτηνοτρόφοι – αλιείς αποτελούν σημαντικό κομμάτι των απασχολουμένων, ενώ έπονται με σημαντικά ποσοστά οι απασχολούμενοι στο χώρο του επιχειρείν (επιχειρηματίες, μέτοχοι, απασχολούμενοι σε ατομική – οικογενειακη επιχείρηση, κα), οι υπάλληλοι (ιδιωτικοί – δημόσιοι – δημοτικοί, οι τεχνίτες (υδραυλικοί, ηλεκτρολόγοι, ξυλουργοί, κα), αλλά και οι ελεύθεροι επαγγελματίες (γιατροί, φαρμακοποιοί, δικηγόροι, λογιστές, γεωπόνοι, κα).

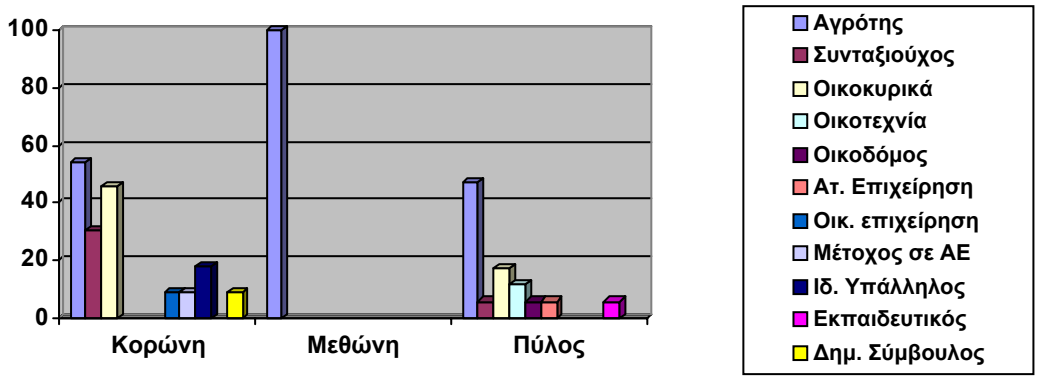
Ποσοστό 34,6% των ερωτηθέντων δήλωσε την ενασχόληση με δευτερεύουσα εργασία. Αυτή σχετίζεται στις περισσότερες περιπτώσεις με τον αγροτικό τομέα, ενώ άλλοι τομείς είναι τα οικοκυρικά και η οικοτεχνία – χειροτεχνία.

Ακολουθεί η διαγραμματική απεικόνιση της κατανομής των τριών Δήμων ανάλογα με την κύρια και δευτερεύουσα απασχόλησή τους:

Κύρια απασχόληση

Δευτερεύουσα απασχόληση

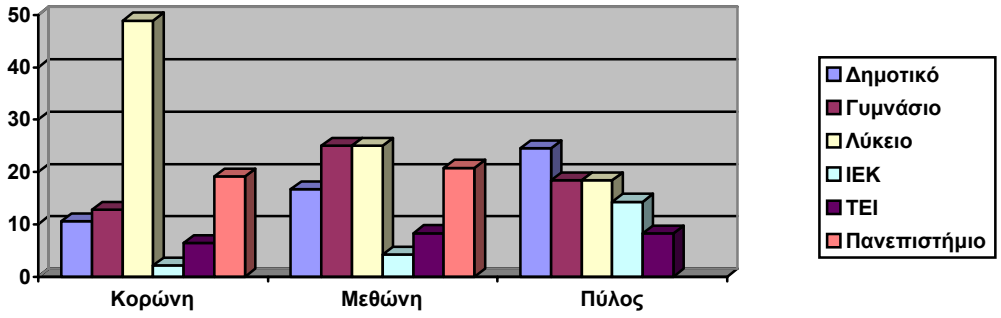
- **ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ**

Όσον αφορά ο επίπεδο σπουδών των κατοίκων της Κορώνης, το 10,6% (5) είναι απόφοιτοι δημοτικού, το 12,8% (6) είναι απόφοιτοι γυμνασίου, το 48,9% (23) είναι απόφοιτοι λυκείου, το 2,1% (1) είναι απόφοιτοι ινστιτούτων επαγγελματικής κατάρτισης (ΙΕΚ), το 6,4% (3) είναι απόφοιτοι τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ΤΕΙ) και το 19,1% (9) είναι απόφοιτοι πανεπιστημιακών σχολών (ΑΕΙ).

Όσον αφορά ο επίπεδο σπουδών των κατοίκων της Μεθώνης το 16,7% (4) είναι απόφοιτοι δημοτικού, το 25,0% (6) είναι απόφοιτοι γυμνασίου, το 25,0% (6) είναι απόφοιτοι λυκείου, το 4,2% (1) είναι απόφοιτοι ινστιτούτων επαγγελματικής κατάρτισης (ΙΕΚ), το 8,3% (2) είναι απόφοιτοι τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ΤΕΙ) και το 20,8% (5) είναι απόφοιτοι πανεπιστημιακών σχολών (ΑΕΙ).

Τέλος, το επίπεδο σπουδών των κατοίκων της Πύλου διαμορφώνεται ως εξής: το 24,5% (12) είναι απόφοιτοι δημοτικού, το 18,4% (9) είναι απόφοιτοι γυμνασίου, το 18,4% (9) είναι απόφοιτοι λυκείου, το 14,3% (7) είναι απόφοιτοι ινστιτούτων επαγγελματικής κατάρτισης (ΙΕΚ), το 8,2% (4) είναι απόφοιτοι τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ΤΕΙ) και το 16,3% (8) είναι απόφοιτοι πανεπιστημιακών σχολών (ΑΕΙ).

Επίπεδο εκπαίδευσης κατοίκων Κορώνης, Μεθώνης και Πύλου

- **ΚΑΤΟΙΚΟΙ - ΔΗΜΟΤΕΣ**

Όλοι οι ερωτηθέντες δήλωσαν ως τόπο κατοικίας τους τους αντίστοιχους Δήμους Κορώνης Μεθώνης και Πύλου.

Από τους κατοίκους Κορώνης που απάντησαν, ποσοστό 6,4% δήλωσαν ότι είναι δημότες άλλου Δήμου. Το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται σε 17,4% για τη Μεθώνη και 12,2% για την Πύλο.

- **<u>ΥΠΟΔΟΜΕΣ</u>**

Η ενότητα αυτή των ερωτήσεων διερευνά την επάρκεια των υποδομών σε τομείς όπως το οδικό δίκτυο, οι συγκοινωνίες, οι δημόσιες υπηρεσίες, τα συστήματα ύδρευσης / αποχέτευσης / ηλεκτροδότησης, και οι υποδομές εκπαίδευσης.

- **ΥΔΡΕΥΣΗ – ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ - ΗΛΕΚΤΡΟΔΟΤΗΣΗ**

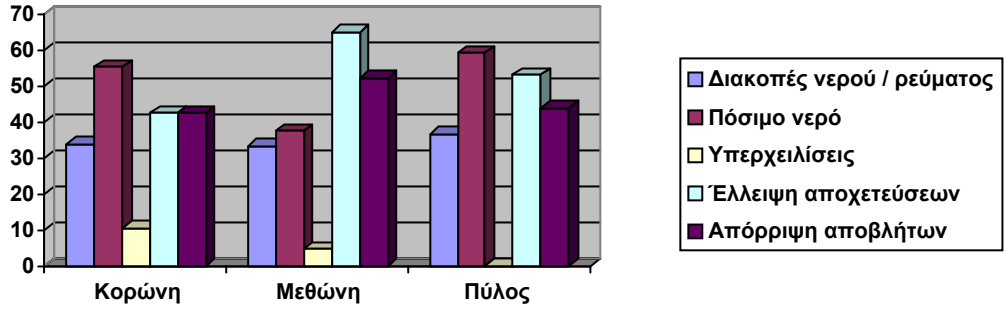
Στο ερώτημα: «Ποιά σημαντικά προβλήματα αντιμετωπίζετε στα συστήματα ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτροδότησης», όλοι οι κάτοικοι (100%) των τριών περιοχών σημειώνουν την ύπαρξη σημαντικών προβλημάτων. Στην ερώτηση αυτή συχνά οι κάτοικοι σημείωσαν περισσότερες από μία απαντήσεις.

Στο Δήμο Κορώνης, οι ερωτηθέντες κάτοικοι θεωρούν προβληματική την παροχή ή/και την ποιότητα του πόσιμου νερού σε ποσοστό 55,3%. Ακολουθούν ως πολύ σημαντικά προβλήματα η έλλειψη αποχετευτικού συστήματος (42,6%) και η απόρριψη αποβλήτων / λυμάτων ακόμα και εντός οικισμών (42,6%). Σημειώνονται επίσης οι συχνές διακοπές στην παροχή νερού ή/και ηλεκτρικού ρεύματος σε ποσοστό 34%.

Η έλλειψη αποχετευτικού συστήματος αναφέρεται ιδιαίτερα έντονα από τους κατοίκους της Μεθώνης (65,2%). Ακολουθούν: η απόρριψη λυμάτων – αποβλήτων εντός οικισμών (52,2%). Αμέσως μετά, η κακή ποιότητα του πόσιμου νερού (37,5%), οι διακοπές στο ρεύμα και το νερό (33,3%) και τέλος η υπερχείλιση αποχετεύσεων (4,5%).

Στην Πύλο η έλλειψη ή/και κακή ποιότητα του πόσιμου νερού εμφανίζει εφάμιλλη βαρύτητα (59,2%) με την έλλειψη αποχετευτικού συστήματος (53,1%). Ακολουθεί η απόρριψη αποβλήτων εντός οικισμών (43,8%), και τέλος οι συχνές διακοπές στην υδροδότηση και την ηλεκτροδότηση (36,7%).

Προβλήματα υποδομών ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτροδότησης

- **ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ**

- ***ΕΧΕΤΕ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ, ΓΙΑ ΤΥΧΟΝ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΠΟΥ ΣΑΣ ΑΦΟΡΟΥΝ ΚΑΙ ΣΑΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ;***

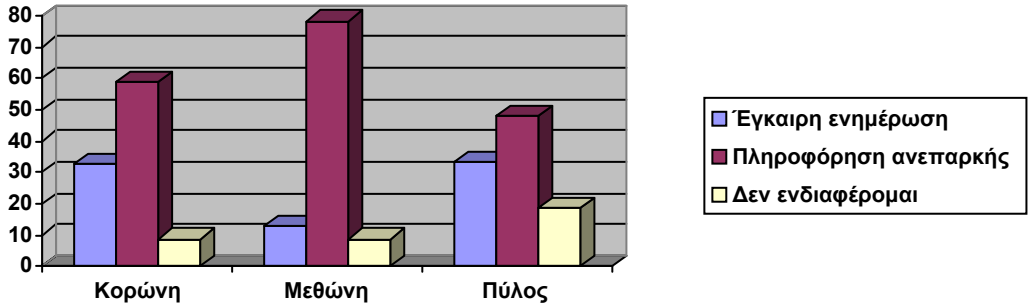
Η ερώτηση αυτή έχει σαν στόχο να διερευνήσει τη δυνατότητα που παρέχει η διοίκηση (Δήμος, ΚΕΠ, Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης, και άλλοι αρμόδιοι φορείς) στους κατοίκους να πληροφορηθούν έγκαιρα τις ευκαιρίες που τους ενδιαφέρουν (πχ. Προγράμματα επιδότησης από την ΕΕ, σεμινάρια, προκηρύξεις διαγωνισμών κα), αλλά και το βαθμό κινητοποίησης των ιδίων για την αναζήτηση της ενημέρωσης.

Στο Δήμο Κορώνης 58,7% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι δεν παρέχεται αρκετή και έγκαιρη ενημέρωση από τις υπηρεσίες. Αντίθετα, επαρκή θεωρεί την πληροφόρηση το 32,6%, ενώ το 8,7% δεν ενδιαφέρεται.

Στο Δήμο Μεθώνης, το 78,3% των ερωτηθέντων απαντούν ότι δεν παρέχεται αρκετή πληροφόρηση, ή όταν τους παρέχεται, είναι αργά για να εκδηλώσουν ενδιαφέρον. 13% θεωρεί ότι η παρεχόμενη ενημέρωση είναι επαρκής, και 8,7% δηλώνει ότι δεν ενδιαφέρεται για τα θέματα αυτά.

Τέλος, στο Δήμο Πύλου οι κάτοικοι που ερωτήθηκαν θεωρούν ανεπαρκή την πληροφόρησή τους σε ποσοστό 47,9%, ενώ το ποσοστό των ικανοποιημένων από τις διαθέσιμες πηγές είναι 33,3%. Το ποσοστό των «αδιάφορων» ως προς την ενημέρωση είναι σημαντικό στην Πύλο και φθάνει το 18,8%.

Επάρκεια ενημέρωσης των κατοίκων από τους φορείς

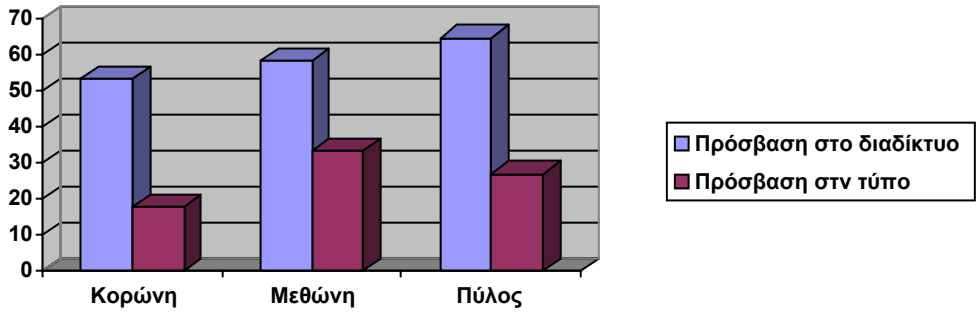

- ***ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΟ INTERNET – ΣΤΟΝ ΤΥΠΟ – ΕΧΕΤΕ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ / ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ***

Πρόσβαση στο διαδίκτυο έχουν 53,2% των ερωτηθέντων κατοίκων της Κορώνης, 58,3% των κατοίκων της Μεθώνης και 64,6% των κατοίκων της Πύλου.

Η πρόσβαση στον τύπο είναι εύκολη για τους κατοίκους της Κορώνης σε ποσοστό μόνο 17,2%. Στη Μεθώνη το αντίστοιχο ποσοστό διαμορφώνεται στο 33,3%, ενώ στην Πύλο 27,1%.

Όλοι οι κάτοικοι Κορώνης και Μεθώνης, και 96,8% των κατοίκων Πύλου έχουν τηλεόραση και ραδιόφωνο.

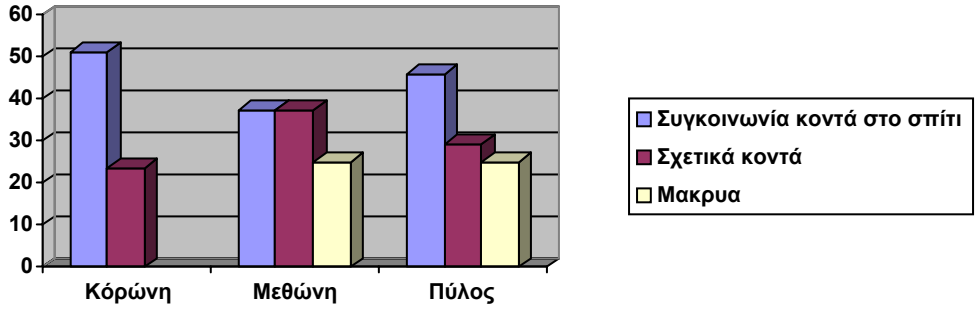
- **ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΑΣΕΙΣ ΑΣΤΙΚΗΣ / ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΟΝΤΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΣΑΣ**

Η ερώτηση αυτή εξετάζει την ικανοποίηση των κατοίκων από τις δημόσιες μεταφορές συγκοινωνίες, ώστε να διαφανεί και ο βαθμός εξάρτησής τους από το ιδιωτικό αυτοκίνητο.

Οι κάτοικοι του Δήμου Κορώνης σε ποσοστό 51,1% (24) έχουν πρόσβαση σε στάση αστικής / υπεραστικής συγκοινωνίας κοντά στο σπίτι τους. Αντίθετα, για το 25,5% (12) η απόσταση είναι μακρυνή, ενώ για το 23,4% (11) είναι σχετικά κοντινή.

Στην Μεθώνη μόνο το 37,5% (9) των ερωτηθέντων έχει στάση συγκοινωνίας κοντά στην κατοικία. Ακολουθεί ποσοστό 37,5% (9) που βρίσκεται σε σχετικά κοντινή απόσταση από το μέσο μεταφοράς, ενώ το 25% (6) απαντά αρνητικά στο ερώτημα.

Στο Δήμο Πύλου το 45,8% (22) κατοικεί σε κοντινή απόσταση από τη συγκοινωνία. Αντίστοιχα, 29,2 (14) βρίσκεται σε σχετικά κοντινή απόσταση, ενώ το 25% (12) βρίσκεται μακρυά από την πρόσβαση στο δημόσιο μέσο μεταφοράς.

- **ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ ΣΕ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΑΘΛΗΣΗΣ**

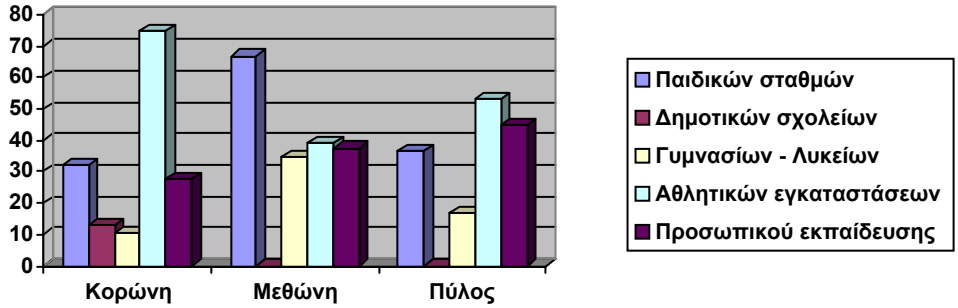
Στην ερώτηση αυτή συχνά οι κάτοικοι σημείωσαν περισσότερες από μία απαντήσεις.

Οι ερωτηθέντες κάτοικοι Κορώνης τονίζουν ιδιαίτερα (74.5%) την έλλειψη αθλητικών εγκαταστάσεων. Ακολουθούν οι παιδικοί σταθμοί (31,9%), το προσωπικό εκπαίδευσης (27,7%), τα δημοτικά σχολεία (12,8%) και τα γυμνάσια – λύκεια (10,6%).

Η έλλειψη παιδικών σταθμών θεωρείται σημαντικό πρόβλημα για το 66,7 των ερωτηθέντων κατοίκων της Μεθώνης. Ακολουθούν οι αθλητικές εγκαταστάσεις (39,1%), το προσωπικό εκπαίδευσης (37,5%), και τα γυμνάσια – λύκεια (34,8%).

Στην Πύλο δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην έλλειψη αθλητικών υποδομών (53,1%). Ακολουθεί το προσωπικό εκπαίδευσης (44,9%), οι παιδικοί σταθμοί (36,7%) και τα γυμνάσια – λύκεια (16,7%).

Έλλειψη υποδομών εκπαίδευση - άθλησης

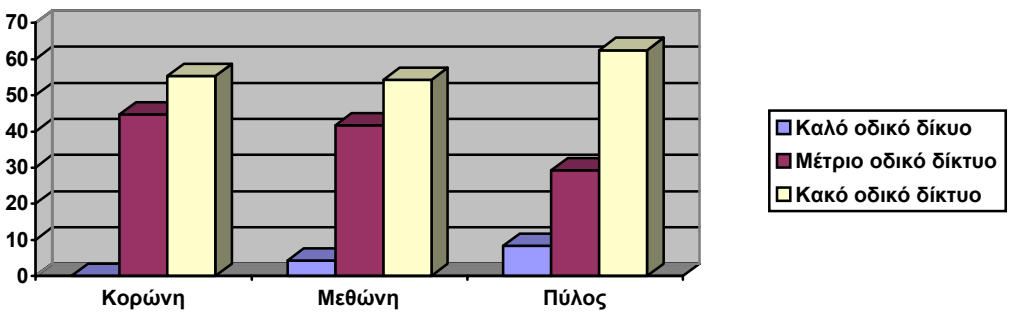

- **ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ**

Κακό θεωρούν το οδικό δίκτυο της περιοχής τους οι κάτοικοι της Κορώνης σε ποσοστό 55,3% (26), ενώ το 44,7% (21) το χαρακτηρίζουν μέτριο και κανείς δεν το αναφέρει ως καλό.

Αντίστοιχα στη Μεθώνη 54,2% (13) των ερωτηθέντων απαντούν ότι το οδικό δίκτυο της περιοχής τους είναι κακό, ενώ 41,7% (10) το θεωρούν μέτριο και μόνο 4,2% (1) το χαρακτηρίζουν καλό.

Τέλος για κακό οδικό δίκτυο μιλούν 62,5% (30) των ερωτηθέντων στην Πύλο. Ταυτόχρονα μέτριο το χαρακηρίζουν 29,2% (14) κάτοικοι, και καλό το θεωρούν 8,3% (4) κάτοικοι που απάντησαν.

- **ΥΓΕΙΑ**

Στην ενότητα αυτή, παρουσιάζονται οι ερωτήσεις που σχετίζονται με ζητήματα υγείας καθώς και οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους κατοίκους των συγκεκριμένων περιοχών μελέτης.

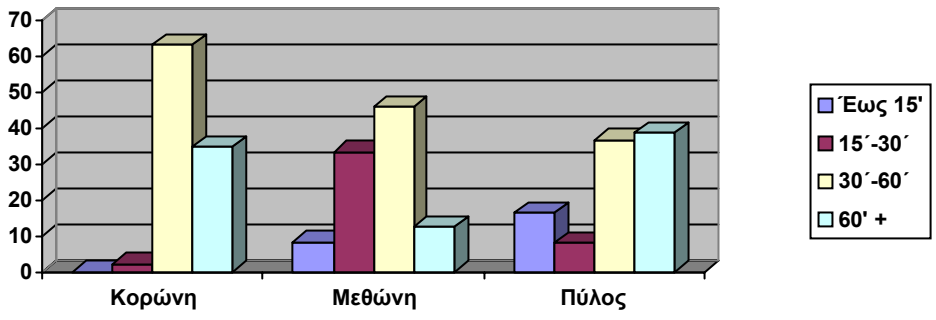
- **ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΑΠΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ**

Σχετικά με το όσο κοντά βρίσκονται οι κάτοικοι Κορώνης σε νοσοκομείο, το 63% (29) χρειάζεται 30’ – 60’ με το αυτοκίνητο για να μεταβεί σε αυτό. Το 34,8% (16) απέχει 60’ και άνω, ενώ το 2,2% (1) απέχει 15 – 30’.

Σχετικά με τους κατοίκους Μεθώνης, το 45,8% (11) απέχει 30’ – 60’, το 33,3% (8) απέχουν 15’ – 30’, το 12,5% (3) απέχουν 60’ και άνω, ενώ το 8,3% (2) απάντησαν ότι φθάνουν στο πλησιέστερο νοσοκομείο σε χρόνο μικρότερο των 15’.

Από τους κατοίκους Πύλου, απάντησε το 38,8% (19) ότι το πλησιέστερο νοσοκομείο απέχει άνω των 60’, το 36,7% (18) ότι απέχει 30’-60’, το 16,3% (8) ότι απέχει έως 15’, και το 8,2% (4) ότι απέχει 15’-30’.

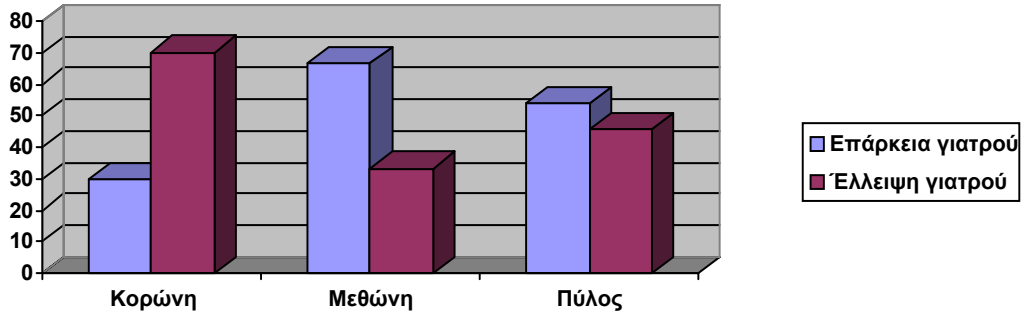
Απόσταση από το πλησιέστερο νοσοκομείο

- **ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΓΙΑΤΡΩΝ**

Στο ερώτημα κατά πόσον υπάρχει πάντοτε διαθέσιμος γιατρός στην περιοχή τους για νατον καλέσουν ή να τον επισκεφθούν σε περίπτωση που ασθενήσουν, οι ερωτηθέντες κάτοικοι της Κορώνης απάντησαν αρνητικά σε ποσοστό 70,2% (33).

Οι κάτοικοι της Μεθώνης και της Πύλου απάντησαν αρνητικά σε ποσοστά 33,3% και 45,8% αντίστοιχα.

- **ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥΣ**

Στο ερώτημα πόσο συχνά επισκέπτονται τον οδοντίατρο, οι ερωτηθέντες κάτοικοι της Κορώνης απάντησαν σε ποσοστό 51,1% (24) «όταν έχω κάποιο πρόβλημα». Το 42,6% (20) απάντησαν «τουλάχιστον 1 φορά το χρόνο», και 6,4% (3) απάντησαν «ποτέ».

Στην Κορώνη επίσης, 63,8% (30) κάνουν κάποια εξέταση προληπτικού ελέγχου της υγείας τους περίπου 1 φορά το χρόνο, 27,7% (13) εξετάζονται όταν υπάρξουν ενδείξεις αδιαθεσίας και 8,5% (4) δεν κάνουν καμμία εξέταση.

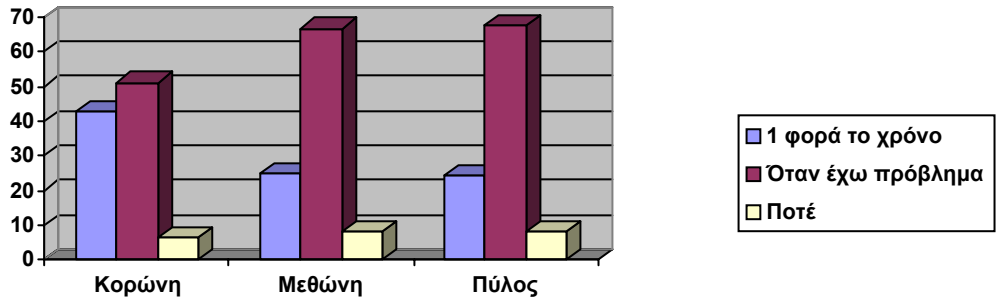
Οι ερωτηθέντες κάτοικοι της Μεθώνης απάντησαν σε ποσοστό 66,7% (16) ότι επισκέπτονται τον οδοντίατρο «όταν έχουν κάποιο πρόβλημα». Το 25% (6) απάντησαν «τουλάχιστον 1 φορά το χρόνο», και 8,3% (2) απάντησαν «ποτέ».

Στην Μεθώνη επίσης, 33,3% (8) κάνουν κάποια εξέταση προληπτικού ελέγχου της υγείας τους περίπου 1 φορά το χρόνο, 54,2% (13) εξετάζονται όταν υπάρξουν ενδείξεις αδιαθεσίας και 12,5% (3) δεν κάνουν καμμία εξέταση.

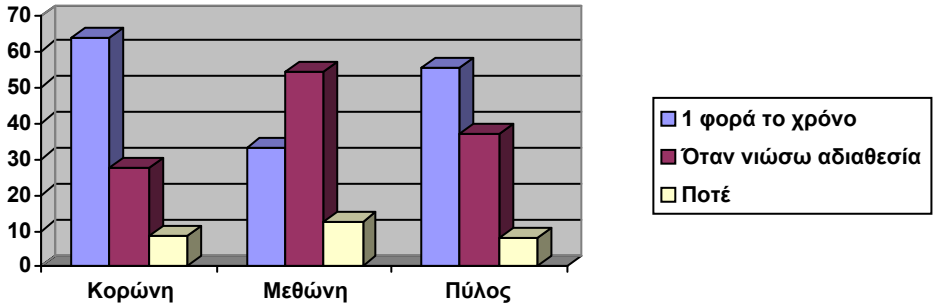
Τέλος στην Πύλο, οι ερωτηθέντες κάτοικοι απάντησαν σε ποσοστό 67,3% (33) ότι επισκέπτονται τον οδοντίατρο «όταν έχουν κάποιο πρόβλημα». Το 24,5% (12) απάντησαν «τουλάχιστον 1 φορά το χρόνο», και 8,2% (4) απάντησαν «ποτέ».

Στην Πύλο επίσης, 55,1% (27) κάνουν κάποια εξέταση προληπτικού ελέγχου της υγείας τους περίπου 1 φορά το χρόνο, 36,7% (18) εξετάζονται όταν υπάρξουν ενδείξεις αδιαθεσίας και 8,2% (4) δεν κάνουν καμμία εξέταση.

Συχνότητα επίσκεψης οδοντιάτρου

Συχνότητα προληπτικού ιατρικού ελέγχου

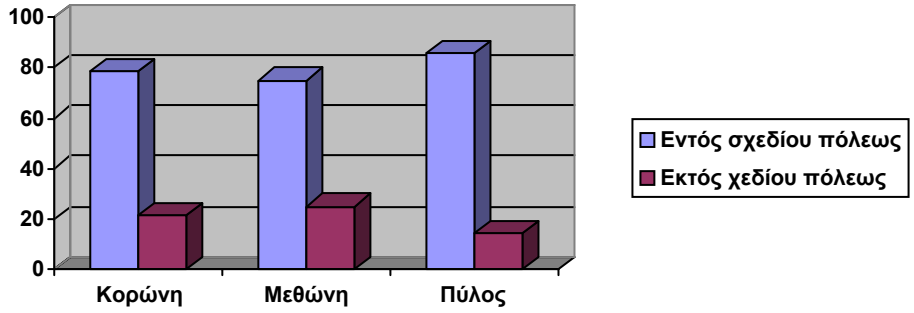

- **<u>ΚΑΤΟΙΚΙΑ</u>**

Η ενότητα της «Κατοικίας» έχει σαν στόχο να εξετάσει την επάρκεια της κατοικίας στις τρεις εξεταζόμενες περιοχές της Πελοποννήσου, τους λόγους εγκατάστασής τους καθώς και κάποια θέματα αστικού σχεδιασμού.

- **ΣΧΕΔΙΟ ΠΟΛΕΩΣ**

Στο ερώτημα αν η κατοικία τους βρίσκεται εντός σχεδίου πόλεως, θετικά απάντησαν 78,7% των ερωτηθέντων κατοίκων Δήμου Κορώνης, 75% των κατοίκων του Δήμου Μεθώνης και 85,7% των κατοίκων του Δήμου Πύλου.

- **ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΩΜΑΤΙΩΝ**

Η παρούσα ερώτηση έχει σκοπό να καταγράψει το πλήθος των δωματίων των κατοικιών της Κορώνης, της Μεθώνης και της Πύλου.

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Κορώνης ως προς τον αριθμό των δωματίων που υπάρχουν στην κατοικία τους.

Αριθμός δωματίων στην κατοικία	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
2	3	6,4
3	11	23,4
4	22	46,8
5	6	12,8
6	5	10,6
Σύνολο	47	100,0

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Μεθωνης ως προς τον αριθμό των δωματίων που υπάρχουν στην κατοικία τους.

Αριθμός δωματίων στην κατοικία	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
2	1	4,2
3	10	41,7
4	9	37,5
5	1	4,2
6	3	12,5
Σύνολο	24	100,0

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Πύλου ως προς τον αριθμό των δωματίων που υπάρχουν στην κατοικία τους.

Αριθμός δωματίων στην κατοικία	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
1	1	2,0
2	3	6,1
3	18	36,7
4	23	46,9
5	4	8,2
Σύνολο	49	100,0

- **ΤΡΟΠΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ**

Η συγκεκριμένη ερώτηση αφορά τον τρόπο που εγκαταστάθηκαν οι συγκεκριμένοι κάτοικοι στον τόπο διαμονής τους.

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Κορώνης ως προς το λόγο για τον οποίο βρέθηκαν στην περιοχή.

	Συχνότητα	
Στην περιοχή βρίσκονται από:	Απόλυτη	Σχετική
Γέννηση	36	76,6
Μεταδημότευση	3	6,4
Μετακόμιση	5	10,6
Άλλο λόγο	3	6,4
Σύνολο	47	100,0

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Μεθώνης ως προς το λόγο για τον οποίο βρέθηκαν στην περιοχή.

	Συχνότητα	
Στην περιοχή βρίσκονται από:	Απόλυτη	Σχετική
Γέννηση	18	75,0
Μεταδημότευση	2	8,3
Μετακόμιση	3	12,5
Άλλο λόγο	1	4,2
Σύνολο	24	100,0

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Πύλου ως προς το λόγο για τον οποίο βρέθηκαν στην περιοχή.

	Συχνότητα	
Στην περιοχή βρίσκονται από:	Απόλυτη	Σχετική
Γέννηση	30	61,2
Μεταδημότευση	10	20,4
Μετακόμιση	4	8,2
Άλλο λόγο	5	10,2
Σύνολο	49	100,0

- **ΚΟΙΝΩΝΙΑ**

Η παρούσα ενότητα έχει σκοπό να καταγράψει και να αποτυπώσει την κοινωνική πραγματικότητα σε τομείς όπως η συμμετοχή των κατοίκων στα κοινά, η αντιμετώπιση απέναντι σε επιμέρους κοινωνικές ομάδες όπως οι μετανάστες, οι νέοι και οι γυναίκες.

- **ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ / ΣΩΜΑΤΕΙΑ / ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ / ΤΟΠΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ / ΜΚΟ / ΚΑΠΗ / ΑΘΛΗΤΙΚΟΥΣ – ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΟΥΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥΣ / ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ**

Η συγκεκριμένη ερώτηση αφορά τη συμμετοχή των κατοίκων σε κοινωνικές ομάδες, σωματεία, συνεταιρισμούς, τοπικούς οργανισμούς και μη κυβερνητικές οργανώσεις.

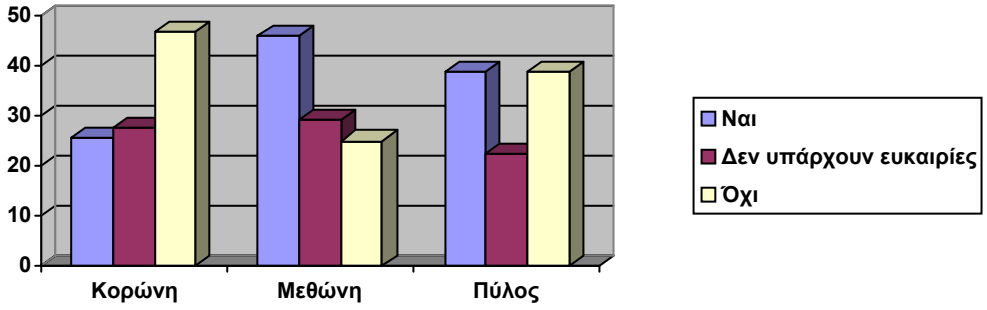
Συμμετοχή σε κάποιο από τα παραπάνω δηλώνουν 19,1% των ερωτηθέντων κατοίκων Κορώνης, 41,5% των ερωτηθέντων κατοίκων Μεθώνης και 24,5% των κατοίκων Πύλου.

Όπως φαίνεται από τις απαντήσεις, η συμμετοχή, όταν υπάρχει, αφορά κυρίως αγροτικούς συνεταιρισμούς, κυνηγετικούς συλλόγους και αθλητικούς συλλόγους.

- **ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΓΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΑ ΚΟΙΝΑ**

Το ενδιαφέρον των κατοίκων για συμμετοχή στα κοινά διαμορφώνεται ως εξής:
Στο Δήμο Κορώνης, 27,7% (13) δηλώνουν ενδιαφέρον για συμμετοχή, βρίσκουν όμως ανεπαρκείς τις δυνατότητες που τους δίνονται για συμμετοχή. Ποσοστό 25,5% (12) απαντούν με πλήρως θετικό τρόπο, και 46,8% (22) δεν ενδιαφέρονται.
Στο Δήμο Μεθώνης 45,8% (11) απαντούν θετικά, 29,2% (7) δεν βρίσκουν αρκετές τις ευκαιρίες για συμμετοχή και 25% (6) δεν ενδιαφέρονται.
Τέλος στο Δήμο Πύλου 38,8% (19) ενδιαφέρονται, και κατά το ίδιο ποσοστό δηλώνουν αδιαφορία. Ενώ 22,4% (`11) δεν βρίσκουν αρκετές ευκαιρίες συμμετοχής.

Ενδιαφέρεστε για συμμετοχή στα κοινά;

- **ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ – ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ**

Η συγκεκριμένη ερώτηση προσπαθεί να αποτυπώσει τη στάση των κατοίκων απέναντι στους αλλοδαπούς / μετανάστες που ζουν και εργάζονται στην περιοχή τους, και ποιά θεωρούν ότι είναι η επίδρασή τους στην τοπική κοινωνία. . Στην ερώτηση αυτή συχνά οι κάτοικοι σημείωσαν περισσότερες από μία απαντήσεις.

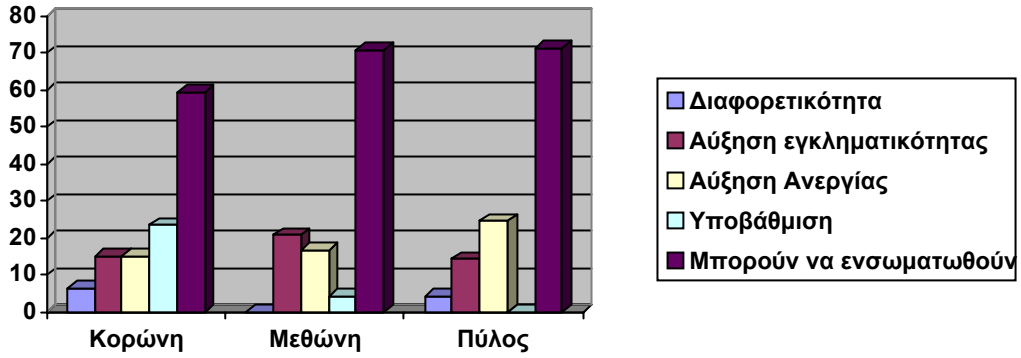
Στο Δήμο Κορώνης ποσοστό 59,6% των ερωτηθέντων (28) θεωρούν ότι οι αλλοδαποί έχουν μεν κάποια προβλήματα, όμως τελικά μπορούν να ενσωματώνονται αν

αντιμετωπισθούν κατάλληλα από την πολιτεία και την κοινωνία. Ποσοστό 23,4% (11) πιστεύουν ότι οι αλλοδαποί έχουν σαν συνέπεια την υποβάθμιση των περιοχών όπου εγκαθίστανται, ενώ κατά το ίδιο ποσοστό 14,9 (7) απαντούν ότι οι μετανάστες αυξάνουν την εγκληματικότητα ή προκαλούν ανεργία «παίρνοντας» δουλειές από τους ντόπιους. Τέλος, 6,3% (3) θεωρούν ότι οι αλλοδαποί κάτοικοι συμβάλλουν στη διαφορετικότητα εμπλουτίζοντας τον τρόπο σκέψης της τοπικής κοινωνίας.

Στο Δήμο Μεθώνης ποσοστό 70,8% των ερωτηθέντων (17) πιστεύουν στη δυνατότητα ενσωμάτωσης των αλλοδαπών στην κοινωνία, εφόσον αντιμετωπισθούν κατάλληλα από την πολιτεία και την κοινωνία. Ποσοστό 20,8% (5) πιστεύουν ότι οι αλλοδαποί αυξάνουν την εγκληματικότητα, ενώ κατά 16,7% (4) θεωρούν ότι οι αλοδαποί συμβάλλουν στην ανεργία των ντόπιων. Ποσοστό 4,2% (1) θεωρεί ότι οι μετανάστες έχουν σαν συνέπεια την υποβάθμιση των περιοχών όπου εγκαθίστανται.

Οι ερωτηθέντες κάτοικοι του δήμου Πύλου πιστεύουν σε ποσοστό 71,4% (35) στη δυνατότητα ενσωμάτωσης των αλλοδαπών εφόσον βοηθηθούν με κατάλληλα μέτρα. Κατά 24,5% (12) θεωρούν ότι οι αλοδαποί συμβάλλουν στην ανεργία των ντόπιων, ενώ 14,3% (7) απαντούν ότι οι αλλοδαποί αυξάνουν την εγκληματικότητα. Τέλος, 4,1% (2) απαντούν ότι οι αλλοδαποί κάτοικοι συμβάλλουν στη διαφορετικότητα εμπλουτίζοντας τον τρόπο σκέψης της τοπικής κοινωνίας.

Ποιά η επίδραση των αλλοδαπών / μεταναστών

- **ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ**

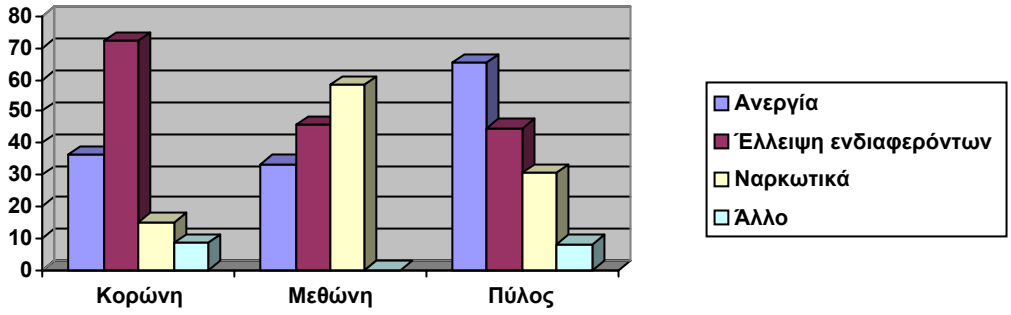
Η συγκεκριμένη ερώτηση αναζητεί τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νέοι που γεννιούνται /ζουν στις εξεταζόμενες περιοχές. . Στην ερώτηση αυτή συχνά οι κάτοικοι σημείωσαν περισσότερες από μία απαντήσεις.

Στο Δήμο Κορώνης, η έλλειψη ενδιαφερόντων – δραστηριοτήτων αναδεικνύεται ως το κυριότερο πρόβλημα για 72,3% (34) των ερωτηθέντων κατοίκων. Ακολουθεί η ανεργία σε ποσοστό 36,2% (17), τα ναρκωτικά σε ποσοστό 14,9% (7), ενώ ποσοστό 8,5% (4) σημειώνουν στην επιλογή «άλλο» πρόβλημα, τη δυσκολία εξεύρεσης συντρόφου (για τους νέους άνδρες), αφού οι νέες γυναίκες εγκαταλείπουν την περιοχή προτιμώντας τις αστικές περιοχές.

Τα ναρκωτικά θεωρούνται ως το μεγαλύτερο πρόβλημα των νέων για το 58,3% (14) των ερωτηθέντων κατοίκων του Δήμου Μεθώνης. Ακολουθεί η έλλειψη ενδιαφερόντων / δραστηριοτήτων κατά 45,8% (11), και η ανεργία για ποσοστό 33,3% (8).

Στο Δήμο Πύλου ανεργία είναι αυτή που κυρίως προβληματίζει τους νέους σύμφωνα με το 65,3% (32) κατοίκους που απάντησαν. Ακολουθούν η έλλειψη ενδιαφερόντων / δραστηριοτήτων κατά 44,9% (22) και τα ναρκωτικά κατά 30,6% (15). Τέλος, «άλλο» σημαντικό πρόβλημα για τους νέους εντοπίζει το 8,2% (4) στην περιορισμένη κοινωνική ανάπτυξη αλλά και στη δυσκολία εξεύρεσης συντρόφου.

Τα σημαντικότερα προβλήματα των νέων

- **ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ – ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΦΥΛΑ**

Στην ερώτηση σχετικά με το φύλο που οι κάτοικοι προτιμούν για το παιδί / εγγόνι τους οι απαντήσεις διαμορφώνονται όπως ακολουθεί:

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Κορώνης ως προς την προτίμησή τους σχετικά με το φύλο του παιδιού ή του εγγονιού τους που πρόκειται να γεννηθεί.

Προτιμώμενο φύλο παιδιού ή εγγονιού που πρόκειται να γεννηθεί	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Αγόρι	5	10,9
Κορίτσι	5	10,9
Γερό παιδί να ‘ναι	36	78,3
Σύνολο	46	100,0

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Μεθώνης ως προς την προτίμησή τους σχετικά με το φύλο του παιδιού ή του εγγονιού τους που πρόκειται να γεννηθεί.

Προτιμώμενο φύλο παιδιού ή εγγονιού που πρόκειται να γεννηθεί	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Αγόρι	5	20,8
Κορίτσι	1	4,2
Γερό παιδί να ‘ναι	18	75,0
Σύνολο	24	100,0

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Πύλου ως προς την προτίμησή τους σχετικά με το φύλο του παιδιού ή του εγγονιού τους που πρόκειται να γεννηθεί.

Προτιμώμενο φύλο παιδιού ή εγγονιού που πρόκειται να γεννηθεί	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Αγόρι	13	26,5
Κορίτσι	5	10,2
Γερό παιδί να ‘ναι	31	63,3
Σύνολο	49	100,0

- **ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**

Η ενότητα αυτή των ερωτήσεων έχει σκοπό να καταγράψει την εικόνα της οικονομικής ανάπτυξης των τριών περιοχών, βασιζόμενη σε στοιχεία όπως το εισόδημα των κατοίκων, η ανεργία, οι ρυθμοί και οι προοπτικές που οι κάτοικοι αποδίδουν στην οικονομική ανάπτυξη, αλλά και η συμβολή του αγροτικού τομέα και του τουρισμού στην οικονομία των νοικοκυριών.

- **ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ - ΑΝΕΡΓΙΑ**

Οι κάτοικοι της Κορώνης, σε ποσοστό 60,9% (28) θεωρούν ότι οι ευκαιρίες απασχόλησης στην περιοχή τους είναι περιορισμένες. Το 15,2% (7) απαντούν ότι δεν υπάρχουν ευκαιρίες απασχόλησης, ενώ το 23,9% (11) πιστεύει ότι υπάρχουν.

Το 15,2% από αυτούς υπήρξαν άνεργοι από το 1990 και μετά.

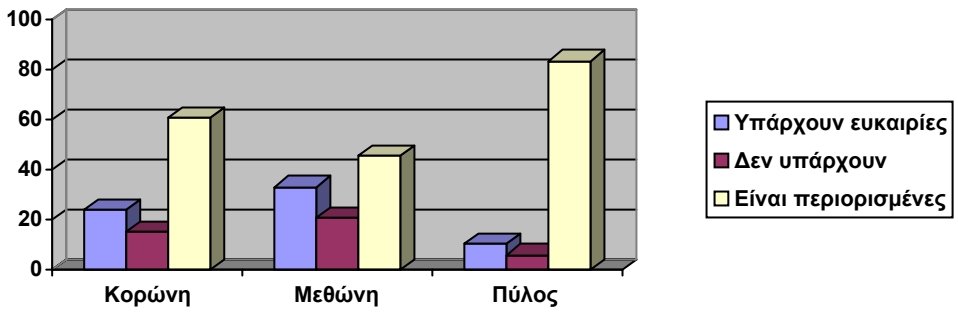
Στη Μεθώνη, το 45,8% (11) των ερωτηθέντων θεωρεί περιορισμένες τις ευκαιρίες απασχόλησης, το 20,8% (5) απαντά αρνητικά, και το 33,3% (8) θεωρεί ότι υπάρχουν ευκαιρίες απασχόλησης.

Το 12,5% (3) των ερωτηθέντων υπήρξαν άνεργοι από το 1990 και μετά.

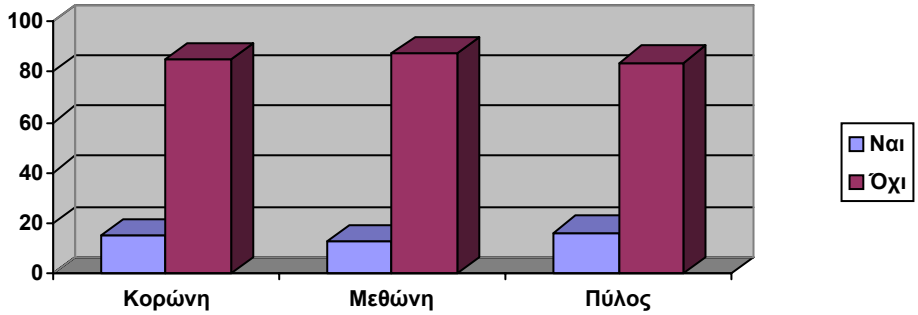
Μεταξύ των κατοίκων της Πύλου ποσοστό 83,3% (40) βρίσκει περιοριμένες τις ευκαιρίες απασχόλησης στην περιοχή τους. Το 10,4% (5) απαντούν θετικά και το 6,3% (3) αρνούνται την ύπαρξη ευκαιριών απασχόλησης.

Ποσοστό 16,3% (8) αντιμετώπισαν την ανεργία από το 1990 και μετά.

Ευκαιρίες απασχόλησης

Υπήρξατε άνεργος από το 1990 και μετά;

- **ΜΗΝΙΑΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ**

Ποσοστό 6,4% (3) του συνόλου των ερωτηθέντων κατοίκων Κορώνης δεν απάντησε καθόλου στο ερώτημα για το ύψος του μηνιαίου οικογενεικού εισοδήματος. Από αυτούς που απάντησαν (44), η εικόνα διαμορφώθηκε ως εξής:

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Κορώνης ως προς το μηνιαίο οικογενειακό τους εισόδημα.

	Συχνότητα	
Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα (€)	Απόλυτη	Σχετική
0-500	2	4,5
501-1000	7	15,9
1001-1500	16	36,4
1501-2000	7	15,9
2001-3000	4	9,1
3001-4000	5	11,4
4001 και άνω	3	6,8
Σύνολο	44	100,0

Ποσοστό 4,2% (1) κατοίκων της Μεθώνης δεν απάντησε σχετικά με το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα. Από τους απαντήσαντες ελήφθησαν τα εξής αποτελέσματα:

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Μεθώνης ως προς το μηνιαίο οικογενειακό τους εισόδημα.

Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα (€)	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
0-500	1	4,3
501-1000	1	4,3
1001-1500	4	17,4
1501-2000	9	39,1
2001-3000	5	21,7
3001-4000	3	13,0
Σύνολο	23	100,0

Στην Πύλο τα ποσοστά των ερωτηθέντων κατοίκων σύμφωνα με το μηνιαίο οικογενειακό τους εισόδημα διαμορφώνονται ως εξής:

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Πύλου ως προς το μηνιαίο οικογενειακό τους εισόδημα.

Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα (€)	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
501-1000	2	4,1
1001-1500	13	26,5
1501-2000	15	30,6
2001-3000	8	16,3
3001-4000	9	18,4
4001 και άνω	2	4,1
Σύνολο	49	100,0

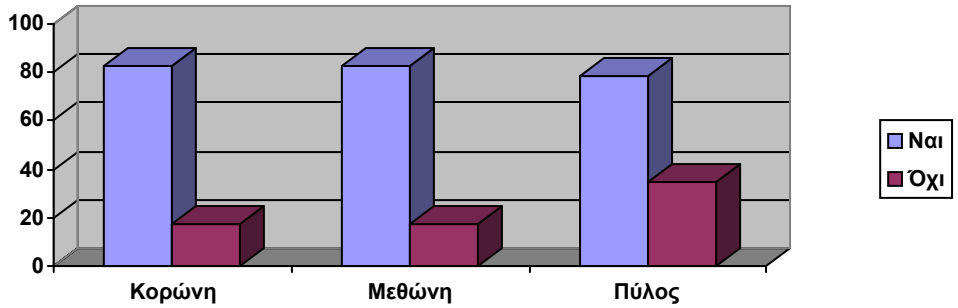
- **ΕΧΕΤΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ;**

Ποσοστό 2,1% (1) των ερωτηθέντων κατοίκων Κορώνης δεν απάντησαν στο ερώτημα αν διαθέτουν ή όχι αυτοκίνητο. Από τους απαντήσαντες, ποσοστό 82,6% (38) απάντησαν θετικά.

4,2% (1) των κατοίκων Μεθώνης δεν απάντησε αναφορικά με την κατοχή ή μη αυτοκινήτου. Από τους απαντήσαντες, ποσοστό 82,6% (19) απάντησαν θετικά.

Το 4,1% (2) από τους κατοίκους Πύλου δεν απάντησαν στο ερώτημα περί κατοχής αυτοκινήτου. Από τους απαντήσαντες, ποσοστό 78,7% (37) απάντησαν θετικά.

Έχετε αυτοκίνητο;

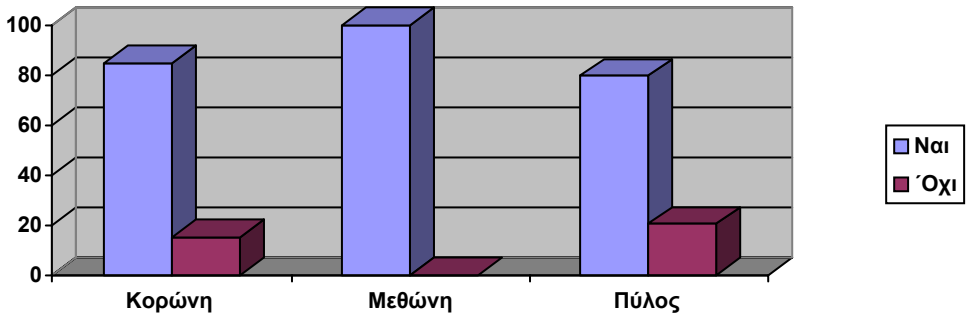
- **ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΙΔΙΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΡΑΣΙΟΥ / ΛΑΔΙΟΥ, ΚΑ)**

Το ερώτημα αυτό έχει σαν στόχο να ανιχνεύσει τη συμβολή της αγροτικής οικονομίας στη συμπλήρωση του οικογενειακού εισοδήματος, πέραν από την κύρια απασχόληση στον πρωτογενή τομέα.

Το 84,8% των ερωτηθέντων κατοίκων Κορώνης απάντησαν θετικά στο ερώτημα αν διαθέτουν δικούς τους πόρους αγροτικής οικονομίας (παραγωγή κρασιού, λαδιού, οικόσιτα ζώα, κα).

Θετικά απάντησε επίσης το 100% των κατοίκων Μεθώνης, και το 79,6% των ερωτηθέντων κατοίκων της Πύλου.

Διαθέτετε πόρους αγροτικής οικονομίας, πέραν από την κύρια απασχόλησή σας;

- **ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΕ ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΜΕ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

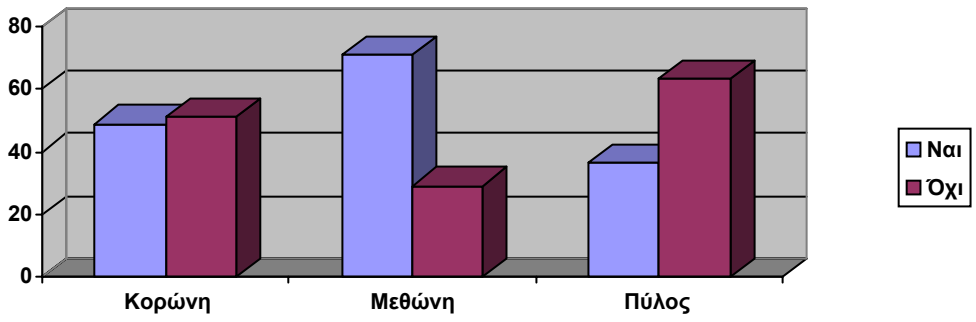
Το ερώτημα αυτό έχει σαν στόχο να επισημάνει τη σημασία του ρόλου του τουρισμού στην τοπική οικονομία, όχι μόνο σαν κύρια απασχόληση των κατοίκων, αλλά και ως μέσο συμπλήρωσης του εισοδήματός τους, ή/και προσφοράς ευκαιριών στη μερική / εποχιακή απασχόληση.

Ποσοστό 48,9% (23) των κατοίκων Κορώνης απαντούν θετικά στο ερώτημα εάν ασχολούνται άμεσα ή έμμεσα με τον τουριμό. Από αυτούς, 34,8% ενοικιάζουν δωμάτια, 30,4% απασχολούνται περιστασιακά σε τουριστικές επιχειρήσεις της περιοχής, 21,7% αναλαμβάνουν κατασκευές – προμήθειες για ξένους επισκέπτες, 8,7% εμπορεύνται τουριστικά είδη, και 4,3% έχουν κάποια άλλη ασχολία συναφή με τον τουρισμό.

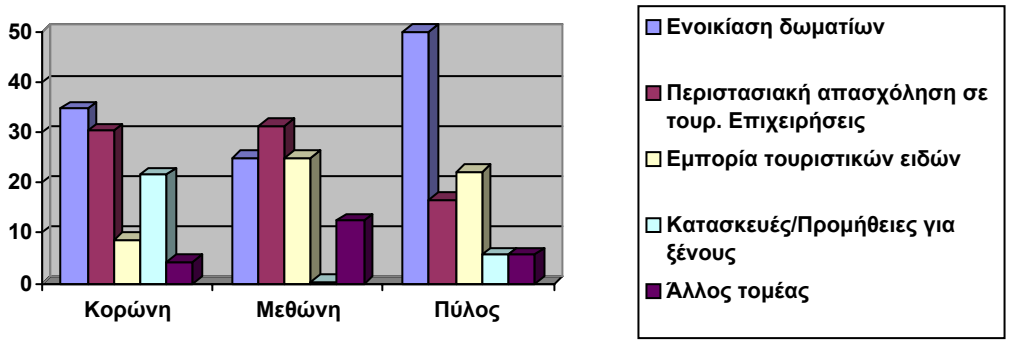
Στο Δήμο Μεθώνης, 70,8% των ερωτηθέντων κατοίκων ασχολούνται άμεσα ή έμμεσα με δραστηριότητα που σχετίζεται με τον τουρισμό. Από αυτούς, 31,3% απασχολούνται περιστασιακά σε τουριστικές επιχειρήσεις, 25% ενοικιάζουν δωμάτια, 25% εμπορεύονται τουριστικά είδη, 6,3% αναλαμβάνουν κατασκευές προμήθειες για ξένους επισκέπτες, και 12,5% δηλώνουν ενασχόληση με άλλο συναφές προς τον τουρισμό αντικείμενο.

Από τους ερωτηθέντες κατοίκους της Πύλου, ποσοστό 36,7% των ερωτηθέντων κατοίκων ασχολούνται άμεσα ή έμμεσα με δραστηριότητα που σχετίζεται με τον τουρισμό. Εξ' αυτών, το 50% ενοικιάζουν δωμάτια, 22,2% εμπορεύονται τουριστικά είδη, 16,7% απασχολούνται περιστασιακά σε τουριστικές επιχειρήσεις της περιοχής, ενώ κατά το ίδιο ποσοστό 5,6% ανά κατηγορία, αναλαμβάνουν κατασκευές – προμήθειες ή ασχολούνται με άλλη δραστηριότητα συναφή προς τον τουρισμό. ανιχνεύσει τη συμβολή της αγροτικής οικονομίας στη συμπλήρωση του οικογενειακού εισοδήματος, πέραν από την κύρια απασχόληση στον πρωτογενή τομέα.

Ασχολείστε άμεσα ή έμμεσα με τον τουρισμό;

Τομέας άμεσης ή έμμεσης ενασχόλησης με τον τουρισμό

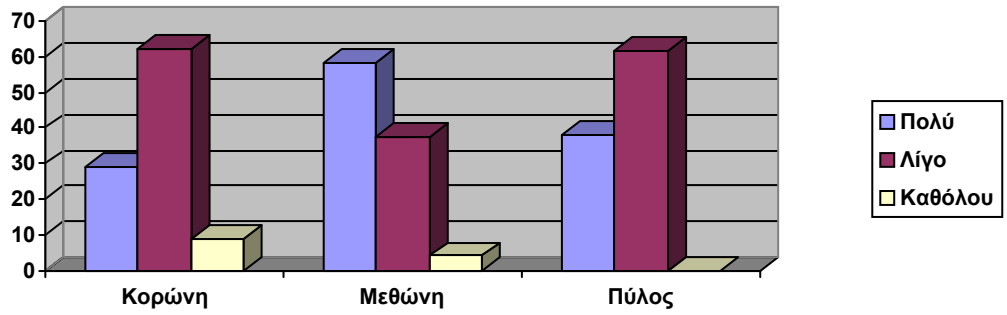

- **ΠΟΣΟ ΕΧΕΙ ΑΝΑΠΤΥΧΘΕΙ Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΣΑΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΔΕΚΑΕΤΙΑ;**

Στο Δήμο Κορώνης οι ερωτηθέντες κάτοικοι πιστεύουν ότι η περιοχή τους έχει αναπτυχθεί *λίγο* κατά την τελευταία δεκαετία, σε ποσοστό 62,2%. Ποσοστό 28,9% απαντούν ότι η περιοχή τους έχει αναπτυχθεί *πολύ* κατά το διάστημα αυτό, ενώ 8,9% θεωρούν ότι δεν έχει συντελεστεί ανάπτυξη.

Στο Δήμο Μεθώνης οι ερωτηθέντες κάτοικοι πιστεύουν ότι η περιοχή τους έχει αναπτυχθεί *πολύ* κατά την τελευταία δεκαετία, σε ποσοστό 58,3%. Ποσοστό 37,5% απαντούν ότι η περιοχή τους έχει αναπτυχθεί *λίγο* κατά το διάστημα αυτό, ενώ 4,2% θεωρούν ότι δεν έχει συντελεστεί ανάπτυξη.

Στο Δήμο Πύλου οι ερωτηθέντες κάτοικοι πιστεύουν ότι η περιοχή τους έχει αναπτυχθεί *λίγο* κατά την τελευταία δεκαετία, σε ποσοστό 61,7%, ενώ ποσοστό 38,3% απαντούν ότι η περιοχή τους έχει αναπτυχθεί *πολύ* κατά το διάστημα αυτό.

Πόσο γρήγορα έχει αναπτυχθεί η περιοχή σας την τελευταία δεκαετία;

- **ΤΟΝΩΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

Η παρούσα ερώτηση σκοπό έχει διερευνήσει το τι πιστεύουν οι κάτοικοι ως μέσο που θα μπορούσε να τονώσει την τοπική οικονομία κάθε περιοχής. . Στην ερώτηση αυτή συχνά οι κάτοικοι σημείωσαν περισσότερες από μία απαντήσεις.

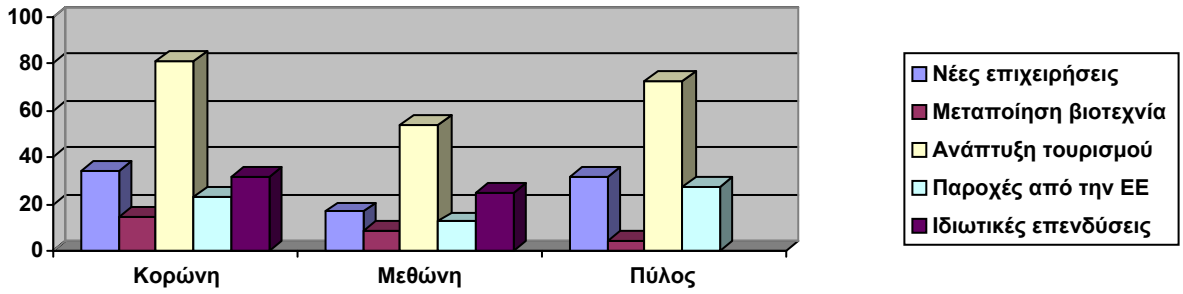
Έτσι συγκεκριμένα για την Κορώνη, οι κάτοικοι που απάντησαν στην ερώτηση αυτή δήλωσαν: το 34% πιστεύει ότι η τοπική οικονομία μπορεί να τονωθεί με τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, το 14,9% πιστεύει ότι η τοπική οικονομία μπορεί να τονωθεί με τη δημιουργία ενός εργοστασίου ή μιας βιοτεχνίας, το 80,9% πιστεύει ότι η τοπική οικονομία μπορεί να τονωθεί με την ανάπτυξη του τουρισμού, το 23,4% πιστεύει ότι η τοπική οικονομία μπορεί να τονωθεί με επιδόματα και παροχές από την ευρωπαϊκή ένωση, και το 31,5% πιστεύει ότι η τοπική οικονομία μπορεί να τονωθεί με ιδιωτικές επενδύσεις.

Επιπλέον, για την Μεθώνη, οι κάτοικοι που απάντησαν στην ερώτηση αυτή δήλωσαν: το 16,7% πιστεύει ότι η τοπική οικονομία μπορεί να τονωθεί με τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, το 8,3% πιστεύει ότι η τοπική οικονομία μπορεί να τονωθεί με τη δημιουργία ενός εργοστασίου ή μιας βιοτεχνίας, το 54,2% πιστεύει ότι η τοπική οικονομία μπορεί να τονωθεί με την ανάπτυξη του τουρισμού, το 12,5% πιστεύει ότι η τοπική οικονομία μπορεί να τονωθεί με επιδόματα και παροχές από την ευρωπαϊκή ένωση, και το 25% πιστεύει ότι η τοπική οικονομία μπορεί να τονωθεί με ιδιωτικές επενδύσεις.

Αντίστοιχα, για την Πύλο, οι κάτοικοι που απάντησαν στην ερώτηση αυτή δήλωσαν: το 31,3% πιστεύει ότι η τοπική οικονομία μπορεί να τονωθεί με τη δημιουργία νέων

επιχειρήσεων, το 4,2% πιστεύει ότι η τοπική οικονομία μπορεί να τονωθεί με τη δημιουργία ενός εργοστασίου ή μιας βιοτεχνίας, το 72,9% % πιστεύει ότι η τοπική οικονομία μπορεί να τονωθεί με την ανάπτυξη του τουρισμού, το 27,1% πιστεύει ότι η τοπική οικονομία μπορεί να τονωθεί με επιδόματα και παροχές από την ευρωπαϊκή ένωση, και το 16,7% πιστεύει ότι η τοπική οικονομία μπορεί να τονωθεί με ιδιωτικές επενδύσεις.

Τρόποι τόνωσης της τοπικής οικονομίας

- **<u>ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ</u>**

Η ενότητα αυτή των ερωτήσεων έχει σκοπό να καταγράψει στοιχεία της βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής, εξετάζοντας την άποψη των κατοίκων για τους παράγοντες που απειλούν το περιβάλλον, την ανάδειξη ή μη της πολιτιστικής κληρονομιάς, το βαθμό ενημέρωσης του πληθυσμού για οικολογικά θέματα που αφορούν την περιοχή τους, το βαθμό ικανοποίησής τους από τη διαβίωσή τους στην περιοχή.

- **ΠΙΘΑΝΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**

Στην συγκεκριμένη ερώτηση, οι κάτοικοι ερωτήθηκαν σχετικά με τα πιθανά αίτια υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Στην ερώτηση αυτή συχνά οι κάτοικοι σημείωσαν περισσότερες από μία απαντήσεις.

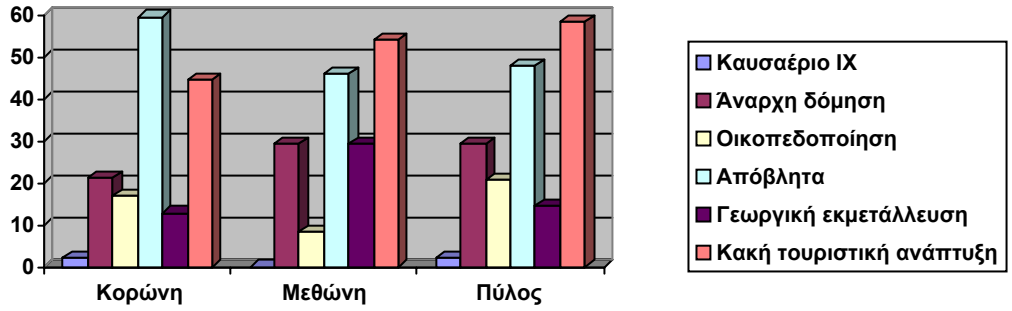
Συγκεκριμένα οι κάτοικοι της Κορώνης θεωρούν ότι την υποβάθμιση ενδέχεται να προκαλέσει: το 2,1% (1) το καυσαέριο των Ι.Χ., το 21,3% (10) η άναρχη δόμηση, το 17% (8) η σκόπιμη καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος για οικοπεδοποίηση, το 59,6% (28) τα

απόβλητα, το 12,8% (6) η γεωργική εκμετάλλευση και το 44,7% (21) η κακή τουριστική ανάπτυξη.

Αντίστοιχα, οι κάτοικοι της Μέθώνης, θεωρούν ότι την υποβάθμιση προκαλεί: το 29,2% (7) η άναρχη δόμηση, και το 8,3% (2) η σκόπιμη καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος για οικοπεδοποίηση, το 45,8% (11) τα απόβλητα, το 29,2% (7) η γεωργική εκμετάλλευση, και το 54,2% (13) η κακή τουριστική ανάπτυξη.

Ανάλογα, οι κάτοικοι της Πύλου θεωρούν ως κινδύνους υποβάθμισης: το 2% (1) το καυσαέριο των Ι.Χ., το 29,2% (14) η άναρχη δόμηση, το 20,8% (10) η σκόπιμη καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος για οικοπεδοποίηση, το 47,9% (23) τα απόβλητα, το 14,6% (7) η γεωργική εκμετάλλευση, και το 58,3% (28) η κακή τουριστική ανάπτυξη.

Πιθανά αίτια υποβάθμισης του περιβάλλοντος στην περιοχή σας

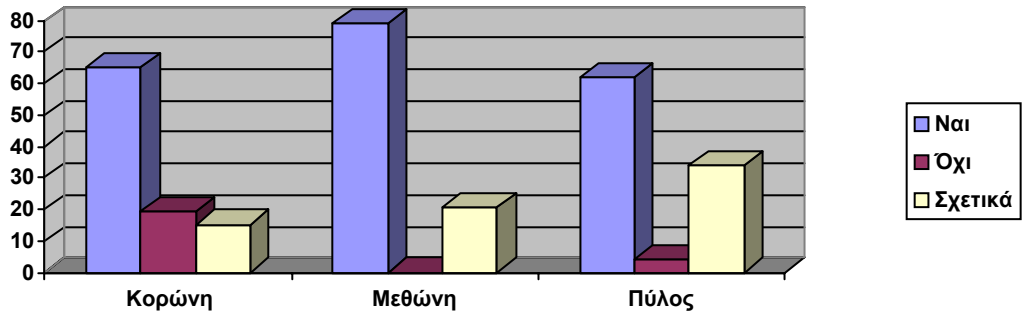

- **ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΛΙΕΣ**

Αναφορικά με το αν είναι εύκολη η πρόσβαση στις παραλίες, οι ερωτηθέντες κάτοικοι του Δήμου Κορώνης απάντησαν θετικά κατά 65,2% (30), αρνητικά κατά 19,6% (9) και κατά 15,2% (7) θεώρησαν ότι η πρόσβαση είναι σχετικά εύκολη και τείνει να δυσκολεύει περισσότερο εμποδιζόμενη από τη δόμηση που συντελείται.

Στο Δήμο Μεθώνης οι κάτοικοι απάντησαν θετικά κατά 79,2% (19), ενώ κατά 20,8% (5) θεώρησαν την πρόσβαση σχετικά εύκολη.

Οι ερωτηθέντες κάτοικοι του Δήμου Πύλου απάντησαν θετικά κατά 61,7% (29), αρνητικά κατά 4,3% (2) και κατά 34% (16) θεώρησαν ότι η πρόσβαση στις παραλίες είναι σχετικά εύκολη και τείνει να δυσκολεύει περισσότερο εμποδιζόμενη από τη δόμηση που συντελείται.

Η πρόσβαση στις παραλίες της περιοχής σας είναι εύκολη;

- **ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥΣ**

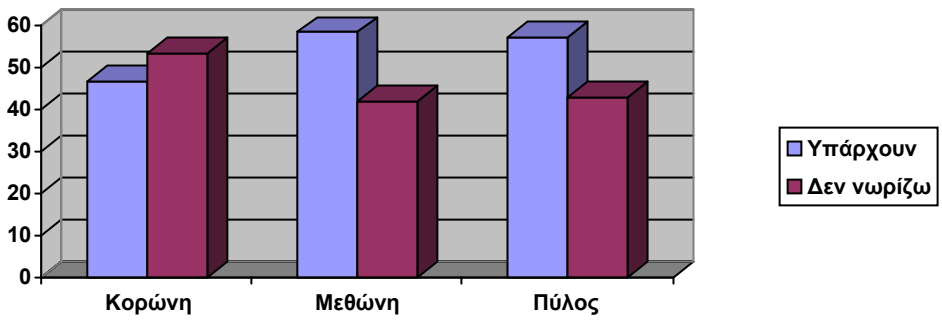
Στη συνέχεια οι κάτοικοι ερωτήθηκαν αν γνωρίζουν σχετικά με την ύπαρξη ή μη οικοτόπων / προστατευόμενων ειδών στην περιοχή τους.

Οι κάτοικοι Κορώνης απάντησαν θετικά σε ποσοστό 46,7%, ενώ σε ποσοστό 53,3% απάντησαν ότι δεν γνωρίζουν.

Οι κάτοικοι της Μεθώνης απάντησαν θετικά σε ποσοστό 58,3% ενώ σε ποσοστό 41,7% δήλωσαν άγνοια.

Οι κάτοικοι της Πύλου απάντησαν θετικά κατά 57,1% και άγνοια δήλωσαν 42,9% των ερωτηθέντων κατοίκων.

Υπάρχουν οικότοποι / προστατευόμενα είδη στην περιοχή σας;

- **ΒΑΘΜΟΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

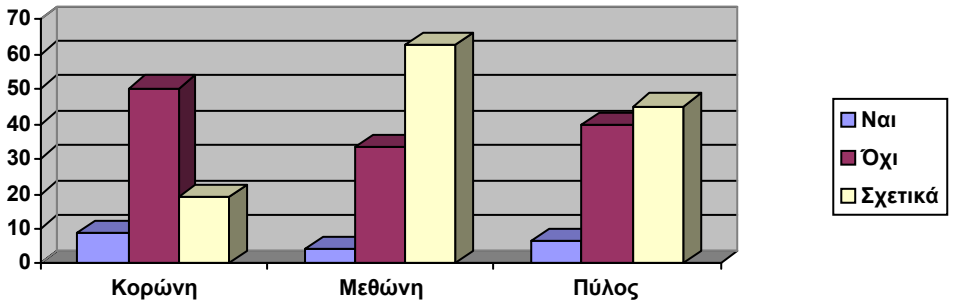
Οι κάτοικοι ερωτήθηκαν αν θεωρούν ότι αναδεικνύεται αρκετά το πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής τους, συμπεριλαμβανομένης της ιστορικής κληρονομιάς και των τοπικών παραδόσεων.

Στην Κορώνη οι ερωτηθέντες κάτοικοι απάντησαν θετικά σε ποσοστό 8,7%, ενώ όχι είπαν 50% εξ'αυτών και «σχετικά» το 41,3%.

Στην Μεθώνη οι θετικές απαντήσεις αντιστοιχούσαν στο 4,2%, ενώ αρνητικά απάντησαν 33,3% και «σχετικά» το 62,5% των ερωτηθέντων.

Στην Πύλο οι θετικές απαντήσεις ανέρχονταν σε ποσοστό 6,3%, οι αρνητικές στο 39,6%, και «σχετικά» είπαν 54,2% των κατοίκων.

Αναδεικνύεται αρκετά το πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής σας;

- **ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ**

Στο πλαίσιο της πρώτης από τις τέσσερις ανοικτές ερωτήσεις του ερωτηματολογίου ζητήθηκε από τους κατοίκους να περιγράψουν αν είναι συνολικά ευχαριστημένοι που ζουν στη συγκεκριμμένη περιοχή, ή αν ενδεχομένως, ονειρεύονται κάποιον άλλο τόπο για τη ζωή τους.

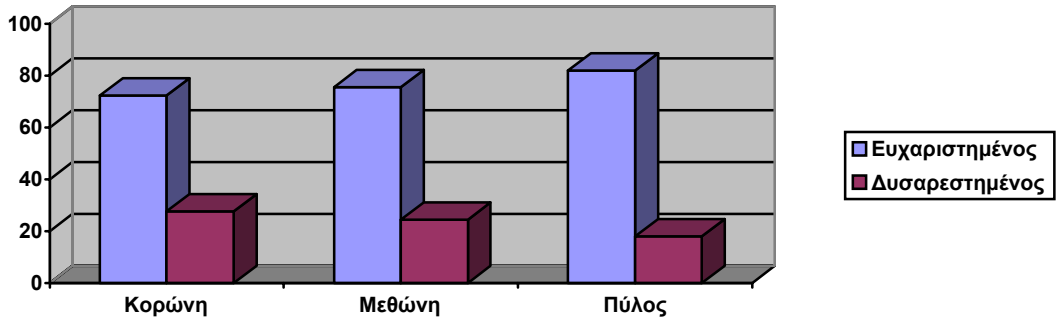
Στο Δήμο Κορώνης οι κάτοικοι σε ποσοστό 10,6% δεν απάντησαν σε αυτό το ερώτημα. Από εκείνους που απάντησαν, περίπου το 72,4% δήλωσαν γενικά ικανοποιημένοι από τη διαβίωσή τους στην περιοχή. Το υπόλοιπο 27,6% δήλωσαν ότι ονειρεύονται άλλη

ζωής σε τόπο που να προσφέρει περισσότερες δυνατότητες ή απάντησαν ότι δεν είναι απόλυτα ευχαριστημένοι.

Οι κάτοικοι του Δήμου Μεθώνης απάντησαν ότι είναι ευχαριστημένοι από τη διαβίωσή τους στην περιοχή σε ποσοστό περίπου 75,5%, ενώ δυσαρεστημένοι δήλωσαν κατά 24,5%.

Αντίστοιχα στην Πύλο το 82% των κατοίκων που απάντησαν δήλωσαν ικανοποιημένοι από την εκεί ζωή τους, ενώ μέτρια ικανοποιημένοι ή αναζητούντες άλλη ζωή εμφανίζονται κατά 18%. Ποσοστό 8,2% των κατοίκων δεν απάντησαν στην ερώτηση αυτή.

Είστε γενικά ικανοποιημένος/η που κατοικείτε στη συγκεκριμμένη περιοχή;

- **ΠΩΣ ΦΑΝΤΑΖΕΣΤΕ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΣΑΣ ΩΣ ΒΙΩΣΙΜΟ ΤΟΠΟ;**

Οι κάτοικοι και των τριών εξεταζόμενων περιοχών ανέδειξαν με τις απαντήσεις τους τους; τομείς στους οποίους επιθυμούν να στηριχτεί η βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής τους.

Οι κυριότεροι από τους τομείς αυτούς, με σειρά συχνότητας που εμφανίζονται στα ερωτηματολόγια μπορούν να συνοψισθούν στους εξής:

- Ανάπτυξη ήπιου (οικογενειακού) τουρισμού, σε συνδυασμό με τη βιολογική γεωργία.
- Τουριστική ανάπτυξη με μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες μαζικού τουρισμού.
- Καλύτερη ιατρική περίθαλψη
- Περισσότερα ενδιαφέροντα για τους κατοίκους, και ειδικότερα για τους νέους – δημιουργία ομάδων / συλλόγων / συνεταιρισμών, και άλλων χώρων συμμετοχής και κοινών ενδιαφερόντων.
- Προστασία / ανάδειξη περιβαλλοντικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

- **ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ**

Και στις τρεις εξεταζόμενες περιοχές αναδείχτηκαν από τις απαντήσεις των κατοίκων ως σημεία που εκείνοι θεωρούν ως ιδιαίτερα πλεονεκτήματα του τόπου τους τα εξής:

- Η φυσική ομορφιά, το τοπίο, το όμορφο, καθαρό και υγειϊνό περιβάλλον.
- Οι θάλασσες και παραλίες
- Οι φιλικές και ζεστές σχέσεις των ανθρώπων.
- Οι χαλαροί ρυθμοί ζωής.
- Η ιστορική κληρονομιά

- **ΑΡΝΗΤΙΚΟΤΕΡΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ**

Στην ερώτηση για το ποιο θεωρούν οι κάτοικοι το αρνητικότερο στοιχείο της περιοχή τους, και πάλι από κοινού και με συγκρίσιμο τρόπο στις τρεις εξεταζόμενες περιοχές, οι κάτοικοι ανέδειξαν με σειρά σημαντικότητας που φαίνεται να τους αποδίδουν, τα εξής στοιχεία:

- Την έλλειψη υποδομών, με έμφαση στην οδοποιϊα, τα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης, αλλά και τις υποδομές εκπαίδευσης
- Την εγκατάλειψη από την πολιτεία, την απουσία ενδιαφέροντος για τον τόπο από τους τοπικούς άρχοντες, την κακή διοίκηση που αφήνει την περιοχή αναξιοποίητη
- Την έλλειψη ενδιαφερόντων, κάτι που οδηγεί τους νέους σε φυγή
- Την έλλειψη παιδείας και τη νοοτροπία των κατοίκων

- **<u>ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ</u>**

  - **ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟ ΕΠΙΔΟΤΟΥΜΕΝΟ ΕΡΓΟ ΑΠΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ**

Η ερώτηση αυτή αφορά τη συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον κάθε Δήμο ξεχωριστά.

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Κορώνης ως προς το ποια θεωρούν ότι είναι τα σημαντικότερα επιδοτούμενα έργα από την Ευρωπαϊκή Ένωση στην περιοχή τους.

Επιδοτούμενα έργα από την Ευρωπαϊκή Ένωση	Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα έργα στην περιοχή; Ναι %
Δρόμος Βασιλίτσι – Κορώνη	14,9
Οικιστική ανασυγκρότηση και ανάδειξη – προστασία παραδοσιακού οικισμού Κορώνης	21,3
Διαχείριση απορριμμάτων τέως συνδ. 8ης Ε.Π.	29,8
Δρόμοι προσπέλασης παραλιών	12,8
Δράσεις αγροτικού εξηλεκτρισμού απομονωμένων αγροτικών οικισμών	4,3
Επιχορήγηση για τη δημιουργία διαδημοτικής μονάδας «Βοήθεια στο σπίτι»	14,9
Προμήθεια υπολογιστικού και δικτυακού εξοπλισμού εργαστηρίου πληροφορικής δημοτικού σχολείου Κορώνης	8,5
Στερέωση και αποκατάσταση τμημάτων του κάστρου Κορώνης	25,5
Ένταξη τσιγγανοπαίδων στο σχολείο	0,0
Ανάπτυξη ευρυζωνικού δικτύου τοπικής πρόσβασης στο δήμο Κορώνης	10,6
Το Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών	14,9

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Μεθώνης ως προς το ποια θεωρούν ότι είναι τα σημαντικότερα επιδοτούμενα έργα από την Ευρωπαϊκή Ένωση στην περιοχή τους.

Επιδοτούμενα έργα από την Ευρωπαϊκή Ένωση	Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα έργα στην περιοχή; Ναι %
Δίκτυο πολιτιστικών στοιχείων – Κάστρων περίπλους – Διαδρομή πολιτιστικού τουρισμού	8,3
Ύδρευση τέως κοινότητας Φοινικούντας	16,7

Διαχείριση απορριμμάτων τέως συνδ. 9ης Ε.Π.	26,1
Αναπλάσεις τέως κοινότητας Μεθώνης	0,0
Ανάπλαση παραλίας Μεθώνης - Φοινικούντας	12,5
Αναπλάσεις κοινοτικής οδού τέως κοινότητας Φοινικούντας	16,7
Υπό σύσταση Α.Ε. – Εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής Ξενοδοχείου «Ακτή Μεθώνη», Γ΄ κατηγορίας	4,2
Εκσυγχρονισμός ή/και μετεγκατάσταση μονάδων υδατοκαλλιέργειας, χωρίς αύξηση των ικανοτήτων παραγωγής	4,2
Δίκτυα αποχέτευσης και εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων νέου Δήμου Μεθώνης	66,7

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων Πύλου ως προς το ποια θεωρούν ότι είναι τα σημαντικότερα επιδοτούμενα έργα από την Ευρωπαϊκή Ένωση στην περιοχή τους.

Επιδοτούμενα έργα από την Ευρωπαϊκή Ένωση	**Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα έργα στην περιοχή;** Ναι %
Προσαρμογή πληροφοριακών υποδομών του ΟΠΣΦ – TAXIS στη χρήση του ευρώ	2,0
Ολοκλήρωση – αναβάθμιση κτιριακών – ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων παλαιού γυμνασίου Πύλου	2,0
Ύδρευση τέως κοινότητας Πυλίας	10,2
Ύδρευση Δήμου Πύλου	28,6
Διαχείριση απορριμμάτων τέως συνδ. 10ης Ε.Π.	30,6
Ολοκλήρωση μελέτης βιολογικού καθαρισμού	51,0
Ανάπλαση παραλιών τέως συνδ. 10ης Ε.Π.	14,3
Προμήθεια υπολογιστικού και δικτυακού εξοπλισμού εργαστηρίου πληροφορικής του γυμνασίου Πύλου Μεσσηνίας	8,2
Βιβλιοθήκη – πινακοθήκη Δήμου Πύλου: αποκατάσταση διατηρητέου κτιρίου, Τσικλητήρα και εσωτερικές διαρρυθμίσεις ορόφων	32,7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΝΑΤΟ: ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ & ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ: ΚΟΡΩΝΗΣ, ΜΕΘΩΝΗΣ ΚΑΙ ΠΥΛΟΥ

9.1. Το κοινωνικοοικονομικό προφίλ του Δήμου Κορώνης

Όπως προέκυψε από την ανάλυση των ερωτηματολογίων, το 61,7% των κατοίκων Κορώνης που πήραν μέρος στη δειγματοληπτική έρευνα, είναι γυναίκες, και το 38,3% είναι άνδρες. Η ηλικιακή τους κατανομή δίνει το προβάδισμα στην ομάδα των 39-48 ετών, ενώ ακολουθούν οι 20-28 ετών, οι 29-38 ετών, οι 49-58 ετών, ενώ ελάχιστοι ανήκουν στις ομάδες των 69-78 και 79-88. Ποσοστό 48,9% αυτών είναι απόφοιτοι λυκείου, 19,1% απόφοιτοι πανεπιστημιακών σχολών, 12,8% απόφοιτοι γυμνασίου, ενώ ακολουθούν οι απόφοιτοι δημοτικού, ΤΕΙ και ΙΕΚ.

Είναι χρήσιμο να επισημανθεί ότι η κατανομή αυτή των ομάδων ηλικίας αλλά και των μορφωτικών επιπέδων των απαντησάντων οφείλεται εν μέρει σε παράγοντες όπως: α) η αντικειμενική δυσκολία που έκδηλα αντιμετώπιζαν σε αρκετές περιπτώσεις οι άνθρωποι πολύ μεγάλης ηλικίας να εκφραστούν γραπτά (ακόμη και λόγω έλλειψης στοιχειωδών γραμματικών γνώσεων), κάτι που τους οδηγεί στην εκδήλωση απροθυμίας να απαντήσουν, β) η αντίστοιχα μεγαλύτερη προθυμία / ευχέρεια των νέων να εξοικειώνονται με την «αντιμετώπιση» του ερωτηματολογίου (πχ λόγω μεγαλύτερης ενημέρωσης, εγγύτητας προς τις σπουδές - επομένως και προς τις ανάγκες διεξαγωγής μιάς έρευνας) γ) η γενικότερη δυσπιστία – καχυποψία που εκδήλωναν οι άνθρωποι μέσης - μεγαλύτερης ηλικίας ή/και χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου απέναντι στη φύση και το σκοπό διανομής ενός ερωτηματολογίου.

Οι περισσότεροι απαντήσαντες είναι έγγαμοι (64,4%) και ανήκουν σε τετραμελείς οικογένειες (43,2%).

Σημαντικότερη ομάδα επαγγελματιών είναι οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα (19,1%). Ακολουθούν οι απασχολούμενοι σε συνάφεια με ατομικές – οικογενειακές επιχειρήσεις (15%), τα οικοκυρικά με 14,9%, οι τεχνίτες, οικοδόμοι και ελεύθεροι επαγγελματίες (12,8%), οι δημόσιοι – δημοτικοί υπάλληλοι (10,7%), και οι φοιτητές με ποσοστό 10,6%.

Ποσοστό 23,4% των ερωτηθέντων δήλωσε την ύπαρξη δευτερεύουσας απασχόλησης, κατά κύριο λόγο στον αγροτικό τομέα (54,5%), με τα οικοκυρικά και τη συνταξιοδότηση να ακολουθούν.

Όλοι οι απαντήσαντες κάτοικοι αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα σε σχέση με τα συστήματα ύδρευσης, ηλεκτροδότησης καθώς και με το αποχετευτικό δίκτυο της περιοχής τους. Συγκεκριμένα, η έλλειψη ή/και κακή ποιότητα του πόσιμου νερού απασχολεί το 55,3% των κατοίκων, ενώ επισημαίνεται έντονα η έλλειψη αποχετευτικού συστήματος (42,6%), με συνέπεια μεταξύ άλλων, την απόρριψη λυμάτων – αποβλήτων σε σημεία εντός οικισμών (42,6%), συμπεριλαμβανομένου και του ίδιου του ιστορικού οικισμού της Κορώνης. Τέλος, ιδιαίτερα προβληματικές είναι οι συχνές διακοπές νερού και ρεύματος (34%) που σημειώνονται κατά κύριο λόγο τους θερινούς μήνες, όταν οι απαιτήσεις κατανάλωσης και ο πληθυσμός των περιοχών αυξάνεται λόγω των επισκεπτών και της ζέστης.

Η πληροφόρηση δεν φαίνεται να φθάνει κατά τρόπο επαρκή τους κατοίκους της Κορώνης, σχετικά με θέματα τα οποία θα μπορούσαν να τους ενδιαφέρουν για συμμετοχή (επιδοτήσεις, σεμινάρια, κα). Έτσι, το 58,7% των ερωτηθέντων απαντά ότι η πληροφόρηση που τους παρέχεται δεν είναι αρκετή, ή όταν φθάνει σε αυτούς είναι πολλές φορές αργά για να κινηθούν.

Ιδιαίτερα δυσχερής φαίνεται να είναι η πρόσβαση των κατοίκων στον τύπο, την οποία θεωρεί εύκολη μόνο το 17,2%. Αντίθετα, όλοι οι κάτοικοι έχουν τηλεόραση και ραδιόφωνο, ενώ ποσοστό 53,2% έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο.

Κανένας κάτοικος της Κορώνης δεν είναι ικανοποιημένος από την ποιότητα του τοπικού οδικού δικτύου, η οποία χαρακτηρίζεται «κακή» σε ποσοστό 55,3%, και «μέτρια» σε ποσοστό 44,7%. Όμως, και η παρεχόμενη συγκοινωνία εμφανίζει δυσκολίες για τη μετακίνηση των κατοίκων, αφού μόνο το 51,1% διαθέτει στάση αστικού ή υπεραστικού μέσου κοντά στην κατοικία.

Σε ότι αφορά τις υποδομές εκπαίδευσης και άθλησης, ελλείψεις διαπιστώνουν οι κάτοικοι της Κορώνης πρώτιστα σε αθλητικές εγκαταστάσεις (74,5%), ενώ ακολουθούν οι παιδικοί σταθμοί (31,9), το προσωπικό εκπαίδευσης, τα δημοτικά, και τέλος τα γυμνάσια – λύκεια.

Η νοσοκομειακή περίθαλψη στους κατοίκους της Κορώνης παρέχεται αποκλειστικά από το νοσοκομείο Καλαμάτας. Από αυτό οι κάτοικοι του Δήμου χρειάζονται 30’-60΄ σε ποσοστό 63%, ενώ το 34,8% (ιδίως κάτοικοι ορεινών οικισμών) χρειάζονται πάνω από 60’ με το αυτοκίνητο για να μεταβούν σ’αυτό.

Επιπλέον, όπως προκύπτει από το 70,2% των απαντήσεων, οι κάτοικοι δεν μπορούν να έχουν τη βεβαιότητα ότι θα βρούν στην περιοχή τους διαθέσιμο ιδιώτη γιατρό για να τον καλέσουν ή να τον επισκεφθούν, σε περίπτωση που αρρωστήσουν.

Οι απαντήσαντες κάτοικοι φαίνονται σχετικά ευαισθητοποιημένοι σε ότι αφορά τον προληπτικό ιατρικό έλεγχο. Έτσι, 63,8% αυτών κάνουν κάποια εξέταση προληπτικού ιατρικού ελέγχου περίπου 1 φορά το χρόνο. Το αντίστοιχο ποσοστό ετήσιας επίσκεψης στον οδοντίατρο είναι 42,6%.

Εντός σχεδίου πόλεως κατοικεί το 78,7% των κατοίκων Κορώνης, ενώ το μέγεθος της κατοικίας είναι κατά το πλείστον από τρία δωμάτια και άνω, με κυρίαρχο το «τεσσάρι» (46,8%) και τα μικρά σπίτια των 2 δωματίων να φθάνουν μόνο το 6,4%.

Το 76,6% των κατοίκων βρίσκονται στην περιοχή από γέννηση, ενώ από μετακόμιση, μεταδημότευση ή άλλο λόγο (23,4%) βρίσκονται εκεί κυρίως άνθρωποι που παντρεύτηκαν ντόπιους ή που η εργασία τους οδήγησε στην περιοχή, αλλά και όσοι τα τελευταία χρόνια προτιμούν, αν και εργαζόμενοι στην πόλη της Καλαμάτας, να κατοικούν στις περιοχές έξω από αυτήν.

Η κοινωνικοποίηση – δραστηριοποίηση των κατοίκων του Δήμου Κορώνης περνά σε σημαντικό βαθμό από τις διαδικασίες γειτονιάς – παρέας – καφενείου, ενώ μικρή και λίγο ελκυστική είναι η συμμετοχή σε ομάδες κοινών ενδιαφερόντων. Το 19,1% των ερωτηθέντων που δηλώνει κάποια τέτοια συμμετοχή εννοεί κυρίως του τοπικούς αγροτικούς συνεταιρισμούς (ελαιοπαραγωγών, αλιέων, κα), και κάποιους κυνηγετικούς συλλόγους.

46,8% των κατοίκων δεν ενδιαφέρονται να ασχοληθούν με οποιοδήποτε τρόπο με τα κοινά, ενώ 29,2% αποθαρρύνονται από τη μη ύπαρξη κατάλληλων ευκαιριών για συμμετοχή.

Αναφορικά με τους αλλοδαπούς – μετανάστες, αξίζει να σημειωθεί ότι οι περιοχές της νότιας Πελοποννήσου εμφανίζουν χαμηλότερα ποσοστά μετακινήσεων αλλοδαπών πληθυσμών σε σχέση, πχ με τη βόρεια Ελλάδα. Έτσι, οι αλλοδαποί κάτοικοι της περιοχής απαρτίζονται αφ'ενός από ξένους επισκέπτες που σαγηνεύτηκαν από την ομορφιά του τόπου και αγόρασαν ακίνητα ώστε να διαβιούν εκεί τουλάχιστον κάποιους μήνες το χρόνο, και αφ'ετέρου από μετανάστες, κάποιοι από τους οποίους βρίσκονται εκεί εγκατεστημένοι με τις οικογένειές τους και απασχολούνται συχνά σε «σταθερές» δουλειές, με εργοδότες τους ντόπιους κατοίκους. Η πραγματικότητα αυτή πιθανά ερμηνεύει τη σχετικά θετική αντιμετώπιση των κατοίκων απέναντι στο ζήτημα των αλλοδαπών. Έτσι, 59,6% των ερωτηθέντων απαντούν ότι παρά τα προβλήματά τους, οι αλλοδαποί κάτοικοι μπορούν τελικά να ενσωματωθούν στην τοπική κοινωνία εφόσον βοηθηθούν κατάλληλα από το

περιβάλλον τους και την πολιτεία. Είναι όμως σημαντικό το ποσοστό και εκείνων που πιστεύουν ότι οι αλλοδαποί υποβιβάζουν τις περιοχές όπου εγκαθίστανται (23,4%) ή/και προκαλούν αύξηση της εγκληματικότητας (14,9%) και της ανεργίας (14,9%).

Στο Δήμο Κορώνης οι νέοι αντιμετωπίζουν (72,3%) έλλειψη ενδιαφερόντων και δραστηριοτήτων που να τους απασχολούν ευχάριστα και εποικοδομητικά και να προάγουν τη δημιουργικότητά τους. Παράλληλα, σημαντικό πρόβλημα αποτελεί γι'αυτούς η ανεργία (36,2%), αφού οι ευκαιρίες για εργασία είναι πολύ περιορισμένες, ιδιαίτερα για τους νέους που σπουδάζουν και ακολουθούν νέες ειδικότητες. Τα ναρκωτικά αποτελούν σημαντικό πρόβλημα σύμφωνα με το 14,9% των κατοίκων, ενώ ποσοστό 8,5% αναφέρει, στα πλαίσια της επιλογής «άλλο πρόβλημα», τη δυσκολία εξεύρεσης συντρόφου (ειδικά για τους νέους άνδρες) λόγω της προτίμησης των νέων γυναικών στα αστικά κέντρα.

Τους κατοίκους που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο φαίνεται να μην απασχολεί το φύλο του παιδιού / εγγονιού τους σε ποσοστό 78,3%, ενώ οι υπόλοιποι προτιμούν κατά το ίδιο ποσοστό (10,9%) το αγόρι και το κορίτσι. Είναι παρόλα αυτά πιθανό το αποτέλεσμα στο ερώτημα αυτό να επηρεάζεται εν μέρει από το ενισχυμένο ποσοστό γυναικών και νέων που συμμετείχαν στη δειγματοληψία, στο Δήμο Κορώνης.

Οι κάτοικοι της Κορώνης θεωρούν τις ευκαιρίες απασχόλησης του τόπου τους περιορισμένες (60,9%) ή ανύπαρκτες (15,2%). Ποσοστό 15,2% υπήρξαν άνεργοι για κάποιο διάστημα από το 1990 και μετά.

Οι κάτοικοι της Κορώνης που απάντησαν φαίνεται να ανήκουν κατά το πλείστον σε χαμηλές εισοδηματικές κατηγορίες. Το μηνιαίο οικογενειακό τους εισόδημα είναι 1001-1500 ευρώ για ποσοστό 36,4%, 501-1000 για το 15,9%, 1501-2000 για το 15,9% και 3001-4000 για το 11,4% Στις «ακραίες» ομάδες των 0-500 και 4001+ ανήκουν 4,5% και 6,8% αντίστοιχα. Οι περισσότεροι κάτοικοι διαθέτουν δικό τους αυτοκίνητο (82,6%).

Το 84,8% των απαντησάντων συμπληρώνει το κύριο εισόδημα με ίδιους πόρους αγροτικής οικονομίας (παραγωγή κρασιού, λαδιού, οικόσιτα ζώα, αλίευση, κα). Έτσι, στο σημείο αυτό, ρόλος του αγροτικού τομέα για την περιοχή αναδεικνύεται ιδιαίτερα, όχι μόνο λόγω της πρωταγωνιστικής του θέσης στην πρώτη και δευτερεύουσα απασχόληση των κατοίκων, όπως είδαμε στην αρχή της ανάλυσης αυτής, αλλά και από την ιδιαίτερη σημασία που έχει για τη συμπλήρωση του οικογενειακού εισοδήματος, μέσα από τη συμβολή στην οικιακή οικονομία.

Σημαίνουσα θέση στην τοπική οικονομία έχει και ο τουρισμός, με τον οποίο δηλώνουν ότι ασχολούνται (άμεσα ή έμμεσα, κυρίως ή δευτερευόντως, περιστασιακά ή μόνιμα) 48,9% των κατοίκων της Κορώνης. Οι συνηθέστεροι τρόποι είναι η ενοικίαση δωματίων (34,8%), η

απασχόληση σε τουριστικές επιχειρήσεις της περιοχής –30,4%- (καφέ, εστιατόρια, ξενοδοχεία, κα), οι κατασκευές – προμήθειες για τους ξένους επισκέπτες (21,4%), και η εμπορία τουριστικών ειδών (8,7%).

Τον τουρισμό θεωρούν επίσης οι κάτοικοι ως το σημαντικότερο μέσο για την τόνωση της τοπικής οικονομίας της περιοχής τους (72,9%), ενώ ποσοστό 90,1% βλέπει να έχει συντελεστεί κάποια ανάπτυξη την τελευταία δεκαετία.

Την υποβάθμιση του περιβάλλοντος της περιοχής τους από τα απόβλητα (λύματα αποχετεύσεων, απόβλητα των ελαιοτριβείων, κα) φοβούνται οι κάτοικοι της Κορώνης (59,6%), αλλά κίνδυνο θεωρούν επίσης την κακή τουριστική ανάπτυξη. Δεν είναι αρκετά ενημερωμένοι για τις περιοχές Natura και τα σπάνια είδη που φιλοξενεί η περιοχή τους (53,3%), ενώ οι περισσότεροι (91,3%) δεν είναι ικανοποιημένοι από το βαθμό ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου τους.

Οι περισσότεροι (72,4%) δηλώνουν γενικά ικανοποιημένοι από τη ζωή τους στην περιοχή (σε πολλές όμως περιπτώσεις η απάντηση αυτή εκφράζει στην πραγματικότητα, περισσότερο το πόσο συναισθηματικά δεμένοι είναι με τον τόπο που γεννήθηκαν, και λιγότερο την ικανοποίηση από την ποιότητα ζωής τους), δεν είναι λίγοι όμως και εκείνοι που ονειρεύονται βελτιώσεις, ή τη ζωή τους σε άλλο τόπο. Απολαμβάνουν τη φυσική ομορφιά της περιοχής τους, τις παραλίες, την οικειότητα στις σχέσεις των ανθρώπων, τους ήρεμους ρυθμούς ζωής, αλλά και προβληματίζονται και κατακρίνουν την έλλειψη βασικών υποδομών και την αδιαφορία – εγκατάλειψη που εισπράττουν από την πολιτεία. Φοβούνται τη φυγή των νέων και δυσανασχετούν με ορισμένες από τις νοοτροπίες της μικρής, κλειστής κοινωνίας, που δεν έχει μάθει να συμβάλλει στην εξωστρέφεια.

Επιθυμούν μια ανάπτυξη που θα σέβεται και θα αναδεικνύει το περιβάλλον και τον πολιτισμό τους, και που μπορεί να προκύψει μέσα από τη στήριξη και ανάπτυξη του αγροτικού τομέα (πιθανά σε συνδυασμό με μιά στροφή προς βιολογικές καλλιέργειες, τη διασφάλιση ονομασίας προέλευσης, τις ΑΠΕ, κα), την ενίσχυση των μικρομεσαίων (οικογενειακών κλπ) επιχειρήσεων και την προώθηση του ήπιου τουρισμού, μακρυά από πρακτικές μαζικότητας που μπορούν να προκαλέσουν σοβαρές αλλοιώσεις στο τοπίο και τον τρόπο ζωής τους.

9.2. Το κοινωνικοοικονομικό προφίλ του Δήμου Μεθώνης

Όπως προέκυψε από την ανάλυση των ερωτηματολογίων, το 58,3% των κατοίκων Μεθώνης που πήραν μέρος στη δειγματοληπτική έρευνα, είναι άνδρες και το 41,7% είναι

γυναίκες. 17,4% από αυτούς, αν και κατοικούν στη Μεθώνη, είναι δημότες γειτονικών δήμων, Καλαμάτας, κα. Οι περισσότεροι απαντήσαντες (33,3%) ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 39-48 ετών, ενώ ακολουθούν οι ομάδες 29-38 (25%), 49-58 (16,7%) και 20-28 (12,5%). Ελάχιστοι από τους κατοίκους που συμμετείχαν στην έρευνα ανήκουν στις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες των 69-78 (4,2%) και 79-88 ετων (4,2%), συχνά λόγω δυσπιστίας / δυσχέρειας των μεγαλύτερων ηλικιών να εκφράζονται σε διαδικασίες δειγματοληπτικής έρευνας.

Οι περισσότεροι είναι έγγαμοι (54,2%) και ανήκουν σε τετραμελείς (35%) και πενταμελείς (20%) οικογένειες. Μικρότερα ποσοστά ανήκουν σε διμελείς (15%) και τριμελείς (10%) οικογένειες, ή διαβιούν μόνοι (10%).

Οι μισοί από τους απαντήσαντες είναι απόφοιτοι γυμνασίου (25%) ή λυκείου (25%), και έπονται οι απόφοιτοι ΑΕΙ (20,8%), δημοτικού (16,7%), ΤΕΙ (8,3%) και ΙΕΚ (4,2%).

Στο Δήμο Μεθώνης, σημαντικό φαίνεται να είναι (αθροιστικά) το ποσοστό (29,1%) των κατοίκων που ασχολούνται με το «επιχειρείν», συμπεριλαμβάνοντας απασχολούμενους σε ατομικές και οικογενειακές επιχειρήσεις και μετόχους ΟΕ. Οι εργαζόμενοι του πρωτογενή τομέα φθάνουν το 25%, ενώ ακολουθούν οι δημοτικοί / δημόσιοι υπάλληλοι (12,5%), οι συνταξιούχοι (8,3%), οι φοιτητές (8,3%), τα οικοκυρικά (4,2%), οι χειροτέχνες (4,2%), και οι ελεύθεροι επαγγελματίες (4,2%) και εκπαιδευτικοί (4,2%). Ποσοστό 29,1% από αυτούς δήλωσαν δευτερεύουσα απασχόληση με αντικείμενο τον αγροτικό τομέα.

Όλοι οι κάτοικοι του Δήμου Μεθώνης θεωρούν ότι υπάρχουν σοβαρά προβλήματα στις υποδομές ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτροδότησης της περιοχής τους. Την έλλειψη αποχετευτικού δικτύου επισημαίνουν κατά 65,2%, ενώ μεγάλο πρόβλημα θεωρούν και την απόρριψη λυμάτων αποβλήτων εντός οικισμών (52,2%) -συμπεριλαμβανομένων και των πιο τουριστικών οικισμών της Μεθώνης και της Φοινικούντας. Πρόβλημα διαπιστώνουν και αναφορικά με την έλλειψη / κακή ποιότητα του πόσιμου νερού (37,5%), αλλά και τις συχνές διακοπές στην ηλεκτροδότηση και την ύδρευση, που ταλαιπωρούν κατά τους θερινούς μήνες ολόκληρη την ευρύτερη περιοχή.

Το 78,3% των ερωτηθέντων δεν ενημερώνονται έγκαιρα για τις εξελίξεις που τους αφορούν (πχ κοινοτικά προγράμματα, προκηρύξεις διαγωνισμών, ευκαιρίες επιμόρφωσης / απασχόλησης), με συνέπεια να είναι αργά γι'αυτούς όταν η πληροφόρηση τους φθάσει. Παρόλα αυτά, 58,3% από αυτούς έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο, και 33,3% έχουν επαρκή πρόσβαση στον τύπο, ενώ όλοι έχουν τηλεόραση και ραδιόφωνο.

Το οδικό δίκτυο της περιοχής τους είναι παλαιό και προβληματικό, σε σημείο ώστε να το χαρακτηρίζουν κακό 54,2% από τους απαντήσαντες, και μέτριο 41,7%. Όσον αφορά τη

συγκοινωνία, 37,5% εξυπηρετούνται από στάση κοντά στην κατοικία τους, ενώ σχετικά κοντά βρίσκονται σε αυτή επίσης 37,5% των κατοίκων.

Από την περιοχή τους λείπουν παιδικοί σταθμοί (66,7%), αθλητικές εγκαταστάσεις (39,1%), προσωπικό εκπαίδευσης (37,5%) και γυμνάσια – λύκεια (34,8%).

Η νοσοκομειακή περίθαλψη για τους κατοίκους Μεθώνης διασφαλίζεται από το νοσοκομείο Καλαμάτας. Για να μεταβούν σε αυτό με το αυτοκίνητο, χρειάζονται οι περισσότεροι (45,8%) 30'-60'. Το 33,3% δηλώνει αναγκαίο χρόνο 15'-30' (πιθανά συγχέοντας το νοσοσκομείο με το πλησιέστερο Κέντρο Υγείας), ενώ το 12,5% απέχουν πάνω από 60' από τη νοσοσκομειακή περίθαλψη.

Οι περισσότεροι κάτοικοι (66,7%) αισθάνονται ασφάλεια ως προς τη δυνατότητα να καλέσουν ή να επισκεφθούν το γιατρό αν ασθενήσουν, και σε ποσοστό 54,2% εξετάζονται όταν έχουν ενδείξεις αδιαθεσίας, και όχι στα πλαίσια κάποιου προληπτικού ελέγχου, τον οποίο προτιμά το 33,3%. Αντίστοιχα, το 66,7% επισκέπτεται τον οδοντίατρο μετά την ένδειξη κάποιου προβλήματος.

Το 75% των κατοίκων βρίσκονται εντός σχεδίου πόλεως, και οι περισσότεροι κατοικούν σε οικίες τριών (41,7%) και τεσσάρων (37,5%) κυρίων δωματίων. 12,5% από τους απαντήσαντες δηλώνει ότι διαθέτει κατοικία 6 δωματίων, αναδεικνύοντας την ολοένα και μεγαλύτερη αύξηση της ανέγερσης νέων, μεγάλων μονοκατοικιών, ιδιαίτερα στις τουριστικές – παραθεριστικές περιοχές της Φοινικούντας και του οικισμού της Μεθώνης.

Το 75% βρίσκονται στην περιοχή λόγω γέννησης, και οι υπόλοιποι για λόγους που συχνά συνδέονται με την εργασία ή το γάμο.

Σημαντικό δείχνει να είναι το ενδιαφερον των κατοίκων Μεθώνης για τη συμμετοχή στα κοινά. Το 45,8% απαντά θετικά ως προς την ύπαρξη σχετικού ενδιαφέροντος, και το 29,2% δεν βρίσκει αρκετές ευκαιρίες για συμμετοχή. Επίσης, 41,5% των ερωτηθέντων συμμετέχει σε κάποια ομάδα κοινών ενδιαφερόντων (επαγγελματικό σωματείο – συνεταιρισμό, ψυχαγωγικό σύλλογο, κα).

Οι κάτοικοι της Μεθώνης αντιμετωπίζουν με θετικό τρόπο τους μετανάστες, θεωρώντας (70,8%) ότι μπορούν να ενσωματωθούν στην τοπική κοινωνία αν αντιμετωπίζονται κατάλληλα από τους ντόπιους και την πολιτεία. Παράλληλα, το 20,8% φοβούνται ότι οι αλλοδαποί – μετανάστες μπορούν να αυξάνουν την εγκληματικότητα, ή να παίρνουν και κάποιες δουλειές από τους ντόπιους (16,7%).

Ανάμεσα στις τρεις εξεταζόμενες περιοχές, η Μεθώνη είναι εκείνη που αναδεικνύει ιδιαίτερα το πρόβλημα των ναρκωτικών για τους νέους (65,3%). Η συνομιλία με τους ντόπιους κατοίκους αφήνει ισχυρές υπόνοιες για ύπαρξη διάσπαρτων «κρυμμένων» φυτειών,

αλλά και για τη δυνατότητα που δίνουν, ιδιαίτερα τη νύχτα, οι πάμπολλες και δύσκολα φυλασσόμενες ακτές για προσέγγιση από τη θάλασσα, ακόμη και με στόχο παράνομες δραστηριότητες. Η έλλειψη ενδιαφερόντων / δραστηριοτήτων είναι επίσης σημαντικό πρόβλημα σύμφωνα με το 45,8% των ερωτηθέντων, με επόμενη την ανεργία (33,3%).

Ποσοστό 75% των κατοίκων αδιαφορεί για το φύλο του παιδιού / εγγονιού που πρόκειται να αποκτήσει. Όμως 20,8% θα «καμάρωναν» περισσότερο με την απόκτηση γιού / εγγονού, έναντι 4,2% που προτιμούν κόρη / εγγονή. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην προτίμηση υπέρ του αγοριού συμμετέχουν συχνά οι γυναίκες.

Η περιοχή της Μεθώνης δεν περοσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης στους κατοίκους της, όπως πιστεύει το 66,6%. Εξάλλου, 12,5% των ερωτηθέντων αντιμετώπισαν την ανεργία σε κάποια περίοδο από το 1990 και μετά.

Το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα κυμαίνεται σε μέτρια επίπεδα, με σημαντικότερες ομάδες: 1501-2000 (39,1%), 2001-3000 ευρώ (21,7%),και 1001-1500 (17,4%). Ακολουθεί ποσοστό 13% που δηλώνει εισόδημα 3001-4000, ενώ στις χαμηλές εισοδηματικά ομάδες των 0-500 και 501-1000 ευρώ ανήκουν 8,6% του πληθυσμού που απάντησε. Το 82,6% έχουν αυτοκίνητο.

Αξίζει και εδώ να σημειωθεί η συμπλήρωση του οικογενειακού εισοδήματος των κατοίκων με ίδιους πόρους αγροτικής οικονομίας τους οποίους δηλώνουν να διαθέτουν όλοι οι ερωτηθέντες.

Η ενασχόληση με τον τουρισμό με κάποιο άμεσο ή έμμεσο τρόπο αφορά στη Μεθώνη το 70,8% των κατοίκων που απάντησαν. Πρώτη σε σημασία έρχεται η περιστασιακή ή μη, απασχόληση σε τουριστικές επιχειρήσεις της περιοχής, με επόμενες την ενοικίαση δωματίων, την εμπορία τουριστικών ειδών, ή άλλο συναφές με τον τουρισμό αντικείμενο.

Οι κάτοικοι της Μεθώνης πιστεύουν ότι η περιοχή τους έχει αναπτυχθεί πολύ τα τελευταία δέκα χρόνια (58,3%), και ότι η περαιτέρω τόνωση της τοπικής οικονομίας εξακολουθεί να περνά μέσα από τον τουρισμό (54,2%), αλλά και τις ιδιωτικές επενδύσεις (25%), τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων (16,7%), και τα επιδόματα από την Ευρωπαϊκή Ένωση (12,5%).

Ο τουρισμός όμως σημαίνει, όχι μόνο ανάπτυξη, αλλά και απειλή για το φυσικό περιβάλλον της περιοχής τους, αν δεν αναπτυχθεί σε ήπια και ελεγχόμενη μορφή, όπως πιστεύουν 54,2% των κατοίκων. Σημαντικές και άμεσες περιβαλλοντικές απειλές συνιστούν όμως και τα απόβλητα (45,8%) με δεδομένη την έλλειψη ολοκληρωμένου αποχετευτικού συστήματος και οργανωμένης διαχείρισης αποβλήτων, η άναρχη δόμηση (29,2%), και η γεωργική εκμετάλλευση (29,2%).

Για την ώρα, εξακολουθούν να απολαμβάνουν εύκολη πρόσβαση στις παραλίες τους (79,2%) και είναι πληροφορημένοι σε ποσοστό 58,3% σχετικά με τα οικολογικά χαρακτηριστικά της περιοχής τους και την ανάγκη προστασίας ειδών και περιοχών, τα οποία βρίσκονται σε μεγάλο μέρος στις Οινούσες νήσους Σαπιέντζα και Σχίζα, όπου και οδηγούν σημαντικό μέρος επισκεπτών κατά τους θερινούς μήνες.

Οι κάτοικοι της Μεθώνης γνωρίζουν ότι ο τόπος τους είναι σημαντικός από ιστορικής πλευράς και διοργανώνουν κάποιες παραδοσιακές γιορτές (Ο γάμος του Κουτρούλη) και εκδηλώσεις (πχ συναυλίες στην παραλία της Φοινικούντας και το κάστρο της Μεθώνης) που αναδεικνύουν τα έθιμα και τα μνημεία τους. Δεν είναι όμως πλήρως ικανοποιημένοι από το βαθμό ανάδειξης του πολιτιστικού τους περιβάλλοντος (95,8%).

Δήλωσαν όμως συνολικά ευχαριστημένοι που ζουν στον τόπο αυτό σε ποσοστό 75,5%. Οι φυσικές καλλονές, η ιστορική κληρονομιά, η υγιεινή ζωή και οι άνθρωποι είναι τα πλεονεκτήματα του τόπου τους, όπως πιστεύουν.

Από την άλλη μεριά, υποφέρουν από έλλειψη υποδομών, καλύτερης περίθαλψης, και ευκαιρίες απασχόλησης που θα μπορούσαν να δίνουν πνοή στο Δήμο τους και να συγκρατούν τους νέους οι οποίοι συχνά αναζητούν κάτι καλύτερο στις πόλεις.

Το μέλλον της ανάπτυξης περνά μέσα από την ήπια τουριστική ανάπτυξη και το γεωργικό τομέα που έχει πολλά να δώσει εφόσον αναδιαρθρωθεί και προσανατολιστεί σωστά στις σύγχρονες ανάγκες των διεθνών αγορών.

9.3. Το κοινωνικοοικονομικό προφίλ του Δήμου Πύλου

Όπως προέκυψε από την ανάλυση των ερωτηματολογίων, το 53,1% των κατοίκων Πύλου που πήραν μέρος στη δειγματοληπτική έρευνα, είναι άνδρες και το 46,9% γυναίκες, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων είναι ηλικίας 39-48 ετών (26,5%) και 49-58 ετών (26,5%). Αρκετοί (16,3%) είναι 29-38 ετών, 12,2% είναι από 20 έως 28 ετών, 8,2% είναι ηλικίας 69-78 ετών, και μικρά ποσοστά (6,1% και 4,1%) ανήκουν στις ομάδες 59-68 ετών και 79-88 ετών.

Οι περισσότεροι είναι έγγαμοι (65,3%), και οι υπόλοιποι είναι άγαμοι (24,5%), χήροι (8,2%) και διαζευγμένοι (2%). Ανήκου στυνήθως σε τριμελείς (29,2%) ή τετραμελείς (27,1%) οικογένειες, ενώ αρκετοί (14,6%) ανήκουν σε πενταμελείς ή διμελείς οικογένειες (14,6%). Μικρά είναι τα ποσοστά των οικογενειών με 6 μέλη (6,3), ή άνω των 8 (2,1%).

Το 36,8% είναι απόφοιτοι γυμνασίου / λυκείου, το 24,5% απόφοιτοι δημοτικού, και το 16,3% απόφοιτοι σχολών ΑΕΙ. 14,4% έχουν τελιώσει ΙΕΚ και 8,2% ΤΕΙ.

Η κύρια απασχόλησή τους είναι κατά κύριο λόγο στον αγροτικό τομέα (26,5%), με επόμενους όσους απασχολούνται (18,4%) στον τομέα των επιχειρήσεων (ατομικών / οικογενειακών, επιχειρηματίες), τους τεχνίτες (10,2%), τους ιδιωτικούς υπαλλήλους (10,2%), τους δημόσιους / δημοτικούς υπαλλήλους (8,2%), τους συνταξιούχους (6,1%), τις οικοκυρές (6,1%), τους ελεύθερους επαγγελματίες (6,1%), και τους φοιτητές (4,1%).

Ποσοστό 34,6% των ερωτηθέντων δήλωσε την ενασχόληση με δευτερεύουσα εργασία. Αυτή σχετίζεται στις περισσότερες περιπτώσεις με τον αγροτικό τομέα, ενώ άλλοι τομείς είναι τα οικοκυρικά και η οικοτεχνία – χειροτεχνία.

Από όλους τους κατοίκους επισημαίνεται η προβληματική κατάσταση ή η έλλειψη σε βασικές υποδομές ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτροδότησης, με πρωταρχικό το πρόβλημα στην έλλειψη / ποιότητα του πόσιμου νερού. Σχεδόν εφάμιλλα προβληματική είναι η έλλειψη ολοκληρωμένου αποχετευτικού δικτύου (το υφιστάμενο είναι παλαιό και ιδιαίτερα προβληματικό), που συνεπάγεται και την απόρριψη λυμάτων εντός των οικισμών, σε πολλές περιπτώσεις. Η περιοχή υποφέρει και από συχνές διακοπές στην ύδρευση και ηλεκτροδότηση, ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες.

Στην Πύλο οι κάτοικοι ενημερώνονται έγκαιρα από τιυς φορείς για τις ευκαιρίες που τους αφορούν σε ποσοστό 33,3%, είναι όμως σημαντικό και το ποσοσοτό εκείνων που δηλώνουν αδιάφοροι για τέτοιου είδους πληροφόρηση (18,8%). Οι υπόλοιποι 47.9% δεν αποκτούν πλήρως και έγκαιρα την ενημέρωση που θα ήθελαν. Κατά 64,6% έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο, και εύκολη πρόσβαση στον ημερίσιο τύπο κατά 27,1%. Τηλεόραση και ραδιόφωνο δεν έχει αποκτήσει το 3,2% των κατοίκων Πύλου.

Οι μετακινήσεις με τη συγκοινωνία εξυπηρετούν σε κοντική απόσταση από την κατοικία τους 45,8% των κατοίκων, και σε σχετικά κοντινή 29,2% αυτών. Το οδικό δίκυυο της περιοχής τους είναι παλαιό κατά το μεγαλύτερο μέρος τους και με πολλά προβλήματα, με αποτέλεσμα να χαρακτηρίζεται κακό από το 62,5% των απαντησάντων και μέτριο από 29,2%.

Ταυτόχρονα, οι κάτοικοι θα ήθελαν περισσότερες αθλητικές υποδομές (53,1%), μεγαλύτερη κάλυψη σε προσωπικό εκπαίδευσης (44,9%), περισσότερους παιδικούς σταθμούς (36,7%) και γυμνάσια – λύκεια (16,7%).

Η νοσοκομειακή περίθαλψη για την Πύλο, όπως και για τις δύο προηγούμενες περιοχές, διασφαλίζεται από το νοσοσοκομείο Καλαμάτας. Από αυτό οι περισσότεροι κάτοικοι απέχουν με το αυτοκίνητο άνω των 60’ (38,8%) ή 30’-60’ (36,7%).

Επιπλέον, κατά 45,8%, εκφράζουν αβεβαιότητα για την επάρκεια έστω και ιδιώτη γιατρού που να μπορούν να καλέσουν ή να επισκεφθούν στην περιοχή τους εφόσον

αρρωστήσουν. Αρκετοί (55,1%) συνηθίζουν να κάνουν κάποια εξέταση προληπτικού ιατρικού ελέγχου περίπου μιά φορά το χρόνο (γενική αίματος, pap test, κα), 36,7% επισκέπτονται γιατρό μόνο αν έχουν ενδείξεις αδιαθεσίας, και 8,2% αποφεύγουν να εξετάζονται. Τον οδοντίατρο επισκέπτονται συνήθως όταν διαπιστώνουν κάποιο πρόβλημα (67,3%).

Ποσοστό 85,7% κατοικούν εντός σχεδίου πόλεως, σε κατοικίες τριών (36,7%) ή τεσσάρων δωματίων (46,9%). Σημαντικό είναι το ποσοστό εκείνων που κατοικούνστην Πύλο από άλλους λόγους πλην της γέννησης (38,8%), και πιθανά ερμηνεύεται εν μέρει από το σημαντικό αριθμό δημοσίων υπηρεσιών που βρίσκονται εκεί (Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών, Αστυνομικό Τμήμα, Λιμεναρχείο, Δ.Ο.Υ., Τελωνείο, κατάστημα ΕΛ.ΤΑ., Πυροσβεστική Υπηρεσία, περισσότερα σχολεία, μουσεία, κα), συγκριτικά με τις άλλες δύο εξεταζόμενες περιοχές.

Μόνο το 24.5% των κατοίκων που απάντησαν συμμετέχει σε κάποιο συλλογικό φορέα / τοπικό οργανισμό (ΚΑΠΗ, συνεταιρισμό, αθλητικό – ψυχαγωγικό σύλλογο, κα). Επίσης, οι κάτοικοι της Πύλου, κατά το ίδιο ποσοστό εκδηλώνουν ενδιαφέρον και αδιαφορία για συμμετοχή στα κοινά (38,8%), ενώ το 22,4% δεν βρίσκει το τρόπο για να συμμετέχει.

Αντιμετωπίζουν θετικά τους αλλοδαπούς κατοίκους / μετανάστες, αφού σε ποσοστό 70,8% πιστεύουν στη δυνατότητα ενσωμάτωσής τους εφόσον υποστηριχθούν κατάλληλα. Όμως παράλληλα, 24,5% θεωρεί τους μετανάστες εν μέρει υπεύθυνους για την αύξηση της ανεργίας και 14,3% για την αύξηση της εγκληματικότητας.

Η έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης είναι το σημαντικότερο πρόβλημα των νέων (65,3%), με επόμενη την έλλειψη ενδιαφερόντων / δραστριοτήτων για αυτούς (44,9%), και τα ναρκωτικά (30,6%). Τέλος, πρόβλημα εντοπίζει το 8,2% των κατοίκων στο χαμηλό επίπεδο ανάτυξης της κοινωνίας και στη δυσκολία εξεύρεσης συντρόφου λόγω της τάσης φυγής των νέων (κυρίως των γυναικών) προς τα αστικά κέντρα. Αν πρόκειται να εκδηλώσουν κάποια προτίμηση στο φύλο του παιδιού – εγγονιού τους, θα το ήθελαν αγόρι (26,5%), έναντι του κοριτσιού (10,2%).

Οι ευκαιρίες απασχόλησης είναι λιγοστές στην Πύλο, όχι μόνο για τους νέους, αλλά και για όλους του κατοίκους, όπως πιστεύει το 83,3%, και 16,3% υπήρξαν κάποτε άνεργοι, από το 1990 και μετά.

Τα οικογενειακά εισοδήματά τους τους κατατάσσουν σε ευρεία κατηγοριοποληση, με κυρίαρχα όμως τα 1501-2000 ευρώ μηνιαίως (30,6%), και 1001-1500 ευρώ μηνιαίως (26,5%). Έπονται οι λαμβάνοντες 3001-4000 (18,4%), και 2001-3000 (16,3%) ευρώ μηνιαίως. 78,7% έχουν δικό τους αυτοκίνητο.

Το εισόδημά τους συμπληρώνεται από ίδιους πόρους αγροτικής οικονομίας (λάδι, κρασί, τυροκομικά, οικόσιτα ζώα, κα) για ποσοστό 79,6% των ερωτηθέντων.

Μικρότερο είναι το ποσοστό (36,7%) εκείνων που δραστηριοποιούνται σε τομέα σχετικό με τον τουρισμό, αν συγκριθεί με τις περιοχές της Κορώνης και Μεθώνης.

61,7% πιστεύουν ότι είναι μικρός ο βαθμός ανάπτυξης που έχει συντελεστεί στην περιοχή τους τα τελευταία δέκα χρόνια, ενώ 38,3% θεωρούν την ανάπτυξη αυτή σημαντική. Προσβλέπουν στην περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού για την τόνωση της τοπικής οικονομίας σε ποσοστό 72,9% (σε αυτό ίσως συμβάλλει σημαντικά η πολλά υποσχόμενη Π.Ο.Τ.Α. που αναμένεται να δημιουργηθεί στην περιοχή της Πύλου). Άλλοι, πιστεύουν στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων (31,3%), αλλά και στα επιδόματα – ενισχύσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (27,1%).

Η τουριστική ανάπτυξη μπορεί όμως να αποτελέσει και απειλή για το φυσικό περιβάλλον της περιοχής τους, αν δεν είναι προσαρμοσμένη σε μέτρα που διασφαλίζουν το σεβασμό στο τοπίο, τον πολιτισμό και τους ανθρώπους (58,3%). Τα απόβλητα απειλούν επίσης σοβαρά τη φύση (47,9%), όπως δείχνει και η μαζική προτίμηση των κατοίκων για τη μελέτη βιολογικού καθαρισμού ως σημαντικότερου έργου που επιδοτείται απότην ΕΕ (51%). Αλλά και η άναρχη δόμηση που τα τελευταία χρόνια εντείνεται καθώς η περιοχή προσελκύει έλληνες και ξένους που αγοράζουν γη και αναγείρουν νέες οικοδομές, μπορεί και αυτή να προκαλέσει αλλοιώσεις (29,2%), ή να παρεμποδίζει σταδιακά όλο και περισσότερο την πρόσβαση στις παραλίες (34%).

Οι κάτοικοι της Πύλου γνωρίζουν (57,1%) για την ύπαρξη σημαντικών οικοτόπων και ειδών στην περιοχή τους (λιμνοθάλασσα Διβάρι, κα), αισθάνονται υπερήφανοι γιατι γεννήθηκαν σε έναν τόπο με μακρά ιστορία, και είναι σχετικά ικανοποιημένοι (54,2%) από την ανάδειξη όλων αυτών των στοιχείων της πολιτιστικής τους κληρονομιάς.

Στο ερώτημα για το βαθμό ικανοποίησής τους από τη ζωή τους στην περιοχή, οι περισσότεροι απάντησαν θετικά (82%). Ποσοστό 18% ομολογεί ότι έχει κάνει όνειρα για κάποια άλλη ζωή με περισσότερες ευκαιρίες, ενώ 8,2% των ερωτηθέντων, δεν εκφράστηκε.

Η αναγκαιότητα συμπλήρωσης των βασικών υποδομών αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για να γίνει η Πύλος περισσότερο βιώσιμη. Οι κάτοικοι υπερασπίζονται την διατήρηση γι’αυτούς μιας ζωής σε υγειινό περιβάλλον, μακρυά από το άγχος των πόλεων, αλλά με περισσότερες ευκαιρίες δουλειάς, με την υποστήριξη της δημιουργικότητας των νέων ανθρώπων και με την αναβάθμιση του κοινωνικού ιστού της περιοχής τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ: ΕΛΕΓΧΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΟΡΩΝΗΣ, ΜΕΘΩΝΗΣ & ΠΥΛΟΥ

Συσχέτιση είναι η μέθοδος που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση του βαθμού αλληλεξάρτησης των μεταβλητών. Η κατάλληλη στατιστική για την εκτίμηση και τον έλεγχο της συσχέτισης ή ανεξαρτησίας δύο ποιοτικών μεταβλητών (*μορφωτικό επίπεδο* με *απασχόληση*) είναι ο ***Έλεγχος Ανεξαρτησίας X².*** Ο έλεγχος X^2 χρησιμοποιείται ως εξής: εάν απορριφθεί η αρχική υπόθεση της ανεξαρτησίας (Ho: Ανεξαρτησία, οι μεταβλητές είναι ανεξάρτητες), τότε συμπεραίνουμε ότι οι μεταβλητές δεν είναι ανεξάρτητες και συνεπώς συσχετίζονται (H1: Υπάρχει Συσχέτιση). Αναλυτικά το X^2 προσδιορίζεται από την σχέση:

$$X^2= \Sigma (Oi – Ei)^2 / Ei$$

όπου, Oi, i = 1,2,…., εκφράζουν τις τιμές που παρατηρούνται και

Ei, I = 1,2,…, εκφράζουν τις αναμενόμενες τιμές. Αναμενόμενες τιμές ανάλογα με του τι ελέγχεται κάθε φορά. Όπου X, τυχαία μεταβλητή. *(Κυριακούσης, 2004)*

10.1. Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών «μορφωτικό επίπεδο» και «εισόδημα».

Είναι γενικά αποδεκτό, τουλάχιστον στο σύγχρονο αστικό περιβάλλον, ότι το υψηλότερο επίπεδο μόρφωσης μπορεί να οδηγήσει το άτομο στην άντληση μεγαλύτερης ικανοποίησης από την απασχόληση που επιτυγχάνει. Περιλαμβάνει άραγε η ικανοποίηση αυτή και την οικονομική απολαυή; Ακόμη, η πιθανή συσχέτιση του οικογενειακού εισοδήματος με το επίπεδο εκπαίδευσης μπορεί να σημαίνει ότι η μόρφωση είναι περισσότερο επιδίωξη των οικονομικά ισχυρότερων της περιοχής;

Στη βάση αυτή έγινε προσπάθεια να διερευνηθεί εμπειρικά η πιθανή συσχέτιση ανάμεσα στις μεταβλητές «επίπεδο σπουδών» και «μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα».

Έγινε ο έλεγχος των εξής υποθέσων:

- H_o : Οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες, και
- H_1 : Οι μεταβλητές είναι εξαρτημένες, επομένως υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο, δεν απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, καθώς P-Value = 0.806 > α = 0,05.

Στον παρακάτω πίνακα διπλής εισόδου των δύο μεταβλητών απεικονίζονται οι πιθανότητες οι έξι τιμές της μεταβλητής «επίπεδο σπουδών» να παρατηρούνται ταυτόχρονα με καθεμία από τις εισοδηματικές κατηγορίες της μεταβλητής «μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα».

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων ως προς το μορφωτικό επίπεδο και το εισόδημά τους.

		Εισόδημα (€)							
Μορφωτικό επίπεδο	Συχνότητα	0-500	501-1000	1001-1500	1501-2000	2001-3000	3001-4000	4000 και άνω	Σύνολο
Δημοτικό	Απόλυτη	0	2	6	8	3	1	0	20
	Σχετική	0,0	10,0	30,0	40,0	15,0	5,0	0,0	100,0
Γυμνάσιο	Απόλυτη	1	2	6	5	5	2	0	21
	Σχετική	4,8	9,5	28,6	23,8	23,8	9,5	0,0	100,0
Λύκειο	Απόλυτη	1	2	13	8	3	5	4	36
	Σχετική	2,8	5,6	36,1	22,2	8,3	13,9	11,1	100,0
ΙΕΚ	Απόλυτη	0	1	2	4	0	2	0	9
	Σχετική	0,0	11,1	22,2	44,4	0,0	22,2	0,0	100,0
ΤΕΙ	Απόλυτη	0	0	2	2	2	3	0	9
	Σχετική	0,0	0,0	22,2	22,2	22,2	33,3	0,0	100,0
Πανεπιστήμιο	Απόλυτη	1	3	5	4	4	4	1	22
	Σχετική	4,5	13,6	22,7	18,2	18,2	18,2	4,5	100,0
Σύνολο	Απόλυτη	3	10	34	31	17	17	5	117
	Σχετική	2,6	8,5	29,1	26,5	14,5	14,5	4,3	100,0

Δεν παρατηρήθηκε συσχέτιση μεταξύ μορφωτικού επιπέδου και εισοδήματος (p=0,806).

10.2. Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών «μορφωτικό επίπεδο» και το ερώτημα «αν υπήρξαν άνεργοι από το 1990 και μετά».

Σχετικά με το επίπεδο των αποκτηθέντων τυπικών προσόντων από τις σπουδές, θεωρείται ότι αποτελεί προσόν που βοηθά στην ανεύρεση και διατήρηση της απασχόλησης.

Στην εργασία αυτή έγινε προσπάθεια εμπειρικής διερεύνησης της πιθανής σχέσης ανάμεσα στις μεταβλητές «επίπεδο σπουδών» και «Υπήρξατε άνεργοι από το 1990 και μετά;»

Έγινε ο έλεγχος των εξής υποθέσων:

- H_0 : Οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες, και
- H_1 : Οι μεταβλητές είναι εξαρτημένες, επομένως υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο, δεν απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, καθώς P-Value = 0.181 > α = 0,05.

Στον πίνακα διπλής εισόδου των δύο μεταβλητών που ακολουθεί, απεικονίζονται οι πιθανότητες οι έξι τιμές της μεταβλητής «επίπεδο σπουδών» να παρατηρούνται ταυτόχρονα με καθεμία από τις εκδοχές της μεταβλητής « Υπήρξατε άνεργοι από το 1990 και μετά;».

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων ως προς το μορφωτικό επίπεδο και το εάν υπήρξαν άνεργοι από το 1990 και έπειτα.

		Υπήρξαν άνεργοι από το 1990 και έπειτα		
Μορφωτικό επίπεδο	Συχνότητα	Ναι	Όχι	Σύνολο
Δημοτικό	Απόλυτη	1	21	22
	Σχετική	4,5	95,5	100,0
Γυμνάσιο	Απόλυτη	1	20	21
	Σχετική	4,8	95,2	100,0
Λύκειο	Απόλυτη	7	30	37
	Σχετική	18,9	81,1	100,0
ΙΕΚ	Απόλυτη	1	8	9
	Σχετική	11,1	88,9	100,0
ΤΕΙ	Απόλυτη	2	7	9
	Σχετική	22,2	77,8	100,0
Πανεπιστήμιο	Απόλυτη	6	16	22
	Σχετική	27,3	72,7	100,0
Σύνολο	Απόλυτη	18	102	120
	Σχετική	15,0	85,0	100,0

Δεν παρατηρήθηκε συσχέτιση μεταξύ μορφωτικού επιπέδου και ανεργίας (p=0,181).

10.3. Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών «κατάσταση οδικού δικτύου» και «πόσο κοντά σε χρόνο βρίσκονται από το πλησιέστερο νοσοκομείο».

Οι υποδομές καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την ποιότητα ζωής των κατοίκων μιάς συγκεκριμμένης περιοχής. Στην εργασία αυτή, έγινε προσπάθεια εμπειρικής διερεύνησης της πιθανής σχέσης ανάμεσα στην υποδομή του οδικού δικτύου και στη πρόσβαση (χρονοαπόσταση) των κατοίκων στο πλησιέστερο νοσοκομείο.

Έγινε ο έλεγχος των εξής υποθέσων:

- H_0 : Οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες, και
- H_1 : Οι μεταβλητές είναι εξαρτημένες, επομένως υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο, απορρίφθηκε η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, καθώς P-Value = 0.001 < α = 0,05.

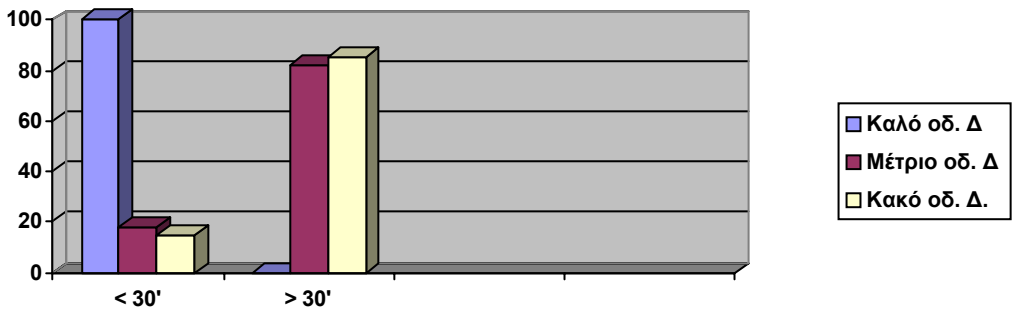
Επομένως, παρατηρήθηκε ότι οι δύο μεταβλητές συσχετίζονται. Συγκεκριμμένα παρατηρήθηκε 59 από τους κατοίκους που χαρακτήρισαν "κακό" το οδικό δίκτυο της περιοχής τους, να χρειάζονται πάνω από 30' για να μεταβούν στο πλησιέστερο νοσοκομείο. Αντίστοιχα, 37 από τους κατοίκους που χαρακτήρισαν το οδικό δίκτυο ως "μέτρο" χρειάζονται επίσης άνω των 30'. Τέλος, όλοι οι κάτοικοι (5) που χαρακτήρισαν το οδικό δίκτυο ως "καλό", χρειάζονται λιγότερα από 30' λεπτά για τη μετάβασή τους.

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων ως προς το πως χαρακτηρίζουν την κατάσταση του οδικού δικτύου και το πόσο κοντά (σε χρόνο) βρίσκονται στο πλησιέστερο νοσοκομείο.

		Απόσταση από το πλησιέστερο νοσοκομείο (λεπτά)		
Οδικό δίκτυο	Συχνότητα	<30	≥30	Σύνολο
Καλό	Απόλυτη	5	0	5
	Σχετική	100,0	,0	100,0
Μέτριο	Απόλυτη	8	37	45
	Σχετική	17,8	82,2	100,0
Κακό	Απόλυτη	10	59	69
	Σχετική	14,5	85,5	100,0
Σύνολο	Απόλυτη	23	96	119
	Σχετική	19,3	80,7	100,0

Παρατηρήθηκε συσχέτιση μεταξύ ποιότητας οδικού δικτύου και χρόνου που απαιτείται μέχρι το πλησιέστερο νοσοκομείο (p<0,001).

Το ραβδόγραμμα που ακολουθεί απεικονίζει τη συσχέτιση ανάμεσα στις δύο εξεταζόμενες μεταβλητές.

10.4. Διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών «έλλειψη αθλητικών εγκαταστάσεων» και «έλλειψη ενδιαφερόντων- δραστηριοτήτων ως σημαντικό πρόβλημα για τους νέους».

Η ανάλυση των ερωτηματολογίων έδειξε ότι και στις τρεις εξεταζόμενες περιοχές οι κάτοικοι στερούνται σημαντικά αθλητικών υποδομών. Ταυτόχρονα, ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νέοι φαίνεται να είναι ηέλλειψη ενδιαφερόντων και δραστηριοτήτων που να τους απασχολούν ευχάριστα και δημιουργικά. Μιά τέτοια δραστηριότητα είναι σίγουρα, μεταξύ άλλων, η ενασχόληση με τον αθλητισμό. Στην εργασία αυτή έγινε προσπάθεια να διερευνηθεί η πιθανή σχέση ανάμεσα στις δύο μεταβλητές «Έλλειψη αθλητικών εγκαταστάσεων», και «Έλλειψη ενδιαφερόντων- δραστηριοτήτων, ως πρόβλημα για τους νέους».

Έγινε ο έλεγχος των εξής υποθέσων:

- H_0 : Οι δύο μεταβλητές είναι ανεξάρτητες, και
- H_1 : Οι μεταβλητές είναι εξαρτημένες, επομένως υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους.

Μετά τον έλεγχο, απορρίφθηκε οριακά η μηδενική υπόθεση της ανεξαρτησίας σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, καθώς P-Value = 0.065, δηλαδή οριακά μεγαλύτερο της $\alpha = 0,05$.

Κατανομή συχνότητας των κατοίκων ως προς το εάν θεωρούν ότι υπάρχει έλλειψη αθλητικών εγκαταστάσεων και έλλειψη ενδιαφερόντων για τους νέους.

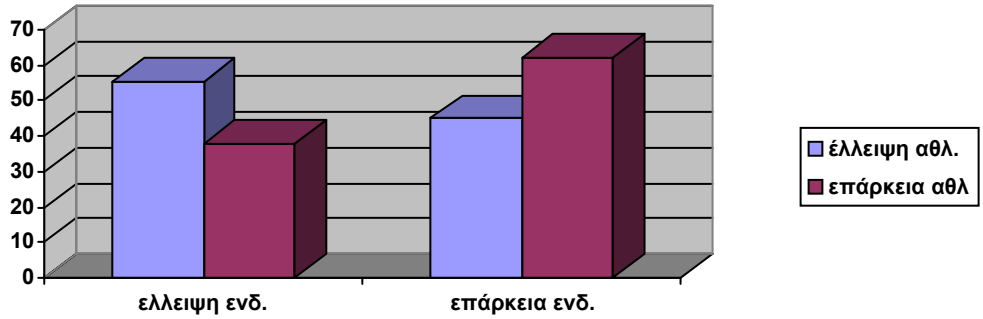
Έλλειψη αθλητικών εγκαταστάσεων		**Έλλειψη ενδιαφερόντων για τους νέους**		
	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Όχι	Απόλυτη	27	22	49
	Σχετική	55,1	44,9	100,0
Ναι	Απόλυτη	27	44	71
	Σχετική	38,0	62,0	100,0
Σύνολο	Απόλυτη	54	66	120
	Σχετική	45,0	55,0	100,0

Παρατηρήθηκε οριακή συσχέτιση μεταξύ έλλειψης αθλητικών εγκαταστάσεων και έλλειψης ενδιαφερόντων για τους νέους (p=0,065).

Παρατηρήθηκαν 44 από τους απαντήσαντες που θεωρούν ότι υπάρχει έλλειψη αθλητικών εγκαταστάσεων στην περιοχή τους, να διαπιστώνουν ταυτόχρονα την έλλειψη ενδιαφερόντων – δραστηριοτήτων για τους νέους, έναντι 22 κατοίκων που διαπιστώνουν

επίσης την έλλειψη ενδιαφερόντων χωρίς να αντιλαμβάνονται αντίστοιχη έλλειψη στην υποδομή αθλητικών εγκαταστάσεων.

Το ραβδόγραμμα που ακολουθεί απεικονίζει τη συσχέτιση ανάμεσα στις δύο εξεταζόμενες μεταβλητές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ: ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΟΡΩΝΗΣ, ΜΕΘΩΝΗΣ & ΠΥΛΟΥ

Σε ποιοτικές μεταβλητές με περισσότερες από δύο κατηγορίες εφαρμόζεται συχνά το υπόδειγμα της πολυωνυμικής λογιστικής παλινδρόμησης. Για παράδειγμα, μπορεί να χρησιμοποιήσει κανείς τη διαδικασία της ανάλυσης αυτής προκειμένου να εκτιμήσει την επίδραση των μεταβλητών του φύλου, της ηλικίας, της οικογενειακής κατάστασης, του εισοδήματος, κ.ά., στην πιθανότητα προτίμησης του είδους της κινηματογραφικής ταινίας που έχουν τα άτομα, ή να εκτιμήσει τη σχέση που συνδέει την οικογενειακή κατάσταση με διάφορα κοινωνικοοικονομικά και ψυχολογικά γνωρίσματα των ατόμων.

Όπως και για την απλή λογιστική παλινδρόμηση, σε αντίθεση με την κλασσική γραμμική παλινδρόμηση όπου η εκτίμηση των παραμέτρων γίνεται με τη μέθοδο των ελαχίστων τετραγώνων, εδώ η εκτίμηση των παραμέτρων γίνεται με τη μέθοδο της μεγίστης πιθανοφάνειας, δηλαδή επιλέγονται οι πιο πιθανοφανείς τιμές των παραμέτρων προκειμένου να οδηγήσουν στα παρατηρούμενα αποτελέσματα.

Η εξίσωση της λογιστικής παλινδρόμησης αποδίδεται με το λογάριθμο του λόγου πιθανότητας εμφάνισης ενδεχομένου Α προς την πιθανότητα μη εμφάνισης του ενδεχομένου Α', γνωστό και ως σχέση "logit":

$$\ln (P_A/P_{A'}) = a + \beta 1 * X1 + \beta 2 * X2 \ldots\ldots + \beta p * Xp,$$

όπου,

a: είναι ο σταθερός όρος,

X1, X2, ……Xp: είναι οι ανεξάρτητες μεταβλητές

B1, β2...: οι συγκεκριμένοι συντελεστές που προσδιορίζουν τη μεταβολή του λογαρίθμου του λόγου των πιθανοτήτων από την κατά μονάδα μεταβολή της αντίστοιχης ανεξάρτητης μεταβλητής.

Για καθεμία σχέση "logit" υπάρχει μια ομάδα συντελεστών, καθένας από τους οποίους περιγράφει με το πρώτο μέρος του τη σχέση logit και το δεύτερο αναγνωρίζει τη μεταβλητή.

Για τη βασική κατηγορία όλοι οι συντελεστές είναι μηδενικοί. Για υπόδειγμα με τρεις κατηγορίες θα δημιουργηθούν δύο ομάδες μη μηδενικών συντελεστών, μία για τη σύγκριση καθεμιάς από τις δύο πρώτες κατηγορίες με την τρίτη κατηγορία. Στη διαδικασία του υποδείγματος της πολυωνυμικής λογιστικής παλινδρόμησης η τελευταία κατηγορία της εξαρτημένης μεταβλητής θεωρείται ως η κατηγορία αναφοράς *(Σιάρδος, 2000).*

Σημειώνεται ότι για μια απλή λογιστική παλινδρόμηση ισχύει:

$$\ln p = \alpha + \beta X \Leftrightarrow \ln (p/1-p) = \alpha + \beta X$$

όπου, η μεταβολή της ***p*** είναι πολύ μεγαλύτερη από τη μεταβολή της ***(1-p)***, και έτσι η χρησιμοποίηση της ***ln (p/1-p)***, αντί της ***ln p***, δεν οδηγεί σε σημαντικό λάθος. Η συνάρτηση της ***ln (p/1-p),*** είναι αύξουσα συνάρτηση της ***p.*** *(Χονδρογιάννης & Σιταρά, Σημειώσεις Οικονομετρίας, ΠΜΣ Βιώσιμη ανάπτυξη, 2004)*

Ο παραπάνω μετασχηματισμός αφορά την απόδοση της εξίσωσης της λογιστικής παλινδρόμησης με το λογάριθμο του λόγου πιθανότητας εμφάνισης ενδεχομένου (Α), προς την πιθανότητα μη εμφάνισης του ενδεχομένου αυτού (Α΄), γνωστό ως «logit», κατά τη σχέση:

$$\ln [P(A)/P(A')] = \alpha + b1X1 + b2X2 + \ldots\ldots\ldots\ldots\ldots + bpXp$$

Τέλος, στη λογιστική παλινδρόμηση η σχέση μεταξύ ανεξάρτητης μεταβλητής και της πιθανότητας, είναι μη γραμμική και οι εκτιμητές πιθανότητας βρίσκονται μεταξύ 0 και 1, ανεξάρτητα της τιμής του Z.

11.1. Εντοπισμός των παραμέτρων που προσδιορίζουν την τοπική ανάπτυξη στις τρεις εξεταζόμενες περιοχές της Πελοποννήσου

Στην εργασία αυτή, με βάση τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων, επιχειρήθηκε εμπειρική διερεύνηση για τους προσδιοριστικούς παράγοντες της τοπικής ανάπτυξης στις συγκεκριμμένες περιοχές της Πελοποννήσου, δηλαδή του κατά πόσον, σύμφωνα με τη γνώμη των κατοίκων, έχει συντελεστεί ή όχι ανάπτυξη στην περιοχή τους, με προσδιοριστικούς παράγοντες:

- Τις υποδομές
- Το περιβάλλον
- Τις ευκαιρίες απασχόλησης
- Το εισόδημα
- Την εκπαίδευση

Αποτελέσματα λογιστικής παλινδρόμησης της ανάπτυξης της περιοχής από διάφορους παράγοντες (μονοπαραγοντικά μοντέλα).

Εξαρτημένη μεταβλητή: Ανάπτυξη της περιοχής την τελευταία δεκαετία*		b	p
Ευκαιρίες απασχόλησης *(κατηγορία αναφοράς: Ναι)*	Όχι	-3,92	0,001
	Περιορισμένες	-2,01	<0,001
Εκπαίδευση *(κατηγορία αναφοράς: Υποχρεωτική)*	Λύκειο	0,29	0,524
	Τεχνική/ Τριτοβάθμια	-0,72	0,138
Εισόδημα *(κατηγορία αναφοράς: Μικρό)*	Μεσαίο	0,575	0,300
	Μεγάλο	0,208	0,675
Αξιοποίηση πολιτιστικού περιβάλλοντος *(κατηγορία αναφοράς: Ναι)*	Όχι	-0,724	0,347
	Σχετικά	-0,336	0,655
Υποδομές *(0: καλές, 1: κακές)*		-0,25	0,608

* Ανάπτυξη της περιοχής την τελευταία δεκαετία: 0=Λίγο έως καθόλου, 1=Πολύ

Τα αποτελέσματα των μονοπαραγοντικών μοντέλων που χρησιμοποιήθηκαν ανέδειξαν ως στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, την ανεξάρτητη μεταβλητή των ευκαιριών απασχόλησης.

Έτσι, η τελική παλινδρόμηση διαμορφώθηκε ως εξής:

Εξίσωση:

$$\ln\left(\frac{\pi o \lambda u\ \alpha v \alpha \pi \tau u \xi \eta}{\lambda \iota \gamma o / \kappa \alpha \theta o \lambda o u\ \alpha v \alpha \pi \tau u \xi \eta}\right) = 1,28 - 3,92 * (\varepsilon u \kappa \alpha \iota \rho \iota \varepsilon \varsigma\ o \chi \iota) - 2,01 * (\varepsilon u \kappa \alpha \iota \rho \iota \varepsilon \varsigma\ \pi \varepsilon \rho \iota o \rho \iota \sigma \mu \varepsilon \nu \varepsilon \varsigma)$$

Αποτελέσματα λογιστικής παλινδρόμησης της ανάπτυξης της περιοχής από τις ευκαιρίες απασχόλησης που δίνονται (τελικό μοντέλο). (Επίπεδο σημαντικότητας 5%)

Εξαρτημένη μεταβλητή: Ανάπτυξη της περιοχής την τελευταία δεκαετία*		b	p
Ευκαιρίες απασχόλησης *(κατηγορία αναφοράς: Ναι)*	Όχι	-3,92	0,001
	Περιορισμένες	-2,01	<0,001
Σταθερά		1,28	0,011

* Ανάπτυξη της περιοχής την τελευταία δεκαετία: 0=Λίγο έως καθόλου, 1=Πολύ

Από το αποτέλεσμα αυτό συνάγεται ότι μιά περιοχή χωρίς ή με περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης έχει λιγότερες πιθανότητες να παρουσιάσει ανάπτυξη σε σχέση με μιά περιοχή που προσφέρει ικανοποιητικές ευκαιρίες. Την αρνητική συσχέτιση μεταξύ εξαρτημένης και ανεξάρτητης μεταβλητής μας επιβεβαιώνει το αρνητικό πρόσημο.

11.2. Εντοπισμός των παραμέτρων που προσδιορίζουν τη βιώσιμη ανάπτυξη στις τρεις εξεταζόμενες περιοχές της Πελοποννήσου

Στη συνέχεια επιχειρήθηκε εμπειρική διερεύνηση για τους προσδιοριστικούς παράγοντες της βιώσιμης ανάπτυξης στις συγκεκριμμένες περιοχές της Πελοποννήσου. Η διερεύνηση αυτή χρησιμοποίησε ως αφετηρία τους ίδιους προσδιοριστικούς παράγοντες με προηγούμενα:

- υποδομές
- περιβάλλον
- ευκαιρίες απασχόλησης
- εισόδημα
- εκπαίδευση

Αποτελέσματα γραμμικής παλινδρόμησης της βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής από διάφορους παράγοντες (μονοπαραγοντικά μοντέλα).

Εξαρτημένη μεταβλητή:	b	p

Βιώσιμη ανάπτυξη			
Ευκαιρίες απασχόλησης *(κατηγορία αναφοράς: Ναι)*	Όχι	-0,883	0,075
	Περιορισμένες	-0,392	0,263
Εκπαίδευση *(κατηγορία αναφοράς: Υποχρεωτική)*	Λύκειο	0,283	0,406
	Τεχνική/ Τριτοβάθμια	-0,053	0,873
Εισόδημα *(κατηγορία αναφοράς: Μικρό)*	Μεσαίο	-0,292	0,455
	Μεγάλο	0,066	0,850
Αξιοποίηση πολιτιστικού περιβάλλοντος *(κατηγορία αναφοράς: Ναι)*	Όχι	-2,8	<0,001
	Σχετικά	-1,426	0,001
Υποδομές *(0: καλές, 1: κακές)*		-0,951	0,009

Τα αποτελέσματα των μονοπαραγοντικών μοντέλων ανέδειξαν ως στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, τις ανεξάρτητες μεταβλητές α) της αξιοποίησης του πολιτιστικού περιβάλλοντος και β) των υποδομών.

Με βάση τα αποτελέσματα αυτά διαμορφώθηκε η τελική παλινδρόμηση:

Εξίσωση:

$$\text{Βιωσιμη αναπτυξη} = 9,385 - 0,616 * (\text{υποδομες}) - 2,673 * (\text{μη αξιοπ. πολιτ. περιβ.}) - 1,306 * (\text{σχετικη αξιοπ. πολιτ. περιβ.})$$

Αποτελέσματα γραμμικής παλινδρόμησης της βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής από το βαθμό αξιοποίησης του πολιτιστικού περιβάλλοντος και τις υποδομές (τελικό πολυπαραγοντικό μοντέλο). (Επίπεδο σημαντικότητας 5%)

Εξαρτημένη μεταβλητή: Βιώσιμη ανάπτυξη*		b	p
Αξιοποίηση πολιτιστικού περιβάλλοντος *(κατηγορία αναφοράς: Ναι)*	Όχι	-2,673	<0,001
	Σχετικά	-1,306	0,002
Υποδομές *(0: καλές, 1: κακές)*		-0,616	0,022
Σταθερά		9,385	<0,001

Σύμφωνα με τα δεδομένα που προκύπτουν, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι:

1. μεταξύ περιοχών με τις ίδιες υποδομές εκείνες που δεν έχουν ή έχουν σχετική αξιοποίηση του πολιτιστικού περιβάλλοντος αναμένεται να έχουν κατά μέσο όρο «χαμηλότερη» βιώσιμη ανάπτυξη (κατά 2,7 και 1,3 μονάδες αντίστοιχα) σε σχέση με τις περιοχές που υφίσταται αξιοποίηση του πολιτιστικού περιβάλλοντος.
2. μεταξύ περιοχών με την ίδια αξιοποίηση του πολιτιστικού περιβάλλοντος εκείνες που έχουν κακές υποδομές αναμένεται να έχουν κατά μέσο όρο «χαμηλότερη» βιώσιμη ανάπτυξη (κατά 0,6 μονάδες) σε σχέση με τις περιοχές που έχουν καλές υποδομές.

Τα αρνητικά πρόσημα φανερώνουν την αρνητική σχέση ανάμεσα στη βιώσιμη ανάπτυξη και τη μη ύπαρξη επαρκών υποδομών, αλλά και τη μη επαρκή αξιοποίηση του πολιτιστικού περιβάλλοντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ: ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Σκοπός της ανωτέρω εργασίας ήταν να διερευνηθεί ο βαθμός της επιτευχθείσας περιφερειακής ανάπτυξης, μέσω του κοινωνικοοικονομικού πλαισίου, στους πελοποννησιακούς Δήμους της Κορώνης, της Μεθώνης και της Πύλου. Για το λόγο αυτό, αρχικά, πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση στη διεθνή βιβλιογραφία αναφορικά με πλήθος τομέων που επιδρούν και συμπεριλαμβάνονται στη σύγχρονη έννοια της ανάπτυξης: οικονομική ανάπτυξη, υποδομές, υγεία – περίθαλψη, περιβάλλον – πολιτισμός, κοινωνία, απασχόληση, παιδεία, διοίκηση – συμμετοχή κα.. Καταβλήθηκε προσπάθεια ώστε οι συγκεκριμμένοι τομείς να αφορούν σχεδόν όλες τις πτυχές της ανθρώπινης έκφρασης και δραστηριότητας, καθώς, σύμφωνα πάντα και με διεθνείς έρευνες, η περιφερειακή ανάπτυξη μέσω του κοινωνικοοικονομικού πλαισίου που εξετάζεται για μία περιοχή, δεν μπορεί παρά να ερευνάται κατά τους διαφορετικούς αλλά αλληλένδετους τομείς της ανθρώπινης δράσης. Το παραπάνω συμπέρασμα επαληθεύεται και από τις θεωρίες των θεωρητικών και των οικονομολόγων για την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη.

Τα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για το σκοπό της μελέτης αυτής ήταν η δειγματοληπτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε συνολικά σε 120 κατοίκους των συγκεκριμένων περιοχών, αλλά και η επιτόπια έρευνα στις τοπικές δημόσιες υπηρεσίες (Δήμοι, ΚΕΠ, Επιμελητήριο Μεσσηνίας, Νομαρχία Μεσσηνίας, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, Στατιστική Υπηρεσία) μέσω της οποίας συγκεντρώθηκε έντυπο υλικό, στατιστικά στοιχεία και προφορικές πληροφορίες.

Δεδομένου, ότι η ανάπτυξη δεν είναι μια μονοσήμαντη έννοια, αντίθετα είναι ένα πολυδιάστατο ζήτημα που προσδιορίζεται σε συγκεκριμμένο χώρο και χρόνο και απαιτεί ολοκληρωμένη προσέγγιση, η έρευνα επικεντρώθηκε στις επιμέρους έννοιες της ολοκληρωμένης, ενδογενούς, τοπικής ανάπτυξης και της επίτευξης βιωσιμότητας. Για το σκοπό αυτό εξετάστηκε η ολοκληρωμένη τοπική ανάπτυξη, που στοχεύει στην ταυτόχρονη προώθηση αναπτυξιακών διαδικασιών σε τομείς και κλάδους που αλληλοστηρίζονται (Αποστολόπουλος, 2003), αξιοποιώντας στο μέγιστο βαθμό τις τοπικές ιδιαιτερότητες και τις δυνάμεις της ίδιας της τοπικής κοινωνίας στην οποία αναφέρεται. Ταυτόχρονα, εξετάζεται κατά πόσον η ανάπτυξη που επιτυγχάνεται είναι βιώσιμη, αν δηλαδή αξιοποιεί τους υπάρχοντες πόρους επαρκώς ώστε να προσφέρει στους σημερινούς κατοίκους ικανοποίηση στη διαβίωσή τους και ποιότητα ζωής, διασφαλίζοντας παράλληλα τη δυνατότητα διατήρησης του «κεφαλαίου» των πόρων αυτών για τις επερχόμενες γεννεές.

Από την εργασία αυτή διαπιστώθηκαν τα εξής:

Η Κορώνη αποτελείται κυρίως από τετραμελείς οικογένειες, με κύρια απασχόληση τον πρωτογενή τομέα, αλλά και μια ευρεία κατανομή σε άλλες ασχολίες όπως απασχολούμενους σε μικρές, οικογενειακές επιχειρήσεις, τεχνίτες, υπαλλήλους (ιδιωτικούς και δημόσιους) και νοικοκυρές. Στην περιοχή δεν απαντώνται πολλοί ελεύθεροι επαγγελματίες όπως γιατροί, δικηγόροι, μηχανικοί, καθώς οι απόφοιτοι ΑΕΙ που μπορούν να δραστηριοποιηθούν εδώ ανήκουν σε συγκεκριμμένες ειδικότητες και έχουν περιορισμένη ζήτηση: γεωπόνοι, λογιστές, κάποιοι εκπαιδευτικοί.

Οι κάτοικοι έχουν σχετικά χαμηλά εισοδήματα, τα οποία συμπληρώνουν με ίδιους πόρους αγροτικής οικονομίας. Δεν έχουν συνηθίσει να ενδιαφέρονται ενεργά για συμμετοχή στα κοινά ή/και να αξιώνουν και να αναζητούν οι ίδιοι την έγκαιρη πληροφόρησή τους για θέματα που ενδέχεται να τους ενδιαφέρουν ως ευκαιρίες για την καλυτέρευση της οικονομικής κυρίως θέσης τους, αλλά και οι ευκαιρίες που τους προσφέρονται στον τομέα αυτό της πληροφόρησης εμφανίζονται περιορισμένες.

Μεγάλο μέρος των κατοίκων εδώ συμπληρώνει το εισόδημα με την ενασχόληση με τον τουρισμό: η ενοικίαση δωματίων, η περιστασιακή απασχόληση σε καφέ, εστιατόρια, ξενοδοχεία κλπ κυρίως το καλοκαίρι δίνει συχνά διέξοδο και σε μερίδα του γυναικείου πληθυσμού που μπορεί έτσι να εργαστεί για λίγο χρόνο ή / και κοντά στο νοικοκυριό.

Η αύρα του κοντινού αστικού κέντρου, της Καλαμάτας φθάνει πολύ εντονότερα στην Κορώνη από ότι στη Μεθώνη και την Πύλο. Ευρισκόμενη στην εσωτερική πλευρά του δυτικού ποδιού της Πελοποννήσου και εντός του Μεσσηνιακού κόλπου, όπως και η Καλαμάτα, η Κορώνη «κοιτάζει» έντονα προς τη μεσσηνιακή πρωτεύουσα: δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου άνθρωποι που εργάζονται στην Καλαμάτα επιλέγουν την Κορώνη για να κατοικήσουν, ή το αντίθετο. Πολλοί κάτοικοι της Καλαμάτας την επιλέγουν ως κοντινό τόπο παραθερισμού, περνούν στην Κορώνη το σαββατοκύριακο ή απλά ένα απόγευμα, ή διατηρούν σε αυτή εξοχική κατοικία. Αντίστοιχα, οι κάτοικοι της Κορώνης μπορούν να διασκεδάσουν το βράδυ στην Καλαμάτα, να συμμετάσχουν στην εμπορική και πολιτιστική της ζωή, να επισκεφθούν γιατρό, κα. Η κατάσταση αυτή δίνει στην Κορώνη την αίσθηση ότι «συμπληρώνει» τις δυνατότητές της, όμως δεν την αφήνει και να στηριχθεί στις δικές της δυνάμεις. Η Κορώνη δεν πρέπει να αρκεστεί στο να γίνει προάστιο της μεσσηνιακής πρωτεύουσας, ούτε στο να αποτελεί τόπο παραθεριστικής κατοικίας και οικογενειακού τουρισμού ανθρώπων που τυχαία την ανακαλύπτουν. Οφείλει να είναι ένας τόπος που από μόνος του προσφέρει στους κατοίκους του ευκαιρίες μόνιμης και ποιοτικής διαβίωσης. Στα πλαίσια αυτά, της δίνεται η δυνατότητα να εκμεταλλευτεί / αξιοποιήσει την εγγύτητά της με την πρωτεύουσα του νομού, που της παρέχει προσβάσεις σε μεγαλύτερης κλίμακας

υποδομές (αεροδρόμιο, λιμάνι, νοσοκομείο, αγορά, εθνικό οδικό δίκτυο), διευκολύνοντας έτσι τον άρση της απομόνωσης από την υπόλοιπη χώρα και το εξωτερικό.

Ως περισσότερο παραθεριστική, και με την έντονα αναπτυγμένη τουριστικά Φοινικούντα, η Μεθώνη, ο πιο πεδινός και παραθαλάσσιος από τους τρεις εξεταζόμενους δήμους, εμφανίζει έντονη την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στις παραλιακές περιοχές, κύρια σε σχέση με τον τουρισμό, και αντιμετωπίζει το πρόβλημα της συγκέντρωσης σε αυτές των πληθυσμών, και της συρρίκνωσης των πληθυσμών που κατοικούν στο εσωτερικό της και είναι περισσότερο αγροτικοί.

Ο αγροτικός τομέας, αν και συρρικνώνεται, εξακολουθεί όμως να διατηρεί μεγάλη σημασία στα πλαίσια της κύριας και δευτερεύουσας (29,1%) απασχόλησης των κατοίκων, αλλά και της συμπλήρωσης του οικογενειακού τους εισοδήματος με ίδιους πόρους αγροτικής οικονομίας. Όμως, οι ευκαιρίες απασχόλησης εξακολουθούν να μην είναι αρκετές (66,6%), με αποτέλεσμα πολλοί από τους κατοίκους να έχουν δοκιμάσει την ανεργία κατά τα πρόσφατα χρόνια (12,5%).

Επιπλέον, η διεξαχθείσα έρευνα και η συνομιλία με τους κατοίκους αφήνει υπόνοιες για δραστηριότητες παραοικονομίας στην ευρύτερη περιοχή, κύρια σε σχέση με ναρκωτικά, που μπορεί να συνιστούν μια επιπλέον σημαντική απειλή για τους νέους (65,3%).

Ο κοινωνικός ιστός της Μεθώνης αποτελείται σε μεγάλο βαθμό από τετραμελείς και πενταμελείς οικογένειες, με υπεροχή του ανδρικού πληθυσμού απέναντι στον γυναικείο. Οι περισσότεροι είναι απόφοιτοι γυμνασίου (25%) ή λυκείου (25%).

Εκτός από το παραμελημένο κάστρο της, η Μεθώνη περιλαμβάνει σημαντική έκταση επισκέψιμων οικοτόπων με σπάνια είδη, περιοχών Natura, αλλά και ιστορικά μνημεία, που εντοπίζονται κυρίως στις Οινούσες νήσους Σαπιέντζα και Σχίζα (Δάσος Σαπιέντζας, Σπήλαιο Σχίζας, ναυάγια, κα), και που παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητα, αλλά και άγνωστα στο ευρύ κοινό, αν και θα μπορούσαν να αποτελούν αυτοτελή κίνητρα για την προσέλκυση επισκεπτών, και να αναδεικνύονται με την ίδρυση παρατηρητηρίων και την υλοποίηση της υπάρχουσας ιδέας του θαλάσσιου αρχαιολογικού πάρκου στην περιοχή των ναυαγίων, καθώς και την περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Μικρή πληθυσμιακά και περισσότερο απομακρυσμένη από την πρωτεύουσα του νομού Καλαμάτα, η Μεθώνη προσπαθεί να αυτονομείται μέσα από την τουριστική κυρίως ανάπτυξη, διατηρεί όμως και κάποιες εξαρτήσεις από το κοντινό της διοικητικό κέντρο, την Πύλο (διοικητικές υπηρεσίες, Κέντρο Υγείας, κα).

Οι κάτοικοι εμφανίζονται εδώ περισσότερο δραστηριοποιημένοι σε σχέση με το «συνεταιρίζεσθαι» (41,5%) και την αναζήτηση της πληροφόρησης, όμως λίγα μπορούν να επιτύχουν χωρίς την ύπαρξη βασικών υποδομών στην οδοποιία, την ύδρευση, την αποχέτευση / τη διαχείριση των αποβλήτων, αλλά και την προαγωγή της υγείας και παιδείας τους με μέτρα της πολιτείας.

Η Πύλος αποτελεί για την ευρύτερη περιοχή ένα μικρό διοικητικό και εμπορικό κέντρο που αναπληρώνει σε ένα βαθμό την Καλαμάτα. Παρά το ρόλο της αυτό, παραμένει και αυτή έντονα αγροτική περιοχή, με χαρακτηριστικά και προβλήματα ανάλογα των δύο Δήμων που αναλύθηκαν παραπάνω.

Η ύπαρξη πολλών ορεινών περιοχών που συνδέονται με παλαιό και προβληματικό οδικό δίκτυο και διαθέτουν υποβαθμισμένες υποδομές στην αποχέτευση και την ύδρευση, έχει δημιουργήσει και εδώ, όπως και στη Μεθώνη, τη διττή εικόνα της περισσότερο αναπτυγμένης, τουριστικής παραλίας σε αντιπαράθεση με τους συρρικνούμενους ορεινούς οικισμούς.

Το επίπεδο εκπαίδευσης των κατοίκων είναι μέτριο (γυμνασιο – λύκειο 36,8%, δημοτικό 24,5%), οι άνδρες υπερτερούν αριθμητικά των γυναικών, και οι περισσότεροι κάτοικοι ανήκουν σε οικογένειες τριών μελών και άνω.

Ευρύ είναι το φάσμα που επιλέγεται για την επαγγελματική δραστηριότητα, πέραν του κυρίαρχου πρωτογενή τομέα (26,5%), και περιλαμβάνει απασχολούμενους σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις (18,4%), τεχνίτες (10,2%), δημόσιους / δημοτικούς υπαλλήλους (8,2%), νοικοκυρές και συνταξιούχους (12,2%) και ελεύθερους επαγγελματίες (6,1%).

Πολλά αναμένονται εδώ για την τόνωση της τοπικής οικονομίας από τον τουρισμό (72,9%), κυρίως λόγω της Περιοχής Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (ΠΟΤΑ) που δημιουργείται στην Πύλο, και που προσδοκάται να προσελκύσει ποιοτικό τουρισμό υψηλών εισοδημάτων, επιφέροντας αλλαγές και δίνοντας ώθηση ακόμη και σε γενικότερα αναπτυξιακά έργα, όπως η ολοκλήρωση των εθνικών και επαρχιακών οδών της περιοχής.

Γνωστή από την αρχαία και σύγχρονη ελληνική ιστορία, περιοχή με σημαντικούς οικότοπους και περιοχές Natura (πχ λιμνοθάλασσα Διβάρι), προικισμένη με οικισμούς χαρακτηριστικής αρχιτεκτονικής, η Πύλος διαθέτει πολλά στοιχεία προς αξιοποίηση, για την προσέλκυση ποιοτικού τουρισμού και την εξύψωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Μέσα από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε συμπεραίνεται ότι οι συγκεκριμένες περιοχές της Κορώνης, Μεθώνης και Πύλου διαθέτουν σημαντικά πλεονεκτήματα και

στοιχεία που μπορούν να στηρίξουν τη βιώσιμη ανάπτυξη, και που εντοπίζονται κυρίως στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Είναι σε μεγάλο βαθμό αγροτικές περιοχές όπου η παραγωγή της ελιάς και του ελαιολάδου έχει κυριαρχήσει σημαντικά τις τελευταίες δεκαετίες. Κατά τα πρόσφατα όμως χρόνια, και οι τρεις αυτές περιοχές που χαρακτηρίζονται από το ζεστό κλίμα, την ιστορία και την πολιτιστική κληρονομιά, τις πολυάριθμες παραλίες και τη φυσική ομορφιά, έχουν γνωρίσει την επίδραση του τουρισμού και την αύξηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, κύρια σε επίπεδο μικρομεσαίων επιχειρήσεων που σχετίζονται με τον τουρισμό.

Όμως, ο πρωτογενής τομέας, χρόνια βασισμένος στις κοινοτικές επιδοτήσεις, σήμερα φθίνει ως προς τη δυνατότητά του να προσφέρει αυτοτελώς ικανοποιητικό οικογενειακό εισόδημα, ενώ η τουριστική ανάπτυξη είναι μέχρι σήμερα «ασυντόνιστη» και βασισμένη στις οικογενειακού τύπου παροχές καταλυμάτων. Έτσι, ο πληθυσμός των τριών περιοχών μειώνεται σύμφωνα με τις τελευταίες απογραφές, καθώς οι νέοι (και κυρίως οι νέες γυναίκες), με κύρια αίτια την έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης αλλά και γενικότερων κοινωνικο-πολιτιστικών ενδιαφερόντων, είναι εκείνοι που συχνά εγκαταλείπουν τις περιοχές αυτές, για να ζήσουν στις πόλεις.

Ταυτόχρονα οι τρεις πελοποννησιακοί Δήμοι παρουσιάζουν σοβαρές ελλείψεις σε στοιχειώδεις υποδομές – ύδρευση, αποχετευτικό δίκτυο, ηλεκτροδότηση, οδικό δίκτυο, συγκοινωνίες, υγεία, υποδομές εκπαίδευσης – κάτι που προκαλεί ανάσχεση σε οποιαδήποτε αναπτυξιακή διαδικασία και που δυσχεραίνει τη ζωή των κατοίκων και των επισκεπτών.

Συγγενείς στα χαρακτηριστικά της φύσης, της ιστορίας, της οικονομίας, της κοινωνίας, οι τρεις περιοχές παρουσιάζουν ταυτόχρονα, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, κάποιες ιδιαιτερότητες που μπορούν να διαφοροποιήσουν σε μερικά σημεία το «μίγμα» στρατηγικής που ενδείκνυται για την ανάπτυξη καθεμιάς από αυτές, όπως φάνηκε παραπάνω. Όμως, τα κοινά τους πλεονεκτήματα και προβλήματα επιτρέπουν την εξαγωγή συμπερασμάτων και τη διατυπώση προτάσεων που αφορούν και τις τρεις:

Η τοπική ανάπτυξή τους περνά πρωταρχικά μέσα από τον τομέα των υποδομών: Η κατασκευή βιολογικών καθαρισμών, η οργάνωση χωροθετημένων χώρων διάθεσης απορριμάτων, η ανανέωση του δικτύου ύδρευσης, η διαπλάτυνση και βελτίωση των δρόμων, η παροχή καλύτερων υπηρεσιών συγκοινωνίας, είναι στοιχειώδη βήματα για να αρθεί η απομόνωση των οικισμών, να βελτιωθεί η καθημερινότητα, και να αρχίσουν οι κάτοικοι να αισθάνονται λιγότερο ξεχασμένοι από την κρατική μέριμνα, αλλά και οι επισκέπτες να μην ταλαιπωρούνται.

Οι εκπαιδευτικές – αθλητικές – πολιτιστικές υποδομές και οι δραστηριότητες για τους νέους, η μεγαλύτερη προσέγγιση της διοίκησης προς τον πολίτη, η παροχή καλύτερης ενημέρωσης προς αυτόν και η καλλιέργεια πνεύματος εμπιστοσύνης, συμμετοχής – συνευθύνης και εξωστρέφειας, θα μπορούσαν να είναι παράγοντες ενδογενούς προόδου και ανόδου του επιπέδου του κοινωνικού ιστού.

Ακόμα, η ίδρυση παιδικών σταθμών, η εφαρμογή των προγραμμάτων «Βοήθεια στο σπίτι», η οικονομική στήριξη της γυναικείας επιχειρηματικότητας, η επιμόρφωση των γυναικών, και η δραστηριοποίηση και των ιδίων προς τη συνεργασία και την ίδρυση πχ γυναικείων συνεταιρισμών, αποτελούν τρόπους για να ενισχυθεί η είσοδος στην απασχόληση των γυναικών και η βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής τους θέσης.

Τέλος, η οικονομική ανάπτυξη απαιτεί:

- αναδιάρθρωση και επαναπροσανατολισμό του πρωτογενή τομέα α) προς την αξιοποίηση της υπάρχουσας εκτεταμμένης ελαιοκαλλιέργειας σε νέες κατευθύνσεις, όπως η βιολογική καλλιέργεια, η κατοχύρωση ονομασίας προέλευσης, η παραγωγή βιομάζας, κα, καθώς και β) προς την κατεύθυνση της εισαγωγής και νέων ειδών καλλιέργειας
- συντονισμένη υποστήριξη του ήπιου και του θεματικού τουρισμού που να σέβεται το περιβάλλον (πχ αξιοποίηση των κάστρων – βυζαντινών μνημείων – παραδοσιακών οικισμών, προσέλκυση επισκεπτών με αγροτουριστικό ενδιαφέρον πχ σε σχέση με την ελιά και το ελαιόλαδο και διοργάνωση σχετικών εκδηλώσεων – γιορτών - φεστιβάλ, προβολή της ιστορίας και των παραδόσεων της περιοχής, κα)
- στήριξη των μικρομεσαίων, οικογενειακών επιχειρήσεων, της μεταποίησης κύρια στα αγροτικά και παραδοσιακά προϊόντα, και των ιδιωτικών επενδύσεων γενικά,
- χρήση νέων τεχνολογιών και δικτύωση των επαγγελματιών μεταξύ τους και με τοπικούς φορείς (επιμελητήρια) με στόχο πχ την προβολή των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών,
- προσέλκυση ελεύθερων επαγγελματιών
- απορρόφηση πόρων της αναμενόμενης 4^{ης} προγραμματικής περιόδου, για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, αλλά και για την αξιοποίηση των μέχρι σήμερα ανενεργών δυνατοτήτων πχ για διαπεριφερειακή συνεργασία με ελληνικές αλλά και γειτνιάζουσες περιοχές εντός και εκτός της ΕΕ, ή/και για την προώθηση της παραγωγής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (πχ φωτοβολταϊκά συστήματα)

Αυτοί είναι μερικοί από τους τρόπους που μπορούν να τονώσουν την τοπική οικονομία, να ανεβάσουν το εισόδημα και να δημιουργήσουν θέσεις απασχόλησης σε νέους κλάδους που να συγκρατούν τον πληθυσμό και ιδιαίτερα τους νέους.
Η συνεργασία μεταξύ των Δήμων αυτών στα περισσότερα από τα παραπάνω ζητήματα που τους αφορούν από κοινού, κρίνεται μείζονος σημασίας για την ενδυνάμωση της φωνής τους έναντι της κεντρικής διοίκησης και την αποτελεσματικότερη προώθηση λύσεων.

Μετά την ανάλυση αυτή, η εργασία κλείνει με τη διαπίστωση ύπαρξης στις εξετασθείσες περιοχές, σημαντικότατων προϋποθέσεων ολοκληρωμένης, βιώσιμης, ενδογενούς τοπικής ανάπτυξης. Η διαπίστωση αυτή ολοκληρώνεται με την αναγνώριση των βημάτων που έχουν συντελεστεί τα τελευταία χρόνια προς την κατεύθυνση αυτή, στους τρεις Δήμους Κορώνης, Μεθώνης και Πύλου, αλλά και των πολλών βημάτων που ελλείπουν και απαιτείται να γίνουν, με όραμα και συντονισμένες δυνάμεις, προκειμένου να μπορέσει ο ερευνητής να διαπιστώσει, όχι απλά τη συντέλεση βημάτων τοπικής ανάπτυξης, αλλά την ύπαρξη στους τρεις Δήμους, πραγματικά βιώσιμων περιοχών με ανθρώπινο πρόσωπο και ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. *Adelman I. & Morris C.T., "Society, Politics and Economic Development" Baltimore, The Johns Hopkins Press, 1967*
2. *Azari, R. and J.B. Pick (2005), "Technology and Society: Socioeconomic Influences on Technological Sectors for United States Countries", International Journal of Information Management, Vol. 25*
3. *Asfaw, A. and A. Admassie (2004), "The Role of Education on the Adoption of Chemical Fertiliser under Different Socioeconomic Environments in Ethiopia", Agricultural Economics, Vol. 30*
4. *Bartik Timothy J., "The Market Failure Approach to Regional Economic Development Policy", Economic Development Quarterly, Vol. 4, 1990*
5. *Blair, H., (2000), "Participation and Accountability at the Periphery: Democratic Local Governance in Six Countries", World Development, Vol. 28*
6. *Botchway, K., (2001), "Paradox of Empowerment: Reflections on A Case Study from Northern Ghana", World Development, Vol. 29, No. 1*
7. *Boustead Thomas, "The US Economy to 2006",, Monthly Labor Review, November 1997*
8. *Bowman Ch., "BLS Projections to 2006 – A Summary", Monthly Labor Review, November 1997*
9. *Buckley, N.J., Denton, F.T., Leslie-Robb, A. and B.G. Spencer (2004), "The Transition from Good to Poor Health: An Econometric Study of the Older Population", Journal of Health Economics, Vol. 23*
10. *Cohen, J.H., (2001), "Textile, Tourism and Community Development", Annals of Tourism Research, Vol. 28*
11. *Crecente, R., Alvarez, C. and U. Fra (2002), "Economic, Social and Environmental Impact of Land Consolidation in Galicia", Land Use Policy, Vol. 19*
12. *Dang, H.H., Michaelowa, A. and D.D. Tuan (2003), "Synergy of Adaptation and Mitigation Strategies in The Context of Sustainable Development: The Case of Vietnam", Climate Policy, Vol. 3S1*
13. *Daniele Fabri & Chiara Monfardini , "Public vs private health care services demand in Italy", Δεκ. 2002*
14. *De Sousa, C.A., (2002), "Turning Brownfields into Green Space in The City of Toronto", Landscape & Urban Planning, Vol. 948*
15. *Duchesne I. and W. Nonneman, (1998), " The Demand for higher Education", Economics of Education Review, Vol. 17*
16. *Elisinger Peter, "State Economic Development in the 1990s: Politics and Policy Learning", University of Wisconsin, 1995*

17. *Ferraro, P.J., (2002), "The Local Costs of Establishing Protected Areas in Low-Income Nations: Ranomafana National Park, Madagascar", Ecological Economics, Vol. 43*
18. *Fromard, F., Vega, C. and C. Proisy (2004), "Half A Century of Dynamic Coastal Change Affecting Mangrove Shorelines of French Guiana. A Case Study Based on Remote Sensing Data Analyses and Field Surveys", Marine Geology, Vol. 208*
19. *Galea, S., Freudenberg, N. and D. Vlahov (2005),"Cities and Population Health", Social Science & Medicine, Vol. 60*
20. *Glewwe Paul and Harry Anthony Patrinos,(1999), " The role of the private sector in Education in Vietnam : Evidence from the Vietnam Living Standards Survey", World Development, Vol.27*
21. *Goosen, M.F.A., Al-Hinai, H. and S. Sablani (2001), "Capacity-Building Strategies for Desalination: Activities, Facilities and Educational Programs in Oman", Desalination, Vol. 141*
22. *Gustavsson, L., Karjalainen, T., Marland, G., Savolainen, I., Schlamadinger, B. and M. Apps (2000), "Project-Based Greenhouse-Gas Accounting: Guiding Principles with A Focus on Baselines and Additionality", Energy Policy, Vol. 28*
23. *Herstad Harry, Chairman of Sunnhordland Bru-og Tunnelselskap AS – Norway, Ομιλία στην ημερίδα «Υποδομές Μεταφορών και Περιφερειακή Ανάπτυξη – Εγνατία Οδός ΑΕ, Ιούνιος 2005*
24. *Leibenstein H."Economic Bachwardness and Economic Growth", New York 1957*
25. *Luke N., Munshi K., "Social Affiliation and the Demand for Health Services: Caste and Child Health in South India", June 2006*
26. *MacDonald, R. and L. Jolliffe (2003), "Cultural Rural Tourism, Evidence From Canada", Annals of Tourism Research, Vol. 30, No. 2*
27. *MacDonald, D.V., Hanley, N. and I. Moffatt (1999), "Applying The Concept of Natural Criticality to Regional Resource Management", Ecological Economics, Vol. 29*
28. *Malthus, T. 1798, An essay on the Principle of Population, Macmillan, London 1909*
29. *Marx, K. 1867, Capital, Marx on economics, Penguin, Harmondsworth, 1962*
30. *Meadows, D. H., 1972, The limits to growth, Earth Island, New York*
31. *Ministry of Economy and Finance- Mexico "State Development Plan 2004-2009"*
32. *Ministry of Economy and Finance- India, "Budget 2003-2004"*
33. *Munroe, D.K., Croissant, C. and A.M. York (2005), "Land Use Policy and Landscape Fragmentation in An Urbanizing Region: Assessing The Impact of Zoning", Applied Geography, Vol. 25*
34. *Murillo, C and Gonzalez (1993), "El sector sanitario en Espana. Situacion actual perspectivas de Futuro", Hacienda Publica Espanola.*
35. *Nazmul Alam, S.M., Kwei Lin, C., Yakupitiyage, A., Demaine, H. and M.J. Phillips (2005), "Compliance of Bangladesh Shrimp Culture with FAO Code of Conduct for*

Responsible Fisheries: A Development Challenge", Ocean & Coastal Management, Vol. 48

36. *Nelles, W., (2005), "Education, Underdevelopment, Unnecessary War and Human Security in Kosovo / Kosova", International Journal of Educational Development, Vol. 25*
37. *Nordhaus W. & J. Tobin, "Is Growth Obsolete in Economic Growth?" Columbia University Press, 1972*
38. *OECD, "Health at a Glance: OECD Indicators 2005"*
39. *Pearce, D. W., 1993, Blueprint 3: Measuring sustainable development, Earthscan, London*
40. *Pigou, A.C.,1920, The economics of welfare, Macmillan, London*
41. *Pinotti, J.A. and J. Drezzet (1998), "Iamaneh and the New Concept of Reproductive Health", International Journal of Gynecology & Obstetrics, Vol. 63, Suppl. 1*
42. *Pouqueville Fr., Voyage de la Grece, Paris, 1827*
43. *Psacharopoulos George, Carlos Arieira and R. Mattson, (1997), "The demand of education in Bolivia"*
44. *Ranney David C. & John J. Betancur "Labor-Force-Based Development: A Community Oriented Approach to Targeting Job Training and Industrial Development"– University of Illinois at Chicago, Economic Development Quarterly, Vol. 6, 1992*
45. *Reese Laura E., "The Role of Countries in Local Economic Development", Economic Development Quarterly, Vol. 8, 1994*
46. *Ricardo, D. 1926, Principles of political economy and taxation, Everyman, London*
47. *Richey, L.A., (2004), "From the Policies to the Clinics: The Reproductive Health Paradox in Post – Adjustment Health Care", World Development, Vol. 32, No. 6*
48. *Rifkin Jeremy, «Επανεξέταση του μέλλοντος της απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Συνεταιριστικοί Προβληματισμοί, ΙΣΕΜ 2002-2003*
49. *Rocky Mountain Institute "Abundance by Design", March 2007*
50. *Rodriguez, L.C. and U. Pascual (2004), "Land Clearance and Social Capital in Mountain Agro-Ecosystems: The Case of Opuntia Scrubland in Ayacucho, Peru", Ecological Economics, Vol. 49*
51. *Shahidul Islam, Md., (2003), "Perspectives of The Coastal and Marine Fisheries of The Bay of Bengal, Bangladesh", Ocean & Coastal Management, Vol. 46*
52. *Takashi Hayashi, "Analysis for Sustainable Development of the primary sector at the regional level: A Case Study of Hokkaido Prefecture Using a System for Integrated Environmental and Economic Accounting", Journal of Agicultural Policy Research, No.6, pp.1-22*
53. *Thabo Mbeki Deputy President of the Development Bank of Southern Africa, "Infrastructure and Development in Southern Africa", Ομιλία 31.07.1998*

54. *Theodoropoulos, H. Review of Rural/Urban Problem from an Interdisciplinary Perspective. Mediterranean Perspectives and Proposals. Journal of Economics, Agriculture and Environment. MEDIT, Τεύχος 3, σελ. 24-32. Σεπτέμβριος 1999.*
55. *Theodoropoulou Eleni – Irene Fafaliou"The local aspects of regional and employment strategies; Indicators issues involved in evaluation processes of developmental policies"*
56. *Tihanyi, L. and A.S. Roath (2002), "Technology Transfer and Institutional Development in Central and Eastern Europe", Journal of World Business, Vol. 37*
57. *Tsakloglou Panos and Manos Antoninis, (1999), " On the distributional impact of public education: evidence from Grecee", Economics of Education Review, Vol.18*
58. *Unesco, "Our Creative Diversity", www.unesco.org, 16.03.2007*
59. *Vargas, C.M., (2000), "Sustainable Development Education: Averting or Mitigating Cultural Collision", International Journal of Educational Development, Vol. 20*
60. *Vijay K. Mathur "Human Capital – Based Strategy for Regional Economic Development", Economic Development Quarterly, Vol. 13, 1999*
61. *Walpole, M.J. and H.J. Goodwin (2000), "Local Economic Impacts of Dragon Tourism in Indonesia", Annals of Tourism Research, Vol. 27*
62. *Wiktorowicz, Q., (2002), "The Political Limits to Nongovernmental Organizations in Jordan", World Development, Vol. 30*
63. *Williamson, I.P., (2001), "Land Administration "Best Practice" Providing The Infrastructure for Land Policy Implementation", Land Use Policy, Vol. 18*
64. *Wolman Harold & David Spitzley, "The Politics of Local Economic Development", Economic Development Quarterly, Vol 10, Sage Publications, 1996*
65. *Wortham, R.A., (2002), "Spatial Differences in Fertility Decline in Kenya: Evidence from Recent Fertility Surveys", The Social Science Journal, Vol. 39*
66. *Yannas, S., (2001), "Toward More Sustainable Cities", Solar Energy, Vol. 70, No. 3*
67. *Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης Ν. Ζηλανδίας "New Zealand's Primary Sector – Future Challenges", Προγραμματισμός για τα έτη 2006-2007*
68. *Υπουργείο Ανάπτυξης Νέας Ζηλανδίας, Μελέτη με τίτλο "Sectoral Infrastructure and Sustainable Development", 2003*
69. *Yu, M.Y. and R. Sarri (1997), "Women's Health Status and Gender Inequality in China", Social Science Medicine, Vol. 45, No. 12*
70. *Zacharakis, C., Madianos, M. and C. Stefanis (1996), "Suicide in Greece: Regional Distribution and Relationship to Socioeconomic Development", Clinical Aspects of Affective Disorders*

71. Αλαφρή Μελπομένη, Ιστορία και λαογραφία της Κορώνης, 1964

72. Αλογοσκούφης Γεώργιος, «Με κέντρο την Πάτρα: Ενιαία Αναπτυξιακή Ενότητα Βλέπει η Κυβέρνηση για Πελοπόννησο – Δυτική Ελλάδα», Ομιλία στην Πάτρα, Εφημ. «Ελευθερία», Καλαμάτα 4/02/07

73. Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη»: Α) Φαραγγιού Νέδωνα – GR2550001, Β) Ν. Σαπιέντζα, Σχίζα, Ακ. Ακρίτας – GR2550003, Γ) Θαλάσσιας περιοχής στενού Μεθώνης GR2550007, Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, Νοέμβριος 2006 (τόμοι 1,2)

74. Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ, «Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Λιμνοθάλασσα Πύλου (Διβάρι), Νήσος Σφακτηρία, Αγ. Δημήτριος – GR2550004», Οκτώβριος 2006.

75. Αναπτυξιακή Μεσσηνίας ΑΕ – ΤΕΙ Καλαμάτας, «Μελέτη Αγορά Εργασίας Νομού Μεσσηνίας», Ιούνιος 1999.

76. Αντωνόπουλος Κώστας, Δ/ντής Intralot, «Η Ελλάδα Κέντρο των Εξελίξεων», Το Βήμα onLine,07.01.2007

77. Αποστολόπουλος, Κ., (2003), Ενημερωτικό Φυλλάδιο στα πλαίσια του μαθήματος: «Εισαγωγή στη Βιώσιμη Ανάπτυξη», Αθήνα: {Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη του Αγροτικού Χώρου}, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα "Βιώσιμη Ανάπτυξη".

78. Βαϊου – Χατζημιχάλη Ντίνα & Κωστής Μ. Χατζημιχάλης, «Περιφερειακή Ανάπτυξη και Εκβιομηχάνιση – Μονοπωλιακές Επενδύσεις στην Πύλο», Εξάντας 1979

79. Βασάλος Ι. Καθηγητής, Β. Κελεσίδης Καθηγητής, Πολυτεχνείο Κρήτης, & Ν. Κομνηνός ΑΠΘ, Ανακοίνωση στο Συνέδριο της Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών «Θεσσαλονίκη – Παρελθόν, Παρόν και Μέλλον», 28-03/03/2003

80. Γαϊτάνης Αντώνιος Απ., Λαογραφική συλλογή εκ Μεσσηνίας (Βασιλιτσίου Πυλίας), χ. χρ. [1966;]

81. Γαϊτανίδου Ελπίδα, «Από τη γενική θεωρία της ανάπτυξης στην τοπική ανάπτυξη», 30-04-2001, www.ιστοσελίδες.gr

***82.** Γιαννουζάκου Αλεξία, «Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη: Ανταγωνιστική Στρατηγική για το Δήμο Καλαμάτας», Διπλωματική εργασία, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο 2005*

83. Γούλα Μαρία, «Περιφερειακή Ανάπτυξη Μέσω του Κοινωνικοοικονομικού Πλαισίου σε Περιοχές της Ανατολικής Αττικής», Διπλωματική εργασία, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο 2006

84. *Δαμιανάκης Γεώργιος*, Καταγραφή της ιστορίας του χωρίου Φαλάνθης και του σχολείου μετά των λαογραφικών στοιχείων αυτού, 1964

85. *Δεμοδός Τάκης «Τρία παλιά γεφύρια της Μεθώνης»*

86. Δήμος Κορώνης, επιτόπια επίσκεψη

87. Δήμος Μεθώνης, Επιτόπια επίσκεψη και ιστοσελίδα: www.methoni.gr

88. Δήμος Πύλου, επιτόπια επίσκεψη και ιστοσελίδα: www.pylos.gr

89. Δημοτικό Σχολείο Χρυσοκελλαριάς, Δήμου Κορώνης: ιστοσελίδα: dim-chrys.mes.sch.gr

90. Εκδόσεις ΑΔΑΜ, «Κάστρα της Πελοποννήσου» Αθήνα 1993

91. Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, «Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου», Αθήνα, Ιούνιος 2002

92. Ε. Επιτροπή, «Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση», Βρυξέλλες 12-04-2005,

93. Ζαγοριανάκος Ευθύμης, «Οικονομία, Περιβάλλον και Βιώσιμη Ανάπτυξη», Δημ. Διάλεξη, 5/06/2002

94. Ζόμπολας Γεώργιος Χρ., Λαογραφικά στοιχεία του χωρίου Χαρακοπειού, 1963-64

95. Ζοπουνίδης Κ. – Χ. Γαγάνης, «Η Ανάπτυξη της Μεταποίησης στην Ελλάδα», Νέα της ICAP, 18.04.2005

96. Θεοδώρου Μ., Μ. Σαρρής και Σ. Σούλης (2001), "Συστήματα Υγείας", Εκδόσεις Παπαζήση.

97. Καζανίδου Κυριακή, Εορταστικά έθιμα από των Χριστουγέννων μέχρι των Θεοφανείων [και άλλων εορτών] εις Πειραιά [και αλλού], 1974

98. Καλογερόπουλος Γρηγόριος - Τσερέπη Κανέλλα, Ιστορία και λαογραφία της κωμοπόλεως Κορώνης, 1964

99. Καπετανάκη Σοφία, «Η Κατάληψη της Μεσσηνίας από τον Ιμπραήμ το 1825», Εφημ. «Ελευθερία», Καλαμάτα 04/02/07

100. Καρακάσης Σταύρος (μουσικός του Λαογραφικού Αρχείου), Μουσική αποστολή εις επαρχίαν Πυλίας από 16-7 έως 14-8-1964

101. Καυκαλάς Γρηγόρης, Περιφερειακή Ανάπτυξη και Χωρική Ολοκλήρωση», Θες/κη 1992

102. Κλήμη – Καμινάρη Ο., Κ. Παπαγεωργίου, «Φορείς της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα», Συνεταιριστικοί Προβληματισμοί, ΙΣΕΜ 2001

103. Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000 - 2006

104. Κυριακούσης Ανδρέας, «Στατιστικές Μέθοδοι», Αθήνα 2000

105. Μάραντος Βασίλειος, «Κορώνη», Αθήνα 1976

106. Μάραντος Χαράλαμπος, Ιστορία και λαογραφία της Κορώνης, 1964

107. Μητούλα, Ρ., (2001), Ινστιτούτο Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής, Μελέτες Πολιτικής Οικονομίας & Διπλωματίας, Ι. Σιδέρης, Αθήνα: {Συνθήκες Διαμόρφωσης της Σύγχρονης Ελληνικής Πόλης}.

108. Μίχος Εμμανουήλ, Κ., Καταγραφή της ιστορίας του χωρίου Κόμπων και του σχολείου μετά των λαογραφικών στοιχείων αυτού, 1964

109. Μομφεράτος Α., Κορώνη και Μεθώνη επί Ενετοκρατίας, υπό κοινωνικήν, πολιτικήν και δημοσιονομικήν έποψιν, Αθήνα, 1914

110. Μουστοξύδης Α., Άλωσις της Κορώνης και Μεθώνης, (Ελληνομνήμων), 1843

111. Μπίζος Βασίλειος, Ιστορική αναδίφηση και παραδόσεις [Χωματερού Φαλάνθης Πυλίας], 1964

112. Μπίρης Γιάννης, "Χώρα-Πύλος-Μεθώνη" Αθήνα 2000

113. Νικολοπούλου Αριάδνη Κ., Συλλογή δημοτικών ασμάτων, 1918

114. *Νομαρχία Μεσσηνίας, επιτόπια επίσκεψη και ιστοσελίδα: www.messinia.gr*
115. *Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας «Αναπτυξιακή Μελέτη Μεσσηνίας», Καλαμάτα 1997*
116. *Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, «Μεσσηνία, Τουριστικός Οδηγός Μεσσηνίας και Νοτίου Πελοποννήσου», 2000*
117. *Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, «Τα νησιά της Μεσσηνίας, άγρια ομορφιά στο απέραντο γαλάζιο»*
118. *Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μεσσηνίας, «Μεσσηνία 4 εποχές»*
119. *Ντόκολας Παναγ. Ν. - Μουδάκη Σταυρούλα Κ., Ιστορία του Βασιλιτσίου Πυλίας, 1964*
120. *Οργανισμός Πολιτισμού & Αθλητισμού Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μεσσηνίας (ΟΠΑΝΑΜ) «Όλη η Μεσσηνία μιά Γιορτή», Καλαμάτα 2005*
121. *Παπαδόπουλος Γ., «Ο παράγων ανθρώπινο δυναμικό και η σημασία του στην ανάπτυξη», άρθρο στην εφημ. "Express", Πάτρα, Νοέμβριος 2001*
122. *Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική Πληροφορική ΑΕ, «Έρευνα για την οικονομική και κοινωνική ένταξη των μεταναστών», 2004*
123. *Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική Πληροφορική ΑΕ, «Η πολιτική της νομιμοποίησης παράνομων μεταναστών – ελληνική και διεθνής εμπειρία», 2004*
124. *Παρατηρητήριο της Εγνατίας Οδού, «Έκθεση Χωρικών Επιπτώσεων για τον Αυτοκινητόδρομο της Εγνατίας», Μάρτιος 2005*
125. *Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου, 2000-2006*
126. *Ρέππας, Π., «Οικονομική Ανάπτυξη, Θεωρίες και Στρατηγικές», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1991*
127. *Σιάρδος, Γ.Κ. (1999,2000), Εκδόσεις ΖΗΤΗ, Θεσσαλονίκη: {Μέθοδοι Πολυμεταβλητής Στατιστικής Ανάλυσης, Μέρος Πρώτο και Μέρος Δεύτερο}.*
128. *Σούλης, Σ, "Οικονομική της Υγείας", Εκδόσεις Παπαζήση, 1999*
129. *Στυλιανόπουλος Π., Ιστορία της Μεσσηνίας, Αθήνα, 1954*
130. *Ταρσούλη Αθηνά, Κάστρα και πολιτείες του Μοριά, 1937*
131. *Ταρσούλη Γεωργία, Παραμύθια [52] συλλεγέντα από 1921-1938 εκ διαφόρων τόπων, 1921-1938*
132. *Ταρσούλη Γεωργία, Λαογραφική αποστολή εις Κορώνην (4 Ιουλίου - 15 Αυγούστου 1938)*
133. *Ταρσούλη Γεωργία, Αποστολή εις Κορώνην, Μεθώνην και τα ορεινά χωρία της Πυλίας (12 Ιουλίου - 23 Αυγ. 1939)*
134. *Ταρσούλη Γεωργία, Ευτράπελος διήγησις [1] εκ Χαροκοπειού της Μεσσηνίας, 1930 [κατατέθηκε το 1941]*
135. *ΤΕΔΚ Νομού Μεσσηνίας, «Μεσσηνίας περιήγησις»*
136. *Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση», Αθήνα, Σεπτέμβριος 2004*

137. *Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης, Ειδική Υπηρεσία Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ), στοιχεία ΟΠΣ 2007*
138. *Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, «Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 - 2013», Αθήνα, Ιανουάριος 2007*
139. *Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδος, Στοιχεία Απογραφής 2001*
140. *Χρυσικόπουλος Δημήτριος Σ., δάσκαλος, Παραμύθια, δεισιδαιμονίαι, 1924*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α’

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΜΕΘΩΝΗΣ

Συνέντευξη που ευγενώς παραχώρησε
ο Δήμαρχος Μεθώνης κος Ηρακλής Μιχελής

Μεθώνη, Απρίλιος 2007

Κε Δήμαρχε, ποιό είναι το όραμά σας για την ανάπτυξη του Δήμου Μεθώνης;

- Το μέλλον αυτής της περιοχής περνά μέσα από τη γεωργία και τον τουρισμό. Όπως ξέρετε, στην ευρύτερη περιοχή κυριαρχεί χρόνια τώρα η καλλιέργεια της ελιάς, και μάλιστα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και ποιότητα που δεν έχουν αναδειχθεί αρκετά μέχρι σήμερα.

Μιλάτε, για παράδειγμα για την «κορωνέϊκη» ποικιλία και το ιδιαίτερο ελαιόλαδο που παράγει;

- Για παράδειγμα, ναι. Αυτή τη στιγμή προωθούμε την οργάνωση Ομάδας Παραγωγών με στόχο την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της ελαιοκαλλιέργειας και της παραγωγής του λαδιού. Η παραγωγή πρέπει πλέον να λειτουργήσει μέσα από την κατοχύρωση Ονομασίας Προέλευσης αφενός, και αφετέρου την οργανωμένη διαδικασία – πιστοποίηση για τον έλεγχο της ποιότητας αλλά και την προβολή του προϊόντος, είτε πρόκειται για την ελιά, είτε για το λάδι.

Επίσης, είναι σημαντικό να γίνει στροφή και προς τα βιολογικά προιόντα.

Να ξέρετε ότι στη γεωργία απαιτείται αναδιάρθρωση. Η βιολογική καλλιέργεια όμως, ευνοεί κάποια παραδοσιακά χαρακτηριστικά της παραγωγής στην Ελλάδα, όπως για πράδειγμα ο μικρός κλήρος. Ξεπερνιέται δηλαδή το πρότυπο της μαζικής εκμηχάνισης των μεγάλων εκτάσεων, και συντελείται στροφή προς παραδοσιακές πρακτικές, που δεν εμποδίζονται από τη μικρή ιδιοκτησία.

Σε επίπεδο τουρισμού, πρέπει να αξιοποιηθούν οι περιοχές Natura προς την κατεύθυνση μιάς τουριστικής ανάπτυξης ήπιας μορφής, με επίκεντρο την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών.

Όπως λένε, έχουμε ξεπεράσει την εποχή που ο τουρισμός βασιζόταν στα τρία «S: Sea – Sun - Sex», και περνάμε πλέον στα τρία «Π: Προϊόν – Ποιότητα – Περιβάλλον», που είναι τα νέα στοιχεία προς ανάδειξη.

Πόσο σημαντικοί είναι για σας οι τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού;

- Η προστασία του περιβάλλοντος και η ανάδειξη του πολιτισμού είναι οι προτεραιότητές μας. Είναι τομείς που αφορούν και την παιδεία αλλά και τον τουρισμό. Σκοπεύουμε να αναπτύξουμε επίσης τις δραστηριότητες του πρωτογενή τομέα με τρόπο που να μη θέτει σε κίνδυνο το περιβάλλον και τις προστατευόμενες περιοχές.

Ξέρετε, συζητώντας με τους ανθρώπους της περιοχής εισέπραξα σε μεγάλο βαθμό ένα «παράπονο» για το γεγονός ότι τα τόσο χαρακτηριστικά και αξιόλογα μνημεία της περιοχής, τα κάστρα (και μιλάω για την ευρύτερη περιοχή: Κορώνη, Μεθώνη, Πύλο), είναι εντελώς παραμελημένα, και συχνά υφίστανται φθορές, χωρίς κανείς να ενδιαφέρεται.

- Δυστυχώς, τα κάστρα δεν είναι στη δικαιοδοσία μας, είναι στη δικαιοδοσία του Υπουργείου Πολιτισμού. Συγκεκριμμένα, είναι η 26η Εφορία Αρχαιοτήτων υπεύθυνη.

Εμείς δεν μπορούμε παρά να ζητήσουμε επίμονα την παρέμβαση, αλλά…

Υπάρχουν πάντως και γενικότερα, σε σχέση με τον πολιτισμό και ευκαιρίες που δεν έχουν ακόμη ενεργοποιηθεί, και σε αυτούς τους τομείς, όπως και σε πολλούς άλλους, είναι καίρια η συνεργασία με τους όμορους Δήμους. Συχνά όμως δεν επιτυγχάνεται η συνεργασία αυτή, γιατι υπάρχει έλλειψη οράματος αλλά και πίεση από τα προβλήματα της καθημερινότητας.

Γι'αυτό, στα αξιώματα της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι πολύ έντονος ο κίνδυνος να αρχίσεις να βλέπεις το δέντρο και να χάνεις το δάσος.

Ποιά η γνώμη σας για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας;

- Κοιτάξτε, είναι ένας τομέας που θέλει προσοχή: Στην Αμερική όταν ήμουν, ήταν πολύ διαδεδομένες. Όμως εδώ, όλοι θέλουν να εμπλακούν επειδή υπάρχει επιδότηση. Είναι όμως χρήσιμο σε όλες τις περιπτώσεις;

Οι επιχειρήσεις αυτές θέλουν προσοχή γιατί υπάρχουν και «ψευτο-οικολόγοι», και επιχειρήσεις που μόλις λείψει η επιδότηση δεν είναι πλέον βιώσιμες.

Η έννοια της ανάπτυξης που επιδιώκετε για την περιοχή σας ταυτίζεται με την οικονομική μεγέθυνση, ή συνδυάζεται και με άλλους στόχους;

- Επιδίωξη είναι κυρίως η άνοδος του βιοτικού επιπέδου και η βελτίωση της διαβίωσης των κατοίκων. Το μεγαλύτερο έργο που κάνουμε τώρα είναι ο βιολογικός καθαρισμός. Είναι ένα έργο που έλλειπε και που το είχε πολύ ανάγκη η περιοχή μας.

Οι στατιστικές δείχνουν ότι εδώ και πολλές δεκαετίες, ο πληθυσμός της ευρύτερης περιοχής μειώνεται. Το πρόβλημα εντοπίζεται σε μεγάλο βαθμό στους νέους, οι οποίοι αναζητούν στα αστικά κέντρα ευκαιρίες ζωής και εργασίας. Γιατί πιστεύετε ότι συμβαίνει αυτό; Πώς προτίθεστε να το αντιμερωπίσετε;

- Εδώ πρωταρχικό ρόλο παίζει το κοινωνικό φάσμα: Ειδικά οι νέοι άνθρωποι έχουν άλλες απαιτήσεις για ψυχαγωγία, ανάγκη για περιπέτεια – να ανοίξουν τα φτερά τους σε όλους τους τομείς, και αξιώνουν και μιά άλλη κουλτούρα. Ειδικά, τώρα, ένα νέο κορίτσι, μόλις μεγαλώσει λίγο προσπαθεί να ξεφύγει από τα κακώς κείμενα που υπάρχουν ακόμα εδώ, και είναι κατάλοιπα του παρελθόντος. Γι'αυτό βλέπετε και τους νέους άντρες συχνά να μην μπορούν να βρουν να παντρευτούν.

Δηλαδή κάτι σαν τη Ζαχάρω στην αντίστοιχη ταινία.

- Ναι, κάπως έτσι. Και βέβαια, το ζήτημα της ανεργίας.

Γι'αυτό, πρέπει να δημιουργήσουμε κλίμα οικονομικό αλλά και πολιτιστικό, ελκυστικό για τους νέους.

Ποιός θα θέλατε να είναι ο ρόλος της κεντρικής διοίκησης, και ποιός ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στο σχεδιασμό και την υλοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων στον τόπο σας;

- Ο ρόλος του κράτους πρέπει να είναι επιτελικός, και η τοπική αυτοδιοίκηση πρέπει να έχει οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια. Δεν μπορούμε να λειτουργήσουμε έχοντας ανάγκη από δέκα πέντε υπογραφές της κεντρικής διοίκησης για ένα απλό θέμα, μια απλή απόφαση.

Η απόσταση της κεντρικής εξουσίας από τα προβλήματα της τοπικής κοινωνίας είναι τέτοια που δεν μπορεί να επιτρέπει την επίλυση των θεμάτων από το κέντρο.

Και βέβαια οι μεγάλες οικονομικές εξαρτήσεις δημιουργούν και μικροκομματικά συμφέροντα.

Γι' αυτό εμείς θέλουμε αυτοδιοίκηση στην ουσία.

Όπως αντιλαμβάνεται κανείς από το βιογραφικό σας, διαθέτετε σημαντική εμπειρία σε επαγγελματικό επίπεδο, αλλά και σε θέματα στρατηγικού προγραμματισμού και διαχείρισης, προερχόμενη μάλιστα από τον πολύ απαιτητικό χώρο της αγοράς στις ΗΠΑ. Σίγουρα, η

εμπειρία σας αυτή περιλαμβάνει και πρότυπα που συναντήσατε σε σχέση με τους κρατικούς μηχανισμούς αλλά και την αποτελεσματική λειτουργία των αγορών.

Σε τι βαθμό εκτιμάτε ότι μπορείτε να αξιοποιήσετε την εμπειρία σας αυτή, προσαρμόζοντάς τη στις ιδιαιτερότητες της ελληνικής πραγματικότητας ενός μικρού τόπου όπως η Μεθώνη;

- Το μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζω εδώ, είναι ότι οι ίδιοι οι άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στα κοινά. Σε αντίθεση με το εξωτερικό, είμαστε κακομαθημένοι: δε ρισκάρουμε, τα περιμένουμε όλα έτοιμα. Οι άνθρωποι δεν έχουν μάθει να αναζητούν ή και να αξιοποιούν την ευκαιρία. Αυτά είναι πρώτα πρώτα ζήτημα παιδείας: ξεκινούν από το σπίτι και το σχολείο. Εγώ ο ίδιος τους παροτρύνω, για παράδειγμα, να δημιουργήσουν επαγγελματικούς συλλόγους που θα τους βοηθήσουν να δικτυώνονται μεταξύ τους και να διεκδικούν πχ κοινοτικά κονδύλια, ή το λιγότερο, θα τους παρέχεται άμεση ενημέρωση για το τι συμβαίνει, όπως πχ στον τομέα της αλιείας όπου υπάρχουν πολλές ευκαιρίες. Αλλά, λίγα πράγματα γίνονται…

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β’

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Παρακαλώ όπως σημειώσατε με «X» την επιλογή σας:

ΦΥΛΟ

1. ΑΝΔΡΑΣ ☐ 2. ΓΥΝΑΙΚΑ ☐

ΗΛΙΚΙΑ

1. 20-28 ☐ 2. 29-38 ☐ 3. 39-48 ☐ 4. 49-58 ☐
5. 59-68 ☐ 6. 69-78 ☐ 7. 79-88 ☐ 8. 89-98 ☐

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

1. ΑΓΑΜΟΣ / Η ☐
2. ΕΓΓΑΜΟΣ / Η ☐
3. ΧΗΡΟΣ / Α ☐
4. ΔΙΑΖΕΥΓΜΕΝΟΣ / Η ☐
5. ΣΕ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ☐

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

1. 1 ☐ 3. 3 ☐ 5. 5 ☐ 7. 7 ☐
2. 2 ☐ 4. 4 ☐ 6. 6 ☐ 8. 8+ ☐

ΚΥΡΙΑ Ή ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	**1Η**	**2Η**
1. ΓΕΩΡΓΟΣ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΣ, ΑΛΙΕΥΣ *(ΟΙΝΟΠΑΡΑΓΩΓΟΣ, ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΟΣ, ΕΛΑΙΟΠΑΡΑΓΩΓΟΣ, ΤΥΡΟΚΟΜΟΣ)*	☐	☐
2. ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ	☐	☐
3. ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΑ	☐	☐
4. ΟΙΚΟΤΕΧΝΙΑ-ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ	☐	☐
5. ΤΕΧΝΙΤΗΣ *(ΥΔΡΑΥΛΙΚΟΣ, ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ, ΞΥΛΟΥΡΓΟΣ)*	☐	☐
6. ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ *(ΚΤΙΣΤΗΣ, ΣΟΒΑΤΖΗΣ, ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ, ΕΛΑΙΟΧΡΩΜΑΤΙΣΤΗΣ)*	☐	☐
7. ΟΔΗΓΟΣ *(ΦΟΡΤΗΓΩΝ, ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ, ΤΑΞΙ)*	☐	☐
8. ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ *(ΚΟΜΜΩΤΗΡΙΟ, ΚΟΥΡΕΙΟ, ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ, ΒΕΝΖΙΝΑΔΙΚΟ, ΦΟΥΡΝΟΣ, ΜΙΝΙ MARKET)*	☐	☐
9. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ*(ΚΟΜΜΩΤΗΡΙΟ, ΚΟΥΡΕΙΟ, ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ, ΒΕΝΖΙΝΑΔΙΚΟ, ΦΟΥΡΝΟΣ ΜΙΝΙ MARKET)*	☐	☐
10. ΕΤΑΙΡΟΣ ΣΕ Ο.Ε.	☐	☐
11. ΜΕΤΟΧΟΣ ΣΕ Α.Ε.	☐	☐
12. ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	☐	☐
13. ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	☐	☐
14. ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	☐	☐
15. ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ *(ΙΑΤΡΟΣ, ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ, ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ, ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ, ΠΟΛ. ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ, ΜΕΣΙΤΗΣ, ΛΟΓΙΣΤΗΣ, ΓΕΩΠΟΝΟΣ.)*	☐	☐
16. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ	☐	☐
17. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ	☐	☐

18. ΑΝΕΡΓΟΣ
19. ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
20.ΦΟΙΤΗΤΗΣ

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
2. ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
3. ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΛΥΚΕΙΟΥ
4. ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΙΕΚ
5. ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΤΕΙ
6. ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΚΑΤΟΙΚΙΑ

1. ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΩΝΗΣ
2. ΔΗΜΟΣ ΜΕΘΩΝΗΣ
3. ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΟΥ

ΔΗΜΟΤΗΣ

1. ΚΟΡΩΝΗ…….
2. ΜΕΘΩΝΗ…….
3. ΠΥΛΟΣ……
4. ΑΛΛΟ…….

ΥΠΟΔΟΜΕΣ

1. Ποιά σημαντικά προβλήματα αντιμετωπίζετε στα συστήματα ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτροδότησης;

1. Συχνές διακοπές στην παροχή νερού ή/και ηλεκτρικού
2. Έλλειψη ή κακή ποιότητα πόσιμου νερού
3. Υπερχείλιση αποχετεύσεων
4. Έλλειψη αποχετευτικού συστήματος
5. Απόρριψη αποβλήτων / λυμάτων κοντά / εντός οικισμών, Παραλιών, κα.

2. Έχετε πρόσβαση στην πληροφόρηση;

i. Ενημερώνεστε έγκαιρα από τις Δημόσιες Υπηρεσίες για τυχόν ευκαιρίες που σας αφορούν και σας ενδιαφέρουν;

1. Υπάρχει η δυνατότητα έγκαιρης ενημέρωσης
2. Δεν παρέχεται αρκετή πληροφόρηση,

και συχνά ενημερωνόμαστε όταν είναι πλέον αργά.
3. Δεν με ενδιαφέρουν τέτοια θέματα ☐

ii. Έχετε πρόσβαση στο Internet;
1. ΝΑΙ ☐ 2. ΟΧΙ ☐
iii. Έχετε εύκολη πρόσβαση στον Τύπο;
1. ΝΑΙ ☐ 2. ΟΧΙ ☐
iv. Έχετε τηλεόραση και ραδιόφωνο;
1. ΝΑΙ ☐ 2. ΟΧΙ ☐

3. Υπάρχουν στάσεις αστικής ή υπεραστικής συγκοινωνίας κοντά στην κατοικία σας;
1. ΝΑΙ ☐ 2. ΣΧΕΤΙΚΑ ☐ 3. ΟΧΙ ☐

4. Σημειώστε αν θεωρείτε ότι υπάρχει έλλειψη σε κάποια από τα παρακάτω:
1. Παιδικοί σταθμοί ☐ 4. Αθλητικές εγκαταστάσεις ☐
2. Δημ. σχολεία ☐ 5. Προσωπικό εκπαίδευσης ☐
3. Γυμνάσια –Λύκεια ☐

5. Πώς είναι το οδικό δίκτυο στην περιοχή σας;
1. Καλό ☐ 2. Μέτριο ☐ 3.Κακό ☐

ΥΓΕΙΑ

1. Πόσο κοντά βρίσκεστε στο πλησιέστερο νοσοκομείο;
1. Μέχρι 15’ με το αυτοκίνητο ☐ 3. 30’ – 1 ώρα ☐
2. 15’ – 30’ ☐ 4. 1 ώρα και άνω ☐

2. Όταν ασθενείτε:
1. Μπορείτε να καλέσετε κατ’οίκον ή να επισκεφθείτε το γιατρό ☐
2. Δεν υπάρχει πάντα διαθέσιμος γιατρός στην περιοχή σας για Να τον καλέσετε ή να τον επισκεφθείτε. ☐

3. Πόσο συχνά επισκέπτεστε τον οδοντίατρο;
1. Τουλάχιστον μία φορά το χρόνο ☐
2. Όταν έχω κάποιο πρόβλημα ☐
3. Ποτέ ☐

4. Πόσο συχνά κάνετε κάποια εξέταση προληπτικού ιατρικού ελέγχου (πχ: γενική εξέταση αίματος, check-up, τεστ Παπανικολάου αν είστε γυναίκα, κα);
1. Περίπου μία φορά το χρόνο ☐
2. Αν έχω κάποιες ενδείξεις αδιαθεσίας ☐

3. Ποτέ ☐

ΚΑΤΟΙΚΙΑ

1. Κατοικείτε εντός ή εκτός σχεδίου πόλεως;
   1. Εντός ☐ 2. Εκτός ☐

2. Αριθμός Δωματίων;

1. 1	☐	4. 4	☐	7. 7	☐
2. 2	☐	5. 5	☐	8. 8	☐
3. 3	☐	6. 6	☐	9. 9+	☐

4. Πως βρεθήκατε στην περιοχή;
   1. ΑΠΟ ΓΕΝΝΗΣΗ ☐
   2. ΑΠΟ ΜΕΤΑΔΗΜΟΤΕΥΣΗ ☐
   3. ΑΠΟ ΜΕΤΑΚΟΜΙΣΗ ☐
   4. ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ

   .....

ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Συμμετέχετε σε οργανώσεις, κοινωνικές ομάδες, σωματεία, συνεταιρισμούς, τοπικούς οργανισμούς, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, ΚΑΠΗ, Αθλητικούς – ψυχαγωγικούς συλλόγους, εθελοντικές οργανώσεις, κα;

1. ΝΑΙ ☐ 2. ΟΧΙ ☐ Αν ναι, σε ποιο;

……...

……

2. Σας ενδιαφέρει η συμμετοχή στα κοινά (πχ υποψηφιότητα ή συμμετοχή στις διαδικασίες εκλογής, λήψης αποφάσεων, κα, στα πλαίσια της τοπικής αυτοδιοίκησης;

1. ΝΑΙ ☐
2. Με ενδιαφέρει η συμμετοχή, αλλά δεν υπάρχουν αρκετές ευκαιρίες / δυνατότητες για συμμετοχή ☐
3. ΟΧΙ ☐

3. Πώς σχολιάζεται την επίδραση των μεταναστών – αλλοδαπών κατοίκων στην περιοχή σας:

1. Συμβάλλουν στη διαφορετικότητα: εισάγουν νέους τρόπους σκέψης ☐

2. Αυξάνουν την εγκληματικότητα
3. «Παίρνουν» δουλειές από τους ντόπιους και αυξάνουν την ανεργία
4. Υποβιβάζουν το επίπεδο των περιοχών όπου εγκαθίστανται
5. Έχουν τα προβλήματά τους, αλλά με την κατάλληλη αντιμετώπιση από την πολιτεία και την κοινωνία, τελικά ενσωματώνονται.

4. Ποιά είναι κατά τη γνώμη σας τα σημαντικότερα προβλήματα για τους νέους στην περιοχή σας;

1. Η ανεργία
2. Η έλλειψη ενδιαφερόντων - δραστηριοτήτων
3. Τα ναρκωτικά
4. 'Αλλο:

……
…..

5. Ποιό θα προτιμούσατε να είναι το φύλο του παιδιού ή εγγονιού σας που πρόκειται να γεννηθεί;

1. Αγόρι
2. Κορίτσι
3. Γερό παιδί νά'ναι

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1. Πιστεύετε ότι υπάρχουν ευκαιρίες απασχόλησης στον τόπο σας;

1. ΝΑΙ 2. ΟΧΙ 3. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΕΣ

2. Υπήρξατε άνεργος / η από το 1990 και έπειτα;

1. ΝΑΙ 2. ΟΧΙ

3. Το Μηνιαίο Οικογενειακό εισόδημά σας είναι;

1. 0-500 €
2. 501-1000 €
3. 1001-1500 €
4. 1501-2000 €
5. 2001-3000 €
6. 3001-4001 €
7. 4001 € &ΑΝΩ

4. Έχετε αυτοκίνητο;

ΝΑΙ ΟΧΙ

5. Πέραν από την κύρια απασχόλησή σας, διαθέτετε πόρους αγροτικής οικονομίας (πχ δικά σας οικόσιτα ζώα, δική σας παραγωγή λαδιού / κρασιού, κα)

ΝΑΙ ΟΧΙ

5. Ασχολείστε άμεσα ή έμμεσα με το τουρισμό;

1. ενοικιάζετε δωμάτια
2. απασχολείστε περιστασιακά σε καφέ – εστια τόρια, ξενοδοχεία της περιοχής,
3. εμπορεύεστε τουριστικά είδη,
4. αναλαμβάνετε κατασκευές – προμήθειες αγαθών για ξένους επισκέπτες

5. Άλλη συνάφεια με τον τουρισμό:

.....

6. Πόσο γρήγορα έχει αναπτυχθεί η περιοχή σας την τελευταία δεκαετία;

1. ΠΟΛΥ 2. ΛΙΓΟ 3. ΚΑΘΟΛΟΥ

7. Με τι πιστεύετε ότι μπορεί να τονωθεί η τοπική οικονομία;

1. ΜΕ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
2. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ & ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ
3. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
4. ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ / ΠΑΡΟΧΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠ.ΕΝΩΣΗ
5. ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1. Από τι ενδέχεται να κινδυνεύει το περιβάλλον στην περιοχή σας;

    1. ΚΑΥΣΑΕΡΙΟ Ι.Χ.
2. ΑΝΑΡΧΗ ΔΟΜΗΣΗ
3. ΣΚΟΠΙΜΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΓΙΑ ΟΙΚΟΠΕΔΟΠΟΙΗΣΗ
4. ΑΠΟΒΛΗΤΑ
5. ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ
6. ΚΑΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

2. Η πρόσβαση στις παραλίες της περιοχής σας είναι εύκολη;

    1. ΝΑΙ
    2. ΟΧΙ
    3. ΣΧΕΤΙΚΑ, εμποδίζεται ολοένα και περισσότερο από τη δόμηση

3. Γνωρίζετε αν στην περιοχή σας υπάρχουν προστατευόμενα είδη ή / και σημαντικοί οικότοποι;

1. Υπάρχουν, πχ. .....
2. Δεν γνωρίζω

4. Θεωρείτε ότι προστατεύεται - αξιοποιείται αρκετά το πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής σας; Αναδεικνύεται η ιστορική κληρονομιά και οι παραδόσεις του τόπου σας;

1. ΝΑΙ ☐ 2. ΟΧΙ ☐ 3. ΣΧΕΤΙΚΑ ☐

Αν θέλετε, τεκμηριώστε την απάντησή σας

.....
.....
.....

5. Είστε γενικά ευχαριστημένος/η που κατοικείτε στη συγκεκριμμένη περιοχή, ή ονειρεύεστε άλλο τόπο για τη ζωή σας;

.....
.....
.....
.....

6. Πώς θα φανταζόσασταν την περιοχή σας να εξελίσσεται στα πλαίσια μιάς βιώσιμης ανάπτυξης;

.....
.....
.....

7. Ποιο θεωρείται ότι είναι το συγκριτικό πλεονέκτημα της περιοχή σας;

.....
.....

8. Ποιο θεωρείτε ότι είναι το αρνητικότερο στοιχείο της περιοχή σας;

.....
.....

9. Ποιο θεωρείτε το σημαντικότερο επιδοτούμενο έργο από την Ευρωπαϊκή Ένωση;

(Για κατοίκους Κορώνης)

1. <u>ΚΟΡΩΝΗ</u>

1	Δρόμος Βασιλίτσι - Κορώνη	
2	Οικιστική ανασυγκρότηση και ανάδειξη – προστασία παραδοσιακού οικισμού Κορώνης	

3	Διαχείριση απορριμάτων τέως συνδ. 8ης Ε.Π.	
4	Δρόμοι προσπέλασης παραλιών	
5	Δράσεις αγροτικού εξηλεκτρισμού απομονωμένων αγροτικών οικισμών	
6	Επιχορήγηση για τη δημιουργία διαδημοτικής μονάδας Βοήθεια στο Σπίτι	
7	Προμήθεια υπολογιστικού και δικτυακού εξοπλισμού εργαστηρίου πληροφορικής δημοτικού σχολείου Κορώνης	
8	Στερέωση και αποκατάσταση τμημάτων του κάστρου Κορώνης	
9	Ένταξη τσιγγανοπαίδων στο σχολείο	
10	Ανάπτυξη ευρυζωνικού δικτύου τοπικής πρόσβασης στο Δήμο Κορώνης	
11	Το Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών	

(Για κατοίκους Μεθώνης)

2. ΜΕΘΩΝΗ

1	Δίκτυο πολιτιστικών στοιχείων – Κάστρων περίπλους – Διαδρομή πολιτιστικού τουρισμού	
2	Ύδρευση τέως κοινότητας Φοινικούντας	
3	Διαχείριση απορριμάτων τέως συνδ. 9ης ΕΠ	
4	Αναπλάσεις τέως κοινότητας Μεθώνης	
5	Ανάπλαση παραλίας Μεθώνης – Φοινικούντας	
6	Αναπλάσεις κοινοτικής οδού τέως κοινότητας Φοινικούντας	
7	Υπό σύσταση Α.Ε. – Εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής του Ξενοδοχείου «Ακτή Μεθώνη», Γ' κατηγορίας	
8	Εκσυγχρονισμός ή / και μετεγκατάσταση μονάδων υδατοκαλλιέργειας, χωρίς αύξηση των ικανοτήτων παραγωγής	
9	Δίκτυα αποχέτευσης και εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων νέου Δήμου Μεθώνης	

(Για κατοίκους Πύλου)

3. ΠΥΛΟΣ

1	Προσαρμογή πληροφοριακών υποδομών του ΟΠΣΦ – TAXIS στη χρήση του ευρώ	
2	Ολοκλήρωση – αναβάθμιση κτιριακών – ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων παλαιού γυμνασίου Πύλου	
3	Ύδρευση τέως κοινότητας Πυλίας	
4	Ύδρευση Δήμου Πύλου	
5	Διαχείριση απορριμάτων τέως συνδ. 10ης ΕΠ	
6	Ολοκλήρωση μελέτης βιολογικού καθαρισμού	
7	Ανάπλαση παραλιών τέως συνδ. 10ης ΕΠ	
8	Προμήθεια υπολογιστικού και δικτυακού εξοπλισμού εργαστηρλιου πληροφορικής του γυμνασίου Πύλου Μεσσηνίας	
9	Βιβλιοθήκη – πινακοθήκη Δήμου Πύλου: Αποκατάσταση διατηρητέου κτιρίου Τσικλητήρα και εσωτερικές διαρρυθμίσεις ορόφων	

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ’

ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ

&

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΕΩΝ

ΚΟΡΩΝΗ

Πίνακας 1. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το φύλο.

Φύλο	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Άνδρες	18	38,3
Γυναίκες	29	61,7
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 2. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την ηλικία.

Ηλικία (έτη)	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
20-28	14	29,8
29-38	8	17,0
39-48	16	34,0
49-58	5	10,6
59-68	1	2,1
69-78	2	4,3
79-88	1	2,1
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 3. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την οικογενειακή κατάσταση.

Οικογενειακή κατάσταση	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Άγαμος/η	15	33,3
Έγγαμος/η	29	64,4
Χήρος/α	1	2,2
Σύνολο	45	100,0

Πίνακας 4. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τον αριθμό μελών της οικογένειας.

Αριθμός μελών οικογένειας	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
2	6	13,6
3	9	20,5
4	19	43,2
5	7	15,9
6	2	4,5
7	1	2,3
Σύνολο	44	100,0

Πίνακας 5. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την κύρια απασχόληση.

	Συχνότητα	
Κύρια απασχόληση	Απόλυτη	Σχετική
Γεωργός, κτηνοτρόφος, αλιεύς	9	19,1
Συνταξιούχος	2	4,3
Οικοκυρικά	7	14,9
Τεχνίτης	2	4,3
Οικοδομικές εργασίες	1	2,1
Οδηγός	1	2,1
Ατομική επιχείρηση	2	4,3
Οικογενειακή επιχείρηση	3	6,4
Ιδιωτικός υπάλληλος	3	6,4
Δημοτικός υπάλληλος	3	6,4
Δημόσιος υπάλληλος	3	6,4
Ελεύθερος επαγγελματίας	3	6,4
Εκπαιδευτικός	1	2,1
Επιχειρηματίας	2	4,3
Φοιτητής	5	10,6
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 6. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τη δευτερεύουσα απασχόληση.

	Συχνότητα	
Δευτερεύουσα απασχόληση	Απόλυτη	Σχετική
Γεωργός, κτηνοτρόφος, αλιεύς	6	54,5
Οικογενειακή επιχείρηση	1	9,1
Μέτοχος σε Α.Ε.	1	9,1
Ιδιωτικός υπάλληλος	2	18,2
Δημοτικός σύμβουλος	1	9,1
Σύνολο	11	100,0

Πίνακας 7. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το επίπεδο σπουδών.

	Συχνότητα	
Επίπεδο σπουδών	Απόλυτη	Σχετική
Δημοτικό	5	10,6
Γυμνάσιο	6	12,8
Λύκειο	23	48,9
ΙΕΚ	1	2,1
ΤΕΙ	3	6,4
Πανεπιστήμιο	9	19,1
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 8. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τον δήμο στον οποίο είναι δημότες.

	Συχνότητα	
Δημότης	Απόλυτη	Σχετική
Κορώνης	44	93,6
Άλλο	3	6,4
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 9. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το ποια προβλήματα αντιμετωπίζουν στα συστήματα ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτροδότησης.

		Αποτελεί πρόβλημα		
Προβλήματα	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Συχνές διακοπές στην παροχή νερού ή/και ηλεκτρικού	Απόλυτη	31	16	47
	Σχετική	66,0	34,0	100,0
Έλλειψη ή κακή ποιότητα πόσιμου νερού	Απόλυτη	21	26	47
	Σχετική	44,7	55,3	100,0
Υπερχείλιση αποχετεύσεων	Απόλυτη	42	5	47
	Σχετική	89,4	10,6	100,0
Έλλειψη αποχετευτικού συστήματος	Απόλυτη	27	20	47
	Σχετική	57,4	42,6	100,0
Απόρριψη αποβλήτων/λυμάτων κοντά/εντός οικισμών, παραλιών κ.α.	Απόλυτη	27	20	47
	Σχετική	57,4	42,6	100,0

Πίνακας 10. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την έγκαιρη ενημέρωσή τους από τις Δημόσιες Υπηρεσίες για τυχόν ευκαιρίες που τους αφορούν.

	Συχνότητα	
Ενημέρωση από τις Δημόσιες Υπηρεσίες	Απόλυτη	Σχετική
Έγκαιρη ενημέρωση	15	32,6
Δεν παρέχεται αρκετή πληροφόρηση ή δεν είναι έγκαιρη	27	58,7
Δε με ενδιαφέρουν τέτοια θέματα	4	8,7
Σύνολο	46	100,0

Πίνακας 11. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς εάν έχουν πρόσβαση στο Internet.

	Συχνότητα	
Έχουν πρόσβαση στο Internet	Απόλυτη	Σχετική
Όχι	22	46,8
Ναι	25	53,2
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 12. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς εάν έχουν εύκολη πρόσβαση στον Τύπο.

	Συχνότητα	
Εύκολη πρόσβαση στον Τύπο	Απόλυτη	Σχετική
Όχι	37	82,2
Ναι	8	17,8
Σύνολο	45	100,0

Πίνακας 13. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς εάν έχουν τηλεόραση και ραδιόφωνο.

	Συχνότητα	
Έχουν τηλεόραση και ραδιόφωνο	Απόλυτη	Σχετική
Όχι	0	0,0
Ναι	43	100,0
Σύνολο	43	100,0

Πίνακας 14. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν υπάρχουν στάσεις αστικής και υπεραστικής συγκοινωνίας κοντά στο σπίτι τους.

	Συχνότητα	
Υπάρχουν στάσεις αστικής και υπεραστικής συγκοινωνίας κοντά στο σπίτι	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	24	51,1
Σχετικά	11	23,4
Όχι	12	25,5
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 15. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το ποιες ελλείψεις εντοπίζουν στο δήμο τους.

		Παρατηρείται στον δήμο		
Έλλειψη	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Παιδικών σταθμών	Απόλυτη	32	15	47
	Σχετική	68,1	31,9	100,0
Δημοτικών σχολείων	Απόλυτη	41	6	47
	Σχετική	87,2	12,8	100,0
Γυμνασίων-Λυκείων	Απόλυτη	42	5	47
	Σχετική	89,4	10,6	100,0
Αθλητικών εγκαταστάσεων	Απόλυτη	12	35	47
	Σχετική	25,5	74,5	100,0
Προσωπικού εκπαίδευσης	Απόλυτη	34	13	47
	Σχετική	72,3	27,7	100,0

Πίνακας 16. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το πώς κρίνουν το οδικό δίκτυο της περιοχής τους.

	Συχνότητα	
Οδικό δίκτυο	Απόλυτη	Σχετική
Καλό	0	0,0
Μέτριο	21	44,7
Κακό	26	55,3
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 17. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το πόσο κοντά βρίσκονται στο πλησιέστερο νοσοκομείο (με αυτοκίνητο).

Πλησιέστερο νοσοκομείο με αυτοκίνητο (λεπτά)	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
Έως 15'	0	0,0
15'- 30'	1	2,2
30'- 60'	29	63,0
60'και άνω	16	34,8
Σύνολο	46	100,0

Πίνακας 18. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την πρόσβαση που έχουν σε γιατρό όταν ασθενούν.

	Συχνότητα	
Σε περίπτωση ασθένειας	Απόλυτη	Σχετική
Μπορούν να καλέσουν κατ'οίκον ή να επισκεφτούν το γιατρό	14	29,8
Δεν υπάρχει πάντα διαθέσιμος γιατρός στην περιοχή	33	70,2
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 19. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το πόσο συχνά επισκέπτονται τον οδοντίατρο.

	Συχνότητα	
Επίσκεψη στον οδοντίατρο	Απόλυτη	Σχετική
Τουλάχιστον μία φορά το χρόνο	20	42,6
Όταν έχω κάποιο πρόβλημα	24	51,1
Ποτέ	3	6,4
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 19. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το πόσο συχνά κάνουν κάποια εξέταση προληπτικού ιατρικού ελέγχου.

	Συχνότητα	
Προληπτικός ιατρικός έλεγχος	Απόλυτη	Σχετική
Περίπου μία φορά το χρόνο	30	63,8
Αν υπάρχουν ενδείξεις αδιαθεσίας	13	27,7
Ποτέ	4	8,5
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 20. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν η κατοικία τους βρίσκεται εντός ή εκτός σχεδίου πόλεως.

Η κατοικία βρίσκεται εντός σχεδίου πόλεως	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	37	78,7
Όχι	10	21,3
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 21. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τον αριθμό των δωματίων που υπάρχουν στην κατοικία τους.

Αριθμός δωματίων στην κατοικία	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
2	3	6,4
3	11	23,4
4	22	46,8
5	6	12,8
6	5	10,6
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 22. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το λόγο για τον οποίο βρέθηκαν στην περιοχή.

	Συχνότητα	
Στην περιοχή βρίσκονται από:	Απόλυτη	Σχετική
Γέννηση	36	76,6
Μεταδημότευση	3	6,4
Μετακόμιση	5	10,6
Άλλο λόγο	3	6,4
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 23. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν συμμετέχουν σε οργανώσεις, κοινωνικές ομάδες, σωματεία, συνεταιρισμούς, τοπικούς οργανισμούς, συλλόγους κ.λ.π.

Συμμετοχή σε οργανώσεις, κοινωνικές ομάδες, σωματεία, συνεταιρισμούς, τοπικούς οργανισμούς, συλλόγους κ.λ.π.	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	9	19,1
Όχι	38	80,9
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 24. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν τους ενδιαφέρει η συμμετοχή στα κοινά.

	Συχνότητα	
Συμμετοχή στα κοινά	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	12	25,5
Με ενδιαφέρει η συμμετοχή αλλά δεν υπάρχουν αρκετές ευκαιρίες – δυνατότητες	13	27,7
Όχι	22	46,8
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 25. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το πώς σχολιάζουν την επίδραση των μεταναστών – αλλοδαπών κατοίκων στην περιοχή.

		Συμφωνώ		
Οι αλλοδαποί κάτοικοι της περιοχής:	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Συμβάλλουν στη διαφορετικότητα εισάγοντας νέους τρόπους σκέψης	Απόλυτη	44	3	47
	Σχετική	93,6	6,4	100,0
Αυξάνουν την εγκληματικότητα	Απόλυτη	40	7	47
	Σχετική	85,1	14,9	100,0
«Παίρνουν» δουλειές από τους ντόπιους και αυξάνουν την ανεργία	Απόλυτη	40	7	47
	Σχετική	85,1	14,9	100,0
Υποβιβάζουν το επίπεδο των περιοχών	Απόλυτη	36	11	47
	Σχετική	76,6	23,4	100,0
Έχουν τα προβλήματά τους, αλλά με την κατάλληλη αντιμετώπιση από την πολιτεία και την κοινωνία, τελικά ενσωματώνονται	Απόλυτη	19	28	47
	Σχετική	40,4	59,6	100,0

Πίνακας 26. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το ποια πιστεύουν ότι είναι τα σημαντικότερα προβλήματα των νέων στην περιοχή.

Προβλήματα	Συχνότητα	**Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα των νέων στην περιοχή**		
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Ανεργία	Απόλυτη	30	17	47
	Σχετική	63,8	36,2	100,0
Έλλειψη ενδιαφερόντων – δραστηριοτήτων	Απόλυτη	13	34	47
	Σχετική	27,7	72,3	100,0
Ναρκωτικά	Απόλυτη	40	7	47
	Σχετική	85,1	14,9	100,0
Άλλο	Απόλυτη	43	4	47
	Σχετική	91,5	8,5	100,0

Πίνακας 27. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την προτίμησή τους σχετικά με το φύλο του παιδιού ή του εγγονιού τους που πρόκειται να γεννηθεί.

Προτιμώμενο φύλο παιδιού ή εγγονιού που πρόκειται να γεννηθεί	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Αγόρι	5	10,9
Κορίτσι	5	10,9
Γερό παιδί να ‘ναι	36	78,3
Σύνολο	46	100,0

Πίνακας 28. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν πιστεύουν ότι υπάρχουν ευκαιρίες απασχόλησης στον τόπο τους.

Υπάρχουν ευκαιρίες απασχόλησης στον τόπο	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	11	23,9
Όχι	7	15,2
Περιορισμένες	28	60,9
Σύνολο	46	100,0

Πίνακας 29. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν υπήρξαν άνεργοι από το 1990 και έπειτα.

Υπήρξαν άνεργοι από το 1990 και έπειτα	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	7	15,2
Όχι	39	84,8
Σύνολο	46	100,0

Πίνακας 30. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το μηνιαίο οικογενειακό τους εισόδημα.

Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα (€)	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
0-500	2	4,5
501-1000	7	15,9
1001-1500	16	36,4
1501-2000	7	15,9
2001-3000	4	9,1
3001-4000	5	11,4
4001 και άνω	3	6,8
Σύνολο	44	100,0

Πίνακας 31. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν έχουν αυτοκίνητο.

Έχουν αυτοκίνητο	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	38	82,6
Όχι	8	17,4
Σύνολο	46	100,0

Πίνακας 32. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν διαθέτουν πόρους αγροτικής οικονομίας πέραν από την κύρια απασχόληση.

Διαθέτουν πόρους αγροτικής οικονομίας πέραν από την κύρια απασχόληση	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	39	84,8
Όχι	7	15,2
Σύνολο	46	100,0

Πίνακας 33. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τον τομέα άμεσης ή έμμεσης ενασχόλησής τους με τον τουρισμό.

Τομέας άμεσης ή έμμεσης ενασχόλησης με τον τουρισμό	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ενοικίαση δωματίων	8	34,8
Περιστασιακή απασχόληση σε καφέ, εστιατόρια και ξενοδοχεία της περιοχής	7	30,4
Εμπορία τουριστικών ειδών	2	8,7
Ανάληψη κατασκευών – Προμήθευση αγαθών σε ξένους επισκέπτες	5	21,7
Άλλος	1	4,3
Σύνολο	23	100,0

Πίνακας 34. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν ασχολούνται άμεσα ή έμμεσα με τον τουρισμό.

Άμεση ή έμμεση ενασχόληση με τον τουρισμό	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Όχι	24	51,1
Ναι	23	48,9
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 35. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την ταχύτητα ανάπτυξης της περιοχής τους την τελευταία δεκαετία.

Ανάπτυξη της περιοχής την τελευταία δεκαετία	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Πολύ	13	28,9
Λίγο	28	62,2
Καθόλου	4	8,9
Σύνολο	45	100,0

Πίνακας 36. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τον τρόπο με τον οποίο πιστεύουν ότι θα τονωθεί η τοπική οικονομία.

		Συμφωνώ		
Η τοπική οικονομία θα τονωθεί με:	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Δημιουργία νέων επιχειρήσεων	Απόλυτη	31	16	47
	Σχετική	66,0	34,0	100,0
Υποστήριξη της μεταποίησης και της βιοτεχνίας	Απόλυτη	40	7	47
	Σχετική	85,1	14,9	100,0
Ανάπτυξη του τουρισμού	Απόλυτη	9	38	47
	Σχετική	19,1	80,9	100,0
Επιδόματα και παροχές από την Ευρωπαϊκή Ένωση	Απόλυτη	36	11	47
	Σχετική	76,6	23,4	100,0
Ιδιωτικές επενδύσεις	Απόλυτη	32	15	47
	Σχετική	68,1	31,9	100,0

Πίνακας 37. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το ποιες πιστεύουν ότι είναι οι σημαντικότερες απειλές για το περιβάλλον της περιοχής τους.

Απειλές για το περιβάλλον	Συχνότητα	**Αποτελεί μία από τις σημαντικότερες απειλές για το περιβάλλον στην περιοχή**		
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Καυσαέριο από τα Ι.Χ.	Απόλυτη	46	1	47
	Σχετική	97,9	2,1	100,0
Άναρχη δόμηση	Απόλυτη	37	10	47
	Σχετική	78,7	21,3	100,0
Σκόπιμη καταστροφή για οικοπεδοποίηση	Απόλυτη	39	8	47
	Σχετική	83,0	17,0	100,0
Απόβλητα	Απόλυτη	19	28	47
	Σχετική	40,4	59,6	100,0
Γεωργική εκμετάλλευση	Απόλυτη	41	6	47
	Σχετική	87,2	12,8	100,0
Κακή τουριστική ανάπτυξη	Απόλυτη	26	21	47
	Σχετική	55,3	44,7	100,0

Πίνακας 38. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την ευκολία πρόσβασης στις παραλίες της περιοχής τους.

Ευκολία πρόσβασης στις παραλίες της περιοχής	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	30	65,2
Όχι	9	19,6
Σχετικά, εμποδίζεται ολοένα και περισσότερο από τη δόμηση	7	15,2
Σύνολο	46	100,0

Πίνακας 39. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν γνωρίζουν σχετικά με την ύπαρξη προστατευμένων ειδών ή/και σημαντικών οικότοπων.

Υπάρχουν προστατευόμενα είδη ή οικότοποι στην περιοχή;	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Υπάρχουν	21	46,7
Δεν γνωρίζω	24	53,3
Σύνολο	45	100,0

Πίνακας 40. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν θεωρούν ότι προστατεύεται – αξιοποιείται αρκετά το πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής.

Προστατεύεται – αξιοποιείται αρκετά το πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	4	8,7
Όχι	23	50,0
Σχετικά	19	41,3
Σύνολο	46	100,0

Πίνακας 41. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το ποια θεωρούν ότι είναι τα σημαντικότερα επιδοτούμενα έργα από την Ευρωπαϊκή Ένωση στην περιοχή τους.

		Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα έργα στην περιοχή		
Επιδοτούμενα έργα από την Ευρωπαϊκή Ένωση	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Δρόμος Βασιλίτσι – Κορώνη	Απόλυτη	40	7	47
	Σχετική	85,1	14,9	100,0
Οικιστική ανασυγκρότηση και ανάδειξη – προστασία παραδοσιακού οικισμού Κορώνης	Απόλυτη	37	10	47
	Σχετική	78,7	21,3	100,0
Διαχείριση απορριμμάτων τέως συνδ. 8ης Ε.Π.	Απόλυτη	33	14	47
	Σχετική	70,2	29,8	100,0
Δρόμοι προσπέλασης παραλιών	Απόλυτη	41	6	47
	Σχετική	87,2	12,8	100,0
Δράσεις αγροτικού εξηλεκτρισμού απομονωμένων αγροτικών οικισμών	Απόλυτη	45	2	47
	Σχετική	95,7	4,3	100,0
Επιχορήγηση για τη δημιουργία διαδημοτικής μονάδας «Βοήθεια στο σπίτι»	Απόλυτη	40	7	47
	Σχετική	85,1	14,9	100,0
Προμήθεια υπολογιστικού και δικτυακού εξοπλισμού εργαστηρίου πληροφορικής δημοτικού σχολείου Κορώνης	Απόλυτη	43	4	47
	Σχετική	91,5	8,5	100,0
Στερέωση και αποκατάσταση τμημάτων του κάστρου Κορώνης	Απόλυτη	35	12	47
	Σχετική	74,5	25,5	100,0
Ένταξη τσιγγανοπαίδων στο σχολείο	Απόλυτη	47	0	47
	Σχετική	100,0	0,0	100,0
Ανάπτυξη ευρυζωνικού δικτύου τοπικής πρόσβασης στο δήμο Κορώνης	Απόλυτη	42	5	47
	Σχετική	89,4	10,6	100,0
Το Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών	Απόλυτη	40	7	47
	Σχετική	85,1	14,9	100,0

ΜΕΘΩΝΗ

Πίνακας 1. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το φύλο.

	Συχνότητα	
Φύλο	Απόλυτη	Σχετική
Άνδρες	14	58,3
Γυναίκες	10	41,7
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 2. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την ηλικία.

Ηλικία (έτη)	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
20-28	3	12,5
29-38	6	25,0
39-48	8	33,3
49-58	4	16,7
59-68	1	4,2
69-78	1	4,2
79-88	1	4,2
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 3. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την οικογενειακή κατάσταση.

Οικογενειακή κατάσταση	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Άγαμος/η	9	37,5
Έγγαμος/η	13	54,2
Χήρος/α	2	8,3
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 4. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τον αριθμό μελών της οικογένειας.

Αριθμός μελών οικογένειας	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
1	2	10,0
2	3	15,0
3	2	10,0
4	7	35,0
5	4	20,0
6	2	10,0
Σύνολο	20	100,0

Πίνακας 5. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την κύρια απασχόληση.

	Συχνότητα	
Κύρια απασχόληση	Απόλυτη	Σχετική
Γεωργός, κτηνοτρόφος, αλιεύς	6	25,0
Συνταξιούχος	2	8,3
Οικοκυρικά	1	4,2
Οικοτεχνία - Χειροτεχνία	1	4,2
Ατομική επιχείρηση	2	8,3
Οικογενειακή επιχείρηση	2	8,3
Εταίρος σε Ο.Ε.	3	12,5
Δημοτικός υπάλληλος	1	4,2
Δημόσιος υπάλληλος	2	8,3
Ελεύθερος επαγγελματίας	1	4,2
Εκπαιδευτικός	1	4,2
Φοιτητής	2	8,3
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 6. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τη δευτερεύουσα απασχόληση.

	Συχνότητα	
Δευτερεύουσα απασχόληση	Απόλυτη	Σχετική
Γεωργός, κτηνοτρόφος, αλιεύς	7	100,0
Σύνολο	7	100,0

Πίνακας 7. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το επίπεδο σπουδών.

	Συχνότητα	
Επίπεδο σπουδών	Απόλυτη	Σχετική
Δημοτικό	4	16,7
Γυμνάσιο	6	25,0
Λύκειο	6	25,0
ΙΕΚ	1	4,2
ΤΕΙ	2	8,3
Πανεπιστήμιο	5	20,8
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 8. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τον δήμο στον οποίο είναι δημότες.

	Συχνότητα	
Δημότης	Απόλυτη	Σχετική
Μεθώνης	19	82,6
Άλλο	4	17,4
Σύνολο	23	100,0

Πίνακας 9. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το ποια προβλήματα αντιμετωπίζουν στα συστήματα ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτροδότησης.

		Αποτελεί πρόβλημα		
Προβλήματα	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Συχνές διακοπές στην παροχή νερού ή/και ηλεκτρικού	Απόλυτη	16	8	24
	Σχετική	66,7	33,3	100,0
Έλλειψη ή κακή ποιότητα πόσιμου νερού	Απόλυτη	15	9	24
	Σχετική	62,5	37,5	100,0
Υπερχείλιση αποχετεύσεων	Απόλυτη	21	1	22
	Σχετική	95,5	4,5	100,0
Έλλειψη αποχετευτικού συστήματος	Απόλυτη	8	15	23
	Σχετική	34,8	65,2	100,0
Απόρριψη αποβλήτων/λυμάτων κοντά/εντός οικισμών, παραλιών κ.α.	Απόλυτη	11	12	23
	Σχετική	47,8	52,2	100,0

Πίνακας 10. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την έγκαιρη ενημέρωσή τους από τις Δημόσιες Υπηρεσίες για τυχόν ευκαιρίες που τους αφορούν.

	Συχνότητα	
Ενημέρωση από τις Δημόσιες Υπηρεσίες	Απόλυτη	Σχετική
Έγκαιρη ενημέρωση	3	13,0
Δεν παρέχεται αρκετή πληροφόρηση ή δεν είναι έγκαιρη	18	78,3
Δε με ενδιαφέρουν τέτοια θέματα	2	8,7
Σύνολο	23	100,0

Πίνακας 11. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς εάν έχουν πρόσβαση στο Internet.

	Συχνότητα	
Έχουν πρόσβαση στο Internet	Απόλυτη	Σχετική
Όχι	10	41,7
Ναι	14	58,3
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 12. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς εάν έχουν εύκολη πρόσβαση στον Τύπο.

	Συχνότητα	
Εύκολη πρόσβαση στον Τύπο	Απόλυτη	Σχετική
Όχι	16	66,7
Ναι	8	33,3
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 13. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς εάν έχουν τηλεόραση και ραδιόφωνο.

Έχουν τηλεόραση και ραδιόφωνο	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Όχι	0	0,0
Ναι	24	100,0
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 14. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν υπάρχουν στάσεις αστικής και υπεραστικής συγκοινωνίας κοντά στο σπίτι τους.

Υπάρχουν στάσεις αστικής και υπεραστικής συγκοινωνίας κοντά στο σπίτι	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	9	37,5
Σχετικά	9	37,5
Όχι	6	25,0
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 15. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το ποιες ελλείψεις εντοπίζουν στο δήμο τους.

		Παρατηρείται στον δήμο		
Έλλειψη	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Παιδικών σταθμών	Απόλυτη	8	16	24
	Σχετική	33,3	66,7	100,0
Δημοτικών σχολείων	Απόλυτη	24	0	24
	Σχετική	100,0	0,0	100,0
Γυμνασίων-Λυκείων	Απόλυτη	15	8	23
	Σχετική	65,2	34,8	100,0
Αθλητικών εγκαταστάσεων	Απόλυτη	14	9	23
	Σχετική	60,9	39,1	100,0
Προσωπικού εκπαίδευσης	Απόλυτη	15	9	24
	Σχετική	62,5	37,5	100,0

Πίνακας 16. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το πώς κρίνουν το οδικό δίκτυο της περιοχής τους.

Οδικό δίκτυο	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Καλό	1	4,2
Μέτριο	10	41,7
Κακό	13	54,2
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 17. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το πόσο κοντά βρίσκονται στο πλησιέστερο νοσοκομείο (με αυτοκίνητο).

Πλησιέστερο νοσοκομείο με αυτοκίνητο (λεπτά)	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Έως 15'	2	8,3
15'- 30'	8	33,3
30'- 60'	11	45,8
60'και άνω	3	12,5
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 18. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την πρόσβαση που έχουν σε γιατρό όταν ασθενούν.

	Συχνότητα	
Σε περίπτωση ασθένειας	Απόλυτη	Σχετική
Μπορούν να καλέσουν κατ'οίκον ή να επισκεφτούν το γιατρό	16	66,7
Δεν υπάρχει πάντα διαθέσιμος γιατρός στην περιοχή	8	33,3
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 18. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το πόσο συχνά επισκέπτονται τον οδοντίατρο.

	Συχνότητα	
Επίσκεψη στον οδοντίατρο	Απόλυτη	Σχετική
Τουλάχιστον μία φορά το χρόνο	6	25,0
Όταν έχω κάποιο πρόβλημα	16	66,7
Ποτέ	2	8,3
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 19. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το πόσο συχνά κάνουν κάποια εξέταση προληπτικού ιατρικού ελέγχου.

	Συχνότητα	
Προληπτικός ιατρικός έλεγχος	Απόλυτη	Σχετική
Περίπου μία φορά το χρόνο	8	33,3
Αν υπάρχουν ενδείξεις αδιαθεσίας	13	54,2
Ποτέ	3	12,5
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 20. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν η κατοικία τους βρίσκεται εντός ή εκτός σχεδίου πόλεως.

Η κατοικία βρίσκεται εντός σχεδίου πόλεως	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	18	75,0
Όχι	6	25,0
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 21. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τον αριθμό των δωματίων που υπάρχουν στην κατοικία τους.

Αριθμός δωματίων στην κατοικία	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
2	1	4,2
3	10	41,7
4	9	37,5
5	1	4,2
6	3	12,5
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 22. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το λόγο για τον οποίο βρέθηκαν στην περιοχή.

Στην περιοχή βρίσκονται από:	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Γέννηση	18	75,0
Μεταδημότευση	2	8,3
Μετακόμιση	3	12,5
Άλλο λόγο	1	4,2
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 23. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν συμμετέχουν σε οργανώσεις, κοινωνικές ομάδες, σωματεία, συνεταιρισμούς, τοπικούς οργανισμούς, συλλόγους κ.λ.π.

Συμμετοχή σε οργανώσεις, κοινωνικές ομάδες, σωματεία, συνεταιρισμούς, τοπικούς οργανισμούς, συλλόγους κ.λ.π.	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	10	41,7
Όχι	14	58,3
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 24. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν τους ενδιαφέρει η συμμετοχή στα κοινά.

	Συχνότητα	
Συμμετοχή στα κοινά	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	11	45,8
Με ενδιαφέρει η συμμετοχή αλλά δεν υπάρχουν αρκετές ευκαιρίες – δυνατότητες	7	29,2
Όχι	6	25,0
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 25. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το πώς σχολιάζουν την επίδραση των μεταναστών – αλλοδαπών κατοίκων στην περιοχή.

		Συμφωνώ		
Οι αλλοδαποί κάτοικοι της περιοχής:	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Συμβάλλουν στη διαφορετικότητα εισάγοντας νέους τρόπους σκέψης	Απόλυτη	24	0	24
	Σχετική	100,0	0,0	100,0
Αυξάνουν την εγκληματικότητα	Απόλυτη	19	5	24
	Σχετική	79,2	20,8	100,0
«Παίρνουν» δουλειές από τους ντόπιους και αυξάνουν την ανεργία	Απόλυτη	20	4	24
	Σχετική	83,3	16,7	100,0
Υποβιβάζουν το επίπεδο των περιοχών	Απόλυτη	23	1	24
	Σχετική	95,8	4,2	100,0
Έχουν τα προβλήματά τους, αλλά με την κατάλληλη αντιμετώπιση από την πολιτεία και την κοινωνία, τελικά ενσωματώνονται	Απόλυτη	7	17	24
	Σχετική	29,2	70,8	100,0

Πίνακας 26. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το ποια πιστεύουν ότι είναι τα σημαντικότερα προβλήματα των νέων στην περιοχή.

		Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα των νέων στην περιοχή		
Προβλήματα	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Ανεργία	Απόλυτη	16	8	24
	Σχετική	66,7	33,3	100,0
Έλλειψη ενδιαφερόντων – δραστηριοτήτων	Απόλυτη	13	11	24
	Σχετική	54,2	45,8	100,0
Ναρκωτικά	Απόλυτη	10	14	24
	Σχετική	41,7	58,3	100,0
Άλλο	Απόλυτη	24	0	24
	Σχετική	100,0	0,0	100,0

Πίνακας 27. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την προτίμησή τους σχετικά με το φύλο του παιδιού ή του εγγονιού τους που πρόκειται να γεννηθεί.

Προτιμώμενο φύλο παιδιού ή εγγονιού που πρόκειται να γεννηθεί	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Αγόρι	5	20,8
Κορίτσι	1	4,2
Γερό παιδί να 'ναι	18	75,0
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 28. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν πιστεύουν ότι υπάρχουν ευκαιρίες απασχόλησης στον τόπο τους.

Υπάρχουν ευκαιρίες απασχόλησης στον τόπο	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	8	33,3
Όχι	5	20,8
Περιορισμένες	11	45,8
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 29. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν υπήρξαν άνεργοι από το 1990 και έπειτα.

Υπήρξαν άνεργοι από το 1990 και έπειτα	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	3	12,5
Όχι	21	87,5
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 30. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το μηνιαίο οικογενειακό τους εισόδημα.

Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα (€)	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
0-500	1	4,3
501-1000	1	4,3
1001-1500	4	17,4
1501-2000	9	39,1
2001-3000	5	21,7
3001-4000	3	13,0
Σύνολο	23	100,0

Πίνακας 31. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν έχουν αυτοκίνητο.

Έχουν αυτοκίνητο	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	19	82,6
Όχι	4	17,4
Σύνολο	23	100,0

Πίνακας 32. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν διαθέτουν πόρους αγροτικής οικονομίας πέραν από την κύρια απασχόληση.

Διαθέτουν πόρους αγροτικής οικονομίας πέραν από την κύρια απασχόληση	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	24	100,0
Όχι	0	0,0
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 33. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τον τομέα άμεσης ή έμμεσης ενασχόλησής τους με τον τουρισμό.

Τομέας άμεσης ή έμμεσης ενασχόλησης με τον τουρισμό	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
Ενοικίαση δωματίων	4	25,0
Περιστασιακή απασχόληση σε καφέ, εστιατόρια και ξενοδοχεία της περιοχής	5	31,3
Εμπορία τουριστικών ειδών	4	25,0
Ανάληψη κατασκευών – Προμήθευση αγαθών σε ξένους επισκέπτες	1	6,3
Άλλος	2	12,5
Σύνολο	16	100,0

Πίνακας 34. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν ασχολούνται άμεσα ή έμμεσα με τον τουρισμό.

Άμεση ή έμμεση ενασχόληση με τον τουρισμό	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
Όχι	8	29,2
Ναι	16	70,8
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 35. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την ταχύτητα ανάπτυξης της περιοχής τους την τελευταία δεκαετία.

Ανάπτυξη της περιοχής την τελευταία δεκαετία	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
Πολύ	14	58,3
Λίγο	9	37,5
Καθόλου	1	4,2
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 36. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τον τρόπο με τον οποίο πιστεύουν ότι θα τονωθεί η τοπική οικονομία.

Η τοπική οικονομία θα τονωθεί με:	Συχνότητα	Συμφωνώ		
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Δημιουργία νέων επιχειρήσεων	Απόλυτη	20	4	24
	Σχετική	83,3	16,7	100,0
Υποστήριξη της μεταποίησης και της βιοτεχνίας	Απόλυτη	22	2	24
	Σχετική	91,7	8,3	100,0
Ανάπτυξη του τουρισμού	Απόλυτη	11	13	24
	Σχετική	45,8	54,2	100,0
Επιδόματα και παροχές από την Ευρωπαϊκή Ένωση	Απόλυτη	21	3	24
	Σχετική	87,5	12,5	100,0
Ιδιωτικές επενδύσεις	Απόλυτη	18	6	24
	Σχετική	75,0	25,0	100,0

Πίνακας 37. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το ποιες πιστεύουν ότι είναι οι σημαντικότερες απειλές για το περιβάλλον της περιοχής τους.

Απειλές για το περιβάλλον	Συχνότητα	Αποτελεί μία από τις σημαντικότερες απειλές για το περιβάλλον στην περιοχή		
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Καυσαέριο από τα Ι.Χ.	Απόλυτη	24	0	24
	Σχετική	100,0	0,0	100,0
Άναρχη δόμηση	Απόλυτη	17	7	24
	Σχετική	70,8	29,2	100,0
Σκόπιμη καταστροφή για οικοπεδοποίηση	Απόλυτη	22	2	24
	Σχετική	91,7	8,3	100,0
Απόβλητα	Απόλυτη	13	11	24
	Σχετική	54,2	45,8	100,0
Γεωργική εκμετάλλευση	Απόλυτη	17	7	24
	Σχετική	70,8	29,2	100,0
Κακή τουριστική ανάπτυξη	Απόλυτη	11	13	24
	Σχετική	45,8	54,2	100,0

Πίνακας 38. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την ευκολία πρόσβασης στις παραλίες της περιοχής τους.

Ευκολία πρόσβασης στις παραλίες της περιοχής	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	19	79,2
Σχετικά, εμποδίζεται ολοένα και περισσότερο από τη δόμηση	5	20,8
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 39. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν γνωρίζουν σχετικά με την ύπαρξη προστατευμένων ειδών ή/και σημαντικών οικότοπων.

Υπάρχουν προστατευόμενα είδη ή οικότοποι στην περιοχή;	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Υπάρχουν	14	58,3
Δεν γνωρίζω	10	41,7
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 40. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν θεωρούν ότι προστατεύεται – αξιοποιείται αρκετά το πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής.

Προστατεύεται – αξιοποιείται αρκετά το πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	1	4,2
Όχι	8	33,3
Σχετικά	15	62,5
Σύνολο	24	100,0

Πίνακας 41. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το ποια θεωρούν ότι είναι τα σημαντικότερα επιδοτούμενα έργα από την Ευρωπαϊκή Ένωση στην περιοχή τους.

		Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα έργα στην περιοχή		
Επιδοτούμενα έργα από την Ευρωπαϊκή Ένωση	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Δίκτυο πολιτιστικών στοιχείων – Κάστρων περίπλους – Διαδρομή πολιτιστικού τουρισμού	Απόλυτη	22	2	24
	Σχετική	91,7	8,3	100,0
Ύδρευση τέως κοινότητας Φοινικούντας	Απόλυτη	20	4	24
	Σχετική	83,3	16,7	100,0
Διαχείριση απορριμμάτων τέως συνδ. 9ης Ε.Π.	Απόλυτη	17	6	23
	Σχετική	73,9	26,1	100,0
Αναπλάσεις τέως κοινότητας Μεθώνης	Απόλυτη	24	0	24
	Σχετική	100,0	0,0	100,0
Ανάπλαση παραλίας Μεθώνης - Φοινικούντας	Απόλυτη	21	3	24
	Σχετική	87,5	12,5	100,0
Αναπλάσεις κοινοτικής οδού τέως κοινότητας Φοινικούντας	Απόλυτη	20	4	24
	Σχετική	83,3	16,7	100,0
Υπό σύσταση Α.Ε. – Εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής Ξενοδοχείου «Ακτή Μεθώνη», Γ' κατηγορίας	Απόλυτη	23	1	24
	Σχετική	95,8	4,2	100,0
Εκσυγχρονισμός ή/και μετεγκατάσταση μονάδων υδατοκαλλιέργειας, χωρίς αύξηση των ικανοτήτων παραγωγής	Απόλυτη	23	1	24
	Σχετική	95,8	4,2	100,0
Δίκτυα αποχέτευσης και εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων νέου Δήμου Μεθώνης	Απόλυτη	8	16	24
	Σχετική	33,3	66,7	100,0

ΠΥΛΟΣ

Πίνακας 1. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το φύλο.

Φύλο	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Άνδρες	26	53,1
Γυναίκες	23	46,9
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 2. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την ηλικία.

Ηλικία (έτη)	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
20-28	6	12,2
29-38	8	16,3
39-48	13	26,5
49-58	13	26,5
59-68	3	6,1
69-78	4	8,2
79-88	2	4,1
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 3. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την οικογενειακή κατάσταση.

Οικογενειακή κατάσταση	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Άγαμος/η	12	24,5
Έγγαμος/η	32	65,3
Χήρος/α	4	8,2
Διαζευγμένος/η	1	2,0
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 4. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τον αριθμό μελών της οικογένειας.

Αριθμός μελών οικογένειας	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
1	3	6,3
2	7	14,6
3	14	29,2
4	13	27,1
5	7	14,6
6	3	6,3
8	1	2,1
Σύνολο	48	100,0

Πίνακας 5. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την κύρια απασχόληση.

	Συχνότητα	
Κύρια απασχόληση	Απόλυτη	Σχετική
Γεωργός, κτηνοτρόφος, αλιεύς	13	26,5
Συνταξιούχος	3	6,1
Οικοκυρικά	3	6,1
Οικοτεχνία - Χειροτεχνία	1	2,0
Τεχνίτης	5	10,2
Ατομική επιχείρηση	3	6,1
Οικογενειακή επιχείρηση	4	8,2
Εταίρος σε Ο.Ε.	1	2,0
Ιδιωτικός υπάλληλος	5	10,2
Δημοτικός υπάλληλος	2	4,1
Δημόσιος υπάλληλος	2	4,1
Ελεύθερος επαγγελματίας	3	6,1
Επιχειρηματίας	2	4,1
Φοιτητής	2	4,1
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 6. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τη δευτερεύουσα απασχόληση.

	Συχνότητα	
Δευτερεύουσα απασχόληση	Απόλυτη	Σχετική
Γεωργός, κτηνοτρόφος, αλιεύς	8	47,1
Συνταξιούχος	1	5,9
Οικοκυρικά	3	17,6
Οικοτεχνία - Χειροτεχνία	2	11,8
Οικοδομικές εργασίες	1	5,9
Ατομική επιχείρηση	1	5,9
Εκπαιδευτικός	1	5,9
Σύνολο	17	100,0

Πίνακας 7. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το επίπεδο σπουδών.

	Συχνότητα	
Επίπεδο σπουδών	Απόλυτη	Σχετική
Δημοτικό	12	24,5
Γυμνάσιο	9	18,4
Λύκειο	9	18,4
ΙΕΚ	7	14,3
ΤΕΙ	4	8,2
Πανεπιστήμιο	8	16,3
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 8. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τον δήμο στον οποίο είναι δημότες.

	Συχνότητα	
Δημότης	Απόλυτη	Σχετική
Κορώνης	1	2,0
Πύλου	42	85,7
Άλλο	6	12,2
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 9. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το ποια προβλήματα αντιμετωπίζουν στα συστήματα ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτροδότησης.

		Αποτελεί πρόβλημα		
Προβλήματα	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Συχνές διακοπές στην παροχή νερού ή/και ηλεκτρικού	Απόλυτη	31	18	49
	Σχετική	63,3	36,7	100,0
Έλλειψη ή κακή ποιότητα πόσιμου νερού	Απόλυτη	20	29	49
	Σχετική	40,8	59,2	100,0
Υπερχείλιση αποχετεύσεων	Απόλυτη	49	0	49
	Σχετική	100,0	0,0	100,0
Έλλειψη αποχετευτικού συστήματος	Απόλυτη	23	26	49
	Σχετική	46,9	53,1	100,0
Απόρριψη αποβλήτων/λυμάτων κοντά/εντός οικισμών, παραλιών κ.α.	Απόλυτη	27	21	48
	Σχετική	56,3	43,8	100,0

Πίνακας 10. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την έγκαιρη ενημέρωσή τους από τις Δημόσιες Υπηρεσίες για τυχόν ευκαιρίες που τους αφορούν.

	Συχνότητα	
Ενημέρωση από τις Δημόσιες Υπηρεσίες	Απόλυτη	Σχετική
Έγκαιρη ενημέρωση	16	33,3
Δεν παρέχεται αρκετή πληροφόρηση ή δεν είναι έγκαιρη	23	47,9
Δε με ενδιαφέρουν τέτοια θέματα	9	18,8
Σύνολο	48	100,0

Πίνακας 11. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς εάν έχουν πρόσβαση στο Internet.

	Συχνότητα	
Έχουν πρόσβαση στο Internet	Απόλυτη	Σχετική
Όχι	17	35,4
Ναι	31	64,6
Σύνολο	48	100,0

Πίνακας 12. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς εάν έχουν εύκολη πρόσβαση στον Τύπο.

Εύκολη πρόσβαση στον Τύπο	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
Όχι	35	72,9
Ναι	13	27,1
Σύνολο	48	100,0

Πίνακας 13. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς εάν έχουν τηλεόραση και ραδιόφωνο.

Έχουν τηλεόραση και ραδιόφωνο	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
Όχι	45	95,7
Ναι	2	4,3
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 14. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν υπάρχουν στάσεις αστικής και υπεραστικής συγκοινωνίας κοντά στο σπίτι τους.

Υπάρχουν στάσεις αστικής και υπεραστικής συγκοινωνίας κοντά στο σπίτι	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	22	45,8
Σχετικά	14	29,2
Όχι	12	25,0
Σύνολο	48	100,0

Πίνακας 15. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το ποιες ελλείψεις εντοπίζουν στο δήμο τους.

Έλλειψη		Παρατηρείται στον δήμο		
	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Παιδικών σταθμών	Απόλυτη	31	18	49
	Σχετική	63,3	36,7	100,0
Δημοτικών σχολείων	Απόλυτη	49	0	49
	Σχετική	100,0	0,0	100,0
Γυμνασίων-Λυκείων	Απόλυτη	40	8	48
	Σχετική	83,3	16,7	100,0
Αθλητικών εγκαταστάσεων	Απόλυτη	23	26	49
	Σχετική	46,9	53,1	100,0
Προσωπικού εκπαίδευσης	Απόλυτη	27	22	49
	Σχετική	55,1	44,9	100,0

Πίνακας 16. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το πώς κρίνουν το οδικό δίκτυο της περιοχής τους.

	Συχνότητα	
Οδικό δίκτυο	Απόλυτη	Σχετική
Καλό	4	8,3
Μέτριο	14	29,2
Κακό	30	62,5
Σύνολο	48	100,0

Πίνακας 17. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το πόσο κοντά βρίσκονται στο πλησιέστερο νοσοκομείο (με αυτοκίνητο).

	Συχνότητα	
Πλησιέστερο νοσοκομείο με αυτοκίνητο (λεπτά)	Απόλυτη	Σχετική
Έως 15'	8	16,3
15'- 30'	4	8,2
30'- 60'	18	36,7
60'και άνω	19	38,8
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 18. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την πρόσβαση που έχουν σε γιατρό όταν ασθενούν.

	Συχνότητα	
Σε περίπτωση ασθένειας	Απόλυτη	Σχετική
Μπορούν να καλέσουν κατ'οίκον ή να επισκεφτούν το γιατρό	26	54,2
Δεν υπάρχει πάντα διαθέσιμος γιατρός στην περιοχή	22	45,8
Σύνολο	48	100,0

Πίνακας 18. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το πόσο συχνά επισκέπτονται τον οδοντίατρο.

	Συχνότητα	
Επίσκεψη στον οδοντίατρο	Απόλυτη	Σχετική
Τουλάχιστον μία φορά το χρόνο	12	24,5
Όταν έχω κάποιο πρόβλημα	33	67,3
Ποτέ	4	8,2
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 19. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το πόσο συχνά κάνουν κάποια εξέταση προληπτικού ιατρικού ελέγχου.

	Συχνότητα	
Προληπτικός ιατρικός έλεγχος	Απόλυτη	Σχετική
Περίπου μία φορά το χρόνο	27	55,1
Αν υπάρχουν ενδείξεις αδιαθεσίας	18	36,7
Ποτέ	4	8,2
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 20. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν η κατοικία τους βρίσκεται εντός ή εκτός σχεδίου πόλεως.

Η κατοικία βρίσκεται εντός σχεδίου πόλεως	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	42	85,7
Όχι	7	14,3
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 21. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τον αριθμό των δωματίων που υπάρχουν στην κατοικία τους.

Αριθμός δωματίων στην κατοικία	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
1	1	2,0
2	3	6,1
3	18	36,7
4	23	46,9
5	4	8,2
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 22. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το λόγο για τον οποίο βρέθηκαν στην περιοχή.

	Συχνότητα	
Στην περιοχή βρίσκονται από:	Απόλυτη	Σχετική
Γέννηση	30	61,2
Μεταδημότευση	10	20,4
Μετακόμιση	4	8,2
Άλλο λόγο	5	10,2
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 23. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν συμμετέχουν σε οργανώσεις, κοινωνικές ομάδες, σωματεία, συνεταιρισμούς, τοπικούς οργανισμούς, συλλόγους κ.λ.π.

Συμμετοχή σε οργανώσεις, κοινωνικές ομάδες, σωματεία, συνεταιρισμούς, τοπικούς οργανισμούς, συλλόγους κ.λ.π.	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	12	24,5
Όχι	37	75,5
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 24. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν τους ενδιαφέρει η συμμετοχή στα κοινά.

	Συχνότητα	
Συμμετοχή στα κοινά	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	19	38,8
Με ενδιαφέρει η συμμετοχή αλλά δεν υπάρχουν αρκετές ευκαιρίες – δυνατότητες	11	22,4
Όχι	19	38,8
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 25. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το πώς σχολιάζουν την επίδραση των μεταναστών – αλλοδαπών κατοίκων στην περιοχή.

		Συμφωνώ		
Οι αλλοδαποί κάτοικοι της περιοχής:	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Συμβάλλουν στη διαφορετικότητα εισάγοντας νέους τρόπους σκέψης	Απόλυτη	47	2	49
	Σχετική	95,9	4,1	100,0
Αυξάνουν την εγκληματικότητα	Απόλυτη	42	7	49
	Σχετική	85,7	14,3	100,0
«Παίρνουν» δουλειές από τους ντόπιους και αυξάνουν την ανεργία	Απόλυτη	37	12	49
	Σχετική	75,5	24,5	100,0
Υποβιβάζουν το επίπεδο των περιοχών	Απόλυτη	49	0	49
	Σχετική	100,0	0,0	100,0
Έχουν τα προβλήματά τους, αλλά με την κατάλληλη αντιμετώπιση από την πολιτεία και την κοινωνία, τελικά ενσωματώνονται	Απόλυτη	14	35	49
	Σχετική	28,6	71,4	100,0

Πίνακας 26. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το ποια πιστεύουν ότι είναι τα σημαντικότερα προβλήματα των νέων στην περιοχή.

Προβλήματα	Συχνότητα	**Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα των νέων στην περιοχή**		
		Όχι	Ναι	Σύνολο
Ανεργία	Απόλυτη	17	32	49
	Σχετική	34,7	65,3	100,0
Έλλειψη ενδιαφερόντων – δραστηριοτήτων	Απόλυτη	27	22	49
	Σχετική	55,1	44,9	100,0
Ναρκωτικά	Απόλυτη	34	15	49
	Σχετική	69,4	30,6	100,0
Άλλο	Απόλυτη	45	4	49
	Σχετική	91,8	8,2	100,0

Πίνακας 27. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την προτίμησή τους σχετικά με το φύλο του παιδιού ή του εγγονιού τους που πρόκειται να γεννηθεί.

Προτιμώμενο φύλο παιδιού ή εγγονιού που πρόκειται να γεννηθεί	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Αγόρι	13	26,5
Κορίτσι	5	10,2
Γερό παιδί να ‘ναι	31	63,3
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 28. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν πιστεύουν ότι υπάρχουν ευκαιρίες απασχόλησης στον τόπο τους.

Υπάρχουν ευκαιρίες απασχόλησης στον τόπο	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	5	10,4
Όχι	3	6,3
Περιορισμένες	40	83,3
Σύνολο	48	100,0

Πίνακας 29. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν υπήρξαν άνεργοι από το 1990 και έπειτα.

Υπήρξαν άνεργοι από το 1990 και έπειτα	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	8	16,3
Όχι	41	83,7
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 30. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το μηνιαίο οικογενειακό τους εισόδημα.

Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα (€)	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
501-1000	2	4,1
1001-1500	13	26,5
1501-2000	15	30,6
2001-3000	8	16,3
3001-4000	9	18,4
4001 και άνω	2	4,1
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 31. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν έχουν αυτοκίνητο.

Έχουν αυτοκίνητο	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	37	78,7
Όχι	10	21,3
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 32. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν διαθέτουν πόρους αγροτικής οικονομίας πέραν από την κύρια απασχόληση.

Διαθέτουν πόρους αγροτικής οικονομίας πέραν από την κύρια απασχόληση	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	39	79,6
Όχι	10	20,4
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 33. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τον τομέα άμεσης ή έμμεσης ενασχόλησής τους με τον τουρισμό.

Τομέας άμεσης ή έμμεσης ενασχόλησης με τον τουρισμό	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
Ενοικίαση δωματίων	9	50,0
Περιστασιακή απασχόληση σε καφέ, εστιατόρια και ξενοδοχεία της περιοχής	3	16,7
Εμπορία τουριστικών ειδών	4	22,2
Ανάληψη κατασκευών – Προμήθευση αγαθών σε ξένους επισκέπτες	1	5,6
Άλλος	1	5,6
Σύνολο	18	100,0

Πίνακας 34. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν ασχολούνται άμεσα ή έμμεσα με τον τουρισμό.

Άμεση ή έμμεση ενασχόληση με τον τουρισμό	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
Όχι	31	63,3
Ναι	18	36,7
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 35. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την ταχύτητα ανάπτυξης της περιοχής τους την τελευταία δεκαετία.

Ανάπτυξη της περιοχής την τελευταία δεκαετία	Συχνότητα	
	Απόλυτη	Σχετική
Πολύ	18	38,3
Λίγο	29	61,7
Καθόλου	47	100,0
Σύνολο	18	38,3

Πίνακας 36. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς τον τρόπο με τον οποίο πιστεύουν ότι θα τονωθεί η τοπική οικονομία.

		Συμφωνώ		
Η τοπική οικονομία θα τονωθεί με:	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Δημιουργία νέων επιχειρήσεων	Απόλυτη	33	15	48
	Σχετική	68,8	31,3	100,0
Υποστήριξη της μεταποίησης και της βιοτεχνίας	Απόλυτη	46	2	48
	Σχετική	95,8	4,2	100,0
Ανάπτυξη του τουρισμού	Απόλυτη	13	35	48
	Σχετική	27,1	72,9	100,0
Επιδόματα και παροχές από την Ευρωπαϊκή Ένωση	Απόλυτη	35	13	48
	Σχετική	72,9	27,1	100,0
Ιδιωτικές επενδύσεις	Απόλυτη	40	8	48
	Σχετική	83,3	16,7	100,0

Πίνακας 37. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το ποιες πιστεύουν ότι είναι οι σημαντικότερες απειλές για το περιβάλλον της περιοχής τους.

		Αποτελεί μία από τις σημαντικότερες απειλές για το περιβάλλον στην περιοχή		
Απειλές για το περιβάλλον	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Καυσαέριο από τα Ι.Χ.	Απόλυτη	48	1	49
	Σχετική	98,0	2,0	100,0
Άναρχη δόμηση	Απόλυτη	34	14	48
	Σχετική	70,8	29,2	100,0
Σκόπιμη καταστροφή για οικοπεδοποίηση	Απόλυτη	38	10	48
	Σχετική	79,2	20,8	100,0
Απόβλητα	Απόλυτη	25	23	48
	Σχετική	52,1	47,9	100,0
Γεωργική εκμετάλλευση	Απόλυτη	41	7	48
	Σχετική	85,4	14,6	100,0
Κακή τουριστική ανάπτυξη	Απόλυτη	20	28	48
	Σχετική	41,7	58,3	100,0

Πίνακας 38. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς την ευκολία πρόσβασης στις παραλίες της περιοχής τους.

Ευκολία πρόσβασης στις παραλίες της περιοχής	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	29	61,7
Όχι	2	4,3
Σχετικά, εμποδίζεται ολοένα και περισσότερο από τη δόμηση	16	34,0
Σύνολο	47	100,0

Πίνακας 39. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν γνωρίζουν σχετικά με την ύπαρξη προστατευμένων ειδών ή/και σημαντικών οικότοπων.

Υπάρχουν προστατευόμενα είδη ή οικότοποι στην περιοχή;	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Υπάρχουν	28	57,1
Δεν γνωρίζω	21	42,9
Σύνολο	49	100,0

Πίνακας 40. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν θεωρούν ότι προστατεύεται – αξιοποιείται αρκετά το πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής.

Προστατεύεται – αξιοποιείται αρκετά το πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής	**Συχνότητα**	
	Απόλυτη	Σχετική
Ναι	3	6,3
Όχι	19	39,6
Σχετικά	26	54,2
Σύνολο	48	100,0

Πίνακας 41. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το ποια θεωρούν ότι είναι τα σημαντικότερα επιδοτούμενα έργα από την Ευρωπαϊκή Ένωση στην περιοχή τους.

		Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα έργα στην περιοχή		
Επιδοτούμενα έργα από την Ευρωπαϊκή Ένωση	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Προσαρμογή πληροφοριακών υποδομών του ΟΠΣΦ – TAXIS στη χρήση του ευρώ	Απόλυτη	48	1	49
	Σχετική	98,0	2,0	100,0
Ολοκλήρωση – αναβάθμιση κτιριακών – ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων παλαιού γυμνασίου Πύλου	Απόλυτη	48	1	49
	Σχετική	98,0	2,0	100,0
Ύδρευση τέως κοινότητας Πυλίας	Απόλυτη	44	5	49
	Σχετική	89,8	10,2	100,0
Ύδρευση Δήμου Πύλου	Απόλυτη	35	14	49
	Σχετική	71,4	28,6	100,0
Διαχείριση απορριμμάτων τέως συνδ. 10ης Ε.Π.	Απόλυτη	34	15	49
	Σχετική	69,4	30,6	100,0
Ολοκλήρωση μελέτης βιολογικού καθαρισμού	Απόλυτη	24	25	49
	Σχετική	49,0	51,0	100,0
Ανάπλαση παραλιών τέως συνδ. 10ης Ε.Π.	Απόλυτη	42	7	49
	Σχετική	85,7	14,3	100,0
Προμήθεια υπολογιστικού και δικτυακού εξοπλισμού εργαστηρίου πληροφορικής του γυμνασίου Πύλου Μεσσηνίας	Απόλυτη	45	4	49
	Σχετική	91,8	8,2	100,0
Βιβλιοθήκη – πινακοθήκη Δήμου Πύλου: αποκατάσταση διατηρητέου κτιρίου, Τσικλητήρα και εσωτερικές διαρρυθμίσεις ορόφων	Απόλυτη	33	16	49
	Σχετική	67,3	32,7	100,0

ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ

Πίνακας 1. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το μορφωτικό επίπεδο και το εισόδημά τους.

		Εισόδημα (€)							
Μορφωτικό επίπεδο	Συχνότητα	0-500	501-1000	1001-1500	1501-2000	2001-3000	3001-4000	4000 και άνω	Σύνολο
Δημοτικό	Απόλυτη	0	2	6	8	3	1	0	20
	Σχετική	0,0	10,0	30,0	40,0	15,0	5,0	0,0	100,0
Γυμνάσιο	Απόλυτη	1	2	6	5	5	2	0	21
	Σχετική	4,8	9,5	28,6	23,8	23,8	9,5	0,0	100,0
Λύκειο	Απόλυτη	1	2	13	8	3	5	4	36
	Σχετική	2,8	5,6	36,1	22,2	8,3	13,9	11,1	100,0
ΙΕΚ	Απόλυτη	0	1	2	4	0	2	0	9
	Σχετική	0,0	11,1	22,2	44,4	0,0	22,2	0,0	100,0
ΤΕΙ	Απόλυτη	0	0	2	2	2	3	0	9
	Σχετική	0,0	0,0	22,2	22,2	22,2	33,3	0,0	100,0
Πανεπιστήμιο	Απόλυτη	1	3	5	4	4	4	1	22
	Σχετική	4,5	13,6	22,7	18,2	18,2	18,2	4,5	100,0
Σύνολο	Απόλυτη	3	10	34	31	17	17	5	117
	Σχετική	2,6	8,5	29,1	26,5	14,5	14,5	4,3	100,0

Δεν παρατηρήθηκε συσχέτιση μεταξύ μορφωτικού επιπέδου και εισοδήματος (Pearson Chi-Square=23,217, df=30, p=0,806).

Πίνακας 2. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το μορφωτικό επίπεδο και το εάν υπήρξαν άνεργοι από το 1990 και έπειτα.

		Υπήρξαν άνεργοι από το 1990 και έπειτα		
Μορφωτικό επίπεδο	Συχνότητα	Ναι	Όχι	Σύνολο
Δημοτικό	Απόλυτη	1	21	22
	Σχετική	4,5	95,5	100,0
Γυμνάσιο	Απόλυτη	1	20	21
	Σχετική	4,8	95,2	100,0
Λύκειο	Απόλυτη	7	30	37
	Σχετική	18,9	81,1	100,0
ΙΕΚ	Απόλυτη	1	8	9
	Σχετική	11,1	88,9	100,0
ΤΕΙ	Απόλυτη	2	7	9
	Σχετική	22,2	77,8	100,0
Πανεπιστήμιο	Απόλυτη	6	16	22
	Σχετική	27,3	72,7	100,0
Σύνολο	Απόλυτη	18	102	120
	Σχετική	15,0	85,0	100,0

Δεν παρατηρήθηκε συσχέτιση μεταξύ μορφωτικού επιπέδου και ανεργίας (Fisher's Exact Test=6,972, p=0,181).

Πίνακας 3. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν αντιμετωπίζουν προβλήματα με το αποχετευτικό σύστημα και τη ρίψη αποβλήτων.

Προβλήματα με το αποχετευτικό σύστημα		**Προβλήματα με τη ρίψη αποβλήτων**		
	Συχνότητα	Ναι	Όχι	Σύνολο
Ναι	Απόλυτη	29	29	58
	Σχετική	50,0	50,0	100,0
Όχι	Απόλυτη	28	33	61
	Σχετική	45,9	54,1	100,0
Σύνολο	Απόλυτη	57	62	119
	Σχετική	47,9	52,1	100,0

Δεν παρατηρήθηκε συσχέτιση μεταξύ προβλημάτων με το αποχετευτικό σύστημα και ρίψης αποβλήτων (Pearson Chi-Square=0,200, df=1, p=0,655).

Πίνακας 4. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν θεωρούν ότι υπάρχει έλλειψη αθλητικών εγκαταστάσεων και έλλειψη ενδιαφερόντων για τους νέους.

Έλλειψη αθλητικών εγκαταστάσεων		**Έλλειψη ενδιαφερόντων για τους νέους**		
	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Όχι	Απόλυτη	27	22	49
	Σχετική	55,1	44,9	100,0
Ναι	Απόλυτη	27	44	71
	Σχετική	38,0	62,0	100,0
Σύνολο	Απόλυτη	54	66	120
	Σχετική	45,0	55,0	100,0

Παρατηρήθηκε οριακή συσχέτιση μεταξύ έλλειψης αθλητικών εγκαταστάσεων και έλλειψης ενδιαφερόντων για τους νέους (Pearson Chi-Square=3,415, df=1, p=0,065).

Πίνακας 5. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το πως χαρακτηρίζουν την κατάσταση του οδικού δικτύου και το πόσο κοντά (σε χρόνο) βρίσκονται στο πλησιέστερο νοσοκομείο.

		Απόσταση από το πλησιέστερο νοσοκομείο (λεπτά)		
Οδικό δίκτυο	Συχνότητα	<30	≥30	Σύνολο
Καλό	Απόλυτη	5	0	5
	Σχετική	100,0	,0	100,0
Μέτριο	Απόλυτη	8	37	45
	Σχετική	17,8	82,2	100,0
Κακό	Απόλυτη	10	59	69
	Σχετική	14,5	85,5	100,0
Σύνολο	Απόλυτη	23	96	119
	Σχετική	19,3	80,7	100,0

Παρατηρήθηκε συσχέτιση μεταξύ ποιότητας οδικού δικτύου και χρόνου που απαιτείται μέχρι το πλησιέστερο νοσοκομείο (Fisher's Exact Test=15,766, p<0,001).

Πίνακας 6. Κατανομή συχνότητας των δημοτών ως προς το εάν θεωρούν ότι αξιοποιείται το πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής τους και εάν θεωρούν ότι κινδυνεύει από την κακή τουριστική ανάπτυξη.

Αξιοποίηση πολιτιστικού περιβάλλοντος		**Κίνδυνος περιβάλλοντος από την κακή τουριστική ανάπτυξη**		
	Συχνότητα	Όχι	Ναι	Σύνολο
Ναι	Απόλυτη	5	3	8
	Σχετική	62,5	37,5	100,0
Όχι	Απόλυτη	21	29	50
	Σχετική	42,0	58,0	100,0
Σχετικά	Απόλυτη	31	30	61
	Σχετική	50,8	49,2	100,0
Σύνολο	Απόλυτη	57	62	119
	Σχετική	47,9	52,1	100,0

Δεν παρατηρήθηκε συσχέτιση μεταξύ αξιοποίησης του πολιτιστικού περιβάλλοντος και κινδύνου του περιβάλλοντος από την κακή τουριστική ανάπτυξη (Fisher's Exact Test=1,594, p=0,478).

ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗ 1

Πίνακας 1. Αποτελέσματα λογιστικής παλινδρόμησης της ανάπτυξης της περιοχής από διάφορους παράγοντες (μονοπαραγοντικά μοντέλα).

Εξαρτημένη μεταβλητή: Ανάπτυξη της περιοχής την τελευταία δεκαετία		b	Τυπικό Σφάλμα	z	p	95% Διάστημα Εμπιστοσύνης	
						Κατώτερο	Ανώτερο
Ευκαιρίες απασχόλησης *(κατηγορία αναφοράς: Ναι)*	Όχι	-3,92	1,152	-3,40	0,001	-6,178	-1,662
	Περιορισμένες	-2,01	0,561	-3,59	<0,001	-3,113	-0,914
Εκπαίδευση *(κατηγορία αναφοράς: Υποχρεωτική)*	Λύκειο	0,29	0,457	0,64	0,524	-0,605	1,186
	Τεχνική/ Τριτοβάθμια	-0,72	0,485	-1,49	0,138	-1,670	0,230
Εισόδημα *(κατηγορία αναφοράς: Μικρό)*	Μεσαίο	0,575	0,555	1,04	0,300	-0,512	1,662
	Μεγάλο	0,208	0,496	0,42	0,675	-0,764	1,180
Αξιοποίηση πολιτιστικού περιβάλλοντος *(κατηγορία αναφοράς: Ναι)*	Όχι	-0,724	0,770	-0,94	0,347	-2,233	0,785
	Σχετικά	-0,336	0,754	-0,45	0,655	-1,814	1,141
Υποδομές *(0: καλές, 1: κακές)*		-0,25	0,490	-0,51	0,608	-1,211	0,708

Πίνακας 2. Αποτελέσματα λογιστικής παλινδρόμησης της ανάπτυξης της περιοχής από τις ευκαιρίες απασχόλησης που δίνονται (τελικό μοντέλο).

Εξαρτημένη μεταβλητή: Ανάπτυξη της περιοχής την τελευταία δεκαετία*		b	Odds Ratio	Τυπικό Σφάλμα	z	p	95% Διάστημα Εμπιστοσύνης	
							Κατώτερο	Ανώτερο
Ευκαιρίες απασχόλησης *(κατηγορία αναφοράς: Ναι)*	Όχι	-3,92	0,02	0,023	-3,40	0,001	0,002	0,190
	Περιορισμένες	-2,01	0,13	0,075	-3,59	<0,001	0,044	0,401
Σταθερά		1,28	-	0,51	2,53	0,011	0,29	2,27

* Ανάπτυξη της περιοχής την τελευταία δεκαετία: 0=Λίγο έως καθόλου, 1=Πολύ

ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗ 2

Πίνακας 1. Αποτελέσματα γραμμικής παλινδρόμησης της βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής από διάφορους παράγοντες (μονοπαραγοντικά μοντέλα).

Εξαρτημένη μεταβλητή: Βιώσιμη ανάπτυξη		b	Τυπικό Σφάλμα	t	p	95% Διάστημα Εμπιστοσύνης	
						Κατώτερο	Ανώτερο
Ευκαιρίες απασχόλησης *(κατηγορία αναφοράς: Ναι)*	Όχι	-0,883	0,492	-1,79	0,075	-1,858	0,092
	Περιορισμένες	-0,392	0,348	-1,13	0,263	-1,081	0,298
Εκπαίδευση *(κατηγορία αναφοράς: Υποχρεωτική)*	Λύκειο	0,283	0,340	0,83	0,406	-0,389	0,956
	Τεχνική/ Τριτοβάθμια	-0,053	0,335	-0,16	0,873	-0,717	0,610
Εισόδημα *(κατηγορία αναφοράς: Μικρό)*	Μεσαίο	-0,292	0,390	-0,75	0,455	-1,064	0,480
	Μεγάλο	0,066	0,352	0,19	0,850	-0,630	0,763
Αξιοποίηση πολιτιστικού περιβάλλοντος *(κατηγορία αναφοράς: Ναι)*	Όχι	-2,8	0,423	-6,62	<0,001	-3,637	-1,963
	Σχετικά	-1,426	0,417	-3,42	0,001	-2,253	-0,600
Υποδομές *(0: καλές, 1: κακές)*		-0,951	0,357	-2,66	0,009	-1,689	-0,243

Πίνακας 2. Αποτελέσματα γραμμικής παλινδρόμησης της βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής από το βαθμό αξιοποίησης του πολιτιστικού περιβάλλοντος και τις υποδομές (τελικό πολυπαραγοντικό μοντέλο).

Εξαρτημένη μεταβλητή: Βιώσιμη ανάπτυξη		b	Τυπικό Σφάλμα	t	p	95% Διάστημα Εμπιστοσύνης	
						Κατώτερο	Ανώτερο
Αξιοποίηση πολιτιστικού περιβάλλοντος *(κατηγορία αναφοράς: Ναι)*	Όχι	-2,673	0,421	-6,35	<0,001	-3,507	-1,840
	Σχετικά	-1,306	0,414	-3,16	0,002	-2,126	-0,487
Υποδομές *(0: καλές, 1: κακές)*		-0,616	0,266	-2,32	0,022	-1,142	-0,090
Σταθερά		9,385	0,420	22,34	<0,001	8,553	10,217